BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
14 B
18

QVIS TENEATVR PROBARE NEGATIVAM, ET QVIBVS MODIS NEGATIVA PROBETVR TRACTATVS

Franciſci Herculani Peruſini

AD ILLVSTRISSIMVM COSMVM MEDICEM FLORENTIAE, ET SENARVM DVCEM INVICTISSIMVM.

BIB. S. VAL. ROM.

FLORENTIAE

Apud filios Laurentii Torrentini Typographi Ducalis. MDLXIIII.

CON PRIVILEGIO.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

AD ILLVSTRISSIMVM COSMVM MEDICEM FLOrentiæ, & Senarum Ducem inuictiſſimum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

SOLEBANT veteres illi Ægyptii, ſi quando nouũ aliquod opus, quod cum ſcientiis commune aliquid haberet, ad eorum manus perueniſſet, illud Mercurio (vt de Cynocephalo Valerianus adnotauit) ſumma cum diligentia dedicare; Mercurius enim apud eos, vt & apud cæteras nationes ſcientiarum

auctor . & ſtudioſorum omnium defenſor, ac vindex habebatur. Quarè mecum ipſe cogitans quiſnam Mercurius iſte (AEgyptios enim ſequi in hoc mihi inſtitutum erat) libello meo futurus eſſet, te magis idoneum neminem inueni; quantum enim literarum ſtudioſi tibi grati ſint; quantum cures, vt ii apud te commodè morari poſſint, quod & in Piſano Gymnaſio ſuſtinendo, et in Typis Florentiæ habendis, magnis quidem ſumptibus tuis demonſtras; quibus premiis doctiſſimos viros, & profeſſionum ſuarum quaſi vertices tecum retineas, aut volentes mittas (taceam de antiquiſſima Bibliotheca Medicea, ex qua libri tàm latini, quàm Græci, temporum miſeriis omnino deperditi, nobis ſumma cum fide fuerunt reſtituti) nemo eſt qui neſciat: adeo quidem vt amantiſſimus ſtudioſorum, & liberaliſſimus, & is, cui in hoc uix aliquis æqualis, aut proximus ſit, ab omnibus proculdubio

habearis. Accedebat, quòd animum meum tibi deditiſſimum demonſtrandi, ſiquidem hæc laborum meorum quaſi principia tibi dedicarem, ſatis commoda occaſio mihi videbatur. Inde libro meo Coſmi Ducis Florentiæ, & Senarum auguſto nomine inſcripto, literarum ſtudioſos ad eum legendum facilius inductum iri exiſtimabam; de re enim vel modica, ad tantum tamen Principem, cui Hetruria, quæ quandoque toti Italiæ dominata eſt, paret; cuius in ſibi ſubiectos maxima iuſtitia, amor, humanitas, benignitas in probos omnes præſertim literarum ſtudioſos vbiq; ab omnibus prædicatur; cui contigit, vt genere, regno, victoriis, fortuna, prudentia, fortitudine, virtute denique perilluſtris, & ſingularis ſit; aliquo modo pertinente, quis, niſi inter Caſpias cautes ille nutritus ſit, facilius non quærat? Quare libellum hunc meum aliorum quaſi principium tibi dedicaui. Is ſi

placeat gaudeo; ſin minus animi mei tibi deditiſsimi, quaſi Indicis officio fungetur. Vale, méque in numero tibi deditiſsimorum eſſe non dedigneris xxv. Calend. Nouemb.

Franciſcus Herculanus Peruſinus.

AVTHOR AD LECTOREM.

OMNIVM ingenuarum artium,& ſcientiarum ſumma in duas partes diuiſa uidetur; Alterã quidem inueniendi, quã Topicen dicunt; Alteram verò diiudicandi,ac diſponendi,quã Analyticẽ ἀπὸ τοῦ ἀναλύειν quod diiudicare diſponere, & reſoluere interpretor, appellant. Vtraque, quantum in me fuit, & non imperfectè, ni fallor, in hoc opere cõſcribendo vſus fui; Sed vtraque (caſu ne, an ratione id contingat neſcio) diminuta in lucem prodit; tractatum enim hnnc meum in tres partes diuiſeram. Harum prima, quædam de verbo Negatiua hoc quo vtimur, inde quid eſſet Negatiua. Quotuplex eſſet, quibus verbis conciperetur quæſtiones potiſsimas

& quaſi capita quædam continebat. Altera, quæſtione vnica quos effe-ctus Negatiua, ſiue negatio pareret, abſoluebatur. Tertia verò quis Negatiuam probare teneretur, quibus modis Negatiua probaretur, quibus verbis de Negatiua teſtimonium dici oporteret, quæſtiones explicabat. Cæterum illas domi retinuimus; hãc quaſi exploratorem, aut Apellis tabulam in publicum prodire permiſimus. Et ſi placebit, dabitur copia creſcendi Nouarum, vt illius verbis vtar. Hæc nè quæras quare quæſtiones illæ alicui fortaſſe neceſſariæ, & latiores, quàm fortaſſe videantur, nunc fuerint omiſſæ.

QVIS TENEATVR PRObare Negatiuam, & quibus modis Negatiua probetur tractatus. Franciſci Herculani.

SVMMA.

1 Negatiuam quandoque probari eo ipſo quod contrarium non probetur.
2 Negatiuam ſec. comm. opin. ab eo eſſe probandam, qui in Negatiua ſe fundet
3 Vnuſquiſque tenetur probare ea, quæ ſunt fundamentum ſuæ intentionis etiam ſi in qualitate conſiſtant.
4 Negatiua maximè probanda eſt vbicunque negetur id, quod pro ſe habet præſumptionem.
5 Item vbicunque aliquis neget ſe regula, genere, oratione indefinita, vel iure communi comprehenſum.
6 Item vbicunque negentur dolo, aut illicite facta ea, quæ ſunt de genere prohibitorum
7 Fallit vbi aliqua cauſa etiam iniuſta allegetur.
8 Item vbicunque ex Negatiua Reus vellet obtinere ſententiam definitiuam
9 Item vbicunque aliquis neget licere ea, quæ ſunt de genere permiſſorum
10 Item vbicunque Negans affirmet
11 Quomodo intelligatur, quòd Negans nunquam affirmat.

12 *Item maxime procedit vbi negetur id, quod naturaliter ineſt.*
13 *Fallit vbi id, quod naturaliter ineſt quandoque fuerit mutatum*
14 *Quod procedit ſi per longum tempus mutatum permanſit*
15 *Item niſi contra id, quod naturaliter ineſt, adſit diffamatio*
16 *Negatiua etiam nullo modo circumſcripta eſt probanda licet difficilis probationis exiſtimetur* 1
Ratione difficilis probationis multa recipiuntur, quæ aliàs non reciperentur 2
17 *Regulæ impoſſibilium declaratio*
18 *Negatiua iuris, ideſt hoc iure non probatur eſt probanda, & ibi declaratio l. illam. C. de collation.*
19 *Negatiua iuris habens pro ſe præſumptionem eliſam, aut eam quæ ceſſauit, eſt probanda*
20 *Negatiua ſiue facti ſit, ſiue qualitatis eſt probanda* 3
21 *Negatiua qualitatis ad factum affirmatiuum fundamentum intentionis eſt probanda*
22 *Negatiua probanda eſt tam ab actore, quàm à reo negante*
23 *Negatiua probatio facienda eſt in specie, vt operetur.*
24 *Negatiua ſiue fundamentum ſit actionis, ſiue exercitii actionis eſt probanda* 4
25 *Negatiua etiam fundamentum officii iudicis eſt probanda* 5
26 *Ex reg. quòd negatiua ſit probanda. 61. illationes* 6
27 *Negans ſibi numeratam dotem, vel pecuniam ex*

cauſa mutui hoc probare non tenetur

28 *Ampl. etiam ſi iuramentum fuiſſet interpoſitum, & renuntiatum except. non num. pec.*

29 *Ampl. etiam poſt biennium apparente promiſsione poſt confeſsionem, quicquid quidā contradixerint*

30 *Limit. vltra Doct. de quibus remiſsiue vbi quis confiteatur ſe tunc recepiſſe*

31 *Limit. vbi ex aliis cauſis, quis confiteatur ſe recepiſſe*

32 *Limit. vbi vltra confeſsionem adeſſet pactum de non petendo*

33 *Limit. vbi confeſsionē de recepto praceſsiſſet promiſsio*

34 *Limit. vbi confitens iuret contenta in inſtrumento eſſa vera*

35 *Negans ſibi datum, factum, vel ſolutum id, quòd ſibi dari, fieri, vel ſolui oportebat hoc probare non tenetur, & ibi illatio de domino negante ſibi ſolutum ab emphytheuta*

36 *Ampl. contra præſumpt. l. merito. ff. pro ſocio*

37 *Ampl. in negante ſolutionem factam tertio cui ex cōuentione Negantis ſolutionē fieri oportebat. Item*

38 *Siue extrinſecum quid negetur, ſiue non contra Iaſ.*

39 *Ampl. in ſolutione facienda tertio ad vtilitatem negantis, licet non ex eius conuentione*

40 *Limit prædicta in eo, qui ſoluit tribus annis cōtinuis publicæ perſonæ iuxta. l. quicunque. C. de apoch. & ibi multa de eius intellectu, requiſitis, & materia ſummatim*

41 *Limit. in negante contra not. & requiſita per. l. procu la. ff. de probation. & ibi defenſa cōm. opin. à morſibus Alciati, & contra tenentium, & noua declaratio ad illam legem*

42 Limit. in negante contra propriam confeſsionem, vel contra præſumptionem
43 Limit. in negante ſolutionem factam tertio, cui ſolui negantis nihil intererat
44 Negans habens pro ſe præſumptionem probare non tenetur
45 Negans ſe feciſſe delictum probare non tenetur
46 Ampl. etiam ſi reus aſſumpſiſſet in ſe onus probandi
47 Negans ſe feciſſe delictum in quibuſdam caſibus probare tenetur
48 Negans habens pro ſe præſumptionem ita demum ſi eam alleget negatiuam probare non tenetur, & ibi Authoris opin., & intellectus circa. § idem pollioni ibi ſi error allegetur
49 Negatiua, quæ habet præſumptionem ex tanto tempore cuius initii memoria non extat, non grauatur onere allegandi præſumptionem
50 Negatiua habens pro ſe præſumptionem quæ eliditur per aliam præſumptionem eſt probanda
51 Negatiua habens pro ſe præſumptionem in materia obiectiua, eſt probanda
52 Negatiua habens pro ſe præſumptionem quæ ceſſauit eſt probanda
53 Negatiua quæ contra præſumptionem habet diffamationem eſt probanda
54 Negans factum ab aduerſario aſſereum probare non tenetur, & ibi quare hoc, & de intell. § facta. l. in bello. & propoſit. quod facta non præſumuntur
55 Maxime procedit vbi negetur id factum, quod fieri difficile fuit

56 *Ampl. etiam ſi factum aſſereretur in inſtrumento à notario*

57 *Opin. Decii, & Rom. in. l. ſi emancipati. C. de collat. quòd dicens non factum teſtamentum probare teneatur eſſe falſam, & ibi de intellectu. l. ſi emancipati*

58 *Negans mandatum interueniſſe, vel decurſis cẽtum annis probare nõ tenetur*

59 *Negans factum fundamentum ſuæ intentionis, & non aſſertum, aut aſſerendum ab aduerſario probare tenetur*

60 *Negatiua facti notorii non eſt probanda*

61 *Notorium eſt proponendum*

62 *Notorium eſſe, declarandum eſt, niſi omnino notoriũ ſit, vt in notorio facti permanentis. Siue extrinſecum, ſit ſiue non, contra Pariſium*

63 *Notorium cadit ſuper facto negatiuo contra Iaſ. & Socyn. iun.*

64 *Vbicunque in facto notorio non requiritur declaratio ibi parti facienda eſt aſsignatio termini ad faciendas ſuas defenſiones*

65 *Negatiua iuris probanda non eſt*

66 *Limit. in Actore impugnante, aut in Reo fundata actoris intentione*

67 *Limit. in negante ſe comprehenſum reg. iuris comm. præſumptionibus, aut aliis probabilibus argumentis.*

68 *Limit. in negante ex lege factum*

69 *Limit. in dicente iure conſuetudinario aliquid non obſeruari*

70 *Negans actore nihil probante negatiuam probare nõ tenetur*

71 *Ampl. etiam ſi actor aliquid probaſſet minus, tamẽ quàm ſemiplene*
72 *Ampl. etiam ſi plenè, ſed non ex cauſa, ex qua agebat*
73 *Ampl. etiam ſi plenè probaſſet ſed incertè*
74 *Ampl. vbi actor ſemiplene, ſed eius probationes per reum ſunt eliſæ*
75 *Idem ſi plene, & per rei probationes res fuiſſet redacta ad paritatem fidei*
76 *Ampl. vt actore nihil probante, reo iuramentum deferri non poſsit, & ibi Authoris diſtinctio in hoc hoc articulo*
77 *Ampl. etiam ſi reus in ſe aſſumpſiſſet onus probandi*
78 *Ampl. in criminalibus*
79 *Ampl. vt Reus ſit abſoluendus diffinitiuè*
80 *Negans habens pro ſe regulam, ius comm. probabileúe aliquod argum. probare non tenetur*
81 *Ampl. etiam ſi id, quod negatur aliàs ſit priuilegiatum*
82 *Limit. in negante priuilegiatum de eo, in quo quis ſit priuilegiatus*
83 *Ex hac limit. infertur ad tria de quibus ibi*
84 *Negans priuilegiatum in eo, in quo eſt priuilegiatus, exemptum eſſe à regula conſtitutioneúe in qua adſit verbum vniuerſale probare non tenetur*
85 *L. i. §. & generaliter. ff. de leg. pr. limit. multis momodis remiſsiue*
86 *Negans aliquem habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio hoc probare non tenetur*
87 *Negans aliquem habuiſſe legitimam perſonam ſtan*

di in iudicio hoc probare non tenetur

88 *Negans tutorem habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio, quia inuentarium non confecit an teneatur probare negatiuam*

89 *Bart. Cautela circa hoc reprobatur. & ibi Authoris cautela*

90 *Negans aliquem habere legitimam perſonam ad effectum, ut is puniatur, probare tenetur*

91 *Negans aliquem habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio quia minor ſit probare tenetur*

92 *Negans id, quod ſcripturam requirit probare non tenetur*

93 *Caſus, in quibus requiritur ſcriptura remiſſiue*

94 *Vbi ex temporis diuturnitate, & quaſi poſſeſſione quis ſupportatus ſit ea gerere, quæ ſcripturam exigunt transfertur onus probandi in Negantem*

95 *Hæres exhibens inuentarium & ultra in inuentario contenta nihil eſſe in bonis dicens probare non tenetur. & utrum.*

96 *Hæres omittens apponere aliquã rem in inuentario, & de materia concluſiue*

Cautela eſt, quod hæres proteſtetur quod ſi aliquam rem inueniet eam apponet in inuentario

97 *Agens ex remedio. l. fin. C. de edi. D. Adrian. nõ tenetur probare teſtatorem non uiuere*

98 *Fideicõmiſſarius agens quaſi conditio ſi ſine liberis extiterit; quia grauatus liberos non habuerit probare non tenetur*

Declaratur num. 99.

100 *Negans id, quod eſt de neceſſitate actus probare non tenetur*

101 *Negans licere, aut bona fide aſſumptum id, quod eſt de genere prohibitorum probare non tenetur*
102 *Negans intentionem agentis probare non tenetur*
103 *Limit. vbi negatur intentio habens præſumptionem pro ſe*
104 *Limit. vbi mulier, ruſticus, pupillus repetat quaſi nõ debite ſolutum*
105 *Limit. vbi actor aſſumpſiſſet in ſe onus probandi*
106 *Limit. in negante, & præterea allegante ſolutionem*
107 *Negans reconualeſcentiam donatoris cauſa mortis probare non tenetur*
108 *Negans rem non inſitam naturaliter probare non tenetur*
119 *Limit. vbi præſumptio aliud ſuaderet vt in inſtrumentis antiquisſimis notarii*
110 *Negant quid eſſe, cum de eo dubitetur probare non tenetur*
111 *Negatiua non eſt probanda vbi à parte aduerſa nõ fuit oppoſitum de affirmatiua, vel negata negatiua non fuit*
112 *Negans debite ſolutum, quod ſolutum negatum fuit, probare non tenetur*
113 *Fallit vbi negetur debite ſolutum debitum naturale, & ibi ſubdeclara*
114 *Fallit in ſoluente indebitum ſcienter*
115 *Fallit in ſoluto ex cauſa tranſactionis*
116 *Negans appellatum eſſe intra. x. dies probare non tenetur*
117 *Negans aliquod debitum eſſe in hæreditate probare non tenetur*

Negans

118 *Negans poſita in reſcripto eſſe vera, vt id efficiatur ſurreptitium probare non tenetur*
119 *Fallit vbi apponitur clauſula motu proprio. Et ibi remiſsiue de declarationibus ad. c. ſi motu proprio*
120 *Negatiua, quam probari ſit impoßibile, non eſt probanda ſec. quoſdam Author contra.*
121 *Negans tranſactionem eſſe factam ſuper lite, vel ad eius reſciſsionem probare non tenetur*
122 *Negans pro ſe habens veriſimilitudinem probare non tenetur*
123 *Negatiua vbi probatur eo ipſo quod contrarium non probantur ibi hoc allegandum eſt*
124 *Negatiua eſt improbabilis per rerum naturam & ibi quomodo hoc intelligatur nouiter enucleatum*
Natura quot modis accipiatur exponitur
125 *Authoris opinio*
126 *Leges dicentes negantis factam nullam eſſe probationem quomodo interpretari poßint*
127 *Negatiua eſt adeò improbabilis, vt teſtes ſuper ea deponentes ſint ſuſpecti de falſo*
128 *Item vt poſsint puniri tanquam falſarii*
129 *Suſpicio de falſo habetur ſecundum quoſdam, pro falſo*
130 *Quod teſtis iſte ſuper Negatiua deponens reiectis aliorum diſtinctionibus Author tenet indiſtincte*
131 *Comm. opin. eſt quod ſuſpicio falſi non habeatur pro falſo & ibi contrariis reſpondetur*
132 *Ampl. id, quòd dicimus Negatiuam eſſe improba-*

A

bilem per rerum naturam, vt procedat etiam in negatiua tacita

133 *Ampl. vt teſti ſuper Negatiua deponēti nulla fides habeatur*

134 *Ampl. vt directo nullo modo probari poßit ſec. quoſdam*

136 *Ampl. etiam ſi teſtes deponant ſuper facto ſuo, etiam ſi ſint plures*

136 *Ampl. vt iudex ex officio ſuo reiicere poſsit poſitiones negatiuas*

137 *Ampl. vt etiam pars ſuper Negatiua ſe fundans, ſiue negatiuam allegans ſit ſuſpecta calumnia*

138 *Iudex debet repellere calumnioſos*

139 *Hæc reg. maxime procedit in negatiua non entis*

140 *Maxime vbi teſtes eſſent ſingularum*

141 *Maxime procedit vbicunque negatiua non ſit aliquo modo coarctata*

142 *Item vbi teſtis rationem dicti ſui non alleget*

143 *Item vbi negatiua eſſet actuum multiplicabilium*

144 *Item vbi teſtes ſimpliciter dicerent contenta in poſitione eſſe vera*

145 *Item in quacunque negatiua ſenſu non perceptibili*

146 *Item in negatiua iuris, ſuper qua teſtes non recipiuntur*

147 *Item vbi contra negatiuam adeſſet præſumptio, regula, vel ius commune*

148 *Hæc licet ità ſint tamen negatiua quandoque eſt probabilis, etiam contra præſumptionem iuris, & de iure, & contra propriam confeſſionem niſi in caſu hic not.*

149 *Negatiua probatur per contrariam affirmatiuam primus modus*

150 *Probata affirmatiua ſi probanda ſit negatiua requiruntur teſtes omni exceptione maiores*

151 *In qualibet probatione extraordinaria requiruntur teſtes omni exceptione maiores*

152 *Ex verißimili, ex numero, & qualitate teſtium in probanda negatiua contra probatam affirmatiuã, remittitur vtrum teſtes debeant eſſe omni exceptione maiores*

153 *In actu fauorabili aliàs data paritate teſtium præferuntur teſtes depoſituri ſuper negatiua*

154 *Non probata plene affirmatiua ſuper negatiua, non magis requiruntur teſtes omni exceptione maiores, quàm ſuper affirmatiua*

155 *Vbi teſtes omni exceptione maiores requiruntur ibi hoc eſt probandum. & ibi qui ſint teſtes omni exceptione maiores remißiue*

157 *Vt per contrariam affirmatiuam probetur negatiua, nulla conciliatio inter hanc, & illam dari debet*

158 *Negatiua probatur per actus inducentes affirmatiuam implicitam in negatiua. Et ibi late quomodo probetur furor, ſecundus modus*

159 *Furor in effectu eſt negatiua hoc eſt non ſana mens contra tenentes*

160 Per Exculpationem probatur quis non deliquiſſe. Tertius modus
161 Exculpatio plene probato delicto fiſco non obeſt
162 Niſi vbi plenè eſſet probatum probatione priuilegiata
163 Negatiua probatur per illos, per quos actum affirmatiuum fieri oportebat, & non eſt factum. quartus modus
164 Teſtes dicentes ſe non interfuiſſe inſtrumento quid præterea dicere debent
165 Si teſtes probaturi ſuper hoc modo diſcordent quid agendum remiſsiue
166 Negatiua probatur per defectum qualitatum requiſitarum in affirmatiua Quintus modus
167 Negatiua probatur, probando qualitates magis cõuenientes negatiuæ, quam affirmatiuæ. Sextus modus
168 Negatiua probatur per productionem ſcripturæ Septimus modus
169 Scholarem non eſſe probari ex matriculæ inſpectione. Author contra
170 Niſi vbi de ſubſtantia ſit matriculatio, ex ſtatutis vel conſuetudine
171 Non ſoluiſſe collectas ex libro probari, & ibi quomodo hoc procedat
172 Negatiua non dixi ſcripta in libello an probetur ſec. modum de quo per Barto.
173 Notarium non eſſe rogatum de inſtrumento non probari ex inspectione protocolli
174 Per ſcripturæ productionem negatiua, non aliter

probatur, quàm non factum in ſcriptura

175 Negatiua probatur ex falſitate cauſæ, qua aliàs uera induceretur affirmatiua. Octauus modus.

176 Negatiua probatur per inſpectionem actorum

177 Ampl. etiã ſi ſententia tranſiſſet in rem iudicatã.

178 Ampliat. etiam ſi in ſententia diceretur uiſo libello, uiſa litis conteſtatione etc.

179 Limit. ut non procedat quoad ea, quæ concernunt iuſtitiam

180 Limit. in non ſubſtantialibus

181 Limit. ubi acta non reproducerentur

182 Limit. ubi princeps aſſereret diffamationem ad aures ſuas perueniſſe

183 Limit. ubi aſſereretur aliquid in decreto

184 Limit. ut non procedat ubi notarius atteſtaretur ſcriptis, uel uerbis ſe actis interueniſſe

185 Limit. in nuntio referente ſe citaſſe de commiſſione iudicis

186 Limit. ubi ſententia eſſet lata præſentibus partibus, & non contradicentibus

187 Limit. in ſententia legati de latere in qua acta aſſerentur. Author tamen contra ſentit

188 Limit. in ſententia antiqua

189 Ampl. etiam quoad ſolemnitatem extrinſecam

190 Declaratur ſi hæc ſolemnitas extrinſeca coram iudice facienda erat

191 Ampl. ſec. quoſdã in antiquitate, 30 uel. 40. annorũ.

192 Authoris opinio circa hæc

193 Negatiua ex actis probatur etiam contra tertios, itẽ per teſtes probari poteſt eſſe actum

194 *Negatiua probatur per illos actus quibus poſitis taci te reſultat negatiua decimus modus*
195 *Negatiua probatur per actus incompatibiles cum affirmatiua. Vndecimus modus probandi negatiuam*
196 *Negatiua probatur per confeſſionem partis. Duodecimus modus*
197 *Vt confeſſio probet quædam requiruntur*
198 *Confeſſio non probat in.46. caſibus hic notat. Et in fine duos caſus, in quibus confeſſio probet abſente parte*
199 *Iudex compellere poteſt partem iurare de facto ſuo. Decim.tert.modus*
200 *Limit. Vbi actor nihil probaſſet*
201 *Limit.in facto implicito*
202 *Niſi referatur iuramentum, deferenti ſec. quoſdam.*
203 *Ea, quæ ſunt de ſolemnitate actus non poſſunt probari per iuramentum*
204 *Negatiua p.obari poteſt ex diſpoſitione legis manifeſtæ.ff.de iureiurando. Decim.Quart.modus*
205 *Si actor probauit intentionem ſuam Reus non auditur ſi velit actori ex.d.l.manifeſtæ.iuramentum deferre*
206 *Bene non informatus non cogitur iurare*
207 *Iuramentum ex.l.manifeſtæ ex cauſa recuſari poteſt, & quædam de materia*
208 *Negatiua probatur per confeſſionem faciendam ad poſitiones, & ex.c.2.de confeſſ.lib.6. Decim.quint mod.*
209 *An, & quando recipiendæ ſint poſitiones negati-*

uæ. poſt alios Authoris diſtinctio.
210 *An, & quando non reſpondens poſitionibus negatiuis habeatur pro confeſſo*
211 *Negatiua probatur per illos, de quorum facto negatur. Decim. ſex. mo.*
212 *Ampl. ut teſtis ita deponens plenè probet ſec. quoſdam*
213 *Limit. ſi alia indicia concurrant*
214 *Limit. ubi teſtis ſibi fuiſſet contrarius*
215 *Limit. ad teſtem ex eo utilitas pertineret, & ibi quomodo hoc procedat*
216 *Limit. in uilibus perſonis ſec. quoſdam ſi tortura adhibeatur*
217 *Limit. ut procedat quoad efficaciorem probationem*
218 *Sublimit. prædicta in Notario, aut alio magis fide digno, & ibi declara*
219 *Clem. 1. de probat. limit. multis modis remiſſiuè*
220 *Ignorantia Notarii probatur ſi ad interrogata neſciat reſpondere*
221 *Negatiua non recepi pecunias contra quamcunque confeſſionem probatur per receptionẽ particulæ quãtitatis confeſſæ. Dec. ſept. mod.*
222 *Socyn. dictum, quòd confeſſio debet eſſe, aut in totum uera aut in totum falſa quomodo procedat.*
223 *Hæc limit. ubi adſit confeſſio pro reſiduo, & ibi ſublimit.*
224 *Per proteſtationem de non recepta pecunia ante bienium probatur pecunia non numerata*
225 *Negatiua probatur per peritos artis Dec. oct. mod.*

226 *Ampl. etiam de teſtibus deponentibus de credulitate*
227 *Ampl. etiam ſi per ſcripturam literáſue deponerent*
228 *Decl. ſi periti fuerint electi à partibus*
229 *Item ſi iudex rationem dicti peritorum examinauerit*
230 *Item periti concordent aliàs ſeruabuntur hic notata*
231 *Item ſi iurent, quando deponunt de credulitate*
232 *Item ſi eligantur duo artis periti & quando ſufficiat vnus*
233 *Negatiua probatur per iuramentum delatum ad purgationem criminis. Dec. non. mod.*
234 *Hoc iuramentum nunquã defertur vbi per aliam viam diffamatio purgari poteſt*
235 *In cauſis criminalibus an, & quando iuramentum deferri poßit*
236 *Negatiua probatur ſi parti terminus aßignetur intra quem non probauerit de iure ſuo, & ibi in quo differat remedium. l. tcia ſiue hoc, à remedio. l. diffamari. Vigeſimus modus*
237 *Negatiua probatur ex eo, quòd aliter ab alio, aut alio loco, & ſic de ſingulis, factum eſt. vigeſimus prim. modus*
238 *Confeſſo ſe hominem occidiſſe quomodo proſiciatur*
239 *Ibi modus probandi negatiuam quomodo concludat*
240 *Negatiua probatur per proclamata. vigeſimus ſecundus modus*
241 *Vbi contra aliquem certum principaliter cauſa agitatur ibi ille ſpecialiter eſt citandus*

242 *Vbi non contra certum principaliter ibi ſufficiunt proclamata generalia*
243 *Generale proclama ubi eſt multitudo perſonarum ibi habetur pro ſpeciali proclamate*
244 *Quæ ſint ſeruanda in faciendo proclamata*
245 *Si non ſeruentur ſeruanda proceſſus corruit circa factum proclama*
246 *Negatiua probatur per inſpectionem oculorum remouentium affirmatiuam per oppoſitum. Vigeſ. tert. mod.*
247 *Negatiua probatur per inſpectionem remouentem affirmatiuam per ſe non per oppoſitum. Vigeſi. quart. mo.*
248 *Negatiua probatur per teſtes, per quos à cõmuniter contingentibus affirmatiua ſciri conſueuit, & nunc non eſt ſcita. Vigeſ. Quint. mod.*
249 *Hac probatio fit præſumptiue*
250 *Negligentia quomodo probetur. Vigeſimus ſextus modus*
251 *Negatiua an probetur per clauſulam item fuit, & eſt abſque eo etc.*
252 *Negatiua eorum, quæ in quantitate conſiſtunt, probatur per poſitionem partis, vel quotæ, & negationem, quòd non eſt plus. & ibi*
253 *An neceſſe ſit quòd dicatur & non plus*
254 *Quibus teſtibus magis credatur deponentibus quòd res valet Decem, an deponentibus, quod valet. 20.*
255 *Gloſ. in. l. cum de lege. ff. de probat. procedit ſiue pro ea adſit præſumptio, ſiue non quicquid Iaſ. et Alciat. contra ſenſerint*

256 *Negatiua probatur per productionem inuentarii. Vigeſ. Nonus mod.*
257 *Fallit vbi non eſſet ſeruata forma Aut. ſed cum teſtator. C. ad. l. falcid.*
258 *Fallit vbi fraude omitteretur poni aliqua res in inuentario*
259 *Fallit vbi non allegaretur præſumptio, quæ eſt pro inuentario*
260 *Negatiua probatur per coarctationem loci, & temporis. Trigeſ. modus*
261 *Coarctatio requiritur de toto loco, & de toto tempore, & de perſona identitate*
262 *Teſtis ſe coarctans & negans alios ibi fuiſſe, vt inde res efficiatur difficilis probationis, non eſt fide dignus*
263 *Ex diuerſitate factorum quandoque ſufficit coarctatio vnius hoc temporis, vel loci*
264 *Negatiua probatur directo vbi coarctetur*
265 *Teſtis ſimpliciter deponens in materia de toto deponere videtur*
266 *Accuſator an, & quando teneatur edere locum, diem, nomina & cognomina Reo ad faciendas defenſiones & probandam negatiuam remiſſiue*
267 *Negatiua probatur per relationem exploratorum miſſorum ad inquirendum*
268 *Iudex tenetur impertiri officium ſuum circa miſſionem horum exploratorum, & illos mittere, & eorum relationi credere*
269 *Negatiua quòd licet filius ea geſſerit, quæ citra ius, & nomen hæredis fieri non poſſunt, tamen hæredi*

tatem non adiuerit, quomodo probetur 35
270 Limit. Vt non procedat vbi alius patris hæreditatem adiuiſſet 32
271 Limit. Vt non procedat vbi filius aliquo ſigno non demonſtrauerit ſe alio iure vſum, quam iure, quo in vita patris vtebatur
272 Negatiua rem apud ſe non eſſe ſi quis conueniatur officio iudicis, probatur ſolo iuramento
273 Limit. Vt procedat in iis, quæ ſunt modici præiudicii
274 Limit. Vt non procedat vbi agitur iure actionis
275 Eorum, quæ in animo conſiſtunt negatiua quomodo probetur & ibi quo modo ignorantia, metus, mala fides, dolus & non dolus
276 Id, quod dicimus iuramento probari ea, quæ in animo conſiſtunt limit. multis modis
277 In foro conſcientiæ credimus ſoli aſſertioni etiam nõ iuratæ, reiectis aliis probationibus
278 Rem non eſſe in bonis alicuius quomodo probetur
279 Negatiua in defectum ſemiplenæ probationis probari poteſt per iuramentum
280 Vbi pro forma requiritur, probatio per teſtes ibi non recipitur probatio per iuramentum
281 Quem non poſſidere quomodo probemus
282 Quem iurisdictionem non habere quomodo probemus
283 Negatiua probatur ſi fiat, quòd non opponatur de affirmatiua
284 Notarium non eſſe rogatum de inſtrumento quo modo probetur

285 *Notarium in dubio præſumi rogatum de inſtrumento*
286 *Si teſtes dicant ſe non recordari an dicta in inſtrumento ſint vera vel non probent de identitate nihil detrahunt inſtrumento*
287 *Non ſufficit Teſtatorem notario legenti teſtamentum annuiſſe quòd ſic niſi Notarius fuerit rogatus*
288 *Aliquem ius non habere quomodo probetur. item*
289 *Quomodo aliquem non habere ſeruitutem*
290 *Mors quomodo probatur*
291 *Mors ciuilis quomodo probetur*
292 *Negatiua iuris mixta facto, per cauſam, ex qua negatiua reſultet, probatur*
293 *Paupertas quomodo probetur*
294 *Non idoneus quis quomodo probetur, & circa hoc ſub nu.*
295 *Regula generalis*
296 *Qualitas extrinſeca non inſita à natura ab omnibus eſt probanda*
297 *Aliquem non eſſe ſeruum, filium, mercatorem & ſic de ſingulis quomodo probemus*
298 *Non conſuetudo quomodo probetur. & nu.* 299. *&* 300.
301 *Doctori excellenti atteſtanti de conſuetudine creditur*
302 *Declaratur multis modis*
303 *Non ſufficit probare non obſeruantiam, ſed neceſſe eſt probare non obſeruantiam ex cauſa conſuetudinis*

304 *Negatiua iuris id eſt hoc lex non dicit quomodo probatur*

305 *Quis teneatur videre librum an hoc ibi dicatur*

306 *Quem non deliquiſſe probamus ex eo, quòd probemus aliquem eſſe bonæ conditionis, & famæ.*

307 *Probata mala fama in ſpecie, nihil prodeſt probata bona fama in genere. & ibi in quo præſtet probatio bonæ famæ, probationi malæ famæ*

308 *Negatiua per omnes eos modos probatur per quos appareat illam cadere in ſenſum teſtis*

309 *Negatiua probatur per publicam vocem & famam*

210 *Difficilis probationis quæ dicantur*

311 *Per famam probatur negatiua quoad tranferendũ onus probandi in aduerſarium*

312 *Vt probatio procedat per famam quæ requirantur*

313 *Fama debet originem habuiſſe ante litem conteſtatam*

314 *Negatiua probatur quoquo modo animus iudicis inducatur ad ita credendum præſertim in cauſis in quibus probatio ita exacta non exigitur*

315 *Ex quibus animus iudicis moueri poſſit*

317 *Negatiuam probari per ea media per quæ illam probari ſit poſſibile*

318 *Teſtes depoſituri ſuper negatiua quibus verbis deponere debeant*

319 *Authoris opin.*

320 *Vbi ex dicto teſtis apparet eum ſe coarctare,*

licet non dicat, & fieri non potuiſſet etc., tamen recte probat

321 Negatiua quod memoria non extat alicuius temporis quomodo probetur & per quæ verba

322 Teſtis deponens ſuper negatiua etiam non interrogatus rationem reddere debet

323 Fallit ubi veriſimiliter colligere poſſumus ex depoſitis per teſtem, illum interrogatum congruam rationem redditurum

324 Fallit ubi teſtis deponit ueriſimilia

325 Fallit ubi deponit pro reo inquiſito ad defenſam

1 NEGATIVA quandoque
probatur eo ipſo, quòd
contrarium non proba-
tur,vt not.in.l.i.C.de pro
bat.,& per gloſ. in.l.2.in
verb. cõpellere.C. de iu.
emphith., & in.l.in exce-
ptionibus.ff.de probat., & in.l.inciuile.C.
de rei vendicat., & ex multis caſibus,quos in
frà in limitationibus,quas ad regulam, quã
infrà conſtituimus, ponemus,notare licet.
Et generaliter huius ſententiæ fuere quidam
antiqui,quos refert glo.in.l.2.vbi Butrig.,&
Bal. ſequi videntur.C.de error.aduocat., &
expreſſe idem Bald.propter difficultatẽ pro
bationis negatiuam probari eo ipſo, quòd
contrarium non probatur affirmauit in cõſ.
79.lib.2.,& Bal.in Negatiua tu cõſenſum nõ
adhibuiſti refert, & ſequitur Aymo Crauet
ta conſ.i.in fin.lib.i.Idem ſentire videtur An
gelus,quem refert Franc.Ripa.in.l.ex facto.
§.ſi quis rogatus nu.7.ff.ad ſen.conſ.trebel.
& ita notat Lanfrãcus Orianus in.c.quoniã
contra,per illum text.,qui mihi non probat,
circa prin.nu.14.ex.de probation.,& hoc eſt
fortaſſe illud, quod dicimus per rerum natu
ram factum negantis nulla eſt probatio, vt
in can.fin.6.q.fin.,& in.l.actor.C.de proba.
hoc eſt ſuadente ratione naturali negans fa-

ctum probare non tenetur, vt alibi infrà declarabo.

2 In contrarium tamen, hoc eſt, quòd Negatiua probanda ſit ab eo, qui in Negatiua ſe fundet, à Bar. allegatur. l. in illa., & l. ita ſtipulatus, verſ. quòd ſi ab initio (qui tex. optime probat quicquid Iaſ. contradixerit). ff. de verbo. obligat. Ad idem Alexan. in. d. l. in illa, alleg. l. pe. §. docere; vbi Doct. ff. ne quis eu. qui in iu. voc. eſt, etc. & cap. i. (quod parùm facit) ex. de cõfeſ. lib. 6., & quædam alia, de quibus ibi per eum col. pen. vbi dicit hanc eſſe comm. opin. Eandem opin. ſequitur Alexan. conſ. 23. col. 1. lib. i. conſi. 29. conſi. 34. in prin. lib. 2. conſi. 114. in prin. lib. 3. conſ. 25. in prin. conſi. 59. col. fin. conſi. 79. in princ. conſi. 111. col. 1. conſ. 127. col. 2. conſ. 132. col. 2. lib. 4. cõſi. 28. conſi. 109. col. 2. lib. 5. conſi. 19. conſi. 219 col. 2. lib. 6. Corneus conſi. 123. lib. i. conſi. 11. col. pen. conſi. 44. col. 3. conſi. 123. col. 2. lib. 2. conſi. 84. col. 4. lib. 3. conſ. 210. lib. 4. Decius conſi. 78. in fin. conſ. 483. col. i. conſ. 529. col. i. conſi. 629. in prin. conſi. 649. col. 3. Pariſius conſi. 58. col. 2. lib. 3. conſi. 138. in princ. lib. 4 conſi. 153. in fin. lib. e. Ad hæc, quædam congerit Aymo Crauet. conſi. i. col. fin. lib. i. cõſ. 112. col. i. conſi. 221. libr. 2. quædam Tiraq. in tract. retract. §. 32. gl. i. nu. 94. Idem tenuerũt Roma. Aret. Iaſ. Rip., & cæteri ſcribentes in

d.l.in illa.Iaſ.in.l.nec is in prin.ff.de acquir. hæred.in.l.rem,quæ nobis.col.6 ff.de acqu. poſſeſ. & in.l.1.ff.ſi quis ius dic.non obtemper.Rip.poſt Innoc. & alios.in cap.cum eccleſ. ex.de cauſ. poſ. & propr.Abba. Orian. Dec.& alii in d.c.quoniam contra ex.de probation. & not. per ſcrib.in. c. bonæ.i.ex.de elect.& in.c.ſuper his.ex de accuſat.in.l.ab ea parte.ff.de proba.actor.C.e.tit.&.in.l.2.c.de err.adu.probat tex.in.c.ſuper hoc vbi Doct. ex.de renunt.l.magis puto.§.ne paſſim.ff.de reb.eo.l.ſi quis conſortium.C.de fabricens. lib.x.l.cum pater.§.rogo.ff.de legat.2.c.dudum.ex.de præſum. & facit ratio, quia.

3 Vnuſquiſq; tenetur probare ea, quæ ſunt fundamentum ſuæ intentionis.l.qui accuſare vbi omnes.C.de edendo.l.2.l.ab ea parte l.in exceptionibus.ff. de probation.l.in exceptionibus , vbi Socyn.ff.de excetion. c.i. ex.vt eccleſi.benefic.c.fin.6.q.fin.l. actor.C. de probation.c.delectos.ex. de fid.inſtrum. c.fin.ex de iureiurando.l.res.C.de re.vendic. l.nec codicillos.C.de codicillis.c.ſi ſacerdos ex.de offic.ordin.Alex.conſ.18.in prin.conſ. 29.in fin.conſi.39. col.i.conſ.66. col.2.libr.1. conſi.80.in prin.cõſi.82.col.fi.conſi.173.col. fi.lib.2.conſ.80.col.i.lib.4.conſ.39. in princ. conſ.42.col.i.lib.5.conſi.152.conſi. 154.col.i. lib.e.cõſi.32.cõſ.76.cõſi.109.conſi.115.cõ.159

col.i.cõſ.183 col.2.conſ.184.col.i.lib.6.Dec. conſi.424.col.i.conſ.430.col.2.conſ.615.con. 632.col.4.Paris. conſ.1. col.2.conſ. 22. n. 66 cõſ.104.in prin.conſ.115.col.2.conſ.131.col.1.. conſ.58.nu.70.conſ.59. in prin.conſ. 138.col. 3.cõſ.164.col.2.lib.4.Socy. iun.conſ.47.col. 2.conſ.88.col.i.cõſ.113.in prin.& col.2.lib.2., & de probanda qualitate fundamento ſuæ intentionis,nequis ſuccumbere debeat Bart. in.l.i.§.quod autem.ff.ne quid in flum.publ. in.l.pen.§.docere.ff.de vi bono.rapt.in.l.i.§. item quæſitum.ff.de aq. quotid.& æſti.Bal. in.l.ſi quis non dicam rapere col.3.de epiſco. & cleric.Alex.conſ.72.col.pen.lib.i.conſ.110 col.3.lib.e.conſ.3.col.2.conſ. 119.col. 2.lib.2. conſ.172. conſ.vlt.lib.e. conſ.1.col.6. conſ.3. conſ.39.lib.3.conſ.88.col.i.conſ.114.col.i.lib. 4.Corneus conſ.2:6.lib.3.conſ.199.lib.4.Iaſ. in.l.ſi quando col.2.C.vnde vi. in.l.ſi extraneus in fin.ff.de condict, indebit.in.l.non ſolum.§.ſciendum col.i.ff.de oper. nou. nunt. in.l.i.col.i.C.de teſtamen.Socy.iun. conſ.56. col.6.lib.3.Curt.Sen.conſ.59.conſ.74.col.2. Marſ. in pract. crimin. in verbo conſtante num.41.Dec.conſ.13.conſ.83.col.2. conſ.434 conſi. 262.col.2.in.c.poſt ceſsionem col.1.ex de probation.Paris.conſ.3. col.3.conſ.7.col. pen.conſ.66.nu.12.conſ.39.nu.32.lib.3.conſi. 158.col.3.conſ.62.in fin.conſ.171.col.2.libr.4.

Tiraq.in tract.retract.§.8.gl.7.in pri.Aymo. cóſ.231.lib.2.Socyn.iun.conſ.4.n.30.conſ.39 nu.62.lib.2.Paris. conſ.54.col.i.conſ. 72.nu. 96.libr.4.

4 Conſtituta itaque regula, quòd Negatiua probanda ſit ab eo cuius Negatiua ſit fundamentum intentionis; maxime procedit vbi quis neget id, quod pro ſe iuris præſumptionem habet, præſumptio.n. ſecundũ pleroſq; eſt probatio iuris liquidiſsima.l.licet vbi Iaſ. ff.de leg.i.& in.§.nihil commune.num.121.& in.l.ſi quis in fundi col.3.ff.de leg.i.Dec.cõſ. 54.col.i.conſ.222.col.2.Paris.conſ.32.nu.45. conſ.62.col.i.lib.i.conſ.12. nu.244.conſ.29. nu.76.lib.2.conſ.39.nu.35. conſ.57.nu.35.lib. 4.Socyn.iun.conſ.77.col.1.lib.1.conſ.3.conſ. 36.col.2.lib.2.conſ.61.col.i.lib.3.& releuat in conſequentiam ab onere aliter probandi, & aduerſariũ etiam grauiore onere probationis inquietat.l.ab ea parte.ff.de probat.l.i.C. de probat.l.ſi cautio.C.de non num.pec.l.in exceptionibus, vbi glóſ.ff.de exception.facit l.ſi non conuitii.C.de iniuriis.Bart.in materia in.d.l.in illa ad fin.& in.l.i.C.de fid.inſtr. Abb.in.c.nihil nu.14.ex.de elect.in.c.veniẽs nu.3.ex.de præsbit.non baptiz.Iaſ.in.l.ſi extraneus col.2.&.4.ff.de condict.indebit.in l.admonendi col.antepe.ff. de iureiur. Marſ. ſingul.451.Decreui.Dec.conſ.540.col.3.cóſ.

595.col.i.Alciat.3.p.præſump.in princ.Paris. conſ. 160. nu.28.libr.4 .Socyn.iun.conſ.69. col.3.lib.i.conſ.105.col.3.libr.2.conſ.61.col.i. lib.3.Alex.ſentit conſ.40.in prin.lib.i.conſi. 222.nu.6.lib.2.conſ.31.col.2.conſ.35.lib.4.Socyn.conſ.187.in controuerſia col.4.quem in caſu ſuo,& ad rem noſtram refert Dec.conſ. 303.nu.10.Paris.conſ.42.col.3.conſ.49.col.4. conſ.55.col.e.lib.i.conſ.149.col. fin.lib.4.Aymo conſ.229.col. fin.Hæc vera ſunt etiam ſi præſumptio eſſet eliſiua alterius præſumptionis, & ipſa fuiſſet aliqualiter eliſa, licet aliâs dicamus quòd quælibet res de facili reuertitur ad ſuam naturam,& ita in Negatiua erroris probant ſcripta per Alexan.ſi recte inducantur,conſ. 92.col.4. &.5.libr.5.& conſ. 87. col.2.conſ.88. col.4.lib.2.Paris. conſ.87.col. 3.lib.1.faciũt ea,quæ de hoc infrà.Hæc magis procedunt vbi contra negantẽ adeſſet præſumptio iuris,& de iure,ſec.ea, quæ allegabimus infrà, & ampl. etiam ſi pro Negante ſit præſumptio,pro affirmante verò poſſeſsio l.à quo.ff.de damn. infect. Bar.in.l.ſi prius. ff.de op.nou.nunt.faciunt quæ infrà dicemus quicquid Alciat.ſentiat.cap.9.lib.i.Paradox.

5 Secundo hæc regula maximè procedit, vbi quis neget ſe eſſe comprehenſum in generali vniuerſalíue diſpoſitione; generalis enim vniuerſalisue diſpoſitio, præterquã, quòd vni-

uerſaliter intelligenda eſt, & idem quo ad cō præhenſa in genere, quod particularis, quoad particularia, operatur, etiam perſonas priuilegiatas compræhendit. l. in fraudem. §. fin. ff. de milit. teſtam. l. data. C. de donation. Can. ſi romanorum. verſ. dicendo omnia diſtinct. 19. Alex. conſ. 46. in princ. lib. i. conſ. 30. num. 10. lib. 3. conſ. 76. nume. 13. lib. 4. conſ. 32. col. pen. conſ. 68. conſ. 187. col. pen. lib. 5. conſ. 36. conſ. 102. conſ. 110. col. 4. conſ. 111. in prin. conſ. 138. col. pen. conſ. 155. conſ. 186. conſ. 195. conſ. 230. conſ. 240. conſ. vlt. lib. 6, Iaſ. l. quāuis in prin. ff. de in ius vocand. l. non dubium nu. 38. C. de legib. l. ſciendum col. i. ff. qui ſatiſd. cogant. Decius in. l. i. n. 32. C. de ſen. quæ pro eo, quod int. l. nemo col. i. C. qui teſtam. fac. poſſunt. l. ſi qua mulier. C. de ſecūd. nupt. l. cum quædam puella in princ. ff. de iuriſd. omn. iud. in. l. i. C. vnd. vir. & vx. & in. l. i. ff. de reg. iur. Idē Dec. conſ. 5. col. 2. conſ. 36. col. 3. conſ. 61. col. 1. cōſ. 104. col. 1. conſ. 246. in fin. conſ. 302. col. i. cōſ. 331. col. 2. conſ. 339. col. 1. conſ. 436. col. 3. conſ. 536. col. 2. conſ. 669. col. i. conſ. 675. col. 2. cōſ. 486. col. 1. conſ. 649. col. 2. conſ. 534. colum. 2. Franc. Rip. late in. l. i. nu. 52. ff. de vulg. & pupil. Curt. iun. in. l. 2. col. 9. nu. 50. ff. de iuriſd. omn. iud. Paris. conſ. 94. col. 2. libr. 2. conſ. 12. nu. 30. lib. 3. conſ. 46. conſ. 92. conſ. 141. conſ. 159. col. 1. libr. 4. Tiraq. l. ſi vnquā in prin. nu.

113.C.de reuoc.donat.in tract.retract p.i.§.i. gloſ.14.nu 111.Socyn.iun.conſ.30.nu.40 lib. 1.conſ.228.per totum conſ.280.col.fin.conſ. 12.col.2.conſ.93.conſ.129.col.1.conſ.162. lib. 2.conſ.10.nu.23.conſ.44.conſ.73.col.1.conſ. 80.nu.38.conſ.114.conſ.128.col.2.lib.3. Moder.Bonon.in.l.ſi de certa nu.5.16.22. & alibi in.d.l.C.detranſaction.Crauet. conſ.118. col.pen. Idem dicerem ſi diſpoſitio loqueretur indefinite iux. not.in.l.ſi pluribus.ff.de leg.1.idem ſi negans contra ſe probabile aliquod argum. haberet, aut aliquam regulam aut aliter ius cōmune, iux.l.antiquitas.C. de vſuf.& not.in.l.omnis definitio.ff.de reg.iu. & in.c.ad decimas ex de reſti.ſpoliat. & not. in.l.i.num.5.ff.de reg. iur. & in.l.certum.ff. ſi cert.pet.& not.per Alex.conſ.64.col.1.lib. 6.& conſ.69.in prin.lib.7.& conſ. 60.col.2. lib.4.Tiraq.in tract.retract.§.i.gloſ.9. num. 219.& ita ad hæc adduci poſſunt not. per Alexan.conſ.160.lib.2.& conſ.82.& conſ 83.per tot.lib.3.conſ.60.lib.eo.conſ.205.col 2.lib.6 & per Paris.cōſ.95.in princ.lib.4.& per Alexan.conſ.46.in prin.libr.i. & per Paris.conſ. 42.col.3.libr.1.& per Crauet. conſ. 229. col. fin. lib.1.& Dec.conſ.151.lib.1.

6 Tertio hæc regula maxime procedit vbi quis negat ſe feciſſe dolo culpa, aut illicite, ea, quæ ſunt de genere prohibitorum.l.itē apud

labeonē.§.ſi quis bona.ff.de iniuriis.l.ſi non conuitii.C.e.tit.Alexan.conſ.23.conſ.36.cōſ. 111.col.i.lib.1.cōſ.35.col.2.lib.2. conſ.134.lib. 4.Paris.conſ.75.num. 25.lib. 4.Decius conſ. 452.Crauetta conſ.225.col.fin.lib.2.Alexan. conſ.93.col.2.lib.6.

7 Hoc dictum limit. vbicunque ita negans allegaret aliquā cauſam etiam iniuſtam,etiam ſi errore iuris id eſſet. ſec.Alex. in.l.ſi id quod col.2.ff.de iuriſdict.omn.iudic.etiam ſi plene eam cauſam non probaret idem Alexan.conſ. 115.col.fi.lib.1.& ita ex cauſa etiam iniuſta aliquem a dolo excuſari,ita vt non dolum is probare non teneatur alleg.gloſſ.in.l.i.in fine gl. magn.ff.ſi quis iud.non obtemp.vbi Socyn. & Iaſ.,glo.in.l.ſatis.ff.de in ius vocand. & eſt vulg.tex.in.l.igitur.ff.de lib.cauſ.Alex.conſi. 134.conſi.127.col.3.lib.4.Iaſ.in.l.iuſte poſſidet ad fin.ff.de acqui.poſſ.Cepol. conſ.ciuili.21.col.15.conſ.24 Lācellotus Dec.l.ſenatus §. marcellus ad fin.ff.de leg.i.Marſ.l.i.col.12 C.ad.l.cornc.de ſic.Dec.conſ.418.nu.23.cōſ. 57.col.2.conſ.605.conſi.671.col.1.conſi.690. col.ii.conſ.657. col.i.& 650 nu.13 Paris. cōſ. 52.nu.36.conſ.149.nu.18.conſ.171.nu.20 lib.4 Crauetta d. cōſ.225.col.fin.lib.2.Socyn.iun. conſ.103.col.2.conſ.117.col.2.conſ.130. nu.39 lib.3.conſ.144 nu.51.lib.i.col.18.col.i.conſ.38 nu.33.lib.2. Hæc limit,multis modis ſublimi

tari poſſet ſed breuitatis cauſa id pretermitto.

8 Quarto hæc regula maxime procedit ſi actoris intentio aliter fundata, non ſit, & Negatiua (vt præſupoſuimus) ſit fundamentum intentionis actoris,item ſi à reo fundata actoris intentione negetur ad ſententiam obtinendam.c.poſt electionem.c.cum nuper.ex.de cõceſſ.preb.c.venerabili ex.de officio de le.& ſcribitur per Alex.cõſ.58.in prin.lib.5.& eſt ratio, quia nemo dicere debet, & per cõſequens minus ſentētiam ex eo ſperare, quod probare ſe poſſe non confidit.c.ſi ſacerdos ex.de offi.ord. gl.in.c.quiſque in verbo exarſerit.1.q.1.c.quia plerique.2.q.7.l.fin.C.de accuſa.l.criminis.C. de calum.l.ſi quis alicui.C.ad.l.Iul.maieſ.Aret. in tract.malefic.in verbo che hai tradito col.5. Rocchus Curt. in tract. de iur.patron.verſ.& vt,nu.10.Marſ.ſing.164.Neuizan.Sylua Nup. fol.61.Rip.in tract.de peſte fol.159.

9 Quinto hæc reg. maxime procedit ſi quis neget eſſe permiſſa ea,quæ ſunt de genere permiſſorum,vel ea,de quibus dubitamus an ſint permiſſa.l.1.ff.de teſtibus.l.nec non,vbi gloſ.ff. ex quibus ca.maio.c.cum apud ex. de ſponſalit.Bar.in.l.mutus.ff.de procur. Abb.cap.2.col. pen.ex.de translat.epiſ.Lanfranc.Orian.c.quoniam contra,col.mihi.4.ex.de probat.accedāt not.per Alex.conſ.35.per tot. lib.1.& conſ.229.

nu.4.& ſeq.lib.6.,& per Paris.conſ.17.lib.4,& per Crauet.conſ.314.lib.2.& id quod dicimus pœnam,quæ illicitorum eſt coertio, non habere locum,niſi vbi fuerit expreſſa.§.cum igitur.Auten. de ſecund. nub.l.& ſi quis.§.item labeo.ff.de relig.& ſump.fun.not.per Abb.in d.c.2.col.pen.gl.& Abb.in.c.fi.ex. de iu. patr. Bal.in Aut.ex teſtamēto col.pen.de ſec.nupt. Alex.conſ.103.nu.15.lib.i.conſ. 92.nu.17.lib.6. Iaſ.in.l.illam col.2.C.de collat.l.cum quidam col.2.ff.de lib.& poſthum.l.ſi quis maior col. i.C.de tranſact.l.Diuertio.§.ſi quis fundum num.5.ff.ſolut. matrimon. Decius in.l.quod te in vltima lect.poſt Iaſ.ibi colum.x.ff.ſi cert. pet.in.l.pen.col.2.ff.de iuriſd. omn. iud.conſ. 581.nu.10.Paris. conſ.97.nu. 88.lib.i.Tiraqu. in.l.ſi vnquam numer.205.cum ſequen.C.de reuoc.donat.Socyn.iun.conſi.16. nu.31.lib.2. conſ.3.nu.3.libr.3.Rip. in rubr.ex.de iudic.nu. 15.Crauett.conſ.205.col.7.lib.2.

10 Sexto hæc regula maxime procedit vbicūque negans affirmat, tunc enim ſicut affirmans, ita & negans probare tenetur; vt in negatiua,quem non ſanæ mentis, includentem furioſum mente captumue, vt ita dicens probare teneatur probat.l.Nec codicillos. C.de codicill.Alexand.conſi.92.lib.5.conſi.141.col. i.liber.i.conſi.86.numer.12. libr.2. Doctores in.l.furioſum.C. qui teſtament. fac. poſſeſſ.

Dec.conſi.86.col.2. conſ.244. conſ. 448.per tot.Paris.conſ.95.col.2.libr.3.conſ.87. col. 2. conſ.88.col.1.&.2.lib.3.& quòd allegans non vitam, itaque mortem affirmans intra cẽtum annos id probare teneatur gloſ.in.l.2.§.ſi du bitetur vbi Bart. præſupponit.ff.quemadmo. teſtamen.aper.Doct.in.l.ſi quidem. C. ſolut. matrimo.c.in præſentia ex.qui filii ſint legit. Alex.cõſ.87.col.1.lib.6.Dec.conſ.73 in prin. conſ.475. nu.15.Paris.conſ.36.nu.41.lib.1.Socyn.iun.conſ.26.col.1.lib.2.& ita ſcribit quædam iura allegans gloſ.in.c.1.in verbo actore in fin.ex.vt eccleſiaſt.benefic.

11 Licet enim negans nũquã dicatur affirmare l.Ticia.§.fin.ff.de.manumiſſ.teſtamen.Bald.in l.2.in fin.C.de condit.inſert. Ancheran.in re pet.c.canonum ſtatuta in prin.ex de conſtitu. Alexan.conſ.159. col.6.lib.5.Cur.ſen.conſ.16. col.6.conſ.18.num.13 Paris.conſ.140.col.fin. lib.4.& per eundẽ cõſ.141.col.pen.vbi Old. alleg.conſ.228.lib.eod. Tamẽ id eſt verũ quo ad verba, non quoad ſenſum, vt in ſimili dicit gl.in.l. plautius.ff.de aur.& arg.leg. de quo latius dixi in alia parte dum tractaui an Negatio inducatur per affirmationẽ; & è cõtrario,

12 Septimo hæc regula maxime procedit in negante id, quod naturaliter ineſt, ſiue pro eo adſit præſumptio ſiue non; vt exemplo demonſtrari poteſt, quod pauperes, ſiue nudi naturali

ter naſcimur,item regulariter ſani,& ſanæ mẽtis; ſi quis ergo id neget ex hoc maxime ad probandum aſtringitur argu.not. per Felyn. cap.fin.col.4. ex.de præſumpt. & per Ioann. igne. in.l.neceſſarios.§.non alias nu. 84.ff.ad Sillan.Paris.cõſ.95.col.2.lib.3.& eſt ratio,quia ita negans,aliter factum,aliterue eſſe, aut mutatum præſupponit, mutatio autem regulariter facta non creditur niſi probetur,vt de voluntate dicimus.l.3.ff.de probation.cap. maiores ex.de Baptiſmat.Bar.in.l.i.§.ſi filius,& in.l. fideicõmiſſa.§.ſi rem.ff.de leg.3.Dec. in.l.pacta nouiſsima col.2.C.de pact.conſ.190 in princ. Paris. conſ.172.col.1.lib. 4.Iaſ.in.l.ſeruum filii §.ſi rem in prin.&.§. ſi pocula in prin.de leg.i. Rip.in Rub.de verbo.oblig.col.2.Socyn. iun. conſ. 106.num.38.lib.1.conſ.144.col.i.conſ.183 nu.35.lib.2.conſ.94. nu.42.conſ.105.nu.45.cõſ. 127.col.2.lib.3. Ex quibus cõcludo dicentem ſe pauperem niſi aliud obſtet hoc probare nõ teneri,quicquid Alex. conſ.37.lib.7.Socy.cõſ. 24.col.antep.lib.1.cõſ.30.lib.4.Alciat.3.reg.27 præſum.aliter ſentiant.

13 Hoc dictum limitabis ſi quando id, quod naturaliter ineſt quandoque fuerit mutatum,tunc enim negans probare non tenetur; vt in negante ſanæ mentis illum, qui quandoque furioſus extitit gloſ. c.iudicas. 3.queſt.9. Bart.in.l.2.C.de bon.poſſeſſ.infant.dand. Bal.

in.l.furioſum.C.qui teſtame.fac.poſs. Alex.in l.is poteſt vbi quædã congerit.ff.de acqu.her. Alexan.conſi.141.nu.4.lib.1.conſ.86.nu.12.lib. ſecundo,a quo nõ recedit id,quod dicimus ſemel pauper ſemper præſumitur pauper, vel ſi prius fuiſſet diues, vt per Alciat.2.reg.27.præſumpt.item mutatio non præſumitur Alciat. 3.reg.præſumpt.in princ.

14 Hæc limit. procedit ita demum ſi mutatio per longum tempus, & tempora ſucceſsiua, & non per interualla in eodem ſtatu permanſit; tunc enĩ negans id quod naturaliter ineſt probare non tenetur, ſecus aliter Alex. conſi.139. col.3.lib.1.conſ.87.col.2.conſ.88.lib.2.conſ.92 col.4.&.5.libr.5.Corn.Iaſ.& Dec. in.d.l.furioſum. C.qui teſtament.fac. poſſ.Paris.conſ.87. col.ſecunda.lib.3.,qui licet loquantur in furore, tamen in effectu hoc eſt quod nos dicimus. Tempus autem hoc arbitrio iudicis remitto.

15 Secundo limit.vbi contra id,quod naturaliter,ineſt adeſſet diffamatio;tunc enim ita negãs ex eo,quod naturaliter tale quid inſit,propter hanc diffamationem, probare non tenetur. itaque poſt alios, quos alleg.Paris.ſcribit conſ.20.in fi.lib.3.à quo non recedit id,quod ſcribit Alexã.conſi.94.col.2.libro.6.quòd fama etiam in iis,quæ ſunt infrà centum annos, quandoque transfert onus probandi in ad-

uerſarium.

16 Ampliatur hæc regula, vt procedat ſiue negatiua circumſcribi poſsit, ſiue non, itaque loquuntur indiſtinctè Doct. quos ſupra in prin. operis citauimus, licet forſitan contrarium dicendum eſſet; impoſsibilis enim Negatiuæ vagæ probatio exiſtimatur, impoſsibilium autẽ nulla eſt obligatio, reg. impoſsibilium cum ſimil. ff. de reg. iur. à quo non recedit id, quod dicimus ratione difficilioris probationis, probationes leuiores recipiuntur Alex. conſ. 187. lib. 7. & per cõiecturas agitur Al. cõſi. 31. conſi. 35. lib. 4. conſi. 50. col. 3. lib. 7. cõſ. 103. col. 4. lib. 1. conſ. 64. lib. eo. conſ. 40. in fin. lib. 5. conſ. 115., col. fin. lib. 4. conſ. 189. col. fin. lib. 6., & per famam, Iaſ. poſt alios ſcribentes in. l. ſi quis ex argentariis. §. prætor ait. ff. de edend. Decius cõſ. 652. col. 1., & propter difficilem probationem teſtem etiam de credulitate admitti Paris. cõſ. 56. col. 2. lib. 2., & ex pluribus coniecturis aliquem ad mortem damnari poſſe Crauetta conſilio. 73. numer. 19. lib. i. & ex hac cauſa ſingularitatem, credulitatem, & qualitatem teſtium, & perſonarum non inſpici Bartol. Socyn. conſilio. 67. colum. ſecunda. libr. 3. & ſcripturam priuatam probare ſaltem ſemiplene Speculator. in titul. de inſtitutio. §. nunc videndum verſ. regulariter. Felynus capit. 2. limitat. tertia extra de fide. inſtrumentorum

Socyn. conſ. 186. col.5.lib.2 Decius cap. cum cauſam col.2.ex.de probat. & librum tutoris confectum pro reddenda adminiſtratione propter difficultatem probationis,probare Crauet.conſ.23.lib.i.& ex præſumptionibus procedi,idem Crauetta conſ.178.lib.i.& de ſocio criminis.Dec.conſ.189.nu.10.lib.1.ad hæc faciunt not.infra nu.17.ibi & ita.

17 Sed his reſpondetur, quod impoſſibilium nulla eſt obligatio,ſi impoſſibilitas ſit impedimento naturæ; vt nec per ſe, nec per alios ſit poſſibile,ſecus ſi partis incommoditate.l.continuus.§.illud.ff.de verbo.oblig. vel reſponde ex no.per Socy.iun. conſ.93.nu.55.lib.i.difficultas vero minuit ius ordinariæ probationis, ſed non tollit,& ita procedant ſuperius allegata,& not.per Alex.conſ.24.col.2.lib.2.Cor.cõ. 113.col.2.lib.i.Marſ.not.i.cõſ.568.cõſ.584.&in pract.crim. in ver.diligenter num.81.& Rub. de probat.fol.5.Felyn.Rub.de probat.Iaſ.con 58.col.2.lib.2.Gramm.con.i.col.pen.

18 Secundo ampl.vt procedat etiam in Negatiua iuris, id eſt hoc iure non probatur, licet quotidie dicamus quod lex non dicit &c.,& aliter non probemus,etenim hæc Negatiua eſt fundamentum intentionis ita negãtis,& vnuſquiſque ſuam intentionem probare tenetur,& id dicere,non debet quod ſe probare poſſe nõ confidit.c.ſi ſacerdos. ex. de offic. ordin. cum

late.

late ſupradictis. Hoc ſentiunt conſulentes illi, qui laborant in probando quod filiorum appellatione in emphitheuſi fœminæ non comprehenduntur vt Alex.con.61.lib.1 conſ.1.nu. 22.lib.5.& alleg.late per Tiraq.in tract.retrac. §.1.gl.9.nu.181.& conſulentes illi, qui in cõditione ſi ſine filiis fœminas non contineri contendunt, de quibus per Socyn.l.cum auus nu. 76.de condit.& demonſtrat.& per Dec.conſi. 545.& per Socyn.iun.conſ.13.conſ.46.con.78 conſ.87.conſ.81.lib.3. Item conſulentes filiorum appellatione nepotes non contineri vt Alex.cõſ.168.lib.1.conſ.54.lib.3.conſ.16.lib.5 Dec.conſ.511.col.fin.Crauetta conſi.154.col. fin.lib.1.Socyn.iun.conſ.30. nu.35.lib.3.conſi. 135.col.1.lib.1.conſ.128.nu.228.lib eo.conſ.54. in prin.lib.2.conſ.2.in prin.conſi.31.nu.31.lib. 3. Non obſtat, quod lex non dicit etc.l.illam cum ſimilibus.C.de collat. quia præterquam, quòd in dubium reuocari poſſet an probetur iure propoſitio illa, tamen non propterea, qui dicit hoc lex non dicit releuatur ab onere probandi intentionem ſuam hoc eſt legem non dicere, & ita ſentit Lanfranc.Orian.in.c.quoniam contra col.mihi.4.ex.de probatio.

19 Tertio hæc regula ampl. vt procedat etiam in negante, qui pro ſe habeat præſumptionẽ, quæ aut ceſſauit, aut fuit eliſa, vt in mandato de quo non fuit oppoſitum licet mille annis

C

non præſumatur, vt negans probare teneatur non interueniſſe alleg. gloſ.in.l.Pomponius. §.rati.ff.de procurat.in.l.licet.C.de procur. Canon.in.c.i.de elect.lib.6.Imol.c.cum in iure ex.de offic.delega.Alex.conſ.102.colum.i. lib.5.Bal.conſ.341.lib.3.conſ.440.col.i.lib.5. vt refert, & ſequitur Crauet.conſ.280. in fin. lib.2.conſ.194.col.i.lib.i.à quibus non ſunt aliena ea, quæ diximus ſupra, & quòd licet alias quælibet res præſumatur libera tamen ſi res reperiatur inter bona feudalia, dicens rem non feudalem, id probare debet, vt per Bal.in.l.inſulæ.ff.de iudic. & per Caſtrenſ.& Socyn.in.l.i.ff.de acqu.poſſe.Et Bal. in Rub. de contrah.emp.q.22.Socyn.conſ.146.col.2. lib.2.Dec.col.528.col.i.lib.4.

20 Quarto ampliatur, vt procedat ſiue ſit negatiua facti, ſiue negatiua qualitatis. Bar.in.l. in illa in ver.ſiue ſit negatiua facti, ſiue ſit Negatiua qualitatis.ff.de verb. oblig. & ſi negetur non iure factum Bart.in.l.Decem.q.fin. vbi Alex., & Iaſ.ff.de verb.obliga.& mihi placet ex identitate rationis præſertim ſi negetur qualitas naturalis intrinſeca, & ita ſcribit Orian.d.cap.quoniam contra nu.15.& Socy. iun.conſ.7.col.2. lib.i.

21 Quinto ampliat., vt negans teneatur probare non ſolum id, quod negat ſed etiam qualitatem eius, quod negat, ſi quidem illa neceſ

ſaria erat ad obtinendum, vt in petente matrem priuari pupilli hæreditate, quòd ei tuto rem non petiiſſet, qualitatem quòd intrà anbum non petiit probandam eſſe not.ad.in. l.ſciant.C.de legit.hæredib. Bal.in.l.matre. C ad Tertullian.in.l.precibus verſ. nunquid mater.C.de impub.Bal.conſ.379. lib.3.conſ. 489.lib.5.Anch.conſ.250.Corn.conſ. 87.lib. 4.Curt.ſen.conſ.66.col.15.Rub. conſ.66.cõſ. 81.Alex.cõſ.185.col.fin.lib.6.faciunt not.per Bartol.in.l.non ſolum.§.ſed vt probari.ff.de oper.nou.nunt. per Felyn.c. auditis.n.38.ex. de præſcript.c.cum tu nu.21.ex. de teſtibus. c.cum in eccleſiis in prin.ex.de maior.& obedient.c.nonnulli.§.fin.nu.17.ex.de reſcrip.,& per Crauett. conſ. 201.nu.31.conſi.205.col.3. lib.2.& ea, quæ ſupra cumulauimus.

22 Sexto ampliat.hæc regula;vt procedat ſiue actor neget, ſiue reus, item ſiue reus agẽs, ſiue excipiens, neget quia in exceptionibus Reus eſt actor.l.i.ff.de except.l.in exceptionibus ff de probation.Crauetta cõſ.201. nu. 30.lib. 2.facit quod probationes regulariter ſunt de medio iudicio, in iis autẽ actor & reus æquiparantur vt per Alex.l.4.§.ſi quis condemnatum col.2.ff.de re iudic.Iaſ.in.l.de die.col.pe. ff.qui ſat.cogant.Iaſ. in.l.exigendi. nu.12.C. de procurat.l.in pecuniariis nu.32.ff.de feriis in.l.inter ſtipulantem.§.ſi ſtichum in prin.ff.

de verbo.obligat.l.i.col.2.ff.de eo per quem fuit erit. Deciũ in reg.fauorabiliores de reg. & ſi circa qualitatem teſtium reus in aliquo videatur prærogatiuam habere arg.glo.c.clerici.81.diſtinct.& not. per abb.,& Fely.in.c. tertio loco.ex.de probationib.ſed nos loquimur in priuilegio probandæ intentionis, & ita ſentiunt Doct.,quos in principio citauimus partim dum in ſpecie de reo loquuntur, partim dum generaliter,arg.not.ſuprà & ſcribit Crauetta,conſ.12.col.1.lib.1.ac probat.c.i. de confeſſ.lib.6.

23 Septimo ampliatur vt negans,ſiue excipiẽs exceptionem,ſiue negationem ſuam in ſpecie probare teneatur non in genere, generalis.n. probatio nõ releuat.c.in preſentia.ex.de probat.vbi Abb. Felyn.ac Decius.l.i.§.labeo.ff. de flumin.l.Ticia.textores de legat.i.vbi. Iaſ. not.col.2. Angel.conſ.61.col.1.Abb.c. auditis nu.23.& 28.ex.de preſcript.cap.2. nu.3.ex.de reſtit.ſpoliat.Alex.conſ.44.nu. 6.lib.3.conſi. 29.nu.30.lib.7.Corneus conſ.46.col.4.lib.2. Abb.c.cum olim.nu.9.ex.de cenſib. Iaſ.in.l.i. nu.19.C.de procurat.in.l.nam hoc num.6.c. vnde legit.Decius conſ.134.col.3.Crauet.cõſ. 201.nu.29.cõſ.218.in fi.lib.2.Socyn.iun.cõſ. 146.nu.7.libr.i.facit.l.prætor edixit in princ. ff.de iniur.limit.vt per Iaſ.d.l.Ticia.textores col.2.,& per Decium conſ.218.

24 Octauo ampl., vt procedat non ſolum ſi eſt fundamentum actionis, ſed ſi eſt fundamẽtum exercitii actionis, vt creditor hypothecaria conuenire poteſt tertios poſſeſſores, hypothecariam tamen actionem exercere non poteſt, niſi facta excuſsione doceat debitorẽ non eſſe ſoluendo Aut. hoc ſi debitor. C. de pignor. not. per Doct. in. l. fin. ff. ſi cer. pet., & in. l. decem. ff. de verbo. oblig. Alex. conſ. 15. col. fin. lib. 5. conſ. 85. libr. eod. conſ. 137. col. 2. lib. 2. conſ. 14. lib. 6. conſ. 70. lib. 5. Crauet. cõſi. 77. col. fin. lib. i. conſ. 201. col. fin. Socyn. in regul. excuſſio Tiraq. in tract. de conſti. poſſeſ. p. i. nu. 54., & ita ampliat Franc. Rip. in. l. in illa num. 10. ff. de verb. obligat.

25 Nono ampliatur, vt procedat non ſolum in negatiua fundamento actionis, ſed in negatiua fundamento officii iudicis. l. magis puto §. ne paſsim. ff. de reb. eo. facit quod licet quo ad ſtrictam ſignificationẽ aliud ſit, officium iudicis, aliud actio, tamen quo ad largam idẽ ſunt ſec. magis cõm. reſolut. in. §. i. inſtitu. de actio., & in. l. i. ff. de iuriſd. om. iudic., & in. c. 2 vbi Felyn. ex. de offic. iud., & ita ampliat Frã. Rip. in. d. l. in illa num. mihi. 13. ff. de verbor. obligat.

26 Infertur ex hac regula tàm in. d. l. in illa, quàm alibi ad multa, quæ ſi recenſere vellem de illationibus huius regulæ mihi conſcriben

dus eſſet alter liber; ſed quoniam libelli breuitati ſtudeo, illis omiſsis,quaſdam,quæ præ cæteris notandæ mihi viſæ ſunt,ſubnectam. Primo infertur quòd petens principaliter à creditore non laceſsitus ſe declarari non debitorem, quia nihil debet hoc probare tenetur Dec.conſ.43.col.i.libr.1.,etſi contrarium tenuiſſe videatur idem Decius conſ.3.n.9.lib. primo,& Alciat.3. reg.præſump.44. num.7. Secundo infertur,quòd dicens ſe præſcripſiſſe emphitheuſim,& ſolutionem canonis,quia per 40. annos non ſoluit hoc probare tenetur, quòd negat ſe ſoluiſſe, quicquid contra ſcripſerit Paul.caſtren.conſi.298.lib.1.Corn. conſ.142.,& conſ.263.lib.4.,& ſequatur Crauetta cóſ.111.nu.11.lib.i. Tertio infertur,quod dicens ſe appellationem proſequi non potuiſſe hoc probare tenetur Paris. conſ.108.col.i. lib.4.Crauetta conſ.240.per tot.lib.2. Quarto infertur quòd Ruſticus muliérue,quando dicunt ſe non potuiſſe conſulere peritiores, hoc probare tenentur Alex.cóſ.14.in fi.lib i. Quinto infertur quòd Rex aliúſue agens cótra vaſallú ad reſtitutionem poſſeſſionis quaſi vaſallus non fuerit inueſtitus,hoc probare tenetur,Bart.in.l.i.C.de condict. & procurat. lib.xi.,quicquid contra dixerit Bald. de quo tamen videndum eſt per Decium conſ.61. libr.i.Sexto infertur,quòd ſubſtitutus vulgaris

agens ex remedio.l. fi.C.de edict.D. Adrian. quaſi primus hæres non extiterit hoc probare tenetur faciunt not.in.l.ex facto.§.ſi quis autem.ff.ad trebell. Septimo infertur quòd licet ex eo, quod aut teſtes, aut notarius non reperiatur recedamus à quibuſdam ordinariis ſolemnitatibus, vt per Decium conſi.285. col.2.lib.2.ita tamen dicens hoc probare tenetur, & ita ſcripta per Dec.d.conſ.285.intelligantur. Octauo infertur, quòd dicens maritum eſſe effectum non ſoluendo hoc probare tenetur Paris.conſ.53.col.2.lib.4.Nono quòd hæres volens contrauenire facto defuncti, quòd hæreditas non ſit ſoluēdo, hoc probare tenetur Crauetta conſ. 226.col.fi.libr.2. Decimo infertur quòd dicens ſe coram honeſta perſona appellaſſe, quòd iudicis copiam non habuerit, hanc negatiuam probare tenetur Crauett.conſ.240.lib.2.Vndecimo infertur quòd obligans ſe, ſi quid non fecerit intrà diem incertam non ante executionem inſtrumenti habebit, quàm oſtenderit non eſſe factum Dec.conſ.439.lib.3. Duodecimo infertur quod dicens ſe cū hæredibus morari non poſſe, hoc probare tenetur Anch. conſi. 254.,Iaſ.in.l.diuortio in princ.col.7.ff.de ver. oblig.13.infertur quòd dicens opus factum non eſſe ex diligentia, hoc probare tenetur Paris.conſ.37.per tot.lib.1.14 infertur quòd

agens quaſi contractus huiuſmodi nõ ſit, ſed alius, vel ſimulatus hoc probare tenetur Pariſ.conſ.79.in prin.lib.i.15.infertur quòd dicens ſententiam eſſe latam cauſæ cognitione non præcedente hoc probare tenetur Paris. conſ.79.in prin.lib.i.16.infertur, quòd dicẽs mobilia nõ extare, & ideo deueniendum eſſe ad alienationem bonorum immobilium, hoc probare debet Paris.cõſ.99.in prin. lib.i.17. infertur quòd licet non recognoſcentes imperatorem legibus ciuilibus non vtantur, tamẽ ſi dicant ſe non obligari his legibus, hoc quoque probare debent, quòd imperatorem quo ad leges non recognouerint vt de Florentinis Paris.ſcribit cõſ.10.col.pen.lib.2.licet de his contra dicendum videtur quia Florentini libertatem prætio redemerunt à Rodulpho imperatore vt poſt Blondum.8.lib.2.dec. & Platin.in vita Honorii ſcribit Fely. in.c.cum nõ liceat nu.18.ex.de præſcrip.Dec.conſ.357.col. 2.lib.3.18.infertur quòd dicens non eſſe præſcriptum, quod agere non potuerit hanc negatiuam probare debet Dec.conſ.445.n.48. libr.4.19.infertur quòd agens quaſi aduerſarius conuentionem non ſeruarit & ipſe non contrauenerit hæc probare tenetur.Dec.cõſ. 380.nu.3.lib.3. Vigeſimo infertur quòd dicens teſtatorem hoc, vel ita non intellexiſſe, hoc probare tenetur Paris.cõſ 57.col.3.lib.3.

Vigeſimoprimo infertur quòd dicens per ſe non ſtetiſſe quóminus voluntas, aut conditio teſtatoris impleretur, hanc negatiuam probare tenetur Bar. in. l. qui commeatus. ff. de milit. teſtamen. Socy. l. ticius. 2. not. ff. de condit. & demonſt. Vigeſimo ſecundo infertur quòd dicens aduerſarium promiſſa non ſeruaſſe, & ex hoc pœnam incurriſſe, hoc probare tenetur Alex. conſ. 34. col. 1. lib. 1. Vigeſimotertio infertur, quod dicens ſententiam non æque latam hanc negatiuam probare, & acta reproducere, tenetur Ang. conſ. 194. 3. dub. Alexan. conſ. 161. col. i. lib. 2. Dec. conſ. 295. col. i. Crauetta conſ. 273. col. 3. lib. 2. Vigeſimoquarto infertur, quod dicens ſe non poſſe venire ad aliquem locum, hoc probare tenetur Alexan. conſ. 206. col. 2. lib. 2. Dec. conſ. 460. col. fi. lib. quarto. Vigeſimoquinto infertur, quod dicens ſe ex eo, quod non denuntiauerit, non teneri de euictione, quia venditor nihilomagis defenſurus fuiſſet, hanc negatiuam probare tenetur, quicquid Decius quandoque contra ſenſerit. Vigeſimoſexto infertur quòd dicens teſtatorem articulate loqui non potuiſſe; hanc negatiuam probare tenetur Decius conſ. 489. col 2. lib. 4. Vigeſimo ſeptimo infertur quòd vidua, quæ ſe acquiſiuiſſe, ſed non ex bonis, & pecunia adminiſtrationis curæ pupillaris, hoc probare tenetur Pa-

ris.conſ.80. col.3.lib.i. Vigeſimooctauo infertur, quòd dicens ſtatutum, legémue aliquã nõ eſſe vſu receptam, id probare debet Decius conſ.534.col.pen.lib.4. Vigeſimonono infertur, quòd dicens hæreditatem non aditam non eſſe tranſmiſſam, vel conditionem ſine liberis non defeciſſe, quòd infans natus viuere non poterat, hanc negatiuã probare tenetur Decius conſ.624.col.fin.lib.4. Trigeſimo infertur, quòd dicens inſtrumentum, teſtamentúmue non abolitum, non cancellatum, hoc probare tenetur, vt inde locum habeat remedium.l.fin.C.de edict.D.Adria.vel aliud ſimile. Trigeſimoprimo infertur, quòd dicens furtum factum eſſe ſine culpa ſua ſi ad eum cuſtodia pertinebat non culpæ probationem ſubire debet.Paris.conſ.156.col.2.lib.4. Trigeſimoſecundo infertur quòd vxor dicens non quæſitum de bonis mariti, hoc probare tenetur Paris, conſ.62.per tot.lib.1. Trigeſimotertio, infertur quod notarius aliúſue cuius interſit Negatiuam, quòd Notarius impeditus, per ſe ſcribere non potuit probare debet Alexã.conſ.129.col. fin.lib.1. Trigeſimo quarto infertur quòd dicens aliquẽ confinia non ſeruaſſe, & propterea pœnam incurriſſe, Negatiuam illam probare tenetur Bart.in.l. relegati.ff.de interdit.& releg.Dec.conſi.632. in princi.lib.4.35.inferri poteſt quòd dicens

reſcriptum, ſurreptitium, hoc probare tenetur, de quo me remitto ad not. per Felyn. in. c. ſuper literis. c. conſtitutus. ex. de reſcriptis Paris. conſ. 108. col. fin. lib. 4. Trigeſimoſexto infertur quòd appellans elapſo termino ad appellandum; quia per ſe non ſteterit, hoc probare debet Alex. conſ. 81. col. 2. lib. 3. Dec. conſ. 677. in prin. lib. 5 38. infertur, quòd petens reſtitutionem ex capite ignorantiæ contra præſcriptionem. 30. annorum ignorantiã probare debet, vt poſt Felyn., & alios in. c. ſi diligenti. de præſcrip. Decius. conſ. 29. lib. i. Paris. cõſ. 66. col. antep. lib. 3. Trigeſimonono infertur, quòd petens contractum nullum declarari, vt à non maiore geſtum hanc Negatiuam probare debet Bart. l. i. circa finem. ff. de exception. Alexã. conſ. 149. viſo proceſſu col. pen. lib. 5. Decius conſ. 682. in fin. lib. 5. Quadrageſimo infertur quòd agens cõtra tertios poſſeſſores pro reſciſsione contractus quòd principalis non ſit ſoluendo, hoc probare debet Paris. conſ. 80. col. i. lib. i. Quadrageſimo primo infertur, quòd dicens ſe non percepiſſe tot fructus, quot ſufficiant penſionibus, vt conſequatur remiſsionem hoc probare tenetur Paris. conſ. 38. col. i. lib. i. Quadrageſimo ſecundo infertur quod nolens ſoluere penſionem quod dicat ſe ſine cauſa ſua, re conducta vti non potuiſſe, hoc probare tenetur Paris.

conſ.41.col.i.li b.i.Quadrageſimotertio inſertur, quod cum mater cũ patre dotem promittens, ſi pater non ſit ſoluendo promittere videatur, agens contra matrem, patrem non eſſe ſoluendo probare tenetur Crauetta cõſ. 77.col.2.lib.i. Quadrageſimoquarto infertur, quod agens ad pœnam quaſi poſſeſsio ſibi tradita nõ fuerit, hoc probare debet Alex. conſ.10 9.col.2.lib.5. Quadrageſimoquinto infertur quod dicens aliquem teſtamentum facere, vel mutare non potuiſſe, hoc probare debet Paris.conſ.67.per tot.lib.3. Quadrageſimoſexto infertur quod dicens genus verificari non poſſe niſi in vna ſpecie iux.l.ſi fundus.ff.de fundo inſtruct.& no.in.l.2.ff.de lib. & poſthum. hoc probare debet, ita ſentit Crauetta conſ.112.col.i.lib.1. Quadrageſimo ſeptimo infertur quod dicens Notarium rogatum non eſſe, hoc probare debet Paris.conſ. 61.in princ.lib.3. Quadrageſimo octauo infertur quod agens ex ſtatuto, quo villa, malefactore non inuen to tenetur, hãc Negatiuam quod malefactor non inueniatur probare debet Corn.conſ.123.col.2.lib.i. Crauetta conſi.12.col.fi.lib.1. Quadrageſimonono infertur quod negans in iudice qualitatem, qua dempta ei non ſit ſubiectus, hoc probare tenetur Crauetta conſ.196.col.pen.lib.1. Quinquageſimo infertur quod dicens ad infirman

dum teſtamentum aliquem loqui non potuiſ ſe hoc probare tenetur Alexand.conſilio.13. libr.1. Quinquageſimoprimo infertur quòd allegans præſcriptionem, quia negligentiam aduerſarii implicat illam probare tenetur. Bart.in.l.genero nu.4.ff.de his qui not. infam. alias obtineri non poteſt, vt per Crauettam conſ.201. nu.29.libr.i.quod ſi verum eſt notabile mihi videtur. 52.infertur, quod emptor.qui litem motam ſibi,non denuntiauit vēditori,& ex eo,ſe vult defendere,quod venditoris non intereſt denūtiari, hanc negatiuam probare debet vt ſentit Alex. conſi. 63.col.fin.lib. 6.Socyn.l.2.§.voluntate.ff.ſolut.matr.Dec. conſ.698.Fely.in.c.cum olim col.4.de reiudicat.& in.c.cū Bertoldus col. xi.eo.tit.Iaſ.in.l.ſi domus.§.de euictione col. 2.de leg.i.Afflict. dec.49.Marſ.Rub.de probat.fol.49. 53. infertur,quòd agens quaſi debitor ad faciendum,& curandum non fecerit hoc probare tenetur,vt per Dec. cōſ.108.lib. primo. 54. infertur, quòd dicens Notarium nō ſcripſiſſe à teſtatore enuntiata, hoc probare debet,vt per Dec.cōſ.105.lib.1. 55.infertur quòd dicens debitorem eſſe ſuſpectum vel nō eſſe ſoluendo, de hoc fidem facere debet,item quòd poſt contractum celebratum non fuerit effectus deterioris conditionis Dec. conſi. 75.lib.i. 56. infertur,quòd negans minorem

eſſe intra tempora petendæ reſtitutionis hoc probare tenetur Corn.conſili.135.de plurib. lib.2.quem referunt, & ſequuntur apoſtillæ ad Alciat.i.reg.42.præſump.57.infertur,quòd tam maſculus, quàm fœmina dicens ſe ignoraſſe, quanquam ignorantia alias præſumatur,hoc probare tenetur, ſecundum Baldum conſ.54.Barto.in.l.fin.C.de iur.& fact.ignor. Dec.conſi.180.colum.fin.libr.primo. 58. infertur quòd dicens ſe non ſubiectum epiſcopo, cum intrà dioceſim ſit conſtitutus hoc probare debet Decius conſ.152.libro primo. 59. infertur quòd impetrans reſcriptum ſuper diſpẽſatione matrimonii quaſi inter ignorantes contracto,hoc probare debet alias reſcriptum eſt ſurreptitium Dec. conſ.154.libr.primo, niſi vbi motu proprio reſcriptum ſit conceſſum Dec.conſ.341.col.2.lib.ſecũdo. 60. infertur, quòd dicens ſe Romam non iuiſſe ſub cuius conditione ſibi fuerat promiſſum hoc probare tenetur Dec. conſi.177. in princ.libro primo. 61. infertur,quòd ſupplicans aſſerens locum non tutum hoc probare debet Dec.conſ.172.libr.i.

Limit. hæc regula ſecundum ſupraſcripta declarata,& ampliata,vt non procedat in negante ſibi numeratam pecuniam ex cauſa mutui,item ſibi dotem numeratam, vel ſi de recepto,confeſſio interueniſſet, intra biennium

tamẽ.l.ſi excautione, vbi Bar.etc.l.in cõtracti bus, & per tot.tit.C.de nõ nu.pecu. & ſcribit Bar.& ſequentes in.d.l.in illa in fi.ff.de verb. obl.Abb.& Fely.in.c.ſi cautio ex.de fid.inſtr. idem Abb.c.fi.ex.de ſolut.Bal.in.l.fi.col. pen. C.cõm.vtriuſq; iud.Ang.in.l.ita ſtipulatus.§ Chriſogonus de verb.obl.Caſtren.in.l.2.§.fi. vbi Dec.col.pe.ff.ſi cer.pe.Alex.cõſ.143.in prĩ lib.5.conſ.2.n.18.lib.4.cõſ.145. col.2.lib.1.cõſ. 97.col.2.cõſ.147.col.2.lib.7.Dec. conſ.473. n. 24.& in.l.15.apud quẽ nu.13.C.de eden.Iaſ.in l.à Diuo pio.§.ſi ſuper rebus col.2.ff. de re iudic.& in.l.qui pecuniã in prin.ff.ſi cert.pet.

28 Ampliatur hæc limit.multis modis per Iaſ. in.d.l.qui pecuniam in prin.& per Fely. in.d. c.ſi cautio. ego eorũ amplia. omiſſis duabus tantum contentus ero, Primo amp.vt procedat etiã ſi iuramentum ſuper cõtractu fuiſſet appoſitum,&renuntiatũ except.nõ nu.l.fi.C. de nõ nu.l.pri.ff.qui ſatis.cogant pecu.& ſcribitur per Bart.d.l.ſi ex cautione col. fin.& per Dec.in.d.l.2.§.creditum col.pen.ff.ſi cert. pet. & Socy.iun.vbi quædam allegat conſ.47.nu. 21.lib.3.quia iuramẽtum intelligitur ſecundũ qualitates conditiones, & limites verborum ſuper quibus interponitur Oldr.cõſ.238.Roma.cõſ.269.Abb.c.cũ cõtingat n.14.c.quẽad modũ.§.illud.ex.de iur.iu.& ĩ.c.i.n.21.vbi poſteriores,&Rip.limi.ſub n.mihi.57.ex.de iud.

Alexã.in.l.ſeius,& augerius vbi limit.ff.ad.l. falcid.Aret.conſ.24.Iaſ.in.l.ſi duo patroni.§. item ſi iurauero col.2.ff.de iureiuran.& in.l. dotem.i.limi.ff.de verb.obligat. Dec.in.l.2.§. creditum col.pen.ff.ſi cer.pe.in.l.quod te nu. 44.vbi Mod.Bon.etiam ad tacitas qualitates ampl.eo.titu.in.l.ſi donationem nu.27.C.de collation. Dec. conſi.306.col.2.conſi.240.in princ.conſi.245.in prin. conſ.531.col.2. Paris. conſ.16.nu.74.lib.2.conſ.48.nu. 46.libro. 4. conſ.110.nu.34.lib.i.Paris.conſ.10.nu.35. libr. 4.conſ.86.nu.34.conſ.95.col.2.lib.3.Conſti. poſſeſ.3.p.amp.7.n.34.Gozadin.conſ.57.poſt prin.Crauetta conſi.102.vbi col.fin. limit.lib. primo Socyn.iun.conſ.47.nu.20. vbi quædã cõgerit lib.3.Alex.conſ.179.col.2.lib.2. Dec. Tholoſ.375.

29 Secundo ampliat.vt procedat etiam ſi exceptio non numeratæ pecuniæ proponatur vel pecunia numerata negetur poſt trienniũ, quando poſt confeſſionem de recepta dote, vel pecuniæ apparet de promiſſione; tunc.n. confeſſio videtur facta ſpe futuræ promiſſionis.Bart.imol.cum.Caſtren.in.l.pen.§.ſi vir. ff.ſolut.matrim.Bald.in.l.i.C.ad uelle.vbi alleg.l.ſi nomen.ff.de hæred.vel act. vendit.Caſtrens. conſ.73.lib. 2.Dom. conſ. 445. Corn. conſ.109.lib.4.Alex. conſ.148. col.1.lib.5.Socyn.conſ.81.nu.21.lib.4.quicquid aliter ſenſerit

rit Bal.d.§.ſi vir Rom.ſing.26.Corn.cõſ.288 lib.1.Curtius ſenior conſ.54.Sylua nuptialis fol.43.ex quo apparet precedẽtem opinion. magis comm.pro qua facit,quòd ex eo quòd quis probet pecuniam numeratam in x. poſt confeſsionem de xx. etiam poſt biennium aliter negatiuam pecuniæ ſibi non numeratæ probare non tenetur Bal.in.l.2.C.de non nu. pecun.Dec.conſ.421.nu.14.& dicemus infrà in modo quodam probandi negatiuam.& ita teneo.

30 Sublimitatur hæc limi.multis modis per Felyn.in.d.c.ſi cautio. per Iaſ.in.d.l.qui pecuniam,& per Socyn.in reg. confeſsio per apocham.in tract.fallentiarũ,equidem illis omiſſis,quaſdam,quas præterea notaui ſubnectã. ſublimit. itaque primo ſi quis confiteatur ſe tunc recepiſſe pecuniam,vt per glo.in.l generaliter in verbo caſum.C.de non num.pecu., & late ſcribit Alex.conſ.191.col.2.lib.2.

31 Secundo ſublimit. ſi quis ex aliis cauſis, quam prædictis hoc eſt dotis,& mutui, confiteatur ſe recepiſſe Dec. in.l.2.§.creditũ col. pen.ff.ſi cert.pet.

32 Tertio ſublimit.vt non procedat vbi vltra confeſsionem adeſſet pactum de nõ petẽdo vt per Alex.conſ.148.col.2.libr.5.

33 Quarto ſublimit. vbi confeſsionem de recepto præceſſiſſet promiſsio; tunc.n.ſubſe-

quens confeſſio de recepto probat numerationem,vt per Cyn.Bald.Salyc.Pau.l.in contractibus.§.fin.C.de fid.inſtrum.Pau.Caſtrē. in.d.§.cum vir Rom. ſing.445. Campeggius in tract.de dote p.1.q.52.col.3.& ita intelligo quod dicitur confesſio de recepto probat vt per Alex.conſ.37.nu.2.conſ.90.col.2.lib.3.cō. 148.col.2.lib.5. conſ.197.nu.3.libr.7.Felyn.c. ſi cautio in fin.ex.de fid.inſtrum.& per Dec. in.d.l.2.§.creditum col.pen.ff.ſi cert. petat.& alleg.per Tiraq.in tract.retract.§.4.gloſ.nume.12.

34 Quinto ſublimit.vbi vltra confeſſionem de recepto adſit iuramentum quòd omnia cō tenta in inſtrumento ſunt vera.Iaſ.in.l.patre furioſo num.17.ff.de his qui ſunt ſui vel alien. iu.Bauer.in tract. de virib. iuram.verſ.31.Socyn.iunior conſ.50.in fin.lib.1.

35 Secundo principaliter regula noſtra limit. in negante ſibi factum, vel ſolutum id,quòd ſibi ſolui,vel fieri oportebat.l.i.C.de probat. l.qui commeatus.ff.de re milit. Alexan.ſentit conſ.131. col.2.lib.4. conſ.39. col.i.conſi.120. col.i.lib.5.Alexā.conſ.105.in prin.lib.i.Corn. conſ.xi.col.fin.lib.2.Rip.in.l.fin.q.55.C.de re uoc. donat.Alexā.conſi.222.col.pen. conſ.49. col.i.lib.2.conſ.129. col.i.lib.eo.conſ.119.col. 2.& fin.lib.i.conſ.6.col.5.lib.3. Bal.c.i.col.2. quali.dom.proprie.priuet.ex quo negās ſibi

adimpletũ ne locũ habeat donatio hoc proba re non debet Crauetta conſ.192. col.7.lib.i. & in ſimili dicentem aduerſarium ſe in tranſa ctione fundare nõ poſſe,quòd promiſſa,ſibi non ſeruarit hoc probare non debet Crauetta cõnſ.83.col.2.lib.i. Hinc Dominus dicens emphitheutam ex eo,quòd canonem non ſol uerit priuandum emphitheuſi, hoc probare non tenetur gloſ. magna in.l.2.C.de iu.emphith. Alex.conſ.101.lib.2.conſ.41.lib.4., & multa ad hoc congerit Crauetta conſ.1.n.10. lib.i.hinc dico dominum negantem ſe teneri ad faciendam nouam inueſtituram quòd illa intrà annum petita non eſſet, hoc probare nõ teneri,& ita præſupponit Dec.conſ.328 in prin.lib.3.hinc infertur quòd agens ex.l.ſi quis maior.C.de tranſact.quaſi ſibi promiſſa non fuerint impleta,hoc probare tenetur ita que ſcribit Decius conſ.452.libr.4.

36 Ampliatur hæc limit.vt procedat etiam cõtra præſumptionem.l.merito.ff. pro ſocio.c. fin.cum ſimil.ex.de præſumpt.,vt in domino negante Ruſticum ex diligentia agrum coluiſſe,vt is probare non teneatur Alex.ſcribit cõ. 129.per tot.lib.2.quod ſi verum eſt notabile mihi videtur.

37 Secundo ampliatur vt procedat etiam in creditore negante ſolutionem eſſe factam tertio,cui ex conuentione negantis fieri oporte

bat,Socyn.in.l.prima. q.fin.ff.de exception. per not.per Salyc.in.l.2.C.de iur.emphith.ſequitur Rip.in.d.l.in illa.nume.24.de verbor. obligat.

38 Hanc ampliat.Iaſ.in.d.l.in illa nu.15.declarat,vt procedat ſecundum terminos ſuos hoc eſt quando negatur alteri ſolutum,ſecus ſi negaretur aliquid extrinſecum, vt conditionem extitiſſe,melius (ni fallor) in alio extrinſeco explicaſſet ; ſed contra teneo ex identitate rationis, & quia idem de acceſſorio, quod de principali iudicandum eſt. Non obſtat.l.hoc iure,quã allegat, quia loquitur in conditione pura,non in eo,quod ſtipulanti faciendum eſſet,aut alteri cum conditione extrinſeca.

39 Quarto ampl.vt procedat etiam in ſolutione facienda tertio ſi ad illius tertii vtilitatem,& negantis pertineat ſec.Cyn.quẽ Bar. allegat, & ſequitur in.d.l.in illa col.2.

40 Hæc Sec.prin.limit. ſublimit.vt non procedat in eo,qui ſoluit tribus annis iux.l.quicũque.C.de apoch.publi.& ſcripta per Alcia.2. reg. 26.præſump.nu. 9. hoc eſt continuis, & in ſolutionibus faciẽdis perſonæ alicui publicæ , & (vt illa lex loquitur)vectigalia publica exigenti,non excludo tamen perſonas priuatarum ciuitatum ex rationis identitate, vt de his late per Grauettam conſ.213.per tot.lib.2. item non ſufficit trina ſolutio vel tribus vlti

mis ſemeſtribus facta, vt declarat Alex.conſ. 105.col.2.lib.3.licet ibi ſentiat illam legẽ procedere etiam in aliis perſonis, quàm in publicis. item non requiro, quòd vltimis tribus annis, quia.l.quicũque hoc non dicit quicquid contra Crau. vbi ſupra, item limita illam legem vbicunque per antecedentes annos ſolutiones diſgregatæ apparerent iux.not.per Bal. in.l.2.de non num.pe.& per Crauet.d. conſi. 213.ſed contra teneo, quia.l.quicunque requirit manifeſtas probationes in contrarium, & hac ratione illud eiuſdem Crauet. reprob.q̃ ex productione libri in quo ſolutiones deſcribi conſtituerunt, probatur non ſolutio.

41 Secundò ſublimit.vt non procedat ſecundum terminos.l.procula.ff.de probatio.hoc eſt interueniente temporis diuturnitate, facta ſæpius calculatione, & cõſanguinitate iux. not.per omnes in.d.l.procula per glo.& Bar. in.l.libertis quos.in prin.de alim. & cib.leg. & cõm.traditiones in.l.quæ dotis.ff.ſolu.matrimon.Alex.conſ.46.in fin.lib.i.conſi.56.in fin.libr.4.conſ.8.lib.5.Rom.conſ.517.Afflict. Deciſ.13.nu.12.Iaſ.conſ.263.lib.2. Dec.conſi. 79.col.2.conſ.277.col.3.in.l.cum quid nu.53. ad fin.ff.ſi cert.pet.Alciat.vbi de com.atteſtatur Reg.i.præſumpt.32.Crauettam conſ.159. col.2.lib.i.Alciatus tamen vbi ſupradixi, dicit non eſſe neceſſariam temporis diuturnitatẽ,

quod in ea non ſe fundet tex. Sed nemini dubium eſſe puto verba hæc ex aduerſo allegabatur quòd nunquã à fratre quãdiu vixit fideicõmiſſum deſideratum eſt, importare tractum diuturnum. l. Ariſt. ff. qui, & à quibus. Secundo dicit cum miniſterio calculationem ibi eſſe factam cum patre defuncto, quaſi cũ calculo mors quoque neceſſaria ſit. Sed et hoc falſum eſt quippe cũ fratri fideicõmiſſum remiſſum tacite eſt tex. dicat, non hæredibus. Cæterum verus intellectus eſt. quòd ibi calculus factus erat inter debitorem, & creditricẽ Proculam, & tamen ratio Proculæ ſoluebat rationi debitoris per tempus diuturnum ex quo neceſſe eſt dicere voluiſſe creditorem, remittere ius fideicõmiſsi, aliàs cõpenſaſſet arg. l. i. ff. de compenſ. accedente quod erat frater verba hæc ſunt ex aduerſo allegabatur nunquã à fratre quãdiu uixit deſideratum fideicõmiſſum cum variis ex cauſis ſæpe in rationem fratris pecuniam ratio Proculæ exſolui ſſet etc., ita vt nón calculatio, ſed ſolutio habeatur in conſideratione. Quartum requiſitum eſt, vt procedat. l. Procula, quod tractetur de remiſſione modicæ quantitatis, ſiue de modico præiudicio, vt per alleg. per Alex. in. l. à ticio verſ. quarto limit. de verbor. oblig., & per Dec. in. d. l. cum quid nu. 53. ff. ſi cert. petat. ſed hoc eſt contra. d. l. procula ibi magnæ quantitatis etc.

42 Tertio ſublimit.,vt nõ procedat ſtante cõ feſſione creditoris, quod ſibi fuerit ſolutum ſecundum ſupra, & infra dicta. Item ſublimit. vbicunque contra creditorem adſit præſumptio ſecundum ſupra allegata nu.4.

43 Quarto ſublimit. in Negante eſſe factum tertio cui fieri oportebat non ad vtilitatẽ ſuã allegantis ſec. Cyn.& Barto.in.d.l.in illa.col. pen.ff.de verb. oblig. & in Negatione ſolutæ gabellæ ſcribit Bald in.l.iuſtum.C.de eden. Thom.gramm. Dec.59.nu.16.Crauet.conſi. 138.nu.5.libr.i.ex quo negans filium non eſſe audiendum in iudicio,quia à ſe veniam, cùm deberet non impetrauit, non aſtringitur ad probandum;ſed negans aliquem minorẽ hoc probare debet. De hac ſublimit.tamen ſemper dubitaui, quia lege non probatur, & eſt contra reg.noſtram,ſine ratione.

44 Tertio regula hæc noſtra limitatur,vt nõ procedat vbi negans pro ſua Negatione haberet aliquam præſumptionem.l.cum pater.§. rogo ibi nõ offenderit.ff.de leg.i.l.quicũque. C.de apochis publi. lib.x.Alexan.conſi.190. col.6.lib.6.conſi.220. col.i.lib.eod.Alexand. conſ.24.in princip.libr.i.conſ.46.in fin. lib. 4.conſ.118.col.pen.lib.i.conſi.89.in fin.conſ. 92.in fin.libr.5.conſi.74.lib.6.Idem in habente regulam,probabiléue argumẽtum, aut ius cõmune dicerem per ea quæ dixi nu.5.à quo

non recedit id, quòd ſcribit Dec. conſi.308. nu.9.lib.2.hoc eſt quòd ciuitas negans ſe ſubiectam impetarori hoc probare debet.idem de bonis inter feudalia repertis Dec.conſ.517. in fin.lib.4.faciunt not.per.c.ad decimas, ex. de reſtit.ſpoliat. de cuius materia late per Io. ign.in.l.neceſsarios.§.non alias.num.311.ff.ad ſillan. & per Dec.conſ.152.lib.1.& in neganti bus etiam exemptis ſe ſubiectos legato de latere ſcribit.Paris. conſ.28. colum. tertia. lib. quarto.

45 Ex hoc infertur, quod dicens ſe delictum non cōmiſſiſſe hoc probare non tenetur; præſumptio enim ſemper eſt quòd delictum com miſsum non fuerit.l.merito.ff.pro ſoc.Bart. l.non ſolum.§.ſed vt probari.ff.de oper.nou. nunt.Alex.conſ.24.nu.23.lib.2.Iaſ.in.l.rogaſti.§.ſi tibi dedero nu.6.ff.ſi cert.pet. & in.l. non amplius.§.ſi certum de leg.1.Felyn.c.fin. nu.12.ex.de præſcript.Felyn.c.1.nu.10. ex. de officio deleg.c.nonnulli.§.fin.nu. 17.ex.eod. tit.Felin.c.in preſentia nu.13.ex.de probatio. Marſilius in.l.1.nu.68.c.ad.l.Cornel de ſicar. Alciat.3.reg.præſumpt.1.

46 Hæc illatio ampliatur,vt procedat etiam ſi Reus aſsumpſiſset in ſe onus probãdi, ex hoc enim priuilegium non amittit præſumptionis ſuæ, vt per Ioann.ign.in.l.Neceſsarios.§. non alias nu. mihi.199.ff.ad ſen.conſ.ſillan.,

& in ciuilibus ſcribit Crauet. conſ.192.col.8. lib.i.faciunt not.per Bar.in.l.circa.ff.de pro-bation.Decium,& poſteriores in.l.qui accu-ſare.C.de edendo. In ciuilibus tamen, quod aſſumens in ſe onus probandi amittat priui-legium non probandi ſcribit Paris. conſi.66. col.i.lib.i.,niſi hæc in actore,illa in Reo pro-cedere dicamus.

47 Hæc illatio ita ampliata fallit in quibuſdã caſibus in quibus vel accuſatore nihil probã-te à Reo tamen exigitur probatio innocẽtiæ per modum purgationis,vel ſaltem per iura-mentum vt in crimine læſæ maieſtatis,deſer-ti iuramenti,& peculatus requiritur in.l.ſi ali quis.C.ad leg.iul.maieſta.in.l.fin.C.de aboli tion.in.c.cum P.ex.de accuſat.in aut. hoc no uo iure.C.de pœna iud.qui mal.iudi.in.l.præ ſenti.§.ſicubi.C.de his qui ad eccleſi. in.c.fin. ex.de iur.iurã.in.c.i.& in.c.quoties,& per tot. ex.de purgat. canon., & in.c.tanta.eo. tit.,& per Ioann.Ign.d.§.non alias n.131.ff.ad ſillan., ex quibus limit.poteſt.l.qui accuſare cum ſi-mil.C.de edendo.

48 Sublimitatur hæc tertia principalis limit. vt procedat ita demum ſi negans pro ſe præ ſumptionem habens hanc præſumptionem allegauerit; præſumptio enim vt proſit eſt alleganda.l.ſi adulterium cum inceſtu.§.idem pollioni.ibi ſi error allegetur.ff.de adulteriis

Bar.Alex.Iaſ.Dec.& poſteriores omnes, in.l. cũ quid.ff.ſi cert.pet.Bar.in.l.rem col.3.ff.de pignorat.act.Bar.in.l.cũ ſeruus.ff.de ver.obl. Bald.in.l.etiam col.2.C.de execut. rei iudic. Alex.conſ.137.col.2.lib.1.conſ.1.col.pen.lib.5. conſ.35.col.pen.lib.eo. Barthol.veron. conſ. 6.cum multis congeſtis per modernos in.d.l. cum quid num. mihi.66.Socyn.iun. conſ. 7. nu.9.lib.1.Hoc tamen fallit in ſummariis, in quibus non requiritur allegatio præſumptionis, vt declarat Decius in.d.l.cum quid nu.25. ff.ſi cert.pet. Plane illud ſubnotandum hic pu taui.d.§.idem pollioni. non probare id, ad quod allegatur, quippe cum error ideſt præſumptio erroris allegari ibi non poſsit, quia erant agnati, qui præſumũtur ſcire, & non errare circa ſuam agnationem.l.octaui.ff.vnde cognati. Et ſi error allegetur ibi exponendũ ſit allegetur cum effectu, hoc eſt quod verè ſit error.

49 Secundo aduertendum eſt quòd id, quòd dicimus præſumptionem allegandam fallit, vbi ex tanto tempore præſumptio inducta eſſet cuius initii memoria non extaret, tunc enim abſque eo, quòd aliter allegetur Negatiua præſumptio, obtineri poteſt, itaque in ſimili de titulo, & bonafide alleganda ſcribit Paris.conſ.101.col.1.lib.1.vbi Iaſ.alleg. in.l.ſi certis annis.x.limitat.C.de pact. in quo illud

etiam aduertendum videtur, quia cum in tanta præſcriptione ſine vlla allegatione procedatur, ſi quis tamen titulum allegauerit hoc probare tenetur, aliàs ſuccumbit Paris.conſi. 114.col.2.lib.i.

50 Secundo ſublimit.vt non procedat vbi cō tra præſumptionem Negatiuæ, adeſſet alia præſumptio, quæ illá eliderct, vt in incendio, quòd culpa inhabitantium commiſſum præſumitur, inſurgēte alia præſumptione, quòd non, vt ſi aliunde ignis originem habuit; Bal. ſcribit in.l.ſi creditor.C.de pign. actio. Alex. conſ.74.col.fin.lib.6., & facit ratio, quia vna præſumptio aliam præſumptionem tollit data præſertim maioritate præſumptionis vulg. l.Diuus.ff.de in integ.reſtitut.l.cum de indebito.ff.de probat.c.in noſtra ex.de teſtib.c. tuam.ex.de ſponſalib.Abb.in.c.cum inter n. 5.ex.de elect.cap.mulieri col.i.ex.de iureiurā. c.poſtulaſtis num.13.ex.de conceſſ. prebend. Alex.conſ.83.col.2. lib.3.conſ. 88.col.i.lib.7. conſ.124.col.2.lib.6. Decius conſ. 470.col.2. conſ.479.col.1.conſ.619.col. fin. Iaſ. in.l.Ticia.§.idem reſpondit col.i.de verb.obliga.in l.quod in rerum.§.ſi vſumfructum col.i.ff.de leg.i.in.l.licet in prin.ff.eo.tit. Socy. iun.cōſ. 36.col.2.conſ.61.nu.45.conſ.158.nu.46.conſi. 119.numer.10.lib.2. Faciunt ea, quæ diximus ſupra.

51 Tertio ſublimit., vt nõ procedat in materia obiectiua in qua non ſufficit probare intentionem ſuã per præſumptiones, ſed requiritur plena probatio gl. in verbo formã.c.vt circa ex.de elect.in.6.cũ allegatis per Paris.con.104 col.i.lib.4.Idẽdicemus ĩ materia criminali ad cõdemnationẽ. Alex.cõſ.15.col.3.cõſ.70.lib.i. Dec.cõſ.89.col.i.cõſ.605.col.i., & generaliter vbicunq; nõ proceditur per præſumptiones.

52 Quarto ſublimit.vt non procedat vbicũq; præſumptio iſta ceſſaſſet;vt in Negatiua furoris, ſiquis quãdoq; fuiſſet furioſus exẽplificari poteſt, & cõtingatur dubitari an ſit furioſus; tunc enim nõ præſumitur ſanæ mentis, vt per Alex.in.l.ſed ſi de ſua col.fi.in prin.ff.de acqu. hære.cũ aliis, quæ not. ſupra. De hoc tamẽ dubitari poteſt ex ſcriptis per Dec.cõſ. 448.col. 2.& 3., & quia alias dicere ſolemus, ꝙ vna quæque res de facili reuertitur ad naturã ſuã. Hæc ſublimitatio; iterũ ſublimi. ex not.ſupra n.14.

53 Quĩto ſublimi. vbi cõtra Negatiuæ præſumptionem adeſſet diffamatio affirmatiuæ, tunc enim diffamatio eliſa præſumptione, facit ꝙ negans probare teneatur vt per Paris.& alleg. per eũ cõ.20.in fi.lib.3.& ſupra tetigimus n.15

54 Quarto regula noſtra principaliter limi. vbicunq; negetur factum ab aduerſario aſſertum; non ex eo, quod facta non præſumantur, aut quod præſumatur non factum; quo-

rum alterum eſt falſum; alterum nihil conclu dit; ſed ex eo, quod qui dicit factum id probare debet. l. ei qui cum ſimil. ff. de probat. & ita intelligo not. per. l. in bello. §. factæ (qui tex. contrarium potius probat eius ad quod allegatur, dum legem de facto ſe non intromittere ſentit.) ff. de capt. & poſtlim. reu., & ita intelligo not. per Bar. l. ſi pecuniam. 4. oppoſ. ff. ſi cert. pet. Abb. c. cum in iure col. i. ex. de offi. delegat. Iaſ. in lect. l. admonendi col. i. ff. de iureiur. & in Aut. ſacramenta puberum n. 56. C. ſi aduer. vendit., & per Dec. cōſ. 442. col. 3. cōſ. 652. col. 2. cō. 661. col. i. cōſ. 672. col. i. Rip. c. cum eccleſia nu. 68. ex. de cauſ. poſſeſ. & propr. c. cū m. n. 43. ex de cōſti. Tiraq. in cōſt. poſſe. 3. p. limi. 7. n. 8. Socy. iun. conſ. 88. col. i. conſ. 101. col. 3 lib. 2. conſ. 14. col. 2. lib. 3. itaque intelligo quod not. gl. in. l. omniū in verbo cōprobatur. C. de teſtam., & ſcripta per Craue. cōſ. 197. col. fi. lib. i., hoc eſt quod negans aliud teſtamētū eſſe factū hoc probare nō tenetur & no. per Paris. conſ. 86. in prin. lib. i. hoc eſt, quod negans cōmunionē eſſe factā hoc probare nō tenetur, & ita quod negās Notario factā cōmiſſionē licet notarius hoc aſſerat, probare nō teneatur Dec. poſt alios, quos alle. cōſ. 159. n. 6. & quod negans ſe in iudicio cōparuiſſe, ne ſentētia lata ſuper actione perſonali contra tertiū poſſeſſorem cōtra ſe mādetur executioni probare nō debeat Dec. ſcribit conſ. 187. lib. i.

55 Hæc limit. maxime procedit, vbi negetur tale quid factum, quod fieri difficile fuit, vt in negante comitem habuiſſe legitimandi poteſtatem, quod à facto principis hoc pendeat not. in c. porro. ex. de priuileg. Caſtren. conſ. 161. lib. 1. Socyn. conſ. 63. col. 1. lib. 3. Dec. conſ. 288. col. pen. Paris. conſ. 2. col. 2. conſ. 14. in fi. lib. 2. adeo quidem vt ſi notarius atteſtatur ſe vidiſſe priuilegium comitis, etiam ſi tenor priuilegii in inſtrumento legitimationis fuerit inſertus, ita negans non propterea grauetur onere probandi negatiuam Paris. conſ. 3. col. 1. conſ. 4. col. 2. lib. 2.

56 Ampliat. hæc limit. vt procedat etiam ſi factum in inſtrumento fuiſſet aſſertum à Notario, etiam ſi actus tunc temporis interuenire potuiſſet; quia de hoc facto fieri debet inſtrumentum ſæparatum ſec. Caſtrenſ. conſ. 38. lib. 2. Alex. conſ. 17. col. 2. lib. 4. Iaſ. l. ſciẽdum col. 4. ff. de verbo. oblig. Thom. Ferrat. Caut. 60. Notario enim non creditur niſi eatenus quatenus ſit rogatus Alex. conſ. 42. in fin. lib. 4., à quo non recedit, quòd ſi inter perſonas prohibitas donare de præcedentibus meritis aſſeratur in inſtrumento, inſtrumento non creditur iux. not. per Bar. in l. ſi forte. ff. de caſtr. pecul. Dec. in l. ſi donationem. C. de collat. Alexan. conſ. 43. col. 2. lib. 3. Decium conſ. 366. col. fin. Crauettam conſ. 71. in fi. conſ. 93. col. 1.

conſ,175.lib.i.cum ſimil, & verbis enuntiatiuis inſtrumenti eatenus inter partes creditur, quatenus aliàs actus non valeret iux.l.optimam.C.de contrah.& cõmit.ſtipu.Dec.304. col.fin.& conſ.351.cum ſimilibus.

57 Ex hac limit.infertur, Rom.Dec., & ſequẽtes non bene ſenſiſſe in.l.ſi emancipati.C.de collat.petentem collationem ex eo, quòd teſtamentum factum non ſit, hanc negatiuam probare teneri affirmantes, hic enim negatur factum aut aſſertum aut aſſerendum ab aduerſario, quare ex prædicta limit.id probandum non eſt. Non obſtat.l.ſi emancipati, quia aliquod verbum, vt vel eſt, vel reliquit, vel reperitur ſupplendum eſt, vt iuſta latinitas ſeruetur arg.l.Plautius.ff.de aur.& arg.legat.

58 Secundo infertur quòd negans mandatũ interueniſſe vel decurſis cẽtum annis hoc probare non tenetur ſec. Bald.in.l.2.C.ſi ex falſis inſtrum. Felyn.c.ſicut col.18.ex. de re iudic.Iaſ.in.l.ſciendum col.7.de verb. obli.Decius conſ.36.col.2.conſ.125.col.i.conſ.437.colum.i.conſ.672.col.i.Paris.cõſ.2.col.2.libr.2, & eſſe com.opin.teſtatur Socyn.iun. conſ.56. col.1.lib.i.niſi ex coniecturis aliud dicendum eſſet.Rip.cap.i.nu.90.ex.de iudiciis, & ſentit Socy.iun.conſ.139.col.pen.lib.3.& ita in contrarium ſcribentes intelligantur.

59 Sublimit. hæc quarta princ.limit.vt pro-

cedat ſecũdum terminos ſuos hoc eſt ſi quis neget factum aſſertum,aut aſſerendum ab aduerſario,ſecus ſi in facto Negatiuo fundet intentionem ſuam, & affirmatiuum factum nõ eſt de neceſsitate affirmandum , aut probandum itaque procedant ea,quæ diximus ſupra nu.53.ſublimit.etiam poſſet multis modis ex not.per omnes in.l.ſciendum.ff.de verb.obligat.& ex not.per Rip.in.c.cum m.n.43.ex.de conſtit.& in.c.cum eccleſia nu.68.ex.de cauſ. poſſeſ.& propriet.Sed quia latius inſtandum eſſet, id prætermitto.

Quinto regula noſtra, principalis limit.;
60 vt non procedat in Negatiua Notorii; quòd n. Notorium eſt probandum non eſt gloſ.in. l.ciues.C.de appellat.in clem.appellanti ex.de appel.Bar.in.l.i.C.qui & aduerſ.quos Bart.in l.emptorem.ff.de act.empt.Alex.conſ.67.lib. 7.Iaſ.in.l.ſi vero.§.qui pro rei qualitate col. fin.ff.qui ſatiſd. cogant.Felyn. cap.2.nu.9.ex. vt lit.non conteſt.Rip.Rub.de conſtitu.col.3. Socy.iun.conſ.34.nu.14.lib.i. & in Notoriis Iudex ex officio ſe poteſt informare Bal.in.l. i.C.vt quæ deſunt aduoc.Bar.in.l.teſtium.C. de teſtibus Alexa.conſ.14.in princ.lib.5.Aret. conſ.127.col.2.Alex.conſ.i.col.fin.lib. 6.Socy. iun.conſ.65.col.fin.lib.i.Crauetta late ſcribit conſ.104.col.antepen.lib.i.& in notoriis licet ſecus ſit in manifeſtis ordo eſt, ordinem non

ſer-

ſeruare Abb.c.quoniam ex.de filiis præsbit. & in.c.olim col.i.,vbi declarat hoc eſſe verũ quando certum eſt eſſe Notorium, ex.de iniuriis. Et adeò priuilegiatum eſt Notorium, vt licet aliàs ex.c.cum ſecundum etc.ex.de hæretic.vbi locum habet pœna ipſo iure ibi requiratur declaratio,hoc tamen non procedit in crimine Notorio. Abb. declarat. in.c.cum non ab homine col.2.ex de iudic. in.c.peruenit.i.ex.de iudic.,& ſcribit Franc. Rip.in.c.i. nu.25.ex.de iudiciis. & ita in crimine corã iudice cõmiſſo Paris.cõſ.147. col.1.lib.4. & ita in Negatiua, quem non eſſe ſoluendo Notoria,vt non ſit probanda ſcribentes ponunt in l.Decem.ff.de verb. obligat.in.l.fin.ff.ſi cert. pet.Alex.conſ.31.lib.4.& conſ.50.col.2.libr.5. Paris.conſ.80.col.pen.lib.i.conſ.109.col. fin. lib.3..Iaſ.poſt alios ſcribentes in.l.ſi conſtante nu.120.ff.ſolu.matri.Paris.conſ.50.col.ante pen.lib.i.Marſi.in Rubr.de fideiuſſ. nu. 10.in Rub.de proba.nu.163.in pract.criminali.ver. aggredior.nu.125.& per ſcrib.in.§.item ſi quis in.l.de act.& ita in Negante ſe potuiſſe proſequi appellationem ex cauſa iudicis apparente hac negatiua ex actis, qui notorium faciunt Dec.ſcribit conſ.356.col.fin. lib.3.& ante eum Paul.Caſtrenſ.conſ.288.viſis his col.pen.

61 Sublimi.hæc limit. vt procedat quoad probationem, cæterum quoad allegationem &

propoſitionem notorium non eſt priuilegiatum; etenim neceſſe eſt Notorium allegare & proponere gloſ.in clemen. appellanti in verbo iudicis.de appellat. ponit Abb.c.vt debitus col.i.ex.de appellation. Fely.c.afferte nu. 8.vbi limit.non procedere in iis, quæ notoria ſunt ex actis ex. de præſump. Iaſ.in.l.ſi vnus. §.pactus ne peteret num.25.ff.de pact.& in.l. vero.§.qui pro rei qualitate numer.12.ff.qui ſatiſd.cogant.quicquid contra ſenſerit Socy. iun.in conſ.65.col.pen.libr.i.licet.n. iudex ex officio poſsit ſe ſuper Notorio informare, tamen ſi Notorium fuerit allegatum intelligitur. Quod procedere puto tàm quoad proceſſum, quàm quoad merita cauſæ, vt iudex de Notorio ſe poſſit informare, quicquid Decius contra dixerit conſ.483.col. fin.libr.4.

62 Secundo ſublimit. vt procedat ſi conſtat eſſe Notorium, & parte citata fuerit declaratum eſſe notorium. Abb.c.conſoluit.i.col.i. ex.de appellat. Alex. conſ.109.libr.4. Iaſ.in.l. ſtipulatio iſta col.pen.ff.de oper.nunt. Decius conſ.483.col.fi. Niſi factum Notoriúmue ſit omnino Notorium, ita vt non dubitetur de eo, tunc enim declaratio non requiritur ſec. Decium in.l.fin.nu.16.ff.ſi cert.pet.quod ex eo inter cætera dignoſci poteſt vt videamus an ſit notorium facti permanentis, an tráſeuntis vt declarat Franc.Ripa in.l.is cui.num.26.

ff.de verb.obli.item niſi Notorium extrinſecum hoc eſt non ex actis apparens,ſed aliunde proponatur,tunc enim declaratoria non exigitur,Paris.cõſ.50.col.antepen. lib.i.Sed hoc eſt contra mentem omnium ſcribentium, & contrarium totum dicendum eſſet & contrarium late ſcribit Felyn.c.afferte num.8.ex.de præſumpt.& mihi placet.

63 Circa hæc illud nõ prætermitto,quòd Iaſ. in.l.ſi conſtante nu.mihi.121.ff.ſolut.matrim. quem ſequitur Socyn.iun.conſ.130. col.fin. lib.3.dicant Notorium non cadere ſuper facto Negatiuo; ſed hoc eſt falſum, & in facto negatiuo permanente neminem ſenſatum aliter dicturum puto & generaliter contra aliter tenentes eſſe com.opi.teſtatur Paris.conſ.50. col.antepen.lib.i.

64 Secundo aduertendum puto quod vbicũque in facto notorio declaratio non exigitur ibi tamen requiritur aſsignatio termini parti ad faciẽdas ſuas defenſiones ſec.Gemi.alleg. per Felyn.in.d.c.cum non ab homine col.5. & per Socyn. iun.d.conſ.130. col.fin.lib.3.facit.l.3.§.item ſi ad diem.ff.de re milit.

65 Sexto principaliter regula noſtra limit.vt nõ procedat in Negatiua iuris id eſt hoc Lex non dicit,quia quod lex non dicit nec nos dicere debemus vulg.l.illam cum ibi late ſcriptis per Iaſ.C.de collat.§.cõſideremus in aut.

de hæredib.& falcid.Bonus tex.in.l.præuaricatoris.§.fin.ff.de præuaric.§.optimã in Aut. de non elig. ſec.nub.c.illa ex.ne ſed. vac. itaque argum.Old.con.202.quidam monachus, & ad hoc multa congerit Crauetta. conſ.90. col.i.lib.i. Et Baldus conſ.184.col.i.lib.5.dicebat quòd negatiuam affirmatiuámue legẽ allegans eam probare tenetur,& ſcribit Crauetta conſ.194. col.i.lib.i.& in negante irregularitatem Paris.conſ.96.col.i.lib.4.

66 Sublimit.hæc limit.vt procedat in reo,nõ fundata actoris intentione,item in proponente poſitionem concluſionéſue,non diſſimili à reo,& dicente non haberi legem,quæ aliter dicat,itaque omnes leges,quæ ad hoc allegantur conſiderari poſſunt. Secus in reo fundata actoris intentione,aut actore impugnãte propoſitionem; quia cum hæc negatiua ſit fundamentum ſuæ intentionis hoc probare debet vt declarauimus ſupra nu.2.nec ad impugnandum ſufficit hoc dicere, & hoc mihi videntur ſenſiſſe illi de quibus d.n.& not.Alex. conſ.17.in prin.lib.i. Plane quomodo probetur hæc negatiua tangemus infra. Secundo ſublimitatur in negante eſſe permiſſum cõtra not.in.l.nec non.ff.de minoribus, & in.l. ab ea parte.ff.de probat. Hæc ſublimit.ſublimitatur in negante iure permiſſum ea, quæ ſunt de genere prohibitorũ, vt per Abb.c.2.

col.fin.ex. de tranſl epiſcop.cum iis, de quibus ſupra diximus.

67 Tertio ſublimit.hæc ſexta principalis limit. vbicunque quis neget ſe comprehẽſum iure cõmuni,præſumptionibus,regulis, aut probabilibus argumentis,aut generi,exemplum in.l.Doctitii.C.de decurion.lib.x.& in.c.cũ vigeſimum ex.de offic.delegat.& ſcribit Ioã. Igneus in.l.neceſſarios.§.non alias num.mihi. 107.ex.de offic.delegat. & ſupra cumulauimus nu.5.

68 Quarto ſublimit. in negante iure, ſiue ſecundum legem factum iux.not.in.l.ſciendum ff.de verb.obligat.& eſt tex.in.l.ab ea parte.ff. de probat.de cuius intellectu infinita Ioann. Ign.d.§.non aliàs nu.mihi.120.ff.ad ſillanian.

69 Quinto ſublimit.in negante iure,conſuetudinario aliquid obſeruari, niſi conſuetudines in libris deſcriptæ reperirẽtur tunc enim procederet limitatio noſtra principalis, vt ſupra declarata,vt in libris feudorum videmus, itaque ſcribit Ioann.Igneus in.d.§.non alias nu.mihi.102.

70 Septimo principaliter regula noſtra limit. vt non procedat vbi actor nihil probaſſet,tũc enim reus negans negatiuam ſuam probare non tenetur.l.qui accuſare vbi omnes.C.de edendo.c.fin.ex.de iureiurando.c.dilectos in fin.ex.de fid.inſtru.c.i.vbi Abb.not.ex. vt ec-

cleſiaſtic. benefic. Abb.c.mulieri col.1.ex.de iureiuran.c.per tuas col.i ex.de appel. Alex. conſ.132.col.i.lib.5.conſ.117.in prin.lib.7.cō. 183.in prin.lib.eo. Decius conſ.244.col.1.cōſ. 430.col.i.conſ.615.col.i.conſ.632.col.2.Paris. conſ.164.col.i.lib.4.Socyn.iun.conſ.65.col.i. lib.i.conſ.47.col.2.cōſ.88.col.1. conſ.113. colum.1.lib.3.

71 Ampliat. etiam ſi actor aliquid probaſſet minus, tamen quā ſemiplene; quia paria ſunt aliquid facere imperfecte,& non facere.l.ſi is qui.ff.de teſtam.l.quoties.ff.qui ſatiſd.cogāt. Paris.conſ.83.col.i.lib.i.con.104.in prin.lib. eo.ſicut contra reo non ſufficit etiam ſemiplene exceptionem ſuam probare actore perfecte intentionem ſuam probante Alex. conſ. 134.in fin.lib.2.& conſ.174.in fin.lib.6.

72 Secundo ampl. vt procedat etiam ſi actor plene intentionem ſuam probaſſet,ſed non ex cauſa,ex qua agebat.l.qui habebat.ff.de inſti. c.abbate ex.de re iudicat. Corneus conſ. 99. in fin.lib.3. Crauet.conſ.210.col.pen.lib.2.vbi hoc limit.non procedere vbi cognoſcitur de æquitate.

73 Tertio ampl., vt procedat etiā ſi actor probaſſet intentionem ſuam ſed incerte, & confuſe;hæc enim probatio incerta non releuat, & nihil operatur.c.in præſentia. vbi not.ext. de probat.l.Neque natales.eo.tit.Alex.conſi.

90.in prin.lib.3.Abb.c.auditis col.i.ex.de reſtit.in integrum Alex.conſi.34.col.i.lib.2.cõſ. 4.col.2.libr.3.conſi.23.col.2.libr.5. conſ.85.in princi.libr.7.Decius conſ.109.col.i.conſ.221. col.2.conſ.483. col.4.Socyn. iun. conſ.x.nu. 18.conſ.95.nu.10.conſ.131.nu.10. conſ.139.colum.1.libr.i.Niſi probatio hæc incerta,& dubia vndique intentionem ſuam probaret Decius in l.ſi pater.nu.12.C.de inſtitu.& ſubſtitut.conſ.218.in prin.lib.2.

74 Quarto ampliat.vt procedat etiã ſi actor per ſe ſemiplene intentionem ſuam probaſſet ſed eius probationes fuiſſent eliſæ per Reum quia tunc redigimur vel ad paritatem probationum vel ad imperfectionem ex parte actoris ex quo ſequitur quòd in pari cauſa pro Reo Dec.in Reg. fauorabiliores. de reg.iur. Alex.conſ.156. col.fin.lib.2.Dec. conſ.303.per tot.ſcribentes in.d.l.qui accuſare.C.de eden. Corneus conſ.219.col.fin.lib.i.Crauetta con. 275.col.pen.libr.2.Socyn.iun.conſ. 95. col.2. lib.3.Dec.conſ.415.in princ.conſ.564.col.i.& conſ.109.libr.i.vbi hoc limit. non procedere vbi agitur pro intereſſe eccleſiæ, & non eſſe paritatem ſi pro actore.4.clerici,pro Reo,ſex layci iuxt.gloſ.in.c.monachus.77.diſtinct.

75 Quinto ampli.vt procedat etiam ſi actor plene intentionem ſuam probaſſet; ſed contra per Rei probationes fides negotii redacta

eſſet ad paritatem, vt per Alexá.conſ.275.col. fin.lib.2.

76 Sexto ampl., vt procedat adeo, quidem vt Reo ab actore nihil probante iuramentum deferri non poſſit Abb.in.c.fin.ex.de iureiur. Iaſ.in.l.admonendi.ff.eod.tit.,& ſequitur Paris.conſ.153.in prin.lib.4.Contrarium tamen Aretin.& Decius in.c.2.ex.de probat.& eſſe com.opin.teſtatur Iaſ.in.d.l.admonendi,& in practica ſeruari ibi ſub nu.55. dixit Fran.Rip. quicquid in contrarium diſſeruerit Socy.cóſ. 183.lib.2.Marſ.in.l.de minore.§.tormenta.ff. de queſtionibus.Equidem diſting.aut loquimur in iuramento deferendo ex.l.manifeſtæ. & Reus cogitur vel accipere vel referre vt infra. Aut in iuramento de quo in.l.admonendi in defectum ſemiplenæ probationis,& tūc actore nihil probante aut minus, quàm ſemi plene,& non cogi. Aut in iuramento interponendo ſuper poſitionibus & tunc compelli. c.i.de confeſſ.libr.6.ex quo per poſitiones ſublatam puto.l.nimis graue.C.de teſtib. Aut in iuraméto deferendo ex officio iudicis de quo infra,& tunc reum compelli iuramentum ſubire puto.

77 Sexto ampl.vt procedat etiam ſi Reus in ſe aſſumpſiſſet onus probandi, tūc enim ſi actor intétionem ſuam non probauit nihilo magis Reus eſt condemnandus vt per Abb.c.2.n.17.

ex.de libelli oblation.quicquid contra ſenſe rit gloſ.in.c.1.ex.vt eccle. benefi.per.l.circa.ff. de probat.quæ ſi non probaſſet aſſumens, nō dicit illum magis condemnandum.

78 Septimo hæc limit.princ.ampl. vt procedat in criminalibus, in quibus præterquàm quòd in corporis afflictiuis non eſt deferendum iuramentum, vt per Io.Ign.in.d.§.non aliàs,& dicemus infra etiam ſi actor plene intentionem ſuam probaſſet & reus exceptionē ſemiplene, aut aliter licet non plene eliſiſſet actoris intentionem,condemnatio ſequi non poteſt,vt poſt Anch.ſcribit Crauett. conſi.2. libr.i.

79 Octauo ampliatur vt Reus ſit abſoluendus diffinitiuè non ſolum ab obſeruatione iudicii vt not.per gloſ.in verb.locū in aut.qui ſemel. c.quo mod.& quand.iud.quā refert & ſequitur in.l.qui accuſare.C.de eden.declarando tamē vt procedat ſi fuerint aſſignatæ competentes dilationes tam actori, quàm reo iux. not. per Bar.in.l.properandum.§. ſi quidem.C.de iudic.vbi Alex.col.2.Matheſ.no.17.Dec.& recentiores in.d.l.qui accuſare.Ampliari quoq; poſſet aliis multis modis ex not.per Alciat. 3.reg.44.præſump.& ex not.in.d.l.qui accuſare.& in.c.i.ex. vt eccleſ.benefi. & in.c.2.ex. de libel. oblat. & ex ibi dictis,& not. ſupra aliàs ſublimit.poſſet, ſed breuitatis cauſa prætermitto.

80 Octauo principaliter regula noſtra limit. vt non procedat vbicunque negans pro ſe haberet præſumptionem, Regulam, genus, ius commune, aut aliquod aliud probabile argumentum ita not.gloſ.in verbo actore in.c.i. ex.vt eccl.benefic.& gloſ.magna in.c.fin.5 q. fin., habens pro ſe hæc generalia dicitur habere intentionem ſuam fundatam iux. not.in.l. omnis definitio.ff.de reg.iur.per Bartol.in.l. quoties.ff.qui ſatisd. cogant. Dec. conſ.8.in prin.libr.i.& in.l.i.ff.de reg.iur.cum his quæ late diximus ſupra. Adeo quidem vt contra regulam iuris, idem ſi cõtra genus, præſumptionémue aut probabile argu.ex identitate rationis dico, ferens ſententiã errore iuris expreſsã ſententiã ferre dicatur Math.no.19.Abb.& Fely.in.c.inter cætera ex.de re iudic.Dec.in cap. conſuluit in fi.ex.de re iudi.& in.l.i.poſt prĩ. de reg. iur. Ad hæc faciunt ea, quæ late congeſſimus ſupra in principio operis noſtri.

81 Ampl.vt procedat etiam ſi id quod Negatur aliàs ſit priuilegiatum; namque ita negans non tenetur probare priuilegiatum quoque regula non comprehenſum; quia regula, genúſue cõprehendit quaſcunque perſonas etiã priuilegiatas de vulg.l.in fraudem.§.fin.ff.de teſtam. milit.l.i.§.quod autem.ff.de al.Ius.& aleat.facit.l.ſine hærede.§.Lucius.ff.de admi. tut.c.conſtitutus.ex.de in integ.reſtit. ꝙ not.

Alex.conſ.49.col.2.lib.3.conſ.254.lib.6.& ꝙ ſcribit, Tiraq.in tract.retractus.§.i.gl.16.n.45. & gl.8.nu.42.cum hiis quæ ſupra notaui etiã in generali derogatione priuilegiorũ, præſertim nõ clauſorũ in corpore iuris vt per Alex. cõſ.107.col.fin.lib.i.à quibus nõ recedũt not. per Bar.& Bal.in repet.l.i.6.q.prin.C.de ſacr. ſanct.eccleſ.Bal.in.l.pen.in prin.C.ad trebel. in.l.id ꝙ pauperibus.22.q.C.de epiſ.& cleric. Alex.conſ.82.col.2.lib.2.Alex.in.l.i.§.ſed quoties.ff.ad trebell.conſ.4.nu.16.lib.2.conſ.57.in fi.lib.3.cõſ.237.in fin.lib.e.Iaſ.cõſ.214.col.fin. lib.i.hoc eſt ꝙ.l.reſtituta etc.habet locũ etiam in eccleſia licet priuilegiata ex.l.fin.C.de ſacro ſan.eccl.vt nõ aliter,quã teſtato fideicõmiſſo bona ab ea vendicari poſſint.itẽ no.per Dyn. Bar.& alios in.l.ſi mihi & tibi.§.fin.ff.de leg.i. Alex.cõſ.193.col.2.lib.2.hoc eſt,ꝙ cõceſſa Comiti Palatino licẽtia creãdi Tabelliones intelligitur etiã ibi, vbi ex ſtatuto ordinaretur nõ niſi à Collegio approbatos Notarios Notariam exercere poſſe.

82 Sublimit.ampl.& limit.ſupra poſ.vt nõ procedant in negãte priuilegiatũ in eo, in quo eſt priuilegiatũ regula,generiue cõprehẽſum;ita .n.negans hoc probare debet,vt in ſtatuto ꝙ inſtrumẽta dotis nõ valeant niſi inſinuẽtur, ꝙ nõ trahatur ad dotẽ,quæ in hoc eſt priuilegiata dicitur ſec. Saly.in.l.fin.C.de iur. dot.

Dec.conſi 5.libr.i.in.l.i.ff.de reg.iur.in.l.quã-quã.i.i.not.C.de teſtament.milit.conſi.302.lib.2.436.col.3.Socy.iun.conſ.144.nu.34.libr.2.Paris.cõſ.140.col.2.lib.4.Præſertim ſi priuilegiatus ſit perſona inſignis iux.not.per Paris.conſ.141.col.pen.libr.4.&.l.item apud labeonem.§.ait prætor.ff.de iniuriis. Sublimit. quidem veram eſſe puto, per.d.l.fin.iunct.l.ſancimus.C.de donat.exemplum vero falſum ex not.per Dec.conſ.302.per tot.

83 Ex hac ſub limit.infertur ad multa, ſed ego infraſcriptis contentus ero, quòd equites priuilegiati vt arma ferre poſſint, non cõprehenduntur Banno, quòd arma non ferantur, niſi ex eo, quod iure quoque cõmuni hoc prohibitum eſt & hi comprehendantur. Secundo infero Paris.male conſuluiſſe conſ.77.per tot lib.i.diem.l.abſenti.ff.de dona.habere locum quo ad dominii tranſlationem in donatione facta eccleſiæ, quæ in hoc eſt priuilegiata ex.l.fin.C.de ſacros.eccleſ. affirmauit. Tertio infero dicentes in.l.i.ff.ſolu.matrim.in duobus inſtrumentis hypothecæ eodem tempore cõfectis, non eſſe præferendam dotem, quaſi in regula in dubiis pro poſſeſſore dote comprehenſam hanc negatiuam probare teneri; Dos enim in hypotheca priuilegiata eſt non ſolum in dubiis, ſed etiam in claris.§. fuerat inſt. de act.licet in aliis ſecus, & ita eſt tex. in,c.fin.ex.

de re iudic. quicquid diuinando dici poſsit reum ibi non fuiſſe poſſeſſorem.

84 Sublimitatio iſta iterum ſublimit. vt non procedat vbi vltra regulam, cõſtitutionémue generalem adeſſet dictio vniuerſalis, vt omnis totus, vel æquippollens, vt quicunque vel ſimilis, tunc enim etiam perſonæ priuilegiatæ comprehenduntur; qui enim huiuſmodi ter minis vtitur nihil excludit. vulg. l. iulianus. ff. de leg. 3. & late per Crauettã conſ. 284. in prin. per plures col. lib. 2. & in ſimili dicimus, quòd grauatus hæres reſtituere totam hæreditatẽ dicitur prohibitus detrahere quartam Pau. in aut. ſed cum teſtator. C. ad leg. falcid. Benedi. Cap. conſ. 36. in fin. conſ. 83. in fin. Felyn. c. au ditis col. 3 ex. de præſcript. Alex. conſ. 5. col. 3. lib. 3. & ſcribitur per Ripam. l. centurio nu. 130 ff. de vulg. & pupill. Ita maritus promittens reſtituere totam dotem dicitur renuntiaſſe be neficio ſtatuti Bal. in. l. quod nomine in fi. ff. de condict. indebit. Alexã. conſ. 5. in fin. lib. 3. conſ. 133. col. 3. lib. 5. Deciuſ conſ. 195, col. 2. lib. 3. & huiuſmodi verba vniuerſalia compræhen dere etiam exemptos Curt. iun. conſ. 60. col. 6. & ſi ſtet ſtatutum, quòd nullis obſtantibus feriis procedatur eſſe derogatum etiam feriis in honorem Dei conſtitutis Baldus conſ. 166. lib. 5. refert Crauetta cõſ. 294. col. 3. lib. 2. vbi latiſsime de potentia dictionis vniuerſalis, idẽ

indictionibus vniuerſalibus negatiuis Nemo,Nullus vt per Crauett. d. conſi. 284. col. octaua.vbi etiam caſus inopinatos huiuſmodi negatiuas orationes vniuerſales comprehendere affirmauit; & in fine eiuſdem conſilii promittentem molere pro tota familia vt comprehendat etiam futuram, & auctam.

85 Secũdo hæc limit.principalis,ſublimit.poteſt multis modis, in quibus variis ex cauſis lex generaliter loquens non eſt generaliter intelligenda circa quodcum latius inſtare nõ poſſim remiſſiue attingam authores illos ex quibus dictam regulam limit. poſſe quandoque Notaui.limitari itaque poteſt.16.modis ex ſcriptis per Baldum in.l.&ſi quis.§.quæſitum col.i.&.2.ff.ſi quis caut.ex ſcriptis per Barto.in.l.furti.§.pactus.ff.de his,qui not.infam.Bar.in.l.non dubium col.2.c.de legibus. ex not.per Abb.in,c.cum olim num.9.ex.de cleric.coniug.per Abbat.& Felyn.c.ſolitæ ex. de maior. & obedient. Abb.c.vt noſtrum in prin.ex.de iureiur.ex ſcriptis per Iaſ.in.l.age. C.de tranſact.in.l.Bonorum col.2.c.qui admitt.in.l.cætera.§.ſi quis opus col.i.ff.de leg. primo.in.l.iubemus col.prima.C.de teſtamẽ. in.l poſtquam liti in fi.C.de pactis.ex ſcriptis per Alexã.conſ.92.col.i.conſ.113. conſ.i. col.2. libr.5.conſ.29.col.i.lib.eo.conſi.122.col.1.lib.

tertio.conſi.104.col.fin.libr. primo. conſi.36. colum.ſecunda.conſi.123.colum.2.libr.4.conſi.68.in fin.conſi.84.conſi.99.in princ.conſi.119.colum.tertia.conſil.132.conſil.196.in fin. conſ.233.colum.fin.conſi.236. conſi.209. col. fin.libro ſexto.ex ſcriptis per Decium conſi. tertio colum.prima conſ.139.in princ.& in.l. cum quid numer.43.ff.ſi cert.pet.ex not. per Paris.conſi.73.nume.20.libr.primo.conſi.105 numer.23.conſ.106.nu.44. lib.eodem.ex ſcriptis per Moder. Bonon. in.l.omnes populi numer.188.ff.de iuſtit. & iur. ex ſcriptis per Socyn.iun.conſi.primo. numer.55.lib.primo conſi.119.nume.20.libr.eodem.ex ſcriptis per Crauettam conſi.186.col.2.conſi.172.numer. quarto conſi.70.numer.20. conſi.3. colum.i. conſi.208.col.4.conſi. 86. col. ſecunda.conſi. 201.numer.34.conſi.280.in princip.conſ.308. in princip.conſi.224.in fin.conſi.221. colum. penul.conſi.284.col.pen.ex cuius ſcriptis melius,quàm alterius, quem legerim hæc regula declaratur.faciunt not. in reg. generi per ſpeciem.de reg.iur.& in cap.primo.ex.de reſcript.

86 Nono principaliter limit.hæc regula vt nõ procedat in Negante aliquem habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio; is enim hãc negatiuam probare non tenetur vt per Angel.Raph.Alexan.Iaſ.in.d.l.in illa.ff.de verb.

oblig. Alex.in cõſ.72.lib.4.& in Negante pro curatorem habere mandatum ſcribitur per Bart.& alios in.l.i.C.de procurat.per Alex.in l.ſi cautio.C.eod.tit.per Bart.in.l.ſi quis inſi ciatus.ff.depoſit.Alexã.conſ.72. lib.4. Tiraq. in tract.retract.§.i.gloſ.x.num.93.& agens vt talis probare debet prius ſe eſſe talem Bald. in.l.non ignorat.C.qui accuſar. poſſunt. & agentem vt filium ſe filium probare oportere not.Ant. de Butrio.C.peruenit. col.2. ex. qui filii ſint legi.quem refert & ſequitur Dec. conſ.471.in prin.lib.4.& generaliter in omni legitimatione perſonarum ſcribit Crauetta conſ.104.col.i.lib.i.vbi hoc adeo verum eſſe affirmat,quòd licet in reſcripto remoueãtur omnes exceptiones vel appoſita clauſula ſupplentes,exceptio hæc,quòd non habet legitimam perſonam opponi poteſt. Accedat id, quod dicimus ante omnia faciendam eſſe perſonarum legitimationem etiam in ſummariis vt per Barto.Iaſ.& alios in.l.2.C.de edict.D. Adrian.tollend.Bar.in tract. ad reprimẽdum in vẽrbo figura Bal.in.l.3.§.idem.ff.ad exhib. Bar.in.l.fin.ff.prò ſuo Decius.c.ex parte col. 4.c.prùdentiam.§.ſexto col.i.ex de offi. dele gat.Iaſ.in.l.ait prætor.2.ff.de iureiu. & Rub. C.qui admitti vbi Decius col.9.Alex.con.59. in princ.lib.2.Gerard.ſingulari.23.Marſ.in.l. ſi quis ne queſtio,nu.8.ff.de quæſtion.

Ampl.

87 Ampl.iſta limitatio,vt procedat non ſolũ in negante aliquem habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio,ſed in negante habuiſſe legitimam perſonam in præteritum, itaque intelligo not.per Iaſ. in.l.licet. col.i.& in.l.ſi ex cautione.C.de procura.Not. per Bal.in.c. ſecundo.C.ſi ex falſ.inſtrumen. Felyn.in.c.ſi cautio col.18.ex.de re iudicat. Dec. conſ.36. col.2.conſi.125.col.i.conſ.437.col.i.niſi ex cõ iecturis aliud ſit, iuxta ea, quæ notauimus ſupra n.

88 Ex hac limit. inferentes Doct. dixerunt, quòd Negans comparentem tutorem habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio, quia inuentarium non confecit, neganti eſſe factũ inuentarium nulla probatio incumbit vt per Iaſ.ita ſcribentem videre licet.d.l.in illa.col. fin. Huic obſtat Doct.Bart.comm. approbata quòd negans id,quod non ſibi,ſed alii fieri oportebat,hoc probare tenetur vt in negante aliquem ſoluiſſe gabellas ſentit Bald.in.l.iuſtum.C.de edendo Thom. gramm. decis.59. nume.16.Crauetta conſ.138.nu.5.lib.i.Equidem cum Iaſ. ſentio, ex eo quòd ſupra poſuimus hoc eſt quod negans factum probare nõ tenetur;ſed aſſerenti onus incumbit, & ita cõ tra Bart. tenet Ang.in.l.fi.§.fi.ff.arbit.tut.ſec. alexan.ad Bar.in.d.l.in illa in ver.tutor.Doctrina vero Bar. procedit in agente principa-

liter ex tali Negatiua, & in ea, ſe fundante vt diximus ſupra itaque intelligo ea, quæ dixi ſupra n.

89 Retenta Bar.opi.& theorica quæritur quo modo proſpiciatur ita neganti aliquem habere legitimam perſonam ſtãdi in iudicio, quia inuentarium non confecit. Bar. reſpondit in. d.l.in illa vt peteretur exhibitio inuentarii,eó que negato,& non exhibito ſatis probatã eſſe Negantis intentionem.Mihi hæc Cautela nõ ſatisfacit; quia per indirectum conceditur id, quod directo non eſt concedendum item nõ conſtat,quod Tutor quaſi Reus circa hoc teneatur exibere inuentariũ,item ratione quaſi poſſeſsionis præſumendum eſt pro tutore. Quare ſi retenta hac opin.neganti Tutorem legitime comparere, quia inuentarium non confecit,proſpiciendum eſſet,ne hanc negatiuam ſubiret,ei conſulerem,quòd tutorem ſuſpecti accuſaret,pendente.n.hoc iudicio Tutor adminiſtrare non poteſt per tex.ſing.in.l. eum,quem.C.de ſuſpect.tut.

90 Sublimit.hæc.9.princ.limit.vt non procedat in quocunque negante aliquem legitimũ ad effectum vt is puniatur,& priuetur aliquo iure vt poſt gloſ.declarat Felyn.in.c.fin.col. antepen. ex.de præſumption. & mihi placet quia ad pœnas imponendas non itá proni eſſe de bemus iux.vulgares traditiones.

91 Secundo ſublimit. vt non procedat in negante aliquem habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio, quia maior non eſſet; hanc enim negatiuam probare tenetur, ſicut alius quilibet in ætate, ſiue tempore ſe fundans iux.not. per Bartol.in.l.de ætate col. antepe. ff.de min., & ita declarat Alcia.2.reg.14.præſumpt. in princ. ex cuius dictis hæc ſublimit. multis modis declaratur, & breuitatis cauſa non inſto.

92 Decimo principaliter limit.regula noſtra; vt non procedat in negante id, quod ſcripturam requirit, is enim hanc negatiuam probare non tenetur, vt in Negante aliquem clericum ſcribit Abba.c.bonæ.i.mihi col.8.ex.de elect.Thom.gramm.Dec.59.nu.18.Alexand. conſ.219.col.pen.lib.6. vbi hoc ſublimit. vbi in contrariũ adeſſet aliqua præſumptio.idem Alex con.58.lib.4.itaque in negante vaſallum habere inueſtiturã (quòd ad emphitheuſim quoque trahere poſſumus ex eorum opi., qui tenent contractũ emphitheuſis requirere ſcripturam) ſcribit Decius conſ.61.lib.i.

93 Plane qui ſint caſus ſcripturam requirentes alleg.ſing. & magiſtralis gl.in.c.i.de cenſib. lib.6.cui addendus eſt ſpeculat.in titu. de in. ſtrum.edit.§.reſtat Bald.in.l.quod bonafide. C.de pact.Bald.in.l.geſta.C.de re iudicat.gl. & Doc.in.c.rurſus ex.qui cleric.vel monach.

Abb.in.c.quia propter nume.6.ex.de elect. in c.ex tenore,in prin. ex.de conceſſ. prebend.& ſcripta per Ioann.de Imola in.c.cum in iure ex.de offic.deleg. Alex.conſ.219.col.fin.lib.6. conſ.58.ad fin.lib.4.& caſus,quem ponit glo. in.l.ſingularia.ff.ſi cert. petat. & quinque caſus,quos poſt glo. ibi ponit Iaſ.in.l.cum pro ponas.C.de pact.item not.per gloſ.in.l.contrahitur.ff. de pignoribus, & in.c.conſtitutionis.25. q.2. vbi querit an ſcriptura ſit de ſubſtantia priuilegii, & an ſit de ſubſtantia legis Bald. ponit in.l.humanum.C.de legib. Felyn.in Rub.ex.de conſtitut. & quod mandatum principis requirat ſcripturam Angel. ponit conſ.188. & per Dec. in.l.i. col.i.C. de mand.prin.& an contractus emphitheuſis requirat ſcripturam ponit glo.vbi Iaſ.nu.94.in l.i.C.de iure empith.Alex.conſi.50.col.2.lib. 5.& ſcripta per Paris.conſ.77. colum. ſecunda lib.3.

94 Hæc limit.ſublimit.vt non procedat vbicunque ex temporis diuturnitate & continua poſſeſsione, vel quaſi, aliquis ſupportatus fuiſſet ea gerere; quæ non niſi ab habentibus ea,quæ requirunt ſcripturam fieri conſueuerunt,vt ſcribitur per Docto.in.c.illud ex. de præſump.per Pau.Caſtren.con.202.colum.2. lib.i.Dec.conſ.135. col.i.lib.i.Crauettã conſ. 93. col.i.libr.i. Hoc ſubdeclararem ſi fuiſſet

in iſta quaſi poſſeſſione ex eo, quòd ſcripturā ſe habere affirmaret, ſecus ſi aliter, vt in ſimili dicunt quòd ſi quis vtatur via, itinere, actu, a quæ ductu hoc amplius probare debet, aut allegare ſe ex cauſa ſeruitutis vſum; vt obtinere poſſit, vt per Bar. in fin. & Salyc. in. i. q. in. l. cum de in rem verſo. ff. de vſuris, & per Doct. in. l. ſi certis. C. de pactis. Bal. in. §. ſi quis per xxx. col. 2. ſi de feud. fue. controu. Felyn. in. c. cauſam quæ colum. 3. ex. de præſcrip. Alexand. conſ. 14. numer. 9. conſ. 108. libr. 2. conſi. 75. ad fin. conſ. 124. in prin. lib. 4. conſ. 113. lib. primo Balb. in tract. præſcrip. 2. p. 3. p. prin. q. x. nu. 8. & 22. Franc. Rip. in. c. cum eccleſia nu. 40. ex. de cauſ. poſſeſſ. & propr. Bertan. conſ. 283. col. fin. lib. 3. & late per Crauettam conſ. 226. per tot. lib. 2.

95 Vndecimo principaliter limit. hæc regula, vt non procedat in hærede exhibente inuentarium, idem dicam in tutore exhibente pupilli inuentarium, alióue ex lege ad inuentarium conficiendum obligato, & negante plus eſſe in bonis, is enim hanc negatiuam probare nō tenetur gloſ. alleg. in. l. cum de lege. ff. de probation. Bart. Bald. Ang. Iaſ. & alii in. l. fin. §. licentia. C. de iu. delib. Imol. Alex. Iaſ. & alii in l. ſi conſtante. ff. ſolut. matrim. Iaſ. in. §. item ſi quis in fraudem nu. 70. inſti. de action. Repe. in Rub. de ope. nou. nunt. Decius ſentit conſ.

496.nu.12.Aret.& Alex.in.d.l.in illa.col.pen. ff.de verb.obligat.Alciat.3.reg.præſumpt.20 in princ.& eam gloſ.cõm.eſſe approbatam teſtatur Curt.ſen.conſ.27.col.8.& ex eo Franc. Rip.in.d.l.in illa col.pen.& in.c.ad aures nu. 28.ex. de reſcrip.& in.c.cũ eccleſia ſutrina nu. 84.ex.de cauſ.poſſeſſ. & propriet. & de ea ſcri bit Crauetta conſ.218.col. 2.lib.2.Socyn.iun. conſ.108.nu.43.libr.2.De cuius gl.intellectu, & an procedat extra cauſam inuentarii, & in iis in quibus non adeſt aliqua præſumptio dicemus infra.

96 Hic q.ſi hæres omiſit apponere aliquã rem in inuentario,an perdat hoc priuilegium?infra ſcriptas concluſiones certas eſſe puto,hæres conficiens inuentarium,& nõ ſeruans for mam aut.ſed cum teſtator non ſolum priuile gium inuentarii perdit, ſed etiam vltra vires hæreditarias tenetur vt eſt tex.in aut.ſed cum teſtator verſ.quo autem non obſeruato.C.ad l.falcid.Secunda concluſ.eſt,quòd hęres ſine fraude omittens ponere aliquã rem in inuentario nullam pœnam patitur Bald. & Paul.in l.fin.§.cum igitur.C.de iu.deliber.vbi dant cautelam, quòd hæres faciat proteſtationem ꝙ ſi aliquam rem inueniat apponet eam in inuentario refert, & ſequitur Decius conſ.633. col.fin.libr.5.Tertia concluſio eſt, quòd hæres omittens aliquam rem ponere in inuenta

rio dolo, vel fraude perdit falcidiam Bart.in.l. beneficio.ff.ad.l.falcid.in.l.reſcriptũ.ff.de his quib.vt indign. & eſſe comm. opin. teſtatur Alexand. in.d.l.fin.§.licentia ad fin.vbi Iaſo. ampl.etiam ad trebbell.C.de iur.de lib.& generaliter quod perdat omne priuilegium inuentarii ſcribit Socyn.iun. conſ.108. nu.43. lib.2. Quarta concluſio eſt, quòd in dubio hęres non præſumitur dolo omiſiſſe tum per. l.merito etc., tum ex eo, quòd ita ſentit Iaſ.in d.§.licentia in fine.& ſi contrariũ ſenſerit Abbas conſ.63.circa prin.2.dubii.libr.2. Quinta concluſio eſt, quòd licet hæres non conficiens inuentarium perdat Trebellianicam, & falcidiam, tamen creditoribus non tenetur vltra vires hæreditarias ſec.cõm.opin. vt not.licet ex alleg.per Alex.& Iaſ.in.d.§.licentia. Sexta concluſio eſt quod hæres omittens ponere omnes res in inuentario perdit beneficium abſtinendi ſec.Bal.in.l.fi.§.i.C.de iure delib. & in d.aut.ſed cum teſtator, etſi Alex.in.d.§.licentia contradicat; cuius opinio procedit ſi non dolo, & in dubio ſec.prædicta. Ex his ni fallor redditur dubitabilis quæſtio noſtra.

Equidem ſic diſtinguo aut hæres dolo omiſit ponere & perdit beneficium inuentarii, aut non dolo, aut in dubio & non perdit ſecũ.4. concl.& opin.noſtram ſupra. Plane vbi ex eo, quòd dolo perdit beneficium inuentarii, non

perdit modum probandi non eſſe amplius in bonis de quo infra.

97 Duodecimo principaliter regula noſtra limitatur vt non procedat in agēte ex remedio. l.fin.C.de edict.D.Adrian. tollen. & negante aliquem viuere vt ſentit Bart.in.d.l.fin.verſ. q.vtrum ſubſtituto pupillariter vbi Salyc.& ſcribit Alex.conſ.101.col.fin.libr.5.quod viui teſtamenta exhiberi non conſueuerint.l.2.§. ſi dubitatur. &.§.fin.ff.quemad teſtam. aper. ex quo ſi teſtamenta viui ex abuſu exhiberētur ſecus dicendum eſſet.

98 Decimo tertio principaliter limit. regula noſtra vt nō procedat ſubſtituto agēte, quòd fideicōmiſsi conditio ſi ſine liberis deceſſerit, extiterit; is enim hanc negatiuam liberos nō ſuperuixiſſe probare non tenetur vt per Bart. in.l.ex facto.§.ſi quis autem vbi ſcribentes.ff. ad ſenat. conſ.trebell.Socyn.in.l.qui duos.§. in bello. col.pen.ff.de reb. dub. Dec. in.c.in preſentia,in fin.ex.de probat. Dec. conſ.652. vbi quædam alleg.& de cōm.atteſtatur Alex. conſi.39.lib.i.conſ.91.libr.7.Corn.conſ.119.& 196.lib.i.Caſtrenſ.conſ.387.num.4.lib.i.Dec. conſ.578.in prin.Paris.conſ.87.in fin. libr.4. conſi.36.num.44.lib.i. Corn.conſ.340.lib.i. Alciat.& apoſtill.ad eum.1.p.præſumpt.49. Rip.in.d.l.ex facto.§.ſi quis autem col.pen.& in Negante pupillum deceſsiſſe in pupillari

ætate ad excludendum ſubſtitutum, quòd is probare non teneatur, quicquid Bal. & Dec. contradixerint ſcribit Paris.in.d.c.in præſentia nu.110.& in conſi.36.in fin.lib.2.

99 Contrarium tamen in conditione ſi ſine liberis tenet Iacob. de Aretio, Alb. Rapha. cõm.& Alexan.in.d.§.ſi quis autem. Alexan. conſi.117.col.i.libr.4.conſ.125. lib.eod.conſi. 92.in fin.lib.2.conſ.124.lib.7.Alex.in.l.nec is ff.de acquir.hæredit. Decis.Tholoſ.380. quibus ſuffragatur regula noſtra tex.ĩ.d.§.ſi quis autem,& in.d.§.cum in bello. Equidem ſic diſtinguerem aut apparet defunctum quandoque liberos habuiſſe,& tunc dicenti conditionem ſi ſine liberis extitiſſe, & grauatum liberos non habuiſſe tempore mortis incumbat onus probandi; quia mutatio non præſumitur; aut non conſtat defunctum, & grauatũ quandoque liberos habuiſſe, aut habitos eſſe mortuos & tunc probare ita negans non teneatur.ſec.præced. opin., quia quòd liberos habuerit eſt facti, & qui dicit factum probare debet ſec.ea,quæ diximus ſupra aliàs. Et huius opin.fuiſſe videtur Rip.d.§.ſi quis autem. col.fin.& ita declararẽ opin.Raphael.& alex. dicentium tam in.l.ſed ſi de ſua, quam in.l.is poteſt.ff.de acqu.hæred.quod frater agens,vt proximior,quod pater ſine liberis deceſſerit, probare non teneatur hoc eſt ſi conſtat, aut

contra non appareat defunctum quandoque liberos non habuiſſe vel habitos conſtet eſſe mortuos.

100 Decimo quarto principaliter limit. regula noſtra vt non procedat in negante id, quòd erat de neceſsitate actus, vt in negante ſubhaſtationem interueniſſe in alienatione rerũ minorum ſcribit Paris. conſ.98. col.4.libr.i. vbi hoc limit. niſi aliqua præſumptio adſit in contrariũ. Idem Paris. in conſ.99.col.i.lib.i.

101 Decimo quinto principaliter limit.vt non procedat in negante licere, aut bonafide factum id,quod eſt de genere prohibitorum,vt not.Lanfran.de orian.in d.cap.quoniam con tra nu.15.ext.de probation.ſicut contra ſupra late allegauimus, quòd negans ſe feciſſe dolo ea,quæ ſunt de genere prohibitorum probare tenetur; & aliàs dicere ſolemus, quòd contrariorum eſt eadem diſciplina.§.i.inſti.de his qui ſunt ſui vel alien.iu.l.pen.ff. eod. titu.vbi Baldus ad quædam infert Iaſ.in.l.i.col.fin.C. de diuerſ.reſcript.in Rub.de acq.poſſe.vbi repet.poſteriores inſtant.Decius conſ.650.col. 2.Paris.conſ.31.nu.122.lib.i.conſ.82.num.49. lib.4.Socy.iun.cõſ.107.col.i.&.3.lib.i.cõſ.110 col.i.lib.2.conſ. 76.col.2.conſ.124.col.i.lib.3.

102 Decimoſexto principaliter limit.hæc regula noſtra.vt non procedat in negante intentionem agentis.Hanc limit.poſuit Martinus de

Fano in tractatu (ſi quidem tractatus dici poteſt, & Martini de Fano ſit', citatur enim ibi Bar. & Baldus quos multo poſt floruiſſe conſtat vt ex Barto. in. l. fin. C. de impuber. & aliis ſubſtit. notari poteſt) qui inſcribitur de probanda Negatiua. Hoc quoque ſentit Alexan. conſ. 46. in princ. conſi. 101. col. fin. lib. 5. idem Alex. 35. conſ. 45. col. fin. conſ. 72. col. i. lib. 5. Et ita Ticium petentem legatum eſſe Ticium de quo ſenſit teſtator cum eſſent fortaſſe plures Ticii Bar. ſcribit in. l. ſi quis ſeruum. §. ſi inter ff. de leg. 2. Alexã. conſ. 106. in fi. lib. 5. & in Negante inſtrumentnm exequendum eſſe ex ſtatuto, quia non ſit publicum Bar. in. l. Diuus. ff. de teſtam. mili. Alex. conſ. 33. lib. i. Decius cõſ. 356. col. pen. idem in Negante qualitatem neceſſariam ad obtinendum ex agentis intentione exiſtimare; vt in Negante agentem cui abſenti donatum fuerat ante donationem, & traditionem alteri factam ratificaſſe Bart. ſentit in. l. abſenti. ff. de donat. & in. l. pen. ff. de iure iurando Alex. conſ. 131. col. 2. lib. 4. cõſ. 74. lib. 6. & in Negante vxorem poſt mortem mariti aut matrimoniũ ſolutum veſtes quæſiſſe ſcribit Alex. conſ. 42. lib. 5. & in negante inſtrumẽtum exequendum, quia non liquidum ſentit Dec. cõſ. 323. col. fin. libr. 2. à quo nõ recedit id quod dicimus nemo ſine actione experitur. l. pupilli. §. videamus. ff. de neg. geſt. not. Dec.

conſ.303.in princ.Bar.in.l.ſi fine.§.cũ autem. ff.rem rat.haber. Crauettam conſ.191.in prin. lib.i. Hæc eadem procedere puto ſi dubitetur an probauerit quis intentionem ſuam; non ſolum enim probare ſed oſtendere ſe probaſſe, & in iure agens, & intendens tenetur, & ita ſentit Alex.conſ.54.col.2.libr.5.ad hæc faciũt not.per Dec.poſt Cardin.conſi.72.in conſ.62 in fin. quòd negans hæredem agentem vt hæredem hoc probare non tenetur.

103 Sublimit.hæc limit. ,vt non procedat vbicunque negans haberet aliquã præſumptionem pro ſe iux.not.per gloſ.in.c.i.ex.vt eccle. benefic.& in.c.accuſator.6.q.5.& ea, quæ ſupra congeſsimus.

104 Secundo ſublimit. vbicunque pupillus, minor mulier, ruſticus repeterent pecuniam vt non debite ſolutam creditore enim hoc negante, non refunditur onus probandi ad hos repetentes vt per Bar.in.l.cum de indebito. ff.de probatio.& per Federic.in tract.de probation.in prin.vt in maiore negante ſolutionem, ſi ea poſtea probetur ſcribitur in.d.l.cũ de indebito.ff.de condict.indeb.

105 Tertio ſublimit.vbi actor aſſumpſiſſet in ſe onus probandi negatam intentionem rei ſec. Federicum in.d.tract.in prin. quod ſi verum eſt not.mihi videtur; quippecum ſupra ſcripſerimus Reum aſſumentem in ſe onus pro-

bandi, cui non ſubiiciebatur non propterea minus eſſe abſoluendum ſi poſtea non probarit, niſi hoc in actore illud in reo procedere dicamus.

106 Quarto ſublimit. vbi Negans, non ſolum intentionem actoris negat, ſed præterea ſolutionem allegat; tunc enim ſolutio allegata venit probanda vt ſcribit idem Federic. in.d. tract.col.2. Sed hic non eſſet probanda Negatiua, ſed affirmatiua potius.

107 Decimo ſeptimo principaliter limi.reg.noſtra vt non procedat in Negante reconualeſcentiam teſtatoris qui donauit cauſa mortis; hæres.n.conuentus, aliúſue poſſeſſor ſi quidẽ opponat agenti Donatario Donatorem conualuiſſe hoc probare tenetur, & ita ſcribit Imol.in.l.ſenatus.§.fin.ff.de dona.cauſ.mort. refert, & ſequitur Paris. conſi.115.colum.fin. lib.4.

108 Decimo octauo principaliter limit. hæc regula noſtra, vt non procedat in Negante rem non inſitam à Natura itaque in Negante conſuetudinem Alex.ſcribit conſi.37.col.2.lib.2. & in Negante aliquem diligẽter proſecutum appellationem Alexã. conſ 19.2.dubio libr.i. conſ.64.lib.6., & in Negante villam eſſe de iuriſdictione alicuius Alex.conſ.43. col.2.libr.I. & in negante quem legitimum, legitiméue natum Alex.conſ.24.col.2.lib.i.Alex.conſ.25.

col.fin.lib.4.conſ.15.in prin.libr.5.Paris. conſil.10.col.4.libr. 2.conſ.95.in princip.libr.4. quicquid contra, & male ſcripſerit Crauett. conſi. 166. libr.1.& in negante ſe debitorem Alexan.conſi.183.col.i.libr.6.Bart.& ſcribentes in.l.neceſſariis.ff.de acqui. hæredita.& in filio negante ſe heredem patris Doct.ponunt in.l.i.C.ſi minor.ab hær.& in.l.i.C.de repud. hæredit.& in negante rem feudalem licet inter res feudales conſtitutam Paris.ſcribit con ſi.16.per tot.lib.4.& in negante aliquem Doctorem Decius ſcribit conſ.522.col.fin.lib.4. & in negante aliquem Notarium Crauetta conſi. 72. libr.i.& conſi.150. in prin. libr. eo.

109 Sublimit.hæc limit. vt non procedat vbicunque adeſſet aliqua præſumptio, ex qua dicendum eſſet ineſſe qualitatem non inſitam à Natura, vt in Negante inſtrumenta antiquiſſima à Notario eſſe conſcripta vt probare teneatur ſcribit Bal.in.l.fi.& in Aut.quas actiones.C.de ſacroſanct. eccleſ.Alexan.conſi.150. col.2.lib.6.Corneus conſ.24.col.5.libr.4.Decius conſi.42 lib.i.conſ.638. lib.5.Dec. Tholoſ.331.in fin. Rubeus conſ.9.in fin.Alciat.3. reg.præſump.14.nu.15.

110 Decimo nono principaliter limit. vt non procedat, vbicunque dubitamus vtrum aliquid ſit, an non ſit, & negatiua non eſt fundamẽtum alicuius, & hinc inde præſumptiones

& argumenta aut ſe inuicem collidunt; tunc enim negatiua non eſt probanda; quia non ens prius fuit, quã ens in particulari ex quo, qui dicit ponit ac affirmat, & ei probatio incumbit, qui dicit.l.ei qui.ff.de probation.itaque in ſimili Paris.ſcribit conſi.79.in princi. libro primo in querentibus an ſit fracta pax, & in promisſione de non offendendo vſque in tertium gradum an ſit vxor conſanguinea paciſcentium comprehenſa.

111 Vigeſimo principaliter regula noſtra limita.vt non procedat vbicumque à parte conuenta ſiue ab aduerſario Negatiua negata nõ fuit, ſiue contra non fuit oppoſitum de affirmatiua; tunc enim pars ita tacite tranſeundo onus probandi Negatiuam remittere videtur argu.not.per Decium.c.quoniam contra col. 19.ex.de probat. itaque conſulendo firmauit Aymo Crauet.conſi.i.ad fin.lib.i.quod ſi verum eſt notabile mihi videtur, id tamen comprobari poteſt ex his, quæ notabimus infra, & ex not.per Alex.conſ.63.col.pen.lib.4.cõſ. 77.lib.2.in.l.iudex poſteaquã de re iudic. Panor.& Fely.c.cum Bertoldus. de re iudicata hoc eſt ꝙ multa per non oppoſitionem exceptionum admittuntur, quæ aliàs non admitterentur.

112 Vigeſimo primo principaliter limit.regula noſtra vt non procedat in repetente indebi

vbi Decius declarat.Iaſ.in.l.ex hoc nu.77.ff. de iuſti.& iu.in.l.qui ſe debere.ff.de condict. ob cauſ.& in.l.3.col.i.ff.de condict. indebit. & per Dec.in.l.ſi pecuniam col.i.ff.ſi cert.pet. vbi requirit ſcientiam etiam accipientis.ff.ſi cert.petat.

115 Tertio ſublimit.vt non procedat in ſoluto ex cauſa tranſactionis illud enim repeti nõ poteſt vt per Iaſ.in.l.ſi quidem in prin.C.de tranſact.& Dec.in.l.neque pactio.col.i.C.eo. titul.

116 Vigeſimo ſecundo principaliter limit. hæc regula noſtra,vt non procedat in Negante eſſe appellatum intra x dies conſtitutos ad appellandum iuxt.c.ſi romana.§.ſi vero de appellat.lib.6.& not.per Decium conſ.296.col. prima libr. 2.Adeo quidem vt ita appellans ſententiam & appellationem reproducere teneatur vt per Cyn.in.l.per hãc.q.i.C.de tẽp. appellat.not.in.c.cum ab eccleſia vbi Felyn. ex.de appellation.

117 Vigeſimo tertio regula noſtra limitatur vt non procedat in Negante aliquod debitũ eſſe in hæreditate Angelus in.l.matre.§.eum qui verſ.aduerte.ff.de acqui. hæredit. vbi ſequitur Imola Angel.conſ.317.ſtatutum Corneus in.l.more.ff.de acqui hæred.& conſ.338. col.pen.lib.i.ex quo inter cætera infertur, ꝙ cum prohibitus contrahere non poſſit adire

hæreditatem niſi à debitis liberam ; dicens ſe velle adire,eo quia hæreditas debitum nõ habet hoc probare non tenetur ; & talis adeundo iure adit vt ſcribit Decius conſ.331.col.3. lib.2.

118 Vigeſimo quarto principaliter limitat.vt non procedat in negante poſita in reſcripto ex quo deinde reſultet reſcriptum eſſe ſurreptitium vt per Dec.conſ.198.col.3.conſ.173.col. prima.conſ.603.col.2.conſ.541.col.4.& eſt ratio, quia præces intelliguntur ſemper ſi veritate nitantur.c.2.ex.de reſcript.Abb.conſ.70 col.2.lib.2.Corn. conſ.201.col.2.lib.3.Dec.in c.conſtitutus col.i.ex.de reſcrip. cõſ.142.col. 4.& per Crauettã conſ.304.col.i.lib.2.& ita in Negante locum non tutum in reſcripto Dec.conſ.172.lib.i.

119 Sublimit. vt non procedat in reſcripto, in quo fuerit appoſita Clauſula motu proprio &c.quæ tollit omne vitium ſurreptionis.c.ſi motu proprio, de prebendis libr.6.& ex hac clauſula narrata ĩ reſcripto eſſe vera not.Abb. in cap.dudum col. fin.verſ.& puto hoc limitandum ex.de priuilegiis,& ita ſcribit Decius conſ.341.col.2.vbi multa de hac clauſula conſi.407.in fin.conſ.468.col.antepen.Alexand. conſi.41.numer.14.lib.5.conſ.215. col.1.libr. 7.Socy.iun.conſ.77.numer.14.libr.primo.

Hæc tamen ſublimit.ſubdeclaranda eſſet mul tis modis de quibus per Paris.conſ.i.nu.75.& ſequen.lib.1.vbi multa contra has clauſulas. ex ſcriptis per eundem Paris.conſ.74.nu. 37. & ſeq.lib.4.conſ.140.col.i.conſ.5.nu.113.con ſi.42.nu.76.lib.eo.conſ.4.nu.27.& ſeq. conſ. 15.nu.28.& ſequ.lib.2.conſ.44.nu.23. lib.4.ex ſcriptis per Felyn.in.c.ad aures colum.1.vbi Rip.n.42.in.c.cōſtitutus col.4.ex.de reſcript. in.c.cauſam quæ vbi Abb.ex.de teſtib.Curt. ſen.con.65.col.5.Alex.conſ.121. col.fin.libr.i. conſ.24.col.6.lib.5.Abb.in.c.i.nu.20.ex.de iu dic.Dec.conſ.271.col.i.conſ.407.in fin.conſ. 373.conſ.410.col.3.conſ.407.in fin.conſ.468. col.pen.conſ.541.in cap.2.col.2.ex.de reſcrip. in.l.3.in prin.ff.quod quiſque iuris.exſcriptis per Socyn.iun.conſ.91.nu. 20.libr.3. conſ.65. nu.13.lib.2.conſ.77.nu.105.libr.i.Hæc eadem trahi poſſe ad Clauſulas motu proprio æquiparatas puto vt de clauſula ex certa ſciētia nūc ſuccurrit Iaſ.ſcribere in.l nec damnoſa col.4. C.de prec.imp. offer.& in.l.ſi quis iniquum col.i.ff.quod quiſque iuris,& de clauſula ſupplentes Alex.conſ.24.nu.13.lib.5.

120 Vigeſimo quinto principaliter limit, regu la noſtra,vt non procedat in Negatiua, quam probari ſit impoſſibile,vt in Negatiua non pe tiiſti licentiam à Datiario Bald.ſcribit conſi. 79. libr.2.& faciunt ea, quæ diximus ſupra

aliàs ſed hoc vt falſum & iure non fundatum non ſequitur Crauetta conſ.i.in fin.lib.i.,& mihi placet, quia ferè ſemper impoſſibile eſt ſaltem directo Negatiuam probare.l.actor.C. de probation.c.quoniam ex. de probation. cum iis, quæ infra allegabo.

121 Vigeſimo ſexto principaliter in petente reſciſſionem tranſactionis; quia dicat eam non eſſe factam ſuper lite; is enim hanc negatiuam probare non tenetur, vel ſi inſtrumento dicatur cum lis ageretur etc.& ita conſ.Dec.conſ. 351.lib.2.

122 Vigeſimo ſeptimo limit., vt non procedat in Negante, qui pro eo, quòd negauit habet veriſimilitudinem,& ita in Negante ſe tempore mortis, & peſtis potuiſſe plures teſtes inuenire, vt probare non teneatur.Paris.conſi.32. col.2.lib.2.Corn.conſ.298.col.pen.& fin.lib. primo conſ.174.col.pen.lib.ſecundo & ita in Negatiua, quem non eſſe ingreſſum idem Paris.conſ.33.col.2.lib.2.à quo non recedunt ea, quæ diximus aliàs.

123 Vltimo circa hanc regulam aduertendum puto, quòd vbicunque Negatiua probatur eo ipſo, quòd contrarium non probatur, tunc Negatiua eſt alleganda,& ſubdendum, quòd eo ipſo probatur, quòd contrarium non probatur alias enim tacens videtur affirmare vt in exemplo. inſtrumentum non præſumitur

factum à Notario,& hoc negans probare non teneatur, tamen cum inſtrumentum produci tur hoc negandum eſt à Notario eſſe confectum,vt late ſcribit Aymo Crauet.conſi.150. in prin.lib.1.à quo non recedit id,quòd dicimus præſumptionem alleg. eſſe, vt per cõm. tradit.in.l.cum quid.ff.ſi cert.pet.Alexã.in.l. qui in aliena in princ.ff.de acqui.hæredit.Alexan.conſi.137.in cauſa col 2.lib.2.conſi.i.lib.5 & diximus ſupra & in ſpecie in alleganda Negatiua firmat Ioan. Ign.in.l.neceſſarios.§.nõ alias, & conſ. Aymo Crauetta conſi.i.in fin. libr.i.

124 Vidimus quis teneatur probare Negatiuã, nunc videndum eſt quomodo probetur;quędam leges dicunt negatiuæ per rerum naturã nullam eſſe probationem quædam negantis factum directo per rerum Naturam nullam eſſe probationem vt.l.actor.C.de probat.l.aſſeueratio.C.de non num. pec. can.fin.9.q.5. c.bonæ.i.ex.de electíon.c.cum eccleſia ſutrina ex.de cauſ.poſſ.& propriet.c.quoniam cõtra.ex.de probation. Doctores noſtri tam in ſupradictis locis quàm alibi pro certo tenent Negatiuam eſſe improbabilem(vt hoc verbo vtar) per rerum Naturam, Sed quomodo explicetur oppoſitio quòd cum apud Nos iure conſultos Deus dicatur Natura ſec.gl.in.l.cũ ad preſens.ff.ſi cert.pet.& Deo ſint omnia no

ta vt per gl.in.§.conditiones inſtit.de verbo. oblig.quinimmo de ipſa Natura tex. dicat, ꝙ omnia ei nota ſunt quæ futura ſunt.l.ſed ſi reſtituatur.§.fin.ff.de iudiciis; non ſatis conuenit Negatiuam eſſe improbabilem per rerum Naturam aut per rerum naturam negatiuæ nullam eſſe probationem. Si cum Ariſtotele lib.i.c.i.metaph. ſentiamus Naturam nihil noſcere ſoluta erit quæſtio, ſed de indubitabili; ſed quia non vt philoſophi, ſed vt Iurecōſulti diſputamus illa opinione prætermiſſa ad authores noſtros conuertamur. Ex his gloſ. in.d.l.actor.C.de proba.putauit per rerum naturam interpretandum eſſe ſec. communem curſum cauſarum per.l.ſi quis poſthumos.ff. de lib.& poſthum.quæ profecto mihi contrarium probat dum verbis natura & conſuetudine vtitur, inde verborum impropriatio nō minima mihi videtur, quare verba illa, eadē gloſ.aliter explicauit licet ſuboſcure hoc eſt, quod affirmatur eſt. Ens autem cum ſit cognoſci poteſt per ſpecies & differētias. Quod verò negatur eſt non ens, Non ens verò per ſpecies,& differentias cognoſci non poteſt. Ergo probari non poteſt quaſi res naturæ, cū non ens non ſit in natura. Sed hæc expoſitio mihi non placet, quia improbabilis res naturæ, non per rerum naturam diceretur; per naturā enim probari poſſe negatiuam vt ſupra

conſiderando nihil impedit & in negatiuiscõ ſiderari poſſe differentias ſpecificas puto. Quare gloſ.in.d.c.bonæ expoſuit per rerum Naturam hoc eſt per cauſam rerum declarando,quod ea, quæ non ſunt nõ probantur per aliquã cauſam.Nec id mihi placet; quia Negatiuam per cauſam rerum id eſt per inſpectionem oculorum,tactum,& cæteros ſenſus poſuit Bald.in.l.fin.C.de reb. cred. & per alios modos de quibus infra dicemus,probari cõmode poteſt.inde verborũ impropriatio nõ minima mihi videtur. Quare Baldus in.l. actor in prin.C.de probat., quem refert,& ſequitur Franc.Rip.in.l.in illa.col.2.ff.de verb. obligat. & in.c.cum eccleſia ex.de cauſ.poſſeſ. & propr.expoſuit per rerum naturam hoc eſt per cauſam naturalem, quod falſum eſſe puto tum quia verba impropriãtur, tum quia per cauſam naturalem vt oculorum inſpectionẽ, viſum,tactum etc.præſertim negatiuam,locò coarctatam probari poſſe puto. Quid ergo dicendum? Cicero in libro de Natura Deorũ dixit naturam eſſe vim quandam ſine ratione ciẽtem motus in corporibus neceſſarios. Alii (idem inquit) dicunt eſſe vim quandam participem rationis atque ordinis,tanquã via progredientem, declarantemque quid cuiuſque rei cauſa efficiat.Alibi (idem inquit) cum tibi ſiue Deus,ſiue mater vt ita dicam omnium re

rum natura dederit animum.Seneca lib.4.de beneficiis,quid aliud (inquit) eſt natura, quã Deus,& diuina ratio mũdo,& partibus eius inſerta.Plinius naturam omnium rerum parẽtem appellauit.Ariſtoteles naturã eſſe principium motus ſecundum ſe & non per accidens aſſeruit. Auguſtinus in libr.de moribus manich. nihil aliud inquit, eſt natura, quã id quod intelligitur in ſuo genere aliquid eſſe,& ſecundum hanc opin. verificari poſſet opinio dicentium per rerum naturam id eſt,per id,ꝙ eſt.ex noſtris Baldus conſi.352. col.i.lib.2.dixit natura nihil aliud eſt, quàm ratio quædã inhærẽs ipſi actui per diſpoſitionẽ legis.con. 112.in prin.lib.2.inquit natura nihil aliud eſt, quã aptitudo quædã.& conſ.275.in prin.libr. eo. dixit naturam feudi dici id, quod pro regula in materia feudorum traditur.quibuſdã modis naturam deſcripſit Galeno aſcriptus liber definitionibus.Alibi natura pro poſſibilitate naturæ poſita eſt, vt.l.ſi quis poſthumos. ff.de lib.& poſth.alibi rerũ natura id eſt Deus expoſitum eſt.§.in pecudum.inſtit. de re. diuis.Alibi Accurſius dixit alteram quidẽ naturam eſſe naturantẽ, alterã vero naturatã in.l. cum ad præſens.ff.ſi cert.pet.& in.§.conditionalis.inſtitu.de re.diuis.Alibi exponitur rerũ naturam.i.apud homines.§.i.inſti.de inut.ſtipulat. Hæc eò perti nent vt facilius verba per

rerum naturam enuclearemus.

125 Equidem ex his vltimis duabus expoſitio nibus,dicerem per rerũ naturam ideſt per ho minem, qui natura ex prædictis dici poteſt, idq; ea ratione;quia homo in teſtẽ productus rationem dicti ſui reddere debet, alioquin ei nõ creditur vt per Bar.in,l.quod tamen.§.ſi arbiter.ff.de arbit.in tract.de teſte col.4.Bal. in.l.3.q.5.C.de teſtib.Cyn.in.l.teſtiũ.q.5.C.e. Canon.in.c.quoties ex.de teſtib. Alex.conſi. 74.col.fin.conſi.166.col.2.cõſ.172.col.3.cõſ. 180.col. pen.lib.6.eamq; nõ de auditu aut de iudicio vt per Alex. conſ.15.lib. 2.conſ.1.col.i. lib.3.conſ.112.col.2.lib.6.conſ.123. col.i.lib.7. Decium conſ.255.col.i.conſ.459.con.445.nu. 53.Paris conſ.57.col.i.lib.4.cum ſimilibus.Su per negatiua verò teſtis deponens non facile rationem dicti ſui reddere poteſt vt per Baldum in.l.actor in prin.C.de probation.

126 Plane leges dicentes per rerũ naturã factũ negantis nullã eſſe probationẽ,ſi ita intelligerẽtur vt per rationẽ naturalẽ actore nõ probante,negans factũ hoc probare nõ teneatur, ni fallor,nõ erraretur;quippe cum.l.actor.C.de prob.& can.ſi.6.q.5.veniant reddẽdo rationẽ ad dictũ,ꝙ quãdo actor dicit ſe nõ poſſe probare in reũ nõ tranſit onus probandi,quia negatiua eſt ipſo iure ſiue ipſa natura quaſi prius ſit nõ ens, quã ens ſaltẽ in particulari,ſm̃ Ari.

127 Retenta tamen cõm.opinione quòd Negatiua ſit improbabilis directò per rerum naturam per tex.in.c.quoniam contra.ex. de probation.intelligendo,vt ſupradiximus amplia tur,vt teſtis deponens ſuper negatiua,præſertim non coarctata ſit ſuſpectus de falſo, & ei non credatur vt per Innoc. & poſteriores in. d.c.cum eccleſia ſutrina.Bald.in.l.actor.C.de probat.& in.c.i.in fi.de controuerſ.int.dom. & vaſall.Bar.in.l.i.§.hoc interdicto.ff.de itin. actuque pri.in.l.pen.§.docer.ff.ne quis eũ & in.l.i.ff.ſi quis ius dic. non obtemp.Bal. in.l. cum hi.§.i.ff.de tranſact.in.c.ſi quis per.30 ſi de feud.fuer.cont.inter dom.& agnat. Alexã. conſi.136.in fin.lib.4.conſ.104.col.fin.libr.5. conſ.112.in prin.lib.6.Dec. conſi.173.col.i.lib. 2.conſi. 534.conſ.649.col.fin.lib.5.Corn.con. 105.col.pen.lib.3.conſ.125.col.2.lib.4.Crauet tam conſi.9.nu.7.& per eundem conſ.75. nu. 26.vbi hoc maxime procedere affirmat ſi tẽporis obliuio,& verborum difficilis recordatio interuenerit.

128 Quod adeò verum eſt vt teſtis ita deponens,vt falſarius puniri poſſit pœna falſi.ſec. Innocen.in.d.c.cum eccleſia ſutrina Ange.& Fulgoſ. in.l.pen.§.docere.ff.ne quis eum vbi Alexã.examinat articulum, de quo per Iaſ.in l.i.ff.ſi quis ius dic.nõ obtemp.Curt.Sen. cõ. 56.in proceſſu col.9.Ang.in.l.lucius ad fin.ff.

de infam.& in.l.teſtium.C.de teſtibus.& in.l. plagis. C.ad leg.flauiam de plag.Alex.conſ.65 col.3.vbi etiam de parte negatiuam allegante repellenda.conſ.136.col.4.libr.i. & per Ripã poſt Abb.diſting.in.d.cap.cum eccleſia ſutrina num.58.

129 A quo non recedit quod ſuſpitio falſi habetur pro falſo.c.porrecta ibi quaſi falſi actores vbi Abb.not.ex.de cõfirmat.vtil.vel inut. Archid.can.memoriam.19.diſtinct.Alex.con. 77.in cauſa accuſationis col.fin.conſi.179.in prin.conſi.175.col.i.libr.i.Ioann. de annan.in rub.de crim.falſ.col.fin.Dec. conſi.189.col.i. conſ.175.col.2.Decius.conſi.502.col.2.Paris. conſi.12.nu.16.conſi.88.nu.81.libr.3.conſi.12. nu.16.conſi.151.nu.18.conſi.158.col. fin.lib.4. conſi.162.nu.34.lib.eod. & ſentiunt tenentes ſuſpicionem falſi ſufficere ad carcerationem & retentionem perſonæ vt per.l.iubemus.C. de falſ.Alex.conſ.205.in prin.lib.6.Anch.cõſ. 173.col.3.Curt.ſen.conſ.73.col.fi.Iaſ.in.l.licet col.2.de leg.i.conſ.168.col.2.lib.4.Dec conſi. 175.in princ.conſi.189.& in.c.porrecta col.i. ex.de confirmat.vt.vel inut.Rip.c.2.num.26. ex.de reſcript.Aymo conſi.315.in fin.

130 Contrariam tamen opin. quòd iſte teſtis ita deponens ſuper negatiua puniri nõ poſſit tenet Iaſ.in.d.l.i.nu.13.ff.ſi quis ius dic.nõ obtemp.Panormi.in.d.c.cum eccleſia diſtinguit

aut negatiua eſt coarctata, aut non coarcta-ta. Franciſ. Ripa. ibidem aut non eſt coar-ctata & tunc extra ordinem puniri poſſe affir-mauit. Idē ſentit Aegid. Boſſ. pract. crim. ſub tit. de def. re. diſtinguens aut negatiua eſt pro-babilis aut non; mihi indiſtincte placet ꝙ te ſtis ita deponens etiam ſi ſuper negatiua non coarctata deponat, etiam pœna carceratio-nis, aut retentionis aut alia puniri non poſſit, quia vbi pœna à iure ſtatuta non eſt nec à nobis pœnam ibi ſtatui oportet. l. & ſi quis. §. ſi quis. ff. de relig. & ſump. fun. §. cum igitur verſ. ſicut autem. in aut. de non elig. ſec. nub. Bald. in Aut. ex teſtamento col. pen. C. de col-lat. gloſ. & Abb. in. c. fin. ex de iure patrona. Abb. in. c. 2. in. fin. ex. de poſtul. prælat. Rip. in rub. num. 15. ex. de iud. Crauet. conſ. 205. col. i. Iaſo. in. l. quod te col. x. ff. ſi cert. pet. Dec. in. l. pen. col. fin. ff. de iuriſdi. omn. iud. Alex. conſi. 103. col. pen. lib. i. conſ. 92. n. 17. lib. 6. Tiraq. in l. ſi vnquam verſ. reuertatur nu. 205. C. de re-uoc. donat.

131 Non obſtat quod ſuſpicio falſi habeatur pro falſo quia multi Doct. contrarium tenue runt vt Alexan. conſi. 74. colum. 4. lib. primo conſi. 190. colum. i. lib. 7. Bartol. Cepolla con ſi. 21. colum. 8. Dec. conſi. 615. conſi. 175. colum. quarta conſi. 101. colum. prima in. l. ſingularia colum. pen. vbi Purpur. Afflict. in conſtitut.

regni qui literas.4.not. libro.tertio, & eſſe comm.opin.teſtatur Socyn.iunior conſil.45. numer.octauo.libro tertio à quo non recedit id, quod dicimus in dubio ſemper eam interpretationem fieri, ne falſitas ſit commiſſa. Cepolla conſil.38.colum.ſexta. Marſ.conſi. 21.colum.ſecunda. Thom.Gramm.deciſ.26.nume. 12.Socyn.iun.d. conſil.45.in princ. Præterea dici poteſt, quod ex eo ſtatim non ſequitur, quòd puniri debeat pœna falſi. Non obſtat l.iubemus. quia ibi in ſcripturis ſuſpectis, quorum contenta non fuerint probata, nos in teſtibus. eodem modo reſpondetur ad.c. porrecta, hoc eſt, quod loquitur in ſcripturis, quorum contenta non probentur, & ſint ſuſpecta; c. verò cum eccleſia ſutrina nihil probat. Ex his non eſſe verum id, quòd ſcribit Aegid.Boſſ.d.pract.crimin. ſub titul. de defenſ. reo. numer.36.quòd aut ignorauit, & non poteſt; falſi enim pœna imponitur falſum deponenti, ſcienter, non ſuper Negatiua.

132 Secund. ampliat. hæc regul., vt procedat etiam in negatiua tacita exemplum in. d.c. cum eccleſia ſutrina, hoc eſt dum teſtes deponunt per dictionem tantum vt centum Canonicos tantum eligiſſe, dictio.n.tantũ negat in aliis iux.not. in.l.ob es.C.de præd.min.&.l. cum prætor.ff.de iudic. itaque deponentem

eſſe ſuſpectum falſi ſcribit Iaſ.in.d.l.i.col.4. ff.ſi quis ius dic.non obtemp.& late cũ.Apoſtillæ ad Lanfran.in.d.c.quoniam contra nu. mihi.14.& puniri poſſe pœna falſi extra ordi nem ſcribit Alexan.in.l.pen.§.pen.ff.ne quis eum.& ex his practicam probādi negatiuam per Clauſulam item fuit,& eſt abſque eo etc. dixit non eſſe bonam.Franc. Rip.in.d.c.cum eccleſia nu.mihi.76.eadem ex identitate rationis trahenda ſunt ad alias tacitas negatiuas.

133 Tertio ampl. vt adeo ſit improbabilis, vt teſti ſuper negatiua deponenti nulla fides adhibeatur, vt per Inno.in.d.c.cum eccleſia.per Ang.in.d.l.pen.§.docere Bald.in.l.pen.§.pen. ff.qui ſatiſd.cogant.Alex.conſi. 65.col.3.lib.i. Fran.Rip.in.d.c.cum eccleſia nu.76.& probatur in.c.i.in verbo non poteſt (quod negat actum,& potentiam iuxt.not.in reg.i.de reg. iu.in.6.& per Rip.in.l.i.in princ.ff.de verbo. obligat.&ſi aliter,quàm alii in alia parte hoc declaraui) de confeſſ.lib.6.

134 Quarto ampl.vt negatiua nullo modo directo probari poſsit; quia non entia non cadunt in ſenſum hominis ſec. philoſoph.in.2. de anima.teſtis autem de iis,quæ percipit ſenſu deponere debet.& ita ſcribit Bald.in.l.errores.C.de error.aduocat.

135 Quinto ampl.vt procedat etiam in teſtė de

ponẽte de facto ſuo,etiam ſi plures teſtes hoc faciant, qui in facto multiplicabili niſi aliud dicant in effectu habebunturpro ſingularibus,vt in terminis in probanda negatiua non ſolutionis gabellæ ſcribit Dec.conſi.649.col. pen.libr.5.& conſ.534.col.fin,lib.4. de hoc tamen quando teſtis ſuper negatiua facti ſui deponat quomodo probet videbimus infrà ſuo loco.

136 Sexto ampli.vt iudex officio, & arbitrio ſuo poſſit reiicere poſitiones negatiuas,& teſtes ſuper eis nõn examinare,vt eſt tex.in.d.c. primo de cõfeſſ.lib.6.& faciunt not.per Bar. in.l.2.§.quod obſeruari nu.31.C.de iuram.cal Alexã.ſcribit conſi.65.col.2.lib.i. Hoc tamen. arbitrium limit.ex æquitate,vt tex. dicit.d.c. primo item ex regulis iuris communis.argu not.per Iaſ.poſt Fulg.in.l.quod ſi epheſi.§.fi. ff.de eo quod cert.loc.&.l.nõ enim.ff.ex quibus cauſ. maior. de quo infrà tangemus ſuo loco.

137 Septimo ampl.vt etiam pars negatiuam allegans,ſiue fundans ſe in negatiua ſit ſuſpecta calumniæ & calumniæ ratione à iudice repelli poſſit vt per Bar. in.l.fin.ff.de feriis vbinegantem inditia eſſe vera,& ex qua cauſa id neget nõ exprimentem à iudice rectè repulſum ſcribit,& ſequitur Alex. conſi.65.col.2.libr. primo.

loci, temporis, Rei, qualitatis effectus & huiuſmodi vt per eundem Crauet. conſ.78.lib. primo. faciunt not. per Dec. conſi.649.col.4. libr.5.

141 Tertio maximè procedit vbicũque negatiua nõ ſit aliquo modo coarctata; tunc enim cum per ſpecies, & differentias negatiua cognoſci non poſſit, item non cadat in ſenſum teſtis, ſatis commode probari non poteſt, vt per Ioann. ign. in. d. §. non alias nu.79. Alexan. conſi.65.col.2.lib.1.conſi.141.col.5.lib.eo.conſi.132.in fin.lib.2.conſi.108.col.4.lib.eo.conſ. 136.col.fi.lib.eo.& per Decium conſ.534.col. fin.lib.4.& Aegi.Boſſ.in pract.crim.ſub rub. de defenſ.re.nu.20.

142 Quarto maxime procedit vbicunque teſtis deponens ſuper negatiua rationem dicti ſui non alleget; is enim etiam non interrogatus rationem dicti ſui reddere debet, vt per Ang.in.l.pen.§.docere.ff.ne quis eũ.Dec.cõſ. 173.lib.2.& conſi. 534.col.fin. lib.4.Bald.in.l. ſolam in fin.C.de teſtib. & in.l.cum hi.§.nihil.ff.de tranſact.& infra declarabo.

143 Quinto hæc regula maxime procedit vbicumque teſtes deponãt ſuper Negatiua actuũ multiplicabilium quoad effectum concludendi, vt per Ioann. ign.d.§.non aliàs nu.165.,& per Dec.d.conſ.534.col.fin.lib.4.

144 Sexto hæc regula maxime procedit vbicũ-

que teſtes ſimpliciter aſſererent cõtenta in pe titione,vel poſitione eſſe vera ,& aliud non di cerent vt per Dec.d. conſi.173. col.fi.lib.i.vbi ſi in poſitione multa reperiantur ad Negatiuam hanc generalẽ ſermonem non referri affirmauit.

145 Septimo maxime procedit in negatiua ſenſu non perceptibili, vt per Angel.in.d.l.pen. §.docere. & per Decium.d. conſil.173. col.2. libr.i.

146 Octauo maxime procedit in Negatiua iuris ſuper qua,vt ſuper affirmatiua poſitiones non recipiuntur, vt per Bart.in.l.ornamentorum.ff.de au., & arg.leg.& ſcribit Alex.conſ. 65.col.pen.lib.i.

147 Nono hæc reg. maxime procedit quando contra Negantem adeſt præſumptio iuris, & multo magis ſi adſit præſumptio iuris,& de iure;tunc enim vix receptum eſt,vt in quibuſdam caſibus admittatur probatio, probatione alias regulariter interdicta, vt per Alexã.in l.inter ſtipulantem.§.i.ff.de verb.obliga. & in l.à D.pio.§.ſi ſuper rebus.col.i.ff.de re iudic. Alexã.conſ.47.conſ.71. conſ.77.in fin.libr.6. conſi.114.lib.4.conſ.62. nu.13.lib.7.Felyn.in. c.quoniam contra col.16.ex.de probat.Marſ. in.l.i.§.ad quæſtionem in fin.ff.de quæſtion. Alciat.2.p.præſump.in prin.Idem dicendum eſt ſi contra negata ſit regula ius commune,

vel probabile aliquod argumentum ſecũdum notata alias ſupra.

148 Hæc licet ita ſint non tamen vſquequaque omnibus in caſibus ĩterdicta eſt poteſtas probandi negatiuam vt ſentit text.in.c.i.de conſeſs.lib.6.ſcribentes in.d.l.in illa.& in.c.quoniam contra.& in.c.cum eccleſia ſutrina Bal. in.l.i.C.de reb.credit.in.l.contra negantem. C.ad.l.falcid. Angelus.in.l.qui bona.§.qui damna.ff.de damn.infect.Alexand. conſ.114. colum.2.lib.i. Iaſ. in.l.2.§.ſi alios.ff.ſi ex noxa.agat. Dec.conſ.83.Fely.in.c.tertio loco col. 2.ex.de probation. Florian.in.l.2.ff.de prob. Butrig.& Bal. in.l.actor.C.eo.titu.Tiraq.in tract. retract.§.4.gloſ.i.nu.18.cum aliis quæ ex ſupra & infra dictis cumulari poſſent,adeo quidem,vt negatiuam contra præſumptionẽ iuris, & de iure probari poſſe Dec.ſcripſerit conſ.64.num.5.libr.i.quod maximẽ procedet vbi teſtes ſuper negatiua depoſituri veriſimilia deponant vt per Aret.& Dec. num.9.in.c. tertio loco ex. de probation.ad hæc faciunt ea,quæ dicemus infra: in quo illud ſub notabo quòd vbi agitur de reuocando priuilegio à principe conceſſo,& negatiua ſit fundamentum intentionis alicuius,& contra ſe habeat præſumptionem iuris, & de iure ibi non non admittitur probatio in contrarium Dec. conſi.287.in.fin.lib.2.et conſi.293.in fi.lib.e.

ampl. etiam vt contra propriam confeſsionē quis admittatur ad docendum de errore vt per Alex.& Iaſ.in.l.nam & poſtea.§.ſi minor. ff.de iureiur.Canon. in.c.auditis,& in.c.corā felicis.ex.de reſtitu.in integ.Alex.cōſ.172.col. fi.lib.6.cōſi 55.in fin. lib.5.Bald.in.l.i.q.fin.C. de cōfeſ.Matt.ſing.166.Dec.tholo.99 Quare modos quoſdam,quos variis in locis poſitos notaui, quibus Negatiua probari poſſit, hic ſubnectam.

149 Primus modus itaque probandi negatiuā eſt per contrariam affirmatiuam,hoc expreſſe probatur in.l.optimam verſi.niſi is qui dicit.C.de contrah.& commit.ſtipul.& eſt glo. in.l.2.C.de error.aduocat.& probat tex.in.§. item verborum obligatio verſ.niſi is, qui talibus inſtitu.de inutil.ſtipulat.& eſt ratio, quia poſito vno de contrariis alterum tolli neceſſe eſt.l.vbi repugnantia cum ſimil.ff.de reg.iur. & ita in probando quod non fuit probando, quòd fuit alibi ſcribit Alex. conſi.5.colum.2. libr.i.hunc modum poſt alios poſuit Franc. Rip.in.d.c.cum eccleſia.nu.79.Alex.conſ.83. in prin. lib.i.conſ.190.col.3.libr.6.Bald.in.l. ſcripturæ.C.de fid.inſtru.& pluribus exemplis proſequitur Ioann.Ign.in.d.§.non alias nu.58.&.154.ſequitur Thom. gram. Dec.56. numer.4.Crauetta conſi.i.col.penul.libr.i.

150 Iſte modus declaratur vt procedat ita de-

mum ſi probata affirmatiua probandā ſit, negatiua ſi quidem teſtes depoſituri ſuper negatiua ſint omni exceptione maiores, & ita mihi probat tex.in.d.l.optimam ibi per teſtes vndique idoneos, & multiplicatio verborum in d.§.item verborum, niſi reſpondeatur quòd loquuntur in probanda negatiua cōtra inſtrumentum, quod probatio probata, & multum priuilegiata dici conſueuit; quinimmo veritas apparens.Bald.in.l.licet col.i.in.c.lect.ff. de.leg.i.Ruyn.conſ.128.col.i.lib.4.Dec. cōſi. 36.col.i.conſ.423.col.2.conſi. 682.col.i.Pariſ. conſi.54.col.i.lib.i.vbi quædam alleg.Socyn. iun.conſ.178.col.i.libr.2.conſ.94.col.2. conſi. 113.col.i.conſi.127.cōſ.130.col.i.libr. & vbi eſt inſtrumentum ibi eſſe caſum legis Crauetta conſi.31.in prin.libr.i.

151 Hoc idem ſenſit Alex. conſ.43.col. 6.lib.4. .& mihi ſuadetur; quia in quacunque probatione extraordinaria requirūtur teſtes omni exceptione maiores iuxt.not.per Bal.in.l.qui accuſare.C.de edendo;& ſcribit Dec.in.conſ. 105.nu.4.libr.i.probatio autem negatiuæ eſt extraordinaria, quia regulariter eſt improbabilis.Inde magis creditur duobus teſtibus affirmantibus, quam mille negantibus iux.glo. in.l.diem proferre.§.ſi quis.ff.de arbit.& not. per Bal.in.l.2.col.fin.C.de reſcind.vendi.glo. fin.in.c.i.de præſump.lib.6.Imol.in.l.inter pa

res.ff.de re iudic.Alex.conſi. 110.colum.1.lib. primo conſi.54.libr.6. conſi.148. col.i.libr.2. conſi.169.col.fin.lib.6.Dec.conſi.534.libr.4. conſi.649.lib.5.& in reg. in omnibus de reg. iur.Crauet.conſi.226.col.fin. lib.2.Socy.iun. conſi.88.nu.20.lib.2.& conſi.117.col.1.libr.3. cum his quæ in alia parte hoc dictum declarā tes congeſsimus, ſuper quibus inſiſtendum non puto.

152 Hæc limit. ſubdeclaratur vt non procedat vbi numerus teſtium, veriſimilitudo, vel qualitas vnius teſtis alterius defectum ſuppleret vt per ſcribentes in.l.ſi quis ex argentariis.§.i. ff.de edend.Bald. conſi.152.lib.1.Alex. conſi.5. col.2.lib.1.conſi.24.col.2.conſi.42.col.1.cōſi. 56.in fin.libr.2.conſ. 54.col.9.lib.4.conſi.47. col.i.lib.2.conſ.93.col.fin.lib.6.Curt.ſen.cōſ. 55.nu.5.Dec.in.c.licet cauſam col.6.ex.de probat.Iaſ.in Aut. ſi vero contigerit.C.de iudic. & in.l.i.C.de ſumm.trin. & fid.cat.Curt.in. tract.de teſtib.col.i.Bertran.conſ.55.lib.i.Crauet.conſ.99.col.fi.cōſ.73.col.6.cōſ.178.col.4.

153 Secundo iſta declaratio ſubdeclaratur vt non procedat in actu fauorabili, tunc enī data paritate probationum teſtes negatiuā probantes præferuntur probationi affirmatiuæ, & ita late ſcribit Alexan. conſi. 190.colum.3. libr.6.

154 Tertio ſubdeclaratur vt procedat quando

plene probata fuit affirmatiua,ſecus ſi nó plene,tunc enim teſtes contra negantes data aliter paritate æque probant ac ſuper affirmatiua,& ita intelligo not. per Bald. & Salyc.in.l. ſcripturas.C.de fid. inſtrumen.quòd ſi vnus teſtis affirmet alius neget neutri creditur.

155 Hic autem notandum puto; quia vbicumque qualitas, quòd quis ſit omni exceptione maior requiritur in teſte, illa eſt articulanda,& probanda Bart.& Angel. in.l.i.§.ſi quis neget.ff.quemadmodum teſtamen.ap.Alexā. conſ.82.col.2.lib.i.Paris.conſi.24.col.3. lib.3. Dec.conſ.163.col.5.lib.i.Paris.cóſ.59.in prin. li.4.Plane qui ſint teſtes omni exceptione maiores declarat Bald.in.d.l.optimam num.8. ſcribentes.in.d.§.item verborum. inſtitut.de inut.ſtipulat.& in.l.admonendi.ff.de iureiur. tex.& gloſ.in.c.ex literis.ex.de conſang.& affin.Felyn.in.c.cum Ioannes col.5.ex. de fide. inſtrumen.Alex.conſ.70.col.4. lib.2.cóſ.146. col.fin.lib.5.Alex.conſi.180. col.2.libr.6.Dec. in.d.conſ.163.Alexan.18.col.2.libr.i.Paris.152. col.2.lib.4.conſ.59.col.i.lib.eo.conſi.83.col.2. lib.i.Crauetta conſil.56.col.fin.libr.i.Socyn. iun.conſi.163.col.i.lib.i.conſi. 86.col.2.lib.2.

156 Secundo principaliter limit.iſte modus,vt procedat ita demum ſi affirmatiua contraria neceſſariò inducat negatiuam ; ita vt non admittatur aliqua conciliatio inter negatiuam

& affirmatiuam,quod vtraque ſtare poſſit & ita mihi ſentit text.in.d.§.item verborum ibi ipſo toto die, quo conficiebatur inſtrumentũ,& ibi manifeſtiſsimis probationibus.inſt. de verb.oblig.& in probanda negatiua,quod non fuit hic tali die,neceſſarium eſſe,quòd dicatur toto tali die fuit abſens in tali loco ſcribit Alex.conſ.190.col.lib.6.& ſuadetur ratione,quia probatio negatiuæ vt affirmatiuæ debet eſſe concludens.c.in preſentia cum ſimili.ex.de probat.Inde vbicunque fieri poteſt interpretatione contrarietas oriatur ibi ea faciẽda eſt; tam in teſtibus, quam in ſtatutis, quã generaliter in qualibet alia diſpoſitione.c.cũ tu.ex.de teſtibus vbi Abb.& Felyn.& in.c.cũ inter ex.de fid.inſtrumen.vbi de inſtrumẽtis, & in pactis per Dec. conſi. 465.conſ.500 col. pen.lib.4.Alex.conſi.170.lib.6.& cõ.193.col.2 lib.6.Bar.in.l.omnes populi in vltim.q.prin. ff.de iuſtit.& iur.vbi de ſtatutis.Alex. conſi.5. col.2.lib.i.conſ.141.col.3.lib.2.conſ.48.ad fin. lib.3.Alex.& Iaſ.in.l.i.col.2.ff.ne quis eũ.Decius in.l.vbi repugnantia.ff.de reg.iu.in.l.fin. in prin.C.de edend.in.l.fin.col.3.C.de bono. poſſe.ſec.tab.conſi.284.col.3.conſi.317.conſi. 337.Dec.conſ.163.col.2.conſi.518.col.2.Alexã. Dec.& poſteriores in.l.2.§.ſi creditũ.ff.ſi cer. pet.Et ſi teſtis deponeret tali hora, vel circa, qua commiſſum fuit homicidium inquiſitus

alibi fuit, ſemper mecũ hanc negatiuam non probaret. Cor. conſ. 179. col. fi. lib. 3. & ſcribit AEgid. Boſſ. in pract. crimi. ſub rub. de defenſione reo. nu. 27. & ibidem nu. 24. dixit neceſſe eſſe dicere quod idem eadem hora ſemper ſecum fuit, & quod nunquam receſsit, & quòd recedere non potuiſſet, quin ipſe uidiſſet.

157 Secundus modus eſt in probanda negatiua quæ habet implicitam affirmatiuam per probationem actuum inducentium affirmatiuã (modus à ſuperiori longe diuerſus) vt in probando aliquem non ſanæ mentis per actus inducentes implicitam affirmatiuam, hoc eſt furorẽ, & inſaniam id probabimus, & ita ſi per vicos inſanorum more deridenda quis profatur animi defectus arguitur. l. ob quæ vitia. ff. de edilit. edic. item ex eo, quod lapides quis proiiciat inſania probatur Alex. conſi. 54. libr. i. item ex eo, quod à parentibus fuiſſet ligatus vt inſanus Paris. conſ. 87. col. i. libr. i. itẽ ex eo ꝙ omnia bona dilapidat, & ei fuerit datus curator Dec. conſi. 274. libr. 2. item ſi memoriã non habebat, & neſciebat dicere pater noſter & neſciebat explicare id, quòd volebat Paris. conſi. 88. col. 2. libr. 3. item ſi a parentibus ita fuerit habitus, & reputatus vt per Decium cõſi. 86. libr. i. licet in conſi. 448. contra ſenſerit, & multis aliis modis hæc negatiua furoris

probari poteſt, qui notari poſſunt ex ſupra allegatis conſiliis item ex not.per Bal.& Are. in.§.item furioſi inſtitu.quib.non eſt permiſ. fac.teſtam.& per ſcribentes in.l.ſi cumdotem §. ſinautem in nouiſsimo.ff.ſolu.matri.& per Dec.conſ.448.vbi ex ſolo iactu lapidum omnino furorem non argui dixit,quod non procedere putarem in loco publico coram populo,aut in eccleſia aut alibi arbitrio iudicis aliter dictante arg.not.per Orian.in.d.c.quoniã contra in verbo teſtium nu.56.quippecum & ſapientes homines quandoque id faciant per Alex.conſi.141.col.2.lib.1.vbi etiam per teſtes ſingulares non ſanæ mentis hominem probari,& per Alex.conſi.86.col.3.libr.2.vbi ſi quis dicat ſe cum beſtiis morari dum in ciuitate cum hominibus conuerſatur, furioſus arguitur, & per Alex.conſi.147.col.4.libr.2.& per Alex.conſi.92.col.3.libr.5.vbi ſi quis verberat matrem,vel domeſticos furioſus habetur, & per Decium conſi.489.in fin.lib.4.vbi etiam per teſtes de credulitate furorem probari dixit.Paris.conſi.87.col.1.libr.3.& per ſcribentes in.l.furioſi.C.qui teſta.fac.poſſ. Corn.cõ. 219.in fi.lib.1.vbi ſi quis non cõfiteatur peccata ſua,& miſsã nõ audiat an dicatur inſanus.

158 Hic aduertendum eſt,quod furorem affirmatiuam eſſe dixit Paris.conſ.colum.penult. libr.5.ex quo inferebat magis credi deponen-

tibus ſuper furore, quam ſuper ſana mente; ſed vtrumque falſum eſt, quippe cum furor implicitam habeat Negatiuam non ſanæ mentis iuxta not. per Bar. in. l. de ætate col. pen. ff. de minoribus. item veriſimiliora deponant atteſtantes de ſana mente, quàm de inſania & ita contra Paris. ſcribit Corneus conſilio. 91. colum. penul. & fin. lib. quarto Socyn. conſi. 42. colum. prima. lib. i. & idem Paris. mutauit ſententiam conſ. 88. col. 3. libr. 3. Illud etiam ommittendum non eſt, quòd vt furor probetur neceſſe eſt eos actus probare ex quibus concludenter furor & non ſana mens probetur vt ex ſcriptis per Decium in. d. conſi. 448. notare licet, vbi multos modos à quibuſdam receptos non probare affirmauit.

159 Tertius modus eſt in probando innocentiam ſiue Negatiuam quòd inquiſitus non deliquit, hoc fiet per exculpationem offenſi; hæc enim operantur vt nullis extantibus inditiis non delictum penitus probetur: extantibus verò quibuſcunque inditiis ſufficientibus ad torturam operatur, vt inquiſitus torqueri non poſſit vt per Bald. in. l. i. col. fin. C. comm. de leg. Bald. in. l. pen. C. de tranſact. & in. l. falſus. 3. oppoſ. C. de furt. Rom. conſ. 406 Iaſ. in. l. de die col. fi. ff. qui ſatiſd. cog. Felyn. in c. ſignificaſti. ex. de homici. & in. c. i. ex. de præſumpt. Alexan. conſi. i. col. 5. lib. tertio Bartol.

in.l.ſi quis in graui.§.ſi quis moriẽs.ff.ad Sen. con.Sillan.Hippol.Marſ.ſing.22. & in pract. crim.in verbo diligenter nu.20.Alex.conſi.14 in prin.lib.3.conſ. 124.ad fin.libr.6.conſi.30. col.fin.li.7.Alex.conſi.24.col.4.lib.2. Ang.in tract.de maleſ.in ver. Thema. Gerar. not.55. hæc maxime procedunt conſtituto exculpan te in periculo mortis vt per Bald.in.d.l.i.col. fin.C.cõm.de leg.tunc enim non præſumitur ſuæ ſalutis immemor vt per not.per Crauett. conſi.28.col.4.lib.i.Etſi in præiudicium tertii nihilo magis morienti credatur, etiam ad torturam vt per Bald.in titu.de pac.conſtant. in verbo vaſallo.i.Ange.in.l.ſi quis.C.de calum.Barto.in.d.§.ſi quis moriens.vbi Ioann. Ign.Felyn.in.c.literas col.pen.ex.de præſum pt.& in.c.ſi cautio verſ.tertia declaratio. ex.de fid.inſtrum.Alex. conſi.14.col.i.lib.3.Marſ.in pract.criminali in verbo diligenter nu.118.in rub.de probat.fol.18.Bert.cõſ.137.lib.2.Marſ. conſ.516.teneas itaque in dicente ſiue exculpante,ſe non prohibitum ab aliquo facere teſtamentum Paris. conſi. 67. colum. fin.libro tertio.

160 Sed iſte modus procedit vt loquitur, hoc eſt,vel non ſtantibus inditiis,vel ſtãtibus, ſed non ita vt plene probetur delictum, namque ſi plene probetur delictum , tunc exculpatio partis contra fiſcum non probat non delictũ;

pars enim remittendo iniuriam ſuã fiſco præ iudicare non poteſt, vt per Bar.in.l.i.§.vſque adeo.ff.de iniuriis & ita ſcribit Bald.in.d.l. tranſigere col.penul.& in.d.l.falſus.Alexand. d.conſi.i.colum.5.& d.conſili.14.& plerique ex Doct.ſupra alleg.itaq; prædicta limitabis.

161 Hanc limita.ſublimit.vt procedat in vera probatione non in ficta,præſumpta, aut priuilegiata,vt in ſtatuto,quòd de delicto in villa commiſſo credatur notario referenti, tunc enim ſtãte exculpatione accuſatoris, notario non creditur,& niſi aliud appareat non delictum probatur, vt poſt Iac. Butrig.Bald.in.l. i.C.de re iud.Bald.in.l.i.C.ſi aduerſ.lib.Ang. & imol.ĩ.l.qui bona.§.qui damn.ff.de dam. infec.& in.l.pen.C.de excuſat.tuto.& in.c.i.ſi de inueſtit.lis oriat.inter dom.& vaſall. Alex. ſcribit conſi.91.col.2.lib.6.Hæc eadem trahẽda putò ad pacem,remiſſionem,tranſactionẽ pactum, renuntiationẽ & abolitionem in iis caſibus, in quibus interuenire poſſunt iuxta not.per mod.in.l.tranſigere.C.de tranſac. plane ſunt & alii modi,de quibus ſuo quoque loco infra,ex quibus innocentia, & non delictũ probetur.

162 Quartus modus probandi negatiuam eſt per illas perſonas, per quas actum affirmatiuum fieri oportebat & non eſt factum vel ſciri debebat, & non eſt ſcitum vt not. Bar.in.l.

non aliter vbi eſt text.ad hoc.C.de aduoc.diuerſ.iud.& de actu non facto in collegio probari poſſe per homines de collegio not. per Abb.Felyn.& ſcribentes in.c.tertio loco ex. de probat.& de legato non facto in teſtamento probari poſſe per teſtes in teſtamento adhibitos dicentes ſe præſentibus, & audientibus de eo mentionem factam non eſſe Bar.& Bal. in.l.fin.C.de reb.credit.quos ſequitur Paul. Caſtrens.conſi.2.chriſti nomine &c.quem refert in.d.l.fin.Alex.ad Bart.& inſtrumentum reprobari poſſe per teſtes in eo adhibitos ponit Bart.& Bald.in.l.in exercendis.C.de fid. inſtrumen.Alex.conſi.37.in prin.libr.2.conſi. 43.col.2.libr.4.etiam ſi negent ſe inſtrumento interfuiſſe,etiam remanēte aliàs legitimo numero teſtium,de quo tamen videndum eſt per Felyn.in.c.cum Ioannes.nu.42.& ſequē. ex.de fid.inſtrum.Id,quod diximus de collegio,ampliatur,vt procedat non ſolum quando teſtes dicunt non eſſe factum in collegio, ſed & quando dicunt quoties de ea re ſermo habitus eſt toties negatū fuit fieri,vt per Dec. in.d.c.tertio loco mihi nu.6.& per Alexand. conſi.37.in princ.lib.ſecundo. Secundo ampl. vt procedat etiam ſi multum perfecte ſe non coarctarent vt per Felyn. in.d.c.tertio loco colum.3.limi.tamen hæc vt procedant ita demum ſi teſtes ſint de collegio, namque ſi ex-

tranei eſſent ſi intereſſe non debuiſſent aut à communiter contingentibus ab eis facta in collegio non ſcirentur non probarent, vt per Felyn.in dict.capitul.tertio loco colum. tertia. Secundo limit. vt procedat ſi de cauſa extranei agatur ſiue vt collegium homines deponant, ſiue vt particulares, quòd ſi de cauſa collegii, ita demum ſi vt particulares iuxt. not in.l.in tantum ff.de re. diuis.& per Iaſo. in.l.quarta. ad fin.C.de iudic. & per Felyn. & alios dict.cap.tertio loco. Tertio limita. vt procedant ita demum ſi maior pars hominum collegii hoc diceret; quia quòd maior pars &c. & ſine tribus quatuor, quinque & deinceps collegium nihilominus fieri potuiſſet. Hoc ſublimit.niſi iſti tres, quattuorue dicerent collegium ſine ſe fieri non potuiſſe, idque verum eſſet, itaque intelligo not. per Felyn.poſt Aret.in dict.capit.tertio loco numer.13.& not.per Imol. in.l.cum proponeretur de legat.2. Vltimo circa hoc aduertendum eſt, quia hoc genus reprobationis eſt præſumptiuum, ex quo in criminalibus per præſumptiones nemo damnari poteſt, & in crimine falſi nouiſſime ſecun.veriorem opinio.ſcribit Socy.iun.conſi.45.lib.3.ex quo notarium cuius inſtrumentum ita fuerit reprobatũ de falſo damnari non poſſe puto. Quod ſi verum eſt notabile mihi videtur.

163 Id vero quod diximus per teſtes dicentes nó interfuiſſe inſtrumento improbari inſtrumentum limit. vt procedat ita demum ſi iſti duo teſtes darent ſe pro conteſtibus hoc modo quòd non interfuerunt tali inſtrumento tali loco, tali die, quia fuerunt ſemper in alio loco cum alio teſte eodem die: aliàs dicuntur ſingulares vt poſt alios quos alleg. ſcribit Alexan. conſi.43. num.29.lib.4. item requiritur quod probatur de identitate perſonarum nó ſufficiente eodem nomine ſec.ea, quæ infra allegabimus.

164 Vltimo hæc omnia vera ſunt ſi omnes de collegio, teſtes, aut alii vt ſupra interuenturi concordent, ſecus ſi diſcordent tunc enim recurrendum eſt ad not. per Bart. in.l.i.§ ſi quis neget.ff. quemadmo. teſtam. aper. in.l. in exercendis.C. de teſtibus & Felyn. in.c. cum Ioannes ex. de fid. inſtrumen. & per Crauett. conſ. 56. lib. primo parum attēto eo, quod dicimus magis creditur duobus teſtibus affirmantibus, quàm negantibus. in Negatiua coarctata, ſec.ea, quæ diximus in alia parte huius operis.

165 Quintus modus probandi negatiuam eſt per defectum qualitatum requiſitarum in affirmatiua; itaque aliquem non eſſe mercatorem probamus ex eo, quòd non ſuo, ſed alieno nomine negotiatur vt per Dec. conſi.258. col.i.

lib.i.Crauet.conſ.100.in princ.item ex eo, quod ſemel tantum fuerit negotiatus Bar.in.l.legatis de leg.3.item prædia non eſſe ſubiecta col lectis ex eo,quod in libro bonorum collectādorum non inueniantur Crauett. conſi, 111 col.i.lib.i.item locum tutum acceſſum nō habere,quia peſtilens ſit Paris conſi.28.colum.i. lib. 4.itaque probari quem non potuiſſe proſequi appellationem probando de loco non tuto Paris. conſi. 102.libr.4.item teſtem non idoneum quia cohabitat Paris.conſi.59.col.2. lib.4.item citationem factam per edictum nō valere,quia hæc in duobus locis facta non fuerint, & alia requiſita fuerint ommiſſa Paris. conſi.31.col.3.libr.4.item ex inquiſitione inquiſitum damnari non poſſe,quia in ea ōmiſſum fuerit quod doloſe deliquerit Felyn.c.i. col.7.ex.de offic.deleg.Marſ. in pract. crimi. in verbo conſtante nu.63.Paris.conſi.152.col. prima lib.4.itaque ex defectu inditiorum quē non torquendum Paris.conſi.153.col.i.li.Bru. in tract.de indit.col.32 item conſciſcentis ſibi mortem bona non eſſe publicanda,quia deeſt requiſitum,quòd is fuerit accuſatus Cornel. conſ.155.lib.2.Paris.conſ.155.lib.4.item ex eo, quòd totum tempus lapſum non fuerit niſi in modico,vt.17.dierum tempore loquamur præſcriptionem non eſſe Paris.conſi. 32.col.i. libr.2.item ex eo, quod ſtuprata uirgo non

I

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

eſſet, ſtuprantem dotare ſtupratam non teneri Paris. conſi.160.col.2.libr.4.item equitem Hieroſolimitanum clericumque vel primæ tonſuræ ad feudum non admitti, quia domino ſeruire non poſſit Crauet.cõſi.203.per tot. lib.2.& quem opem auxiliumue non præſtitiſſe, quòd inermis eſſet Crauett. conſi.309.col. 2.lib.2.item ſententiam nullam ex eo, quòd ſine cauſæ cognitione Paris.cõſi.42.col.5.lib. primo item non eſſe faciendam remiſſionem propter ſterilitatem, quia amiſſio non ſit vltra dimidiam; ſit in reductione ad arbitrium boni Paris.conſi.38.in fin.lib.2.item aſſiſtentem armatum damnari non poſſe, quòd non fuerit inquiſitus, quòd doloſe aſſiſteret Paris. conſ.104.col.2.lib.4.item factum poſt inhibitionem nullum non eſſe; quia inhibitio nulla erit Paris.conſi.172.col.2.lib.4.item remiſſionem nõ eſſe faciendam ex eo, ꝙ conductor non adimpleuerit omnia pro parte ſua Alexã. conſi.3.col.i.&.2.lib.i.itaque non bonamfidẽ ex eo, quod titulus deſit Pariſ.conſ.104.num. 129.lib.i.& ex eo, quòd quis ſit pauper non emiſſe de pecuniis ſuis probari Crauetta cõſ. 191.col.fin.lib.primo,& ita in probando non eccleſiam, ſed oratorium quod deſit campanile Abbas in.c.fin.ex.de cenſibus.

166 Sextus modus eſt probãdi negatiuam, hoc eſt ꝙ fiat per probationem earum qualitatũ,

quæ magis cõueniunt negatiuæ,quã affirma, tiuæ, vt aliquem non habuiſſe animum occi-dendi probatur ex eo, quòd pugno, baculo, aliquóue leui ligno percuſſit vt per ſcribentes in.l.i.§.Diuus.ff.de ſicariis Bald.in.l.ſed ſi §.ſi magiſter.ff.ad leg.aq.Caſtrens. conſi.277. col.3.lib.2.item ſi quis impræmeditatus caſu fortuito in rixa ſuperuenerit ex animo non deliquiſſe probabitur Craue.conſ.309.in fin. lib.2.& in caſtigante famulum funiculo,quod non habeat animum vulnerandi,Alex.conſi. 75.lib.3.& ex qualitate temporis Alexan.conſ. 136.col.3.lib.2.& ex habitu,quam non viduã, Alex.conſi.151.col.penul.libr.5.& ex eo, quòd ignis extrinſecus originem habuerit ædes cõ ductoris culpa non eſſe incenſas Bal.in.l.ſi cre. ditor.C.de pignorat.act.Alex.conſ.74.lib.6. & ita in probando, quòd aliquis nõ interfuit rixæ cauſa ferendi auxilium,in quo plus cre ditur teſtibus negantibus, quã affirmantibus ſcribit Paris conſi.152.col.5.lib.4.& in proban, do quòd aliquis non potuit teſtari, quia pro-hibitus fuit exclamoribus,ex ſuggeſtione,ex blandis verbis,ex non admiſſione teſtium,ex metu reuerentiali mariti Decis.Neap.69.Paris.conſ.67 per tot.lib.3.

167. Septimus modus probandi negatiuam eſt per productionem ſcripturæ,exemplũ in not. per Bart.in.l.fin.C.de reb.credit.legatum nõ

eſſe factum probari per productionem teſtamenti,in quo de legato mentio nõ fiat idem poſuit Bart.in.d.l.ticia.textores numer.2.vbi Alexan.& Iaſ.ff.de leg.i.Alex.conſi.55.nu.24. libr.4.& in.d.l.in illa. colum. fin.de verbor. oblig.Baldus.in.l.i.C.de exact.tribut.Rip.in. d.c.cum eccleſia nu.83.Thom.gramm.Decis. 59.nu.16.Dec. conſi. 561. nu.8. conſi.496.col. 2.Dec.conſi.483.in princ.conſi. 424.col.fin. Paris.conſi.136.col.fin.libr.4.Crauetta conſi. 138.num.5.lib.i.& probat.l.quicunque.C. de apoch.publi. lib.x.&.l.matricula.C.de agen. in reb.lib.xii.& ex libro ſuo,in quo quis geſſerit nomine alieno probari, quòd non ſuo Bal.in.l.i.col.fin.C.de edend.vbi Alex.& poſteriores Alex.conſi.53.col.pen.lib.2.conſi.176 in prin.lib.eo.Corn.conſ.81.col.pen.lib.4.Decius conſi.510.in prin.& in.d.l.i.C.de edend. & hæc probatio eſt talis,vt dicatur fieri in cõtinenti adeo quidem vt remedium legis ſi.C. de edict.D.Adrian.coll.ex hoc modo probanti nulla tenus ſit retardanda , vt per Decium conſ.216.col.i.conſi.424.colũ.fin. conſi.467. col.pen.

169 Ex hoc modo infert Barto.in.d.l.fin.C.de reb.credit.quem non eſſe ſcholarem probari ex matriculæ inſpectione,ſequitur Paris. cõſ. 159.in fin.lib.4.Sed hoc falſum eſt, quia matricula non facit ſcholarem vt not.per Dec.in.

l.pen.C.de teſtamen.mili.& facit ratiõ.l.nam hoc.C.vnd.legit.Plane illud verum eſt, quòd deſcriptus in matricula ſcholariũ eſt in quaſi poſſeſſione quòd ſi ſcholaris & ita declarat Dec.in.d.l.pen.& Alciat.3.reg præsb.16.

170 Illud negandum non eſt, quòd vbicunque de ſubſtantia ſcholaris, vel alterius, ex conſue tudine, vel ſtatutis (quæ probanda ſunt) eſſet, quòd matricularetur certe non ante quis eſſet ſcholaris, quàm in numeros referretur, vt in ſimili de milite inquit.l.c.in.l.antepen. ff.de teſtam.milit.

171 Secundo Bart.infert in.d.l.fin.quòd ex inſpectione libri, in quo collectæ notabantur, probatur quem non ſoluiſſe collectas ſequitur Bald.in.l.non iuſtum.C.de eden.Grám. Dec.59.nu.16.vbi quædam alleg.Crauet.cõſi. 38.col.i.lib.i.conſi.313.dum tract.de.l.quicunque.C.de apoch.lib.x.Hoc maximè procedet ſi per longum tempus hoc fuiſſet obſeruatũ arg.not.per Dec.conſi.286.col.i.lib.2. Planè hæc procedere putarem ſi hæ ſolutiones neceſſariò eſſent deſcribendæ in tali libro, idem ſi à cõmuniter accidentibus id fieri cõſueuit; argum.n.à cõmuniter accidentibus validum eſt gloſ.fin.vbi Bald.l.i.C.de iu.dot.Bal.in.c.ſi vaſallus.i.ſi de feud.fue.cõtr.int.dom.& agn. Abb.cap.i.3.not.ex.de cleri.reſid. & in.l.i.per Doct.ff.ſi cert.pet. Aliàs.n.cum non probet

hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe, putarem hoc dictum Bart. non procedere, itaque ſentit Alex. conſ. 219. col. pen. lib. 6.

172 Tertio Bart. infert in. l. errores. C. de erro. aduoc. quòd negatiua non dixi poſita in libello hoc eſt me eſſe condemnatum in. x. probatur per productionem ſententiæ, in qua in minus libellus ſit condemnatus hoc mihi non placet; quia non probatur ex hoc eum non ita dixiſſe, ſed non in. x. cōdemnatum & aliàs dicere ſolemus quòd libellus probat contra libellantem vt per Bald. in. l. cum precum. C. de lib. cauſ. Dec. conſi. 36. col. i. conſi. 423. col. 2 conſi. 682. col. i. & de inſtrumento in genere dicere ſolemus, quòd in dubio præſumitur verum, & non fictum, & quòd eſt probatio probata & veritas apparens. Socyn. iun. conſi. 189. nu. 14. conſi. 178. nu. 2. lib. 2. & de inſtrumento publico dici poteſt noli me tangere Bald. conſi. 249. in fin. lib. i. & Crauetta ſcribit conſi. 317. col. i. lib. 2.

173 Circa hæc aduertendum puto; quia ex inſpectione protocolli non probari notarium non eſſe rogatum de aliquo inſtrumento cōſ. Crauetta conſi 112. nu. 7. lib. i. & facit ratio. l. nam hoc etc. & id quod ſupradiximus.

174 Secundo aduertendum eſt, quod licet per productionem ſcripturæ probetur negatiua; tamen intelligitur eatenus, quatenus in ſcri-

ptura non reperitur; namque quin aliter ſine alibi factum ſit probari nihil impedit. iuxt. l. fin. C. de fideicom. & §. fin. inſtit. eo. titu. & ita ſcribit Dec. conſi. 105. lib. 1. & paris. conſi. 13. in prin. lib. 3. faciunt not. per Bar. per. l. cum pro ponebatur de leg. 2. in. l. 2. col. pen. ff. de vulg. & pupill. & ita in negatiua non eſſe factum conſenſu capituli Alex. ſcribit conſi. 219. col. 5. lib. 6.

175 Octauus modus probandi Negatiuam eſt in probãdo falſitatem cauſæ ex qua vera alias induceretur affirmatiua; vt non debitũ ſolutum probatur ex eo, quòd probetur falſa cauſa ex qua ſolutum fuerit, itaque ſcribit Bart. in. l. cum de indebito. ff. de probatio. ſequitur Alex. conſ. 83. in princ. lib. 1. & in ſimili, quòd confeſſio non ſit vera, probatur falſitate cauſę oſtenſa, ex qua cõfeſsio fuerit interpoſitã Ale. conſi. 3. in prin. lib. 2. item probando defectũ, & falſitatem cauſæ, ex qua decretum fuerit nullum probabimus Alexand. conſi. 69. col. prim. lib. 3. & conſi. 147. in prin. libr. 7. & furtum non eſſe cõmiſſum ex eo, quod animo lucrandi factum non fuerit Alex. conſi. 127. col. 2. libr. 4. item exemplum falſum ex eo, quòd originali non conueniat Alex. conſ. 105. col. 1. libr. 2.

176 Nonus modus probãdi negatiuam eſt per inſpectionem actorum, id. n. omne, quod in

actis ſcriptum non reponitur præſumitur nõ actum.l.fin.C.de iu.& fact.ign.quam. alleg. Bald.in.l.ſi contra.C.de appel.Alex.conſi.123 col.3.lib.i.conſi.39.col.fin.conſi.55.col.2.lib.5. Butrig.poſt gloſ.in.l.2.C.de err.aduoca. Bal. in.c.cum ad noſtram.ex.de reſtit.ſpol.ſcriben tes in.c.quoniam contra ex.de probat.& in.l. ticia.textores.ff.de lega.i.& in probando ſen tentiam iniquam & relationem de villa non loqui Alexã.conſi.95.in prin.lib.6.& in probando non mandato Alex.conſi.95. in princ. lib.4.& in dicente cauſam eſſe deſertam,& nõ proſecutũ appellationem ex actorũ reprodu ctione Bal.ſcribit in.l.ſi cõtra.C.de appe.quic quid alias ſenſerit Paris. cõſ.115.lib.i.& in pro bãdo ſentẽtiã nõ æquã ex actorũ inſpectione Inn.c.ex inſinuatione ex.de appe.i.c.per tuas ex.de teſtib.& in.c.cum olim ex.de verb.ſign. Alexan. conſi.106.col.fin.libr.3.conſi. 77. nu. octauo lib.2.& libell, citationes, poſitiones, non eſſe factas per inſpectionem actorũ probari Dec.conſi.483.libr.4.& litem non conteſtatam ex hac inſpectione etiam apparente generali negatione petitorum, & petitione declarationis Decius conſi.303. col.i.lib.2.faciunt not.per Abb.& Felyn.in.c.i.& inter cæteras ex.de fid.inſtrum.& hanc probationem fieri incontinenti ſentit Alex.conſi.33.col.fin. lib.i.faciunt ad hæc quæ not.idem Alex.con.

33.col.fin.lib.1.faciunt ad hæc quæ not.idem Alex.conſi.2.col.i.&.2.lib.3.

177 Iſte modus ampl.vt procedat etiam ſi ſententia tranſiuiſſet in rem iudicatam ex curſu fatalium, vel decendii ad appellandum impertiti; namque ex actorum reproductione ſemper de non actis, & de non iuſtitia ex eis probari poteſt.C.in noſtra ex.de probat. Ioann. Andr.an ſpec. in titul.de ſenten.§.vt autem verſ.& not.& proſequitur Felyn.in.d.c.quoniam contra nu.55.vbi alleg.c.i.ex.de lit. conteſtat.& ſcribit Alex.d.conſi.33.per tot.lib.i.& ſi contrarium tenuiſſe videatur conſi.136.col. 4.lib.2.& conſi.25.lib.6.

178 Secundo ampl. vt procedat etiam ſi in ſententia diceretur viſo libello viſa litis conteſtatione &c.;namque nec per hæc verba impeditur hæc practica vt per Felyn. d.c.quoniam contra. nu.57.& eſſe magis comm.opin. dicit Alexan. conſi.42.col.2.lib.4.etiam ſi notarius iuſſu iudicis ſententiam ſcribat vt per prædictos à quo non recedit id,quod dicimus non ſufficere in libello inquiſitionis ſcribi fama præcedente,& legitimis inditiis: his enim verbis non creditur vt per Sign. Homod. conſi. 156.col.pen.Fulgos.conſi.107.col.2. Alexand. conſ.34.col.i.lib.6.conſ.180.col.fi.lib.2.conſ. 138.nu.12.lib.6.conſ.120.col.i.lib.7.Dec.conſ. 256, ad fin.libr.2. conſi. 175. colum.ſecunda.

Marſi.ſing.14.cum ſimil.& id,quod de feqne ſtratione parte citata,.& cognito de fuga, & ſuſpicione licet hæc afferantur ſcribit Decius conſi.366.in fin.lib.3.ex quo male conſuluiſſe Crauettam dicere poſſumus, qui in conſil. 108.contrarium ſcripſit niſi diſtinguentes dicamus aut aſſeruntur ea, quæ ſunt de ſubſtantia actus & ita aſſerenti non credatur,aut ea, quæ non ſunt de ſubſtantia, & credatur ſaltẽ quo ad transferendum onus probandi in aduerſarium,itaque procedant ſcripta per Crauettam ſec.id quòd infra dicemus.

179 Iſte modus ita ampliatus limit.vt procedat quoad ea quæ cõcernũt proceſſum;nõ quoad ea,quæ reſpiciunt iuſtitiam,vt ſi iudex aſſerat ſe dilationes dediſſe,aut eo non aſſerente ſententia trãſiuerit in rem iudicatam; tunc enim hæc præceſsiſſe præſumuntur Bart.in.l.prolatam.C.de ſentent.quem refert,& ſequitur Felyn.in.d.c.quoniam contra nu.56.vbi pluribus inſtat & late ſcribit & declarat Crauetta conſi.266.col.5.lib.2.

180 Secundo iſte modus ita ampli. declaratur vt procedat in ſubſtantialibus,ſecus in nõ ſubſtantialibus; quia interueniente tranſitu in rem iudicatam, vel iudicis aſſertione omnia præſumuntur præceſſiſſe Ant.But.in.c.cum ad ſedem ad fin.ex.de reſtit. ſpoliat.Fely.d.c. quoniam contra nu.55.& ſupra tetigimus.

181 Tertio limit. vbi aliquid actum non eſſet, item acta reproducerentur, cæterum ſi nõ reproduceretur etiam ſi non actum allegaretur omnia ex tranſitu in rem iudicatam, item ex iudicis aſſertione præſumuntur ſolemniter acta iux.not.in.l.ſciendum.ff.de verb.obliga. & ad hoc multa congerit Felyn.d.c.quoniam contra nu 54.

182 Quarto limit.ſi princeps ex eo, quod ad aures ſuas diffamationem de delicto, vel delictũ perueniſſe in commiſſione affirmaret; tunc.n. ei creditur vt per gloſ.& doct.in.c.fin. ex.de accuſat.Angel.in tract.malefic.in verbo fama col.2.Cepol.conſi.ciu.17.in fin.Corſet.in repert. in verbo inquiſitio Alexand.conſi.180. col.fin.lib.2.conſ.138.nu.12.lib.6.cõ.120.col. prima.libr.7.conſi.34. col.i.lib.6.Dec.conſi. 175.col.2.cõſi.256.colũm.fin.faciunt not.per clem.i.de probat.

183 Quinto limit.vbi aliquid eſſe factum aſſereretur in decreto; tunc enim aſſerta in decreto licet in actis non reperiantur præceſsiſſe præſumuntur; ſecus ſi non aſſererentur in decreto, niſi inſtrumentum fuiſſet antiquum vt late declarat Felyn.in.d.c.quoniam contra nu. 65.& ſequen.& Felyn.poſt Angelum in.l.imperatores.ff.de priuileg.cred.in.d.c.quoniam contra nu.51.

184 Sexto limit.vt non procedat vbi Notarius

in actis aſſertis in ſententia diceret ſe interfuiſſe, vel in eadem ſententia, vel verbis id teſtaretur; tunc enim creditur notario ita atteſtanti quaſi de his, quæ pertineant ad officiũ ſuum vt per Felyn.in.dict.cap.quoniam numer.58. Hoc tamen dubitabile mihi videtur; quia notarius non eſt niſi vnus, item notarius non facit fidem niſi de iis de quibus fuerit rogatus Alex.con.42. colum. ſecunda libr.quarto cum ſimilib.vide tamen quæ dicam infra.

185 Septimo limita.in nuncio referente ſe citaſſe de commiſsione iudicis Anton.Butr.in. cap.primo ext.de iud.& ſcribitur per Docto. in.c.cum parati.ext.de appellat.& per Alexã. conſi.123.col.2.lib.2.

186 Octauo limit.vbi ſententia eſſet lata præſentibus partibus, & non contradicentibus, & in ſententia aliquid aſſereretur: tunc enim partes tacentes ita eſſe cõſentire videntur Bar. in.l.prima vbi ſequ.C.de relat.Bald.in.l.prima verſi.extra.q.C.ne lic.tert. prouoc.Alexa. conſi.136.colum.quarta.libr.2.Dec.conſi. 42. numer.16.Lapus alleg.44.Bald.in.l.ex his.C. de teſtamen.Crauetta conſi.i.col. fin.libr.pri. Felyn.d.c.quoniam numer.59. faciunt not. per Tiraq.§.9.gloſ.2.numer.18.& ſequen.licet ſi partes præſentes contradicant ſecus ſit vt declarat Crauetta conſi. 266.colum. quar-

ta.lib.ſecundo.

187 Nono limita.vt non procedat in ſententia legati de latere, in qua acta præceſsiſſe aſſererentur, tunc enim licet acta non reperiantur in proceſſu tamen præſumuntur.Imola in .c. dilectus in verb.reſponſionem. ex. de accuſ. Bald.in.l.qui per calumniam col.fin.verſi.deinde q.C.de epiſ.& cleric.Rom.in.l.ſciẽdum de verb.oblig.Felyn.d.c.quoniam contra nume.60.In contrarium tamen facit, quia legatus de latere ligatur obſeruantia iuris communis vt & alius iudex,vt not.in.c.fin.de hæret. in.6.& in clem.ſæpe.de verbo.ſignifi.& ſcribit Alexan.conſi.17.nume.14.lib.4. conſi.34. col.prima libr.6.& illius dicto non magis creditur, quàm alterius iudicis. C.cum nobis. ex.de teſtibus gloſ.in verbo ſeruaſſe in clem. i.de probat. Alexand.vbi ſupra,item legatus de latere ius cõmune tollere non poteſt Ioan. Andr. in.c.fin. ext.de offic.Archid.& ad ſpec. in rubr.de elect.Imol.in.l.ex duobus.§.fin.ff. de vulg.Bald.conſi.430.lib.4.Alexand.& Iaſ. in.l.nemo poteſt de leg.primo.Cur.Sen.con. 59.col.2.Alex.conſi.17.col.fin.lib.4.conſi.34. col.2.libr.6.conſi.90. lib.7.Panormit.conſi.i. lib.2.Felyn.in.c.i.de reſcrip.Alex. conſi.106. col.3.lib.2.Aym.conſi.3.col.i.& ex his rationibus ita in ſpecie conſi.Alexand.conſi.34.col. prima.libr.6.

188 Decimo limit. vt non procedat in ſententia antiqua, qua ſtante licet actus in proceſſu non inueniatur, tamen præceſſiſſe præſumitur ex temporis diuturnitate arg. not. per. l. ſi filius. C. de pet. hæredit. Dec. conſi. 42. nu. 16. conſi. 564. nu. 13 Boer. Dec. 281. col. 12. Crauettã con. 317. col. 3. Alexã. conſi. 79. col. 2. libr. i. Felyn. c. ſicut col. 16. ex. de re iudic. cum ſimil. & ita in ſententia conſi. Anch. conſi. 40. & conſil. 136. Aret. conſi. 36. col. fin. Maria. Socyn. antiquus conſi. 15. viſis col pen. Alex. conſi. 79. col. 3. lib. primo conſi. 45. ad fin. lib. 3. quos refert & ſequitur Dec. conſi. 558. col. i. lib. 4. quòd eſſe verum quidam aſſeruerunt etiam ſi de huiuſmodi actis in ſententia, inſtrumentóue mentio non fieret vt per Felyn. d. c. ſicut col. 19. Socy. d. conſi. Dec. conſi. 409. col. 2. cum allega. per Socyn. iun. conſ. 56. nu. 4. libr. 2. & ſi in contrarium faciant not. per eundem Felyn. in. d. c. quoniam nu. 65. vbi ex decreto actus præſumi ita demum ſi de eis in decreto actus præſumi ita demum ſi de eis in decreto mentio fieret & diximus ſupra n. In hoc tamen aduertendum eſt, quòd vbi in inſtrumento de actis mentio non fiat vel enuntiatiue ex temporis diuturnitate actus præceſſiſſe, non præſumi præſertim vbi agitur de damno alterius plerique tenuerunt vt Paul. Caſtrenſ. conſi. 50. in cauſa, quæ vertitur colum. 3. Alexan.

conſi.i.col.pen.lib.4.idem conſi.12.ad fin.cõ. 17.col.2.conſi.113.lib.eo.conſ.218.& in.l.ſcien dum col.4.vbi Iaſ.ff.de verb.oblig.Socy.con. 254.col.2.Cur.ſen.conſ.76. Iaſ.in.l.i.col.5.C. qui admitt.conſi.148.col.fin.lib. 4.Dec.Neapolita.107.col.3.Dec.in.c.i.in.1.lect. col.3.ext. de iudic.& conſi.564.col.4.& in mandato nõ præſumendo alibi tetigimus, & ita quòd ex temporis antiquitate vbi ſaltem enuntiatiuę de actu mentio facta non fuerit,actus nõ pre ſumatur eſſe magis cõm.opin.teſtatur Socyn. iun.conſi.56.col.pen.lib.2.Planè retenta præcedenti opin.idem dicẽdum eſt ſi de actis eſſet publica vox & fama; quia in antiquis publica vox,& fama,& inſtrumenta æquiparantur vt per Dec.conſi.428.col.fin.lib.3.

189 Secundo hanc limita. quidam ampliarunt vt ex temporis antiquitate etiam ſolemnitas extrinſeca præſumatur interceſsiſſe vt per Ange.in.l.ſciendum vbi Alexand.col.5.dicit eſſe cõm.opin.ff.de verb.oblig. idem ponit conſi. 79.col.3.lib.i.Dec.conſi.36.col.3.lib.i.& cõſ. 486.col.fin.lib.3.Felyn.in.c.Albericus ex. de teſtibus & in.c.ſicut col.19.ex.de re iud.Dec. conſ. 409.col.i.vbi de comm. atteſtatur Dec. conſi.42.nu.16.

190 Hanc ampl. ſubdeclarari poſſe crederem ex ſcriptis per Crauettam conſi.266.col.fin.lib. 2.hoc eſt ſi ſolemnitatem extrinſecam coram

iudice interuenire oportebat,alias ſi extra iudicium poterat ſolemnitas illa interuenire nõ aliter præſumitur vt in mãdato exemplificat de quo tetigimus ſupra,etſi in antiquitate cẽtum annorum in contrarium faciant ſcripta per eundem conſi.317.col.2.lib.2.

191 Tertio hanc limit.9.princ. quidam ampli. etiam in antiquitate. 30. ann. vt per Anchar. d.conſi.136.Marian. Socyn.d.conſi.15. Barto. Socyn.in reg.ſolemnitas vbi alios allegat. In contrarium tamen,quòd requiratur tempus centum annorum,vt dicatur antiquum Alex. conſi.6.in fin.lib.i.Iaſ.conſi.81.col.2.Alexan. Iaſ.Iac.de ſancto Georgio in.l.cum aliquis. C.de iu.delib.& eſſe cõm.opi.teſtatur Socy. iun.d.conſi.56.nu.18.Alex. cõſi.207.col.pen. lib.2.conſi.74.col.pen.lib.4.& eſſe cõm.opi. etiam ſi verba enunciatiua interueniſſent dicit Dec.conſi.13.nu.8.lib.1.

192 Equidem circa hanc difficilem materiam quanto tempore actus aut ſolemnitas requiratur ex omnium mente ſic diſtinguerem regulis attentis, aut eſt ſolemnitas intrinſeca,& tunc eo ipſo, quòd datur actus,datur hæc ſolemnitas.l.ſciendum vbi omnes,cum ſimil.ff. de verb. obligat. aut eſt ſolemnitas ſiue actus extrinſecus,& tunc quærimus de ſpatio minori centum annorum & non præſumitur regulariter Dec.d.conſil.13.nu.8.Aut de tempore centum

centum annorum, & tunc aut agitur de magno præiudicio,& tunc aut ſolẽnitas,actúsue agendus erat corã iudice & præſumitur Crauetta conſi.266.col.fin.libr.2.& ſupra tetigimus, aut non corã iudice & nunquã præſumitur, aut agitur de modico præiudicio, &. tũc interuenientibus verbis enuntiatiuis tempore centum annorum & ſcientia aducrſarii damnum patientis,& præſumitur ſolemnitas interueniſſe aliàs non Socyn.iun.d.conſi.56.col. pen.& fin.lib.2. Per hæc non intelligo eſſe derogatum vbicunque ex coniecturis à iure approbatis aliter apparet vt de mandato diximus ſupra n. Item diſpoſitioni & priuilegio. l.hoc iure.§.ductus aquæ.ff.de itin.act.q.priuat.item limitationibus circa regulam extrinſicæ ſolemnitatis, quæ à Iaſ.ponuntur in.d.l. ſciendum preterquam quod ad tempus attinet.

193 Poſtremo circa hunc principalem modum probandi negatiuam aduertendum puto circa duo. Alterum eſt quòd vbicunque per acta probatur negatiua contra ipſos agentes,ibi ex eiſdem actis & contra tertios hoc fiet ſaltem præſumptiue, & ita in ſententia ſcribit Dec. conſi.272.col.1.lib.2. Alterum verò eſt, quòd &ſi per actorum productionem probetur negatiua quid non actum, tamen contra per teſtes probari poteſt eſſe actum. Hoſtiens. Ant.

Butr. Abb. in.d.c.quoniam vt ibi per Felyn. col.fin.contra tamen ſentit Bar.in.l.ne in arbitris.C.de arbit. Mihi placet diſtinctio Fely. in.d.c.quoniam nu.86.hoc eſt aut acta requirunt ſcripturam, aut non requirunt, & tunc per teſtes probari poterunt.

194 Decimus modus probãdi negatiuã eſt probando illos actus,ex quibus poſitis tacite reſultat negatiua vt ſi probare velim te non vidiſſe Ticium occidi probabo, quod tunc temporis erat nox, ibi lumen non erat, & tu eras à longinquo; nox enim eſt tenebræ ſuper terram ex quo non videtur ſec. Ang. & Bal. in.l. ſi cum exceptione.§.in hac.ff.quod met. ca. Bald. in.cap.i.§.porro.quæ fuit prim. ca.inueſtit.Bal.in.l.ſi non ſpeciali.C.de teſtamẽ.& in.l.non ignoras.C.qui accuſ.poſ.& ita teſtes deponentes ſe vidiſſe de nocte aliquem occidi non probare poſt allega.ſcribit Dec.conſi. 429. col.fin.lib.4. Alexã. conſ.4.col.fin.lib.6. Bal.in.l. A rethuſa.ff.de ſtat.homin. Bald.in.d. l.i.§.porrò. in titu. q.fu.prim.ca.inu. & teſtes non vidiſſe teſtatorem ex his argumen.Paris. conſi.33.colum.in fi.lib.2.eadem traherem ſi teſtis diceret ſe audiſſe & tamen erat in tali loco, ex quo à cõmuniter accidentibus audiri non poterat,idem dicerem ſi ex qualitate loci reſultaret negatiua quòd non vidiſſet illo cõtra affirmante arg.not.per Paris.in.d.loco,&

per Felyn.in.c.quia veriſimile ex.de præſum. & in.c.auditis nu.36.ex.de præſcri.& per Crauett.conſi. 61. col.3.conſi.73.col.fin.conſi.75. col.i.& ita negatiuam legatarium cum hærede ſtare non poſſe ſcribit Alexan.conſ.66.col. 2.lib.3.& notarium non ſcripſiſſe dicta per teſtatorem,probãdo,quod teſtator dixerit ſcribit Dec. conſi. 105.libr.i.& ita non liberè voluntate quid factum ex minis,reuerentia, verberibus poſt not. in.l.i.§. quæ onerandæ.ff. quare.act.non de.Paris.ſcribit conſi.139.per tot.lib.4.& per Abb. in.c.pen. nu.7.& ſequ. ex.de eo.quod met.ca. Crauettam conſi.114. col.i.& ſecunda & conſi.282. col.fin.cum ſimil.

195 Vndecimus modus probandi negatiuam eſt in probando actus incompatibiles cum affirmatiua,& ita quem non occidiſſe vel non feciſſe,probabimus oſtendendo tunc temporis illum alibi fuiſſe ex quo in loco delicti eſſe non poterat & ita ſentit Paul.Caſtren.cõſ. 380.lib.2.Crauetta conſi.i.col.fin.lib.1.à quo non recedũt not.per.l.vbi repugnãtia.de reg. iu.& not.per Felyn.in.c.quia veriſimile col. fin.ex.de præſump.Quod verum eſſe videtur ſi actus iſti ſint incompatibiles quoad cõmoditatem,vt in probãdo colonum non potuiſſe commode laborare probando guerrã Dec. conſi.555.in fin.lib.4.

196 Duodecimus modus probãdi negatiuam eſt per confeſsionem partis vt per Bal.in.l.2. C.de non nume. pec.Ang.in conſi.142.quem refert, & ſequitur And. Sic.ad Bal.in.d.l.2.& vbicunque negatiua per confeſsionem proba ri poteſt ibi non dicitur improbabilis ſec. Bu trig.in.l.actor.C.de probat.quem alleg.Ioan. Ign.in.d.§.non aliàs nu.82.ff.ad ſillan.& confeſsione nulla eſt maior, aut excellentior probatio (aut. ſec. tenentes releuatio ab onere probandi iuxt.not.per Abb.& Felyn.in rub. ex.de probat.) Alexan.conſi.215.col.fin.lib.2. conſi.127.in princ. lib.4.Crauet.conſi.178.in prin.Paris.conſi.75.col.i.lib.i.conſi.115.col.2. lib.eo.& confeſſio habet vim inſtrumenti Paris.cõſi.90.col.i.lib.3.& ibi quod omnes alias probationes excellit & conſi.103.ad fin.libr. eo.& conſi.160.col.2.lib.eo.& confeſſio proponitur teſtium depoſitioni Paris. conſi.72. col.2.lib.3.& ſupplet defectum ſcripturæ idẽ Paris.conſi.77.col.4.lib.4.& dici ſolet quòd ſanat omnem proceſſus defectum. præſertim ſi cõfeſsio hæc ſit facta in articulo mortis Paris.conſi.75.col.5.lib.2.& licet aliàs cõtra præſumptionem iuris & de iure probatio in contrarium non admittatur,tamen fallit per confeſſionem partis Paris. conſi.121.col.3.libr.i. Alex. conſi.160.in fin. lib.2.conſi.Socyn.reg. 134.114.col.2.lib.4.& eſſe liquidiſsimam pro

bationem Alexan.conſi.76.col.i.lib.6.& licet alias delato, relatóue, & accepto iuramento non amplius quærendum ſit de eo, quòd iuratum eſt, tamen fallit per confeſſionem Iaſo. in.l.ſi duo patroni.§.marcellus.ff.de iureiur. ſequiturCrau.cõ.73.col.pen.lib.i.faciũt not. per Marſ.ſingu.316.cõmunis. Et circa prædicta circa negatiuam eſt ratio, quia teſtis, quando per teſtes probatur confeſſio vt affirmatiuam, ita audit, & negatiuam vt declarat Fely. c.tertio loco nu.12.ex.de probation. Ad hæc faciunt, quod licet contra præſumptioné iuris, & de iure, non admittatur probatio in cõtrarium, tamen admittitur partis confeſsio Alex.conſi.91.col.2.conſi.47.libr.6.in.l.inter ſtipulantem.§.i.ff.de verb.obliga.& in.l.à D. pio.§.ſi pignora.col.i.ff.de re iudi. Marſ.in.l. i.§.ad quæſtionem.in fin.ff.de queſt.Rom.cõ. 350.Alex.conſ.62.nu.14.lib.7.Alciat.p.2. præſump.in prin.

97 Hæc confeſsio probat ſiue fiat in iudicio parte acceptante, vel iudice pro ea vt per Abb. in.c.fin.col.2.ax.dr confeſſ.Felyn.in.c.capitulum nu.29.ex.de reſcript.Bart.in.l.cum quis. §.codicillis de leg.3.Siue fiat extra, parte acceptante tamen ſec.Bal.in aut.quód obtinet.C. de probat.not.per Felyn.in.c.ſi cautio de fid. inſtrum. Abb. in.c.at ſi clerici col.5.ex.de iudic.Dec.in conſi.146.col.i.vel ea nõ acceptãte

ſi fiat coram multitudine perſonarũ vt per Felyn.poſt alios,quos alle.in.d.c.&ſi clerici nu.20.in criminalibus verò an, & quãdo noceat hæc extraiudicialis confeſsio videndum eſt per Abb.& Fely.in.c.de hoc.ex.de Simon. & remiſsiue per Dec.d.conſi.146.lib.i.& facere inditium ad torturam dixit Rot.Rom.dec.175.item not.& not.in.d.c.atſi clerici niſi fuerit reuocata Siue confeſſio fuerit facta in inſtrumento principaliter, ſiue enuntiatiue inter partes iux.not.in.l.ex his.C.de teſtamen. milit.& per Lanfranc.in.d.c.quoniam contra cap.9.nu.53.Dec.conſi.118.nu.4.lib.i.Præſertim in ſpiritualibus in quibus confeſsio probat etiam parte abſente Dec.conſi.163.num.2. libr.i.& vbi fit pro exoneratione conſcientiæ Socyn.iun.conſi.90.lib.3.item generalius iure Canonico ſec.quoſdam,de quo tamen videndum eſt per Crauettam conſil.281.col.4. vbi de comm.contraria atteſtatur.idem ſi confeſsio fiat ſuper proceſſu nullo,vel libello inepto Bar.in.l.ſi confeſſus.de exhib.reo.Alexan. con.127.col.2.lib.4.Guid.pap.deciſ.339.Abb. c.2.ex.de confeſſ.Felyn.c.qualiter.§. licet. de accuſat.conſtitu.poſſ.3.p.limit.7.nu.19.idem in inſtrumento nullo Bar.l.ſi ita ſtipulatus.§. Griſogonus vbi Iaſ.ff.de verb.obligat. Felyn. c.i.nu.15.de lit.conteſt.vbi etiam ſi fiat per verbum credo Felyn.c.2.nu.9.ex.eo.tit.

198 Hic ſubnotare placet, paucis tamen, & remiſsiue, caſus, in quibus confeſſionem nõ probare ſtudendo animaduerti per limit. ad hãc regulam & ad prædictum modum. Primo itaque fallit in confeſsione facta ad inquiſitionẽ formatam non extantibus legitimis inditiis Paris. conſi. 161. in fin. lib. 4. Socyn. iun. conſi. 37. lib. 2. & ita reſpond. ad id quod dicimus cõfeſsio ſanat omne vitium proceſsus, dũmodo illud nõ ſit ex cauſa non extantium legitimorum inditiorum non obſt. c. i. de accuſat. lib. 6. quia ibi ſponte confeſſus erat non per ſuggeſtionem iudicis aut per torturam inde ibi. & ſi non præceſſiſſet diffamatio, tamen alia inditia ad inquiſitionem poterant extare. Secũdo fallit in confeſſione vel ſponte facta poſt tempora conſtituta ad inquiſitionem formandã Marſ. conſ. 87. col. i. Paris. conſi. 169. in princ. lib. 4. Socyn. iun. conſi. 39. col. 4. lib. 2. Tertio fallit, in confeſsione non veriſimili Dec. cõſi. 596. col. 3. Paris. conſi. 169. col. 1. Quarto fallit vbi repugnat facti euidentia Paris. 89. col. ſecunda lib. i. Quinto fallit in cõfeſsione metu, miníſue tormẽtorum, & multo magis tormentis extorta, quæ nihil operatur etiam inditium ad torturam Alex. conſi. 5. in princip. lib. i. fallit in confeſſione prelati, quæ non nocet eccleſiæ Dec. conſi. 474. col. 2. & ſequent.

Paris. conſi.19. colum. quarta libro tertio. Septimo fallit vt confeſsio vnius alteri non noceat Paris.conſi.19.colum.4.lib.3. Octauo fallit quando confeſsio à parte aduerſa fuit reprobata Paris.conſ.72.colum.2.lib.quarto. Nono fallit in confeſsione incerta, quæ nihil releuat & pro confitente in dubio interpretanda eſt Dec.conſi.202.colum.prima.conſi. 529.colum.prima.Alexan. conſi. 115.in princ. libr.tertio. conſi.183. col.2. lib.5.Iaſo.in.l.fructus colum. tertia.ſolut matrim.Marſ. ſingu. 218.Dec.cap. cum venerabilis numer.14.ex. de except.Paris.conſi.99.colum.prima.lib.3. Decimo fallit in confeſsione dotis receptæ, & pecuniæ numeratæ iuxt.tot.titu.C.de non num.pec. Vndecimo fallit in confeſsione teſtatoris quòd fecerit teſtamentum Paris.conſi.33.colum.3.libr.quarto. 12. fallit in confeſſione de contracto matrimonio Paris.conſi. 13. libr.2. 13. fallit in confeſsione contra ius Bart.in.l.ornamentorum.ff.de au.& arg.leg. 14.fallit in confeſsione adulteræ contra adulterum.C.ſignificaſti.ex.de adul.niſi ex coniecturis aliud appareat.Paris. conſil.137.ad fin. lib.4. 15. fallit in confeſsione facta abſente parte, etiam in confeſsione geminata, etiam ſi per mille teſtes de diuerſis confeſsionibus, etiam ſi per vnum teſtem de veritate & alium

de confeſsione vel pluribus de confeſsione non conteſtibus, item per teſtem de veritate, & alium de fama, vel per teſtes de fama, & cō-feſsione vt per Crauettam conſi.267. per tot. libr. ſecundo. Paris. conſi.152. colum. tertia. li-br. quarto quicquid de his ſenſerit Dec. con-ſi.496. numer.6. Planè pars præſens dicitur ſiue nuntius, ſiue negotiorum geſtor, ſiue alia perſona pro abſente acceptet Crauetta conſi. 272. colum. ſexta libr. ſecundo. in his tamen, quæ ad animi declarationem ſpectant confeſ-ſio etiam abſente parte probat Alexand. con. 187. colum.2. libr.2. 16. fallit in confeſſione erronea, quæ pluries etiam ratificata non præ-iudicat Dec. conſi.408. colū. fin. Paris. conſi. 131. libr.1. 17. fallit in confeſsione, quæ pro parte ſit falſa, namque in totum præſumitur falſa Dec. conſi.536. colum. tertia. 18. fallit in confeſsione relatiua, quæ eatenus, quatenus eſt in relato probat Paris. conſil.7. colum.7. libr. tertio. 19. fallit in confeſsione facta per verba non aliter, nec alio modo Paris. conſi. 181. nume.8. lib.2. 20. fallit in confeſsione fa-cta coram parte etiam bis, quæ nō poteſt pro bari, niſi per teſtes ſingulares Alex. conſi.68. col. fi. lib.3. 21. fallit in confeſsione quoad ea, quæ confitenti vtilia ſunt vt per Abb. C. mu lieri colum. prima. ex de iureiurand. 22. fallit in confeſsione à parte non acceptata Baldus

in aut.hoc nouo iure in fin.C.de pæn.iud.qui mal.iud.Felyn.c.ſi cautio col.5.de fid.inſtru. Marſ.in.l.de vnoquoque nu. 155.de re iud. in Rub.de probat.nu.16.Doct.in.l.poſtquã liti. de pact.Iaſ.in.l.is qui hæres.col.3.ff.de acqui. hæredit.Alexã.conſi.90.lib.i.conſi.111.col.4. lib.3.conſi.20.col.i.conſi.82.col.i.lib.4.in dubio tamen confeſſio facta parte præſente præſumitur acceptata paris.conſi.75.col.4.libr.3. niſi tendat in eius præiudicium Ang. not.in. l.quæ dotis.ff.ſolut.matrim. item ſi ex ſignis extrinſecis id appareat argu.not. per mod.in Rub.C.de pactis. 23. fallit in cõfeſſione ſine cauſa,quæ non probat Alex.conſi.4.col.i.lib. i.& latius conſi.73.col.i.libr.eo. 24. fallit in confeſsione facta coram arbitro,quæ eatenus probat,quatenus cõfeſsio extraiudicialis ſec. Alex.conſ.13.col.2.lib.i.Afflict.Dec.178.num. 10.de quo videndus eſt Alex. conſ.19.lib.4.& ſcribentes in.l.fin.C.de fid. inſtrum. & Abb. in.c.fin.ex.de arbit. 25. fallit quoad inducendam obligationem,de quo me remitto ad ſcripta per Ripam in.c.i.num.54.ex.de iudic. 26. fallit vbi confeſsio fuiſſet reprobata per ſententiam Felyn.C.gratum nu.9.ad fin. ex.de offic.de leg. 27.fallit vbicunque confeſsio iure fuiſſet reuocata Alex.conſi.34.in prin.lib.i. conſi.92.col.6.libr.5.Iaſ.in.l.quicquid aſtringendum de verb.obliga.& in minore reſtitu-

to Alex.& Iaſ.in.l.ait prætor.§.ſi quis.ff.de iu reiur.& per eundem.in.l.errores.C.de iu. & fact.ign. 28. fallit in confeſsione mutua arrarum,de qua per Iaſ.in.l.ticia.nume.29.ff.de verb.oblig. 29. fallit in confeſsione, ficta ex ſtatuto quoad infamandum vt per Felyn.in rub.de re iud.nu.32. 30.fallit in confeſsione facta in apocha,literis, ſcripturíſue priuatis, in quibus eatenus probatur quatenus alias illæ literæ facerent fidem vt per Felyn.in.c.ſi cautio ex.de fid.inſtrum. 31. fallit in confeſſione facta in præiudicium tertii Alex.conſi. 45.col.fin.lib.i. 32. fallit in confeſſione facta inter perſonas prohibitas contrahere,aut donare,vel quid ſimile facere Alex.conſi.55. col. pen.libr.1.conſi.119.col.fin.lib.3.& in marito cõfitente bona non eſſe acquiſita de pecuniis ſuis paris.conſi.62.per tot.libr.i. 33. fallit in confeſsione facta coram iudice incompetenti vt per Felyn.& alios in.c.atſi clerici in princ. ex. de iudiciis.Socyn.in reg. 62. 34. fallit in confeſsione facta calore iracundiæ & non ex propoſito Orian.c.quoniam contra in verbo confeſſio nu.10.ex.de probat. 35. fallit, quia non poteſt facere,quoad rei veritatem, quòd ibi ſit delictum vbi non eſt Crauet. conſi.48. in fin.lib.i. 36. fallit in confeſsione facta à parentibus in præiudicium legitimæ filiorum Alex.conſi.26.col.i.lib.2. 37. fallit in confeſ-

ſione acceſſoria uitiato principali vt per Alexan.conſi.31.in prin.libr.2. 38. fallit in offenſo negante ſe offenſum ab aliquo in præiudicium fiſci Bartol.in.l.interdum. §.recte.ff.de furt.Alexan.conſi.24.col.4.lib.2. 39.fallit in confeſsione ſcripta per notarium per verba confeſſus eſt ſe habuiſſe à ticio dante,& ſoluente Bald.in.l.i.C.de confeſſ.ſecus ſi dicat quia habuit & recepit Orian.in.d.c.quoniam contra in verbo confeſsio nu.31.vbi apoſtill.licet de hoc dubitem. 48. fallit in confeſsione facta ad libellum, cui aduerſarius contradixit vt per omnes in.§.nihil commune.de acquir. poſſeſſ.paris.conſi.72.colum.3.lib.3.Alexand. conſi.183.colum.2.libr.5. 41. fallit in confeſſione cedentis,quæ non præiudicat ceſsionario paris.conſi.19.colum.penul.lib.3.Alexan. conſi.46.in fin.libr.5.Afflict. Dec.163.in fin. Alciat.l.i.§.ſed ſi mihi nume.41.ff.de verbor. obligat. 42. fallit in confeſsione filiationis; hæc enim nō nocet niſi ſecundum diſtinct.paris.conſ.i.col.i.&.4.lib.2.& ſcripta per paris. conſi.59.in prin.lib.i. 43.fallit in confeſsione inducta ex verbis enuntiatiuis, in iis caſibus, in quibus verba enuntiatiua nō probant iux. not. in.l.optimam.C.de contrah. & cōmitt. ſtip.& in.l.ex his.C.de teſtamen.milit.& in.l. Nudam.ff.de donation. 44.fallit vbi in confeſsione apponitur verbum, vt aſſeritur vel

æquipollens vt per Dec. conſi.303.col.2.poſt Doct.in.c.iurauit.ex.de probat. vbi tradunt pro Cautela. 45. fallit vbicunque per interrogationem aliquid poneretur; interrogatio.n. confeſsionem non inducit vt per Bar.in.l.2.§. ꝙ obſeruari.C.de iuram.calumn.Dec. conſi. 311.col.j.nu.3. 46. fallit in confeſsione nõ veriſimili, quæ non officit paris.cõſ.153.col.pen. lib.4. Circa hæc illud nõ prætermitto, quòd licet iure Canonico dubitetur,& magis cõm. opin. ſit, ꝙ confeſsio facta abſente parte non probet, tamen in ſpiritualibus probat vt per Dec.conſ.163.nu.2.item vbi fiat pro exoneratione cõſcientiæ vt per Socy.iun.cõſ.90.lib.3.

199 Decimus tertius modus probandi negatiuam eſt per confeſsionem partis officio iudicis extorquendum, hoc eſt quando iudex partem, delato eidem iuramento factum ſuum negare, vel confiteri compellit ex officio ſuo, itaque ſcribit Iacob. Butrig. in.l.actor.C.de probat. quem refert,& ſequitur Ioann. Ign. d.§.non alias.nume.82.quod eſſe verum puto etiam publicatis atteſtationibus in iis caſibus, in quibus poſt publicationem teſtes recipiuntur ex ſcriptis per Crauettam conſ.206 per tot.& ita intelligi poteſt.c.i.ex.de confeſſ. libr.6.

200 Primo limit.iſte modus vbi actor nihil probaſſet Paris.conſ.153.nu. 3.lib.4.

mer.quarto libr.primo.

204 Decimus quartus modus probandi negatiuam eſt per interrogationem factam parti, & ſubſequentem confeſſionem iuxta terminos.l.manifeſta.ff.de iureiurando, & differt à præcedẽti, quia ibi vellet nollet is,cui ex iudicis officio deferebatur iuramentum iurare cogebatur,hic verò referre poteſt. Ampl.iſte modus tam ex parte actoris,quã ex parte rei vt per Bart.Bald.Iaſ. & alios in.d.l.manifeſtæ. Secundo ampl.vt procedat etiam ſi actor nihil probaſſet ſec.Iaſ.& alios in.d.l.manifeſtæ. & in.l.admonẽdi.ff.de iureiurãdo & per mod. in.l.qui accuſare.C.de edend.&ſi contra ſcripſerit paris.d.conſi.152.col.i.lib.4.niſi reſpondeamus, quod id procedat in iuramento vt ſupra delato. Tertio ampl. etiam ſi actor,vel reus vellent probare per teſtes ſec. veriorem opin.de qua per Iaſ.d.l.manifeſtæ col.3.q.3. Quarto ampli.vt procedat ita vt recuſans ſubire iuramentum ſibi delatum habeatur pro confeſſo ſi nolit referre,& iudicis ſententia ſuper hoc interuenerit Alex. poſt alios quos allegat conſi.128.in fin.lib.2.

205 Sed hic q. ſi actor probauit intentionem, & reus tunc velit ei deferre iuramentum ex d.l.manifeſtæ,an ſit audiendus? Iaſ.ibidem,& in.d.3.q.princ.reſpondit non eſſe audiendum per.l.in contractibus.§.illo.C.de non num.

pec. & ita de facto conſultus an creditor, qui pignus ammiſerat, poſſet hoc remedio vti, nō dico remedio iuramenti de quo per Bar.in.l. ſi quis ex argent.§.pen.ff.de eden.nam non poteſt, vt ibi per eum & in.l.ſi.creditor.C.de pign.act., cum confiteretur ſe pignus recepiſſe, reſpondi.

206 Limit. primo iſte modus, vt non procedat vbi is cui defertur iuramentum non eſſet plene informatis; is enim tunc iuramentum ſubire non cogitur Crauetta conſi. 287.col.fin. lib.2.certe hoc eſt verum ſed quin is præterea cogatur referre, aut relatum ſuſcipere ex.l.manifeſtæ admittendum non puto lex enim illa loquitur generaliter, & aliàs legi facile fraus fieret.

207 Secundo limit. ex cauſa; ex cauſa enim reus actórue iuramentum iſtud recuſare poteſt, & non referre Bar.Bald.Iaſ.& alii.d.l.manifeſtæ vbi Iaſo.14.cauſas enumerat. Tertio limit. vt deferri non poſsit ante litem conteſtatā, quia eſt iuramentum iudiciale; iudicium autem non dicitur niſi lite conteſtata vt per repet.in Rub.ex.de iudic. Quarto limit. vt non niſi iudice approbante iuramētū iſtud deferri, referrique poſsit vt per Bar.Bald.Iaſ.& alias in.d. l.manifeſtæ. Quinto limit. vt procedat ita demum ſi conſtet factum vere, vel per coniecturas, & ſuſpiciones vt in caſu furti ſcribit Crauetta

uetta con.287.col.2.&.3.lib.2.quod ſi verum eſt notabile mihi videtur.

208 Decimusquintus modus probandi negatiuam eſt per confeſsionem faciendam ad poſitiones ſec.c.i.de confeſſ lib.6.ſi reſpondeat;ſin autem ſit contumax ex cap.2.ex.eo.tit.modus differens à præcedentibus.

209 Hic q.in quibus caſibus ſunt admittendæ poſitiones Negatiuæ? Accurſius de hoc quãdoque dubitauit vt per Bar.in.l.2.§.quod obſeruari.C.de iur.calum.Hodie videtur res clara per cap.i.de confeſſ.in.6.Franc.Curt.in tracta.de poſit.nu.36 diſtinxit:aut apparet poſitiones eſſe neceſſarias,aut apparet eſſe non neceſſarias. Sed his ſtantibus nihil particulare eſſet in poſitionibus negatiuis,namque & affirmatiuas ſi iudex putauerit impertinentes, & non neceſſarias reiicere poteſt vt per Bart. in.d.§.quod obſeruari.& per Decium conſi. 172.in prin.libr.i.Equidem ſic diſtinguerem aut conſtat de manifeſta iniquitate, & calumnia admittẽdarum poſitionum negatiuarum, vt quia conſtet eas eſſe improbabiles,& tunc omnino reiiciantur.d.c.i.in verbo æquitate à contrario; aut apparet de manifeſta æquitate & admittantur,vt quando conſtat negatiuam eſſe probabilem, aut ſumus in dubio, & tunc aut ex lectione ipſarum apparet,eas eſſe improbabiles, & non admittantur, id enim

omne eſt ponibile,quod eſt probabile vt per Bart.d.§.quod obſeru.aut apparet eas probabiles & admittantur,aut dubitatur,& tunc fauore probationum eas admitterem.l.quoniã C.de hæret, itaque interpretaret æquitatem d.c.i.de confeſſ.in.6.accedẽte,quòd in dubio ſemper fieri debet id,quod minus nocet vt per Caſtrens.in.l.i.ff.ſi quis caut.præſertim ſi pars non oppoſuiſſet de non admittendis poſitionibus Negatiuis arg. not.per.l.patre furioſo.de his,qui ſunt ſui vel alien.iu.Decium conſ.162.col.2.& conſi.162.col.fin. Et vbi poſitiones negatiuæ admittuntur ibi & contra præſumptionem iuris & de iure admittuntur Dec.conſi.64.nu.5.lib.i.

210 Hic q. vtrum non reſpondens poſitionibus negatiuis habeatur pro confeſſo? ſic diſtinguo aut non fuit iuſſus à iudice reſpondere & non habeatur pro confeſſo aut fuit iuſſus & tunc aut erant admiſsibiles aut non hoc ſecundo caſu eum appellare poſſe puto,cum nõ teneatur reſpondere, aliàs grauamini acquieſcere illum puto iux.not.in.l.quod iuſſit.& in rub.ff.de re iudic.

211 Decimus ſextus modus probandi negatiuã eſt per teſtificationem eorum, de quibus negatur exemplum Ticius non interfuit Ticius examinetur Bal.in.l.is,qui putat.& in.l.cum falſum.ff.de acqui. hæred.quem refert,& ſe-

quitur Ioann.Igneus in.d.§.non alias nu.196. faciunt not.per Alexá.conſi. 74. col.fin.libr.i. conſi.43.col.2.lib.6.Alexan.conſi. 22.num.13. lib.2.conſi.81.col.pen.lib.3.Crauetta conſi.3. col.2.quod ampliandum eſt vt teſtis ita deponens ſine aliqua pœna id facere poſsit ſec.Bal. Angel.Imol.Iaſ.& alios in.l.nec is.ff.de acqu. hæredit. & ſuadetur ratione quia quod lege permittente fit pœnam non meretur.l.gracchus.C.de adulte.Felyn.c.cum eccleſia.ſ.m. nu.47.ex.de conſtitu.Rip.in.c.i.nu.55.ex.de iudic.Crauetta conſi.4.col.fin.Paris. con.154 libr.4.& ſatis facit.l.quæro.§.fin.ff.de edilit. edict.ex quo videtur poſſe ampl. etiam ſi perſona fuiſſet minus idonea, de ſeruo enim loquitur.

212 Secundo ampl.vt teſtis ita de facto ſuo deponens plenam fidem faciat ſecundum Caſt. in.l.ſeruos.C.de teſtamẽ.in.l.quicunque.C. de ſeru.fugit. & in.l.ſi debitores.ad fin.ff.de nouat.conſi.34.col.2.conſi.84.col.3.conſ.277 Alex.con.197.col.fi.lib.7.Socy.con.28.col.3. lib.3.Saly.ĩ.l.ſi quis decurio.C.de fal.& quo ad efficaciorẽ probationẽ ſi non quoad plenã Dec.conſi.650.col.2.Crauetta conſi.13.nu.30. conſi.178.col.3.conſi.220.col.fin. lib.2.Contrarium tenuit Alexan.in.l.2.§.abſens vbi Iaſ. ff.ſi ex nox.ca.agat.in.l.nec is in prin.ff.de acquir.hæred.vbi Iaſ.art.examinat,& ſequitur,

& ſentit Alexã.quòd ſi quis dicat Ticium interfuiſſe, & Ticius neget neutri creditur cõſ. 34.col.4.lib.3.etſi contra ſenſerit cõſi.43.col. 7.lib.4.idem Alex.conſi.192.col.4. ad fin.lib. 6.Paul. Caſtrenſ.conſi.337.col.2. Retenta tamen opin.prima Pauli Caſtrenſis.

213 Limit. eam primo vt procedat ſi alia inditia concurrant vt eſt tex.in.d.quæro.§. fin.ff. de edilit. edict. & grauiora inditia requiram in perſona humili, quàm in perſona in dignitate conſtituta arg.not.per Bart.in.l.ſi cõſtante nu.23.ff.ſolut.matrim.& in aut.ſi vero contigerit nu.3.C.de iudiciis. Inditia autem hæc vt cætera arbitrio iudicis remitto iux.no.per Barto.& poſteriores in.l.fin.ff.de quæſtion. præterquã quod omnes probationes ſunt arbitrariæ vt per Dec. conſi.94. in princ.libr.i. conſi.448.nu.19.lib.4.conſi.463.nu.21.cõſi. 677.in princ.lib.5.&ſi quæcunque inditia ſufficere Iaſ.in.d.l.nec is exiſtimauerit.

214 Secundo limit.vt non procedat vbicũque teſtis ſibi ipſi fuiſſet contrarius iuxt.not.in.l. eos.ff.de falſ. quod procedit etiam vbi propriæ ſcripturæ aduerſaretur &ſi viuæ voci, magis, quã mortuæ, aut ſcripturæ credi aliàs dixerit Alexan.conſi. 132.col.pen.lib.4.vt per Crauett.conſ.73.col.pen.lib.i.

215 Tertio limit. vbicunque ex hac depoſitione ad teſtem redundaret vtilitas, vel dedecus;

hæc enim dictum teſtis inficiunt.l.omnibus. C.de teſtibus.Alex.conſi.141.col.3.lib.1.Fely. c.cum à nobis.ex.de teſtibus.Alex.conſi.86. nu.16.libr.2.conſi.70.nu.10.libr.3.Iaſo.in.l.ſi duo.§.idem Iulianus.ff.de iureiurã. Crauetta conſi.73.nu.30.conſi.99.col.2.Socyn.iun.cõſ. 146.nu.10.libr.1.cum ſimil. hæc procedunt ſi principaliter ad teſtem commodum & vtilitas pertineat,ſecus ſi ſecundario vt per Crauett.d.conſi.73.d.n.vbi hoc idem eſſe verum dicit ſi teſtis proteſtetur ſe nullum commodũ ex hac depoſitione velle percipere.

216 Quarto limit. ſi indicia non concurrant in vilibus perſonis ita demum ſi tortura adhibeatur, tortura enim perſonam alias minus fide dignam,idoneam reddit ad teſtificandum Bart.in.l.ex libero.ff.de quæſtion. & ita in caſu noſtro firmauit Paul.Caſtrenſ. in.d.l. ſi debitorem.ff.de nouat.& in conſi.331.col.1. & conſ.368.ad fin.vt refert Iaſo. in.d.l.nec is nu.8.& poſuit Salyc.in.d.l.ſi quis decurio in quarta oppoſ.Plane perſonas non viles, vt & viles torqueri non poſſe inuitas niſi ex cauſa vt per Bar.in.d.l.ex libero in fin.exiſtim.

217 Quinto limit. vt procedat quo ad efficaciorem probationem non ſolum quoad ſemi plenam vt per Dec.d.conſi.650.& Crauettam in locis ſupra allegatis.

218 Hæ tamen limit. omnes ſublimitantur in

Notario,cui atteſtanti de facto ſuo plene creditur vt per Salyc.in.d.l.ſi quis decurio, & Alex.& Iaſ.in.d.l.nec is non diſſitentur.idem dicerem (ſi id verum eſt) in perſona magis fide digna, vt in ſimili dicimus de principe, cui de facto ſuo atteſtanti plene creditur vt in clem.i.de probation;& per Cardin.conſi.128. Dec.conſi.151.col. pen. conſi.410.colū.2.445. col.antepen.Bald.conſi. 480. col.penul.lib.3. Felyn.in.c.ad audientiam nu.22.de præſcript. Sed quod diximus de notario declararē procedere in iis,de quibus fuerit rogatus in cæteris enim magis,quā alius priuatus fidem non facit.Alexan.in conſi.alias alleg.vt in ſimili arbitro de geſtis coram ſe non credimus.Paris. conſi.23. nu.139.libr.2.

219 Id vero quod diximus de principe per clemen.i.limit. tam per Dec. d.conſi.151.&.410. & conſi.520.in fin.& conſi.445.colum.pen.& conſi.523.Crauett.cōſi.104.col.2.& conſi.283. col.2.Alex.conſi.34.col.i.& 2.lib.6.conſi.180. in fin.lib.2.conſi.138.nu.12.lib.6.conſi.31.cōſi. 127.lib.7.Socyn.iun.conſi.77.numer.25.libr. primo.

220 Planè huic modo illud proximum eſt, ꝙ ſi dicatur notarius ignorare quid ſit velleianum interrogetur,& ſi neſciat reſpōdere hoc probabitur vt per Dec.& ſcrib.in.l.i.ff.ſi cert. pet.à quo non recedit,quòd not.Iaſ.de docto

re interrogando, ex cuius reſponſione cognoſcetur, de eius peritia in.l.ſtipul.quædam.col. i.ff.de verb.oblig.

221 Decimus ſeptimus modus probandi negatiuam eſt in probando, quòd quis pecuniam non recepit contrà quamcumque confeſsionem ſuam, vel addita iuris præſumptione, ꝙ quis quantitatem receperit vt ſi quis confiteatur ſe recepiſſe mille, oſtendet ſe particulas recepiſſe vt quingenta; tunc in reliquis ſolutio non facta probatur, & ita ſcribit Bald.in.l. ſecunda.C.de non num.pecun.quod alibi nõ reperiri dixit ibi And. Sic. & pro ſingu.ponit Felyn.in.c.tertio loco nu.12.ex.de probat. ſequitur Alexã.conſi.36.col.2.libr.2.& ponunt Doct. in.l.pen.§.ſi vir.ff.ſolut. matrim.quos refert, & ſequitur Decius conſi.42.col.fin.lib. tertio. & allegat rationem, quia ſubſequentia declarant mentem præcedentem.l.ſi hi.ff.de adult.not.Bar.in.l.cætera.§.ſi paraueris.ff.eo. titu.Dec.conſi.407.in fin.lib.3.facit.l.Paulus ff.rem ratam haberi.l.ſi tamẽ.§.ei qui.de edil. edict.c.cum dilecti.c.ad audientiam.c.vt noſtram ex.de appell.Crauet.conſi.6.col.2.conſ. 101.conſi.203.nu.74.Dec.conſi.583.nu.5.Paris conſi.5.nu.199.libr.1.Socyn.iun.conſi.98.nu. 14.libr.primo.

222 In contrarium tamen facit id, quòd ſcribit Socyn.conſi.82.col.1.verſ.confirmo lib.3.hoc

eſt, quòd neceſſe eſt confeſſionem pro parte veram in totum eſſe veram, pro parte falſam in totum eſſe falſam prout refert & ſequitur Dec.conſi.536.col.3.nu.10.lib.4. Niſi dicamus in caſu noſtro ſolutionem ſubſecutam, apud Socyn. verò præceſsiſſe faciant ea, quæ dixi- mus ſupra n.

223 Iſte modus limit.vt non procedat vbicunque aliquis recipiat aliquam pecuniæ quanti tatem pro reſto, ſiue pro reſiduo; reception. enim pro reſiduo licet ſupponat aliquē fuiſse obligatum ad reddēdas rationes, vt per Salyc. in.l.i.col.2.verſ.ſed iuxta.C.de confeſſ.Alexā. conſi.4.col.pen.lib.i.tamen in totum liberationem inducit.l.ſi ex pluribus.ff.de ſolu. Alciat.in.l.poteſt de verbo.ſignifi.Bald.& Salyc. in.l.ſi quidem in fin.C.de except. Bald.in.l.ab Anaſtaſio ad fin.C.mand.Veronē.Caut,177. Iaſ.in.l.2.poſt Alex.C.de hæred.inſtit. Hanc limit.ſublimita vt non procedat vbi ex mente contrahentium aliud dicendum eſſet vt ſi duo fideiuſſores dentur alter in 500.alter pro reſiduo, ſi accepto feratur pro reſiduo fideiuſſori non de tota ſumma interpretabimur vt in ſimili per Caſtrenſ.in.l.cum ſtipulamur.ff. de verbo.obligat.Bald.in.l.fin.§.i.C.de vſur. re.iud.Alexan.& Iaſ. referunt & ſeq. in.d.l.i. C.de hæred.inſtitu.

224 Huic modo ſubnecti poteſt, quòd iuxta

terminos titu. C. de non num. pecun. pecunia probatur non numerata ſi ante lapſum biennii facta fuerit proteſtatio, quòd confitens pecunias non recepit vt per Alexand. conſi. 179. libr. 2. vbi alleg. c. 2. ex. de offic. ordin. & not. in. c. ſi cautio. ex. de fid. inſtru.

225 Decimus octauus modus probandi negatiuam eſt per peritos artis, quibus ſtandum eſt in arte ſua, æque ſuper Negatiua, ac ſuper affirmatiua vt per Bart. in. l. diem proferre. §. ſi plures. ff. de arbi. Bar. in. l. i. §. ex reſcripto de vent. inſpic. in. l. ſi ab hoſtibus vbi Alex. & Iaſ. ff. ſolut. matri. Bart. in. l. fin. ff. ad. l. Corn. de ſic. in. l. Theopompus. ff. de dot. præleg. gloſ. Aret. & ſeqq. in præterea de re. diuis. Abba. in capitul. cum dilectus. ext. de purgat. Canon. Felyn. c. propoſuiſti. ext. de probat. in. c. ſignificaſti. ex. de homic. Alex. conſ. 209. col. 4. lib. i. conſi. 115. in princ. lib. 3. conſi. 148. in prin. lib. 2. conſ. 174. in prin. lib. eo. conſi. 179. col. fin. libr. eod. Dec. conſi. 244. nume. 7. & pluribus exemplis proſequitur Federic. in tract. de probat. col. 3. & de obſtetrice deponente virginem non eſſe Decius conſi. 368. in fin. Paris. conſi. 56. col. 3. & 4. lib. 2. Alexan. conſ. 76. nu. 14. lib. 4. Paris. conſ. 123. col. fin. lib. i. Crau. conſ. 94. col. 2. libr. i. Alex. conſi. 75. col. 2. lib. i. apud quos de diuerſis peritis deponētibus habetur & ego breuitatis cauſa ſigillatim non proſequor.

226 Ampliatur iſte modus procedere etiam ſi periti deponerent de credulitate vt not. per gloſ.& Bar.in.l.i.in prin.ff.de vent.inſpic.An ge.in.§.hinc nobis col.pen.in Aut.de hæred. falcid.Veron.conſ.28.magiſter col.5.Dec.cōſ. 489.in fin.lib.4.etiam ſi deponerem de iudicio ſuo ſec.Paris.conſi.56.col.3.lib.2.

227 Secundo ampl.vt procedat ſiue periti deponant verbis,& coram iudice,ſiue per ſcripturam,& in abſentia vt probat tex.ſing.in.l.penul.§.fin.cum.l.ſequ.ff.ſi mens. falſ.mod.dix. ponit Felyn. in.c.de teſtibus nu.12.ex.de teſtib.Ant.Butr.in.c.veniens col.3.ex.eo titu.& in.c.quintauallis verſi. quinta differentia ext. de iurciur.itē ſiue fiat in præſentia partis, ſiue in eius abſentia Bar.in.l.Theopōpus poſt med.ff.de dot.præleg.Alex.conſi.130.col.1.lib.1.

228 Iſte modus recipit quaſdam declarationes. Prima eſt,vt procedat ita demum ſi periti fuerint electi à partibus.l.hac edictali.§.his illud ibi quos vtraque pars.C.de ſec. nupt.Felyn. in.c. ſignificaſti nu.4.de homicid. etſi partes non concordent iudex ex arbitrio ſuo eliget vt per Felyn.in.d.c.ſignificaſti,& in.c.propoſuiſti col.3.ex.de probat.faciunt not.per Bar. in.l.in vendit.§.fin.ff.de bon.auth.iud.poſsid. Bald.in.l.hac.C.de ſent.ex breuic.rec.Felyn. in.3.ex.de iur.patron.& in electione tertii arbitri.l.item ſi vnus.§.fin.ff.de arbitr.

229 Secundo iſte modus declaratur, vt procedat ſi à partibus fuerit electus; ita demum ſi iudex dictum iſtorum peritorum examinauerit, & peritus examinatus reddat conuenientem rationem dicti ſui Bart. & Angel. in. l. ſemel. C. de re milita. libr. 12. Angel. in. d. l. hac edictali, quos refert, & ſequitur Fely. d. c. pro poſuiſti. col. 3. & . d. c. ſignificaſti col. ſecunda. Nec obſtat. ſec. ampl. de qua ſupra, quia hæc declaratio loquitur in examine dicti, & in videnda ratione, ſecundo reſpond. quòd ibi in electo à iudice, hic à partibus.

230 Tertio declaratur vt procedat ita demum ſi periti, ita electi ſimul concordant, ſecus ſi diſcordant; tunc enim ſtamus peritioribus; ꝙ adeo verum eſt, vt ſententia lata conſilio peritiorum quãdocũque poſſit retractari u. poſt alios, quos alle. conclud. Felyn. in. c. ſignificaſti n. 20. ex. de homic. Alex. in. l. ſi abhoſtibus col. 2. ff. ſolu. matrimo. Barto. in. l. ſi. minor. 25. annis. ff. de minoribus, & per ſcribentes. in. d. c. propoſuiſti, & in. l. ſeptimo menſe. ff. de ſtat. homin. Alex. conſi. 112. col. fin. lib. 3. Niſi imperitiores vulnus non eſſe mortale deponerẽt vt per Decium conſi. 315. nu 4. & ſequẽ. libr. 3. Quod ſi peritiæ paritas proponatur tunc veriſimiliora deponentes, item pro reo ſiue ſu per affirmatiua, ſiue ſuper negatiua deponãt vt per Felyn. d. c. propoſuiſti. & in. d. c. ſignifi-

caſti. Plane ſi vulnus illatũ fuiſſet in loco periculoſo magis crederetur teſtibus affirmãtibus vulnus eſſe mortale, quã cõtra negãtibus Bal. in.c.i.col.5.verſ.& not.quib.mod.feud.amitt. Veronẽſis cõſi.28.col. fi.Dec.conſi.415.lib.3.

231 Quarto iſte modus declaratur vt procedat ita demũ quãdo periti de credulitate deponũt ſi iurent vt per Abb.& alios in.c.paternitatis ex.de frig.& malefic.Bar.in.l.creditores in fi. C.de pign.Bal.in.l.iusiuran. ꝑ ex cõuentione ff.de iureiu.Et in Doct.præſentante ſcholarẽ Ang.in.l.ſi vacãtia col.3.C.de bon.vacãt.Bar. in.l.Theopõpus.vbi Bal.ff.de dot.præleg.hæc fallũt in perito aſſumpto ad cõſulendũ vt per Bal.in proem.ff.in fi.prin.itẽ in homine perito electo ab vtraq; parte; quia ab eo, cuius fides fuerit electa nõ eſt iurandũ vt per Bar.in.l. Lucius ad fin.ff.de fideiuſſ.& de hoc not.idem Bar.in.d.l Theopõpus, itẽ in perito artis electo nõ vt petito, ſed vt bono viro; is.n.iurare non tenetur vt per Bar.in.d.l.Theopõpus, ſequitur Aret.& Felyn.in.d.c.propoſuiſti.ext. de homicid.

232 Quĩto declaratur iſte modus, vt procedat ita demũ ſi eligãtur duo artis periti, qui cõcordent vt per Bar.& Bal.in proem.ſtrum.& ſequitur Fely.in.d.c.ſignificaſti,& in.d.c.propoſuiſti. Fallit vbi eſſet electus ſalariatus de publico Bar.in.l.i.C.de pend.& au.illat.libr.xi.

itẽ vbi partes de vno eſſent cõtẽtæ vt per bar. in.d.proe.ff.in.l.fin.de præter. ſtipul.& in.l. i.§.fi.ff.de verb.obl.item vbi in loco vnus tan tum eſſet peritus Bart.in.d.l.i.§.fin.in.l.ſemel. C.de re mili.& ſequitur Fely.vbi ad hoc quæ dam alia cõgeſsit in.d.c.propoſuiſti col.ex.de proba.ad hæc faciunt not.per Ang.in.l.qui lu minibus.ff.de ſeruit.vrban.præd.per Alexan. conſ.174.in fin.lib.2.conſ.179.col.fin.lib.eo. Roman. conſil.20.viſo.Rimin. in.l.iuris igno-rantia.C.qui admitt.

233 Decimus nonus modus probandi negatiuã eſt per iuramẽtũ delatũ ſibi à iudice ad purga-tionẽ illati Criminis faciendã vt in.c.fi.§.fi.ff. de iureiur.& in.l.præſenti.§.ſicubi.C.de his, qui adeccle.cõfug.& in crimine læſæ maieſta tis,& deſerti iuramẽti.l.ſi.C.de abolit.l.ſi ali-quis.C.ad.l.Iul.maieſt.& in omnibus caſibus not.in tot.tit.ex.de purga.canon.vbi Abb.in. c.accedat, & an in cauſa matrimoniali deſera-tur iuramẽtũ late examinat Abb.in.c.mulieri. ex.de iureiu.& in.c.fin.ex.eo.tit.& an & quan do in cauſis criminalibus deferatur iuramẽtũ & alios caſus,in quibus ad probãdũ negatiuã iuramentũ defertur congeſsit Io. Ign.in.d.§. nõ aliàs n.122.ff.ad ſena.cõſ.Syllan.& generali ter negatiua per iuramẽtũ probari poteſt vbi cunq; probatio ſuper affirmatiua admittitur per iuramẽtũ vt per Alex.cõ.65.col.2.lib.5.

234 Hic aduertendum hoc eſt, quòd iuramentum hoc ad purgationem criminis illati faciẽdam, nunquam defertur vbicunque per aliam viam diffamatio purgari poſſit vt per Abba. in.c.accedens.in.c.moniales. in.c.cum inter. ex.de purgat.canon.

235 Secundo aduertendum eſt, quòd ad probandam negatiuam quem non deliquiſſe in iis, quæ ſunt corporis afflictiue neque actori neque reo defertur iuramentum, licet in non corporis afflictiuis arbitrio iudicis remittatur, vt aliàs tetigimus ſecundum cõm.reſol. de qua per Io.Ign.d.§.non alias nu.204.num. 243.nu.272.ff.ad Sillan.quod maxime procedit vbicunque non conſtet eſſe delictum perpetratum; tunc enim nunquam deferri debet hoc iuramentum arg.not.per Iaſ.in.l.ſi quando in quarto.not.C.vnde vi.& in ſimili not. Crauetta conſi.287.col.2.&.3.lib.2.Plane hæc non procedunt vbicunque ſemiplene probatum eſſet, & vltra ſemiplenam probationem adhuc aliquid plus probatum eſſet, item petẽs ſibi deferri iuramentum eſſet honeſta perſona; tunc enim iure defertur vt per Alex.conſ. 76.col.i.lib.6.& conſ.42.in fi.lib.3. Cui illud proximum eſt, quòd licet in cauſis arduis ciuilibus iuramentum non deferatur in defectum ſemiplenæ probationis, tamen vbi vltra ſemiplenam adeſt alia probatio ibi iuramentum

in defectum ſemiplenæ probationis deferri poteſt Alexã.conſi.122.nu.7.lib.2. conſi.42.in fin.lib.3.conſi.103.nu.9.libr.7.Caſtrenſ.conſ. 87.col.2.lib.2.Corne.conſil.135. col. fin.libr.i. Iaſ.in.l.prætor ait.§.i.in prin.& in.l.admonendi col.25.ff.de iureiurand.Crauet.cõſi.73.nu. 26.conſi.198.nu.10.lib.i.

236 Vigeſimus modus probandi negatiuam ex implorato iudicis officio, quatenus parti aſsignetur terminus, intra quem agat & ſua iura oſtendat; etenim ſi intra tempora à iudice conſtituta de iure ſuo nõ doceat poteſt ei imponi ſilentium quaſi probatum ſit ius non habere ita not.Bart.in.l.Ticia.ff.de accuſat.Bal. in.l.i.c.vt nem.inuit.ag.cogat. Felyn. in cap. pen.col.2.ex.de iudiciis,& in probando quẽ non eſſe ſoluendo poſt Ang. ſcribit Iaſ.in.l. à D.Pio.§.ſi ſuper rebus.ff.de re iudic.& Paris. conſi.109.col.fin.lib.3. Modus diuerſus à remedio.l.diffamari; quia in.l.diffamari requiritur præcedens diffamatio;hic verò etiam ſine diffamatione hac practica vti poſſumus dummodo alia cauſa ſubſit vt per Alex.conſi.108 in fin.libr.primo.Alexã.conſi.88.col.i.libr.5. vbi alleg.Bart.in.d.l.ticia.& not. in.l.ſi ea.C. qui accuſ.& not.per Imol.in.c.cum in tua ex. qui matrim.accuſ.poſſ.illud nõ omitto quòd lex Ticia loquitur in caſu,quo præceſſerat diffamatio. Eodem modo negatiuam probari

poſſe puto ex remedio.l.diffamari.C.de ingen.& manumiſſ.cuius materia hic inſeri poſſet ſed quia breuitati ſtudeo hæc indicis loco tetigiſſe ſufficiat, illud non omittens, quod quæſtiones poſitæ ſuper lege diffamari ad materiam.l.Ticia trahi poſſent, item, quod ad hoc vt elapſo termino, quis dicatur ius non habere neceſſe eſt, quod ei ſilentium imponatur, niſi bis monitus fuerit quòd requiritur adiectaque ſit Clauſula, quòd aliàs ei perpetuum ſilentium imponetur vt declarat Felyn. in.d.c.pen.col.2.ex.de iudiciis.ad hæc faciunt not.per Bar.,& ſcribentes in.l.à quo fiendus petitur.ff.de damn.infect.Alciat.c.9.lib.i.Paradox.

237 Vigeſimus primus modus probãdi negatiuꝰ eſt ĩ probãdo quod aliter,aut ab alio,aut alio tempore,aut alio loco,factum eſt,& ſic de ſingulis,& ita in probando,quòd vxor non acquiſiuit de bonis mariti probãdo,quòd aliun de acquiſiuit Alex.conſi.14.per tot.lib.i.& ita in probando,quòd quis Iuriſdictionem non habet ex eo,quòd alius habet ſcribit Alexan. conſi.43.col.fin.lib.i.& incendium non culpà ſua commiſſum ſi aliena culpa Alex. conſi. 50.col.i.libr.i.& in probando, quod non reliquit tali loco probando, quòd alio reliquit præſupponit Alexan.conſi.65.col.i.lib.2. præſertim vbi agitur de probando aliquo in forma,

ma, vt in probandis formalibus verbis teſtatoris licet in effectu verba idem ſonent ſi de diuerſis verbis probetur non ita dictum probari Alexan.conſi 111.col.4.lib.3.conſ.47.col. ſecunda.conſi.154.lib.5.Corne.conſi.77.libr. quarto Marſ.rub. de fideiuſs.fol.44.Iaſo.in.l. quæ extrinſecus.ff.de verb. obliga.Dec.con. 163.lib.2.itaque intelligatur dictum illud Bal. in.l.iureiurando.C.de teſtib.& in rub.de cõtrou.inueſtit.Alex. conſi.11.col.1.lib. 4.quòd minus probant mille teſtes,quàm vnus, quia ita teſtes diuerſificantes præſertim in proban da forma ſibi inuicem fidem detrahunt. Ad hæc faciunt not.per Alexan.conſi.21.libr.4.& conſi.3.col.1.libr.i.conſi.14.col.2.in fin.libr.3. conſi.75.col.i.lib.5.conſi.109.col.2.lib.3.conſ. 91.in fin.lib.6.& Hebreum cum Hebrea coeuntem,ex eo,quod probauit alium cum eadẽ coiuiſſe,ſe nõ reddidiſſe pregnantem Hebreã probaſſe,aut ſaltem rem dubiam feciſſe Alex. conſ.157.lib.5.& probando, quòd res ſe aliter habet probatur res ſe non ita habere Alexan. conſi. 168. col.i.libr.5.& ita probando, quod res ſe aliter habet probatur error Ange.conſ. 136.col.i.Dec.conſi.408.col.pen.Alexan.cõſ. 102.col.pen.lib.i.licet à notario dicatur ex cer ta ſcientia,& ſi quis probet, quòd alius capſas aperuit ſe non aperuiſſe ſcribit Paris.conſi.75. col.pen.libr.i.& ita ſi probetur, quòd partes

aliud agebant contractum non eſſe verũ Alexan.conſi.88.col.2.lib.4.

238 Itaque confeſſo ſe hominem occidiſſe prouideri poſſe puto, probando, quòd alius occidit, aut in Rixa fuit occiſus in quo alio nõ apparente non magis ab vno, quam ab alio dicitur occiſus ſec.magis cõm.reſolutiones quicquid Bart.dixerit in.l.fin.ff.de ſicariis, vt per Alex.conſi.14.col.penul.lib.2.conſi.46.lib.4. conſi.50.col.fin.lib.i.Alex.conſi.15.libr.i.Paris.conſi.154.lib.4.& per Felyn.cap.ſignificaſti nu.7.ex.de homic.cum ſimil. preterquã, ꝙ ita confeſſus non ſtatim condemnari debet, ſed neceſſe eſt prius conſtare de corpore occiſo.vt per Ange.in.l.certum in prin.ff.de confeſſ.Bald.in.c.at ſi clerici in princ.col.3.ex.de iudiciis.Alexan.conſi.33.col.2.lib.i.Iaſ.in.l.ſi quando.C.vnde vi.fac. not. per Dec. conſi. 410.col.2.Crauett. conſi.262.col.2.Prouidetur etiam ita confitenti, ſi probauerit quẽ occidiſſe confeſſus eſt viuere; item ſi per homines probet dicentes ſe vidiſſe illum natura deficiente mortuum vt per Ioann. Ign.in.d.§. non aliàs nu.58.ff.ad ſillan.item ſi probauerit per artis peritos vulnus à ſe illatum in loco mortali non fuiſſe vt per Socyn.conſi.178.& per Decium conſi.415.lib.3.& ibi quædã quis ſit locus periculoſus & per Felyn.in.c.non liceat.ex.de præſcript.& per Bal.in.c.i.col.5.ex.

quibus mod.feud.amitt.Bartol. in tractat.de percuſſ.

239 Circa hunc modum aduertendum puto, quia ſi id,quòd aliud probatur ſit imcompatibile cum alio,quod negatur argum.neceſſariò concludit, quòd ſi non ſit incompatibile probabiliter,aut ſaltem ita vt rem dubiam facit concludit ita vt pro reo ferenda ſit abſolutoria ſec.alleg.conſi. Alex.157.lib.5.

240 Vigeſimus ſecundus modus probandi negatiuam eſt per proclamata & ita quem non eſſe hæredem probari ſcribit Alexan.conſi.32. col.fin.lib.3.& rem non defendi vt ex hoc cōcedi poſſit miſſio in poſſeſſionem iuxt.l.ſi bona.C.de bon. author. iud. poſsid. Alexan.in d.l.in illa col.fin.Socyn.conſi. 59.col.5.libr.3. Crauetta conſi.255.col.2.Alex.conſi.112.col.i. lib.4.conſi.150.col.i.lib.6.conſi.106.col. pen. lib.5.Marſi.ſingu.259.& in probando quē nō eſſe ſoluendo ſcribitur per Doct. in.l.Decem ff.de verbo. obliga.& in.l.fin.ff.ſi cert.pet.& per Doct.in.c.Albericus.ex.de teſtibus.

241 Aduertendum tamen eſt,quòd vbicunque cauſa diſtinguitur contra aliquē certum principaliter,is particulariter eſt citandus vt not. Bar.in.l.ſi ex eo tempore.C.de remiſſ.pign.in. d.l.in illa vbi Iaſ.ff.de verbor. obligat. ex quo quærēti an adita ſit hæreditas ſpecialiter proximiores vocandos eſſe Bald.dixit in.l.ſi cura

tor.C.de iur. delib. quod adeo verum eſt vt procedat etiam ſi incertus quis ſit; de facili tamen poſſit certificari Alex.conſi.5.colum.i. lib.i.vbi hoc procedere affirmauit etiam ſi ex ſtatuto in huiuſmodi cauſis concederetur generalis citatio; item ſi plures ſunt non ſuffici vnum citare,ſed omnium citatio requiritur vt per Crauettam conſi.255.col.i.& ſequē. & de materia per eos, quos ſupra citauimus itaque in conficiendo inuentario ſpecialiter cittandos eſſe creditores & legatarios Dec. ſcribit poſt alios,quos alleg. conſi.251.nu.5.conſi.630 num.3.lib.5.& tangit Aymo conſil.89.in fin. item in facienda excuſsione ſec.Iaſ.in.d.l.Decem eſſe citandos tertios poſſeſſore, & fideiuſſores.de quo ad ibi dicta me remitto,& in dādo curatore bonis citandos illos eſſe,ad quos prima cauſa ſucceſſionis pertineat.l.i.§.denūtiatio.ff.de vent.inſpec.Barto.in.l.ſi diu.ff.ex quib. cauſ. maio.& in.l.ſi quis inſtituat.§.ita ſi conditioni.ff.de hæredib.inſtit.Doct.in.l.ſi bona.C.de bon.auth.iud.poſſid.Alexā.conſi. 137.col.2.lib.2.Alexā.conſi.207.in fin.lib.eod. Plane ad maiorem cautionem poſt proclamata,ſiue citationes particulares fieri debere pro clamata generalia not.Angel.in.d.l.ſi curator. C.de iur.delib.

242 Secundo aduertendum eſt, quòd ſi contra aliquem certum,aliquémue certum principa

liter cauſa non dirigatur ibi ſufficiunt proclamata generalia Bart.in.d.l.ſi eo tempore.in.l. hoc autem.§.2.ff.quib.ex cauſ.in poſſ.cat.Do ƈto. comm.in.d.l.decem. Alexand. conſi.150. col.i.libr.6.gloſſ.in.l.de vnoquoque.ff.de re iudicat.Bartol.in.l.in diem.ff.de aqu. plu.arcend.Dec.conſi.367.in fin.conſi.693.col.pen. alex.conſi.86.col.i.lib.2.conſi.156.lib. eo.Felyn.c.cum exhibita in princ.ex.de iudic.Iaſo. in.l.ſi quis nec cauſam col.7.de reb. credit.& in.§.Diui col.6.in.2.lect.Marſ.in.d.l.de vnoquoque.Alexan.in.l.ſæpe col.8.ff.de re iudic. Iaſ.conſi.101.in fin.lib.i.

243 Tertio aduertendum eſt, quia proclama generale factum in loco vbi ſit magna multitudo perſonarum ſufficit pro ſpeciali citatione Ioan.Bapt.de ſanct.Seu.in.l.cunctos populos col.1.C.de ſum.trin.& fid. cathol. ſequitur Iaſ.in.d.l.Decem nu.43.faciunt ea, quæ diximus ſupra de confeſſione facta coram multitudine perſonarum per not.in.c.at ſi clerici in prin.ex de iudiciis.

244 Quarto aduertendum eſt circa formam horum proclamatum, quòd vbi ſtatuta ſunt, vel conſuetudo ibi ſtatuta,& conſuetudo ſeruabuntur; vbi verò hæc non adſint, ex commiſsione iudicis parte petente, per publicum nũtium,vel preconem,& vbi is non adſit per perſonam electam à iudice,in locis publicis;

& in vicinis eorum,quorum intereſſe poteſt, item per ſonum tubæ aliudue ſolitum inſtrumentum,aut eo deficiente ſola voce. Hæc ex not.per Bart.in.d.l.hæc autem.§.2.& ex nota. per Bart. in aut. ſi omnes.C.ſi min.ab hæred. ſe abſtin.Bald.& ſeqq. in.d.l.ſi curator.C.de iu.delib.& ex not.per Doct.in.l.Decem.ff.de verbo.obligat.

245 Quinto aduertendum eſt quòd ſaltem ter diuerſis vicibus, & ſpatiis de iure 30 dierum aut arbitrio iudicis ex conſuetudine reſtringendis huiuſmodi proclamata fiant iux. aut.qui ſemel.C.quo.mod.& quan.iud.&.in. l.tres.C.eo.tit.& in.d.l.peremptorium.ff de iudic.idem ſi citationes fiant per edicta.d.aut. qui ſemel.Planè hæc omnia ex ſtatutis,iudicis officio,& conſuetudine moderari poſſe puto quod ſi ita factum non ſit & prædicta non ſeruentur caueant practicantes,quia Ange.in.d. l.ſi curator.C.de iur.delib.dicit ex hoc ſe mille proceſſus ſubuertiſſe, ſequitur Alexã.conſi. 212. col.i. &.2.lib.6.

246 Vigeſimus tertius modus probandi negatiuam eſt per inſpectionem oculorum remouentium affirmatiuam per inſpectionem; exẽplum depono Ticium non fuiſſe vulneratum; quia inſpiciendo corpus eius nullum vulnus in eo inueni, itaque declatat Baldus in.l.fina. C.de reb. credit. & facit.l.pediculis.§.Nera-

tius.ibi ex inſpectu vaſorum.ff.de aur.& arg. legat.faciunt not.per Azon.in Rubri.C.ad.l. acq.Bald.in rubr.col.i.de probat. Iaſ. in.l.de periurio.nu.3.ff.de in lit.iurand.in.l.ſi duo.§. idem.ff.de iureiur. in.l.admonendi nu.50.in eum qui.§.in popularibus nu.5.ff.eo.titul.in l. cum te nu.4.C.de tranſact.Bal.in.l.i.C.ſi ad uerſ.lib.Alex.conſi.35.col.2.lib.4.cōſi.196.in fin.lib.i.Curt.Sen.conſi.69.nu.6.Iaſ.in.l.i.in prin.col.5.ff.de oper.nou.nunt.Alciat.2.reg. præſumpt.16.& infra tangemus.

247 Vigeſimusquartus modus probandi negatiuam eſt per inſpectionem oculorum remouentium affirmatiuam nō per inſpectionem, ſed per oppoſitum,vt ſi deponam hanc veſtem non eſſe albam,quia eſt Nigra, itaque ſcribit, & per plura exempla proſequitur Bald.in.d.l. fin.C.de reb.cred.not.Federic.in tract.de probat.col.3.Ioan.Ign.in.d.§.non aliàs nu. 85.& facit,quòd probatio per inſpectionem oculorum eſt adeo priuilegiata vt nunquā ei videatur eſſe derogatum Bal.in.l.contra negantem ad fin.C.ad leg.Aquil. in.l.i.c.ſi aduerſ. lib. Alexan.cōſi.35.col.2.lib.4.cōſ.196.in fin.lib.i. Curt.Sen.conſi.69.nu.6.Iaſ.in ſupraallegatis locis Alciat.2.reg.præſump. 16.Tiraq.de retract.§.4.gloſ.i.nu.36.facit quod Græco prouerbio circumfertur ὠτίων πιςότεροι ὀφθαλμοί. Oculis magis habēda fides eſt,quàm auribus.

&quod Horatius inquit.

Nec retinent Patulæ cõmiſſa fidelius aures.

Idem in libro de arte Poetica.

Serius irritant animos demiſſa per aures
Quàm quæ ſunt oculis commiſſa fidelibus.

A quibus Plauti illud Manus Lænæ oculatæ non auritas vocantis non recedit,& quod Hiſtoriam a verbo Græco ἱϛορεῖν quod eſt videre quidam dictum putant, & Virgilianum cõmentum quod duabus portis altera quidem Eburnea, altera vero Cornea ad inferos deſcendatur; & ex Clione ſumptum illud. Aures hominibus minus fideles ſunt,quàm oculi in eo tamẽ aduertẽdum eſt ꝙ vbi præcedẽs modus adaptatur ad oppoſita idẽ erit cũ noſtro.

248 Vigeſimus quintus modus probandi negatiuam eſt,vt probetur per eos teſtes,per quos affirmatiua ex conſuetudine, vel cõmuniter contingentibus,affirmatiua ſciri conſueuit,& nunc non eſt ſcita,& ita ſcribit Bart.in conſi. 81.Martinus Forniconis.Alex. conſil.123.col. 9.lib.4.And.Sic. in.c.tertio loco col.2.ex.de probat.Alex.cõſ.214.lib.2.conſ.54.col.13.lib. 4.à quo nõ recedit,ꝙ Roman.ſcribit cõſ.245. col.fi.hoc eſt quẽ nõ eſſe diuitem probari per vicinos ad quos ſcientia diuitiarũ perueniret ſi quidẽ diues eſſet.& ita ſcribit Dec. cõ ſi.233 nu.5.lib.2.facit,ꝙ teſtis ratio, quæ ſit à cõmuniter cõtingentibus optime cõcludit ſec.gl.in

l.neq; natalis vbi Iaſ.& ſcribẽtes.C.de proba. Bal.in.l.cũ dotem.C.de iur.dot. gl.Bal.Salyc. in.l.pen.C.vnd.cogna.Bal.in.l.neq;.i.C.de nupt.in.l.conuenticulã col.3.C.de epiſ. & cleric. Bar.in.l.i.§.hoc interdicto.n.8.ff.de itin. act. q;.priu.Alex.cõſ.90.lib.2.cõſ.190.n.11.lib.6. Dec.in.l.certi condictio.§.ſi nũmos.ff.ſi cert. pet.Alex.conſ.4.lib.& per Alex.& ſcrib.in.l.i. ff.ſi cer.pet.& ita in probanda negatiua nõ ſanæ mentis Paris.ſcribit cõſ.87.col.4.lib.3.

249 Hic tamen aduertẽdũ eſt,quòd hæc probatio fit per præſumptionẽ,ſiue cõiecturas, nõ per verã certitudinẽ ; itaq; in teſte deponẽte, quia ſum vicinus ſcribitur cõm.per Doct.in d.l.i.ſi cert.pet.ex quo infertur quod nemo ex hac probatione de capitari poteſt vt per Dec.ĩ.d.l.i.n.61.&.62.& Mod.Bon.n.35.quod ſublimi.nõ procedere in iis in quibus per cõiecturas procedi poteſt iux.not.p Salyc.in.l.fi. C.de accu.&not.per.l.cõſenſu.C.de repud.Secũdò infertur,qđ ſentẽtia lata ex hac probatione,vt ex reliquis præſumptiuis nũquã trãſibit in rẽ iudicatã iux.not.per Inn.ĩ.c.tua nos.ex. de cohabit.cleri.& mul.& Dec.d.l.i.nu.64.

250 Vigeſimus ſextus modus probãdi negatiuã eſt in probãdo nõ diligentiã,ſiue negligentiã, de quo per Bar.in cõ.110.chariſsime,vbi apoſ. not.& quædã per Orian.in.c.quoniã cõtra n. 178.& ſeq.ex.de probat.& vbi quis non facit id,qđ facere debet dicitur negligens,cũ illud

facere poſſit Gozadin. conſi.38.nu.11.Ruyn. conſi.12.lib.5.Aymo conſil.132. nu.4.lib.1.vbi ex ſola interpellatione,quem conſtitui in negligentia affirmauit cui conſentit cõm. opin. in.l.quod te.ff.ſi cert. pet. & per lapſum diei appoſiti in contractu,quem dici negligentem conſi.Dec.conſi.151.nu.2.lib.1.conſi. 452.libr. 4.vbi Matheſ.not.50.allegat quod ſoluẽs partem pretii intra diem,reliqua parte non ſoluta emptione vti nequit,& ſi quis non facit ea, quæ communiter fieri ſolent ab iis, qui ſunt eiuſdem conditionis, & profeſsionis dicitur negligens iux.not.per Bar.in.l.quod nerua.ff. depoſ.item ſi quis rei alienæ non adhibet eam diligentiam,quá rebus ſuis ſolet adhibere dicitur negligens, quinimmo in dolo præſumpto vt per Paris.conſi.74.per tot.libr.1.& per Alex.con.47.col.3.lib.1.& ſi tutor, curatórue à debitoribus pecuniam non exegerit dicitur in negligentia Dec.conſi.274.nu.16.in fin.lib. 2. item ſi pecuniam ſuam bene locet, & ſint prædia venalia, & ſi non facit id,quod verus paterfamiliàs feciſſet,& pecunia pupillaris ſit otioſa Dec. conſi.430. conſi.562.col.3. conſi. 632.in prin.lib.5.Barto.in.l.tutor qui repertorium.& in.l.tutor.ſec.dignitatem.ff.de admi. tut.& ſi quis non adhibuit procuratorem medicum cum facile ei eſſet hoc facere dicitur negligens Bartol.in.l.ſi ab hoſtibus.§.ſi vir vxo

rem.ff.ſolut.matri.ad hæc fac. not.per Felyn. in.c.ſinautem col.3.ex.de reſcrip.& negligens in proſequendo appellatione dicitur ille, qui cum videret impedimẽtum de eo proteſtatus non fuerit ſec. gloſ.in verbo.propoſitum vbi Io.de Imol.in.c.cupientes.§.quod ſi per. xx. de elect.lib.6.glo. in verbo negligentia.c.ple. ex.de reſcrip.Bald.in.l.properandum.§. ſinautem vtraque vbi Alex.& Iaſ.C.de iudic.Imol. in.l.in prouinciali.§.fin.ff.de oper.nou.nunt. Alex.conſi.164.col.3.lib.2.conſi.40.nu.5.con. 114.col.3.lib.5.conſi.79.lib.7.ſentit Dec.conſ. 677.& Socyn.iun.conſi.117. col.i.libr.2.Con trariam tamen ſententiam tenuit Bar.in.l.2.§. dies.ff.quand.appell.ſit.Bal.in add.ad ſpec.in tit.de appell.verſi.item fallunt Caſtrenſ.conſ. 221.in cauſa deſertionis Abb.c.ex tranſmiſſa. ex.de præſcript.& in.d.c. plerunque Iaſ.in.d. §.ſinautem vtraque, & in.l.2.§.Dies col.fin.ff. qui ſatiſd.cog.Dec.in.cap.fin.ex. de appel. in. l.in omnibus cauſis de reg.iu.con.456.afflict. Dec.50.Rip.in tract.de peſte fol.48. Socyn. iun.conſi.132.col.i.lib.2. conſ.104.colum.fin. lib.3. Et quoad reum conſtitui quem in negligentia ſine alia monitione ſi non facit id, ꝙ facere debet Felyn.in.c.ſinautem.verſ.negligentia ext.de reſcript. & in dubio præſumi ne gligentiam vbi quis non facit actum debito tempore Felyn.in.c.paſtoralis ex.de except.&

ad ibi dicta me remitto. Plane vbi facto negatiuo pœna imponatur, non aliter negligentia cōmittitur, quā manitione præmiſſa Alex.in.l.ita ſtipulatus in prin.quē refert, & vt cōmuniter approbatum ſequitur Decius conſi.37.nu.9.lib.i.Niſi negligentia eſſet notoria, item niſi in prælato, qui cū primum facere potuit, & non fecit dicitur negligens, item niſi pœna non imponeretur vt per Dec.conſi.151.nu.16.lib.i. Negligentia tamen vnius alteri non nocet Dec.conſi.534.col.fin.lib.4.Abb.conſi.34 col.2.lib.i. Et adeo eſt verum, quòd ex curſu diei intra quem aliquid fieri oportebat quis conſtituatur in negligentia, vt in notoria negligentia eſſe dicatur, & ita ex curſu biennis ad proſequendā appellationē conſtituti.

251 Vigeſimus ſeptimus modus probandi negatiuam eſt per clauſulam item fuit, & eſt abſq; eo, quòd tale quid factum ſit etc. Per quē cōmunis vſus cauſidicorum putat ſe non teneri negatiuā probare, aut ſaltem periculum probādi negatiuam euitare. Sed iſte modus cōm. reprobatur, & ita hunc modum reprobauit Bald.in.c.vltra tertium in pen. col.ex.de teſtibus Felyn.in.c.licet, & in.c.tertio loco, remiſſiue.ex.de probat.Cur.in tract.de poſit.nu.31 Not.apoſt.ad Lanfranc.in.d.c.quoniā in verbo reſponſiones nu.12.Ripa in.c.cum eccleſia ſutrina nu.76.ex.de cauſ.poſſeſ.& propriet.&

facit, quia ad cognoſcendum negatiuam non inſpicimus verba,ſed effectum ſec.Bal.in.l.cū te minorē.C.de proba.refert,& ſequitur Alex. ad Bar.in.l.2.§.quod obſeruari.C.de iur.calū.

152 Vigeſimus octauus modus probandi negatiuam eſt in iis rebus,quæ conſiſtunt in quantitate,vel numero, per poſitionem quãtitatis numeri,quotæue,dicēdo,quòd plus in bonis non habet; vt ſi velim te probare cētum in bonis nō habere probando,quòd.x.in bonis habes & non plus,hoc eſt dictum gloſ.in.l.cum de lege.ff.de probat.quā ſequitur Alex.conſi. 35.col.i.lib.4.conſ.55.col.fin.lib.i.Bar.Bal.&c. in.l.fin.§.licentia.C.de iu.delib.Ang.in.l.qui mutum.§.i.ff.de acqui.hæredi.Bar.in.l.conficiūtur.§.codicillis.ff.de iu.codicill.Rom.cōſ. 276.in fin.Pau.Caſtren.conſ.112.lib.i.Guido Pap.Dec.142.Iaſ.conſi.34.lib.1.& eſſe cōmuniter approbatam ſcribit Curt.ſenior con.27 col.8.verſ.ſed contra Doct.in.l.ſi cōſtante ſolut.matrim.Fran.Rip.in.d.c.cum eccleſia nu. 84.& de ea gl.poſt Alex.ſcribunt recentiores repetentes in rubr.de op. nou. nunt.Iaſ.in.§. item ſi quis in fraudē.inſti.de act.Alcia.3.reg. præſ.28.Cur.iun.conſi.150.col.5.Gozadin.cō. 94.col.7.& ad eam quædā cōgerit Crauet.cō. 218.col.i.lib.2.itaque quis probando ſe in tali gradu probat alios nō proximiores Dec.conſ. 322.col.fin.& conſ.234.lib.2.

253 Hic aduertendum eſt, quòd ad hoc vt teſtes deponentes de x probent, quòd centum non habet neceſſe eſt, quòd dicant habet x in bonis, & non plus, aliàs de non pluri non probarent vt per Alex. conſi. 64. col. 2. lib. 2. à quo non recedunt not. per Bar. in. l. cum furti. ff. de in lit. iu. & facit quòd teſtes deponentes de x. & teſtes deponentes de xx non ſunt contrarii ſpec. in tit. de teſti. §. ſed pone Alexand. conſil. 64. col. 2. conſ. 215. col. i. lib. 2. vbi alleg. not. per Bart. in. l. ſi cum dotem in prin. ff. re amot. & in. l. ſi quidem. C. de except. quicquid contra ſcribat Alciat. in. l. i. §. ſi ſtipulanti. nu. 45. ff. de verb. oblig. pro quo facit, quòd licet teſtis deponat quòd valet tantum, & plus tamen hæc dictio plus in teſte nihil operatur vt per Alexan. conſi. 109. in fin. lib. 4. Iaſ. in. d. l. cum furti Bal. in. c. cum cauſam ex. de teſtib. Salyc. in l. 2. C. de reſcind. vendit. Alexan. in. l. & ſi poſt tres col. 2. vbi Iaſ. ff. ſi quis caut.

254 Secundo aduertendum eſt, quòd duobus teſtibus deponentibus de valore x. Duobus de valore xx. magis creditur deponentibus de 20. quia deponentes de. 10. negatiuam aſtruunt, & ita ſcribit Alexand. conſil. 34. col. ſecunda libr. 6. & quædam ſcribit Alciat. in. d. §. ſi ſtipulanti nu. 40. quod non ſequor, quia teſtes iſti ſuper valore depoſituri deponunt vt periti; peritis verò æque creditur ſuper aſ-

firmatiua, ac ſuper negatiua vt prædiximus. inde vt deponens de valore x. ſec. Alex. negaret quòd non plus. ita & deponens de.xx.reſpectu.30.

255 Tertio aduertendum eſt, quòd Iaſ.in.d.l. in.§.licentia.dixit d.gloſ.procedere vbicunque adſit pro ea aliqua præſumptio, vt confecto inuentario. Alciat. d.3. reg.20. præſ.dixit hoc non eſſe verum, quia vbi eſt præſumptio ibi transfertur onus probandi in aduerſarium ex præſumptione quare procedere dixit vbi adeſt minus quã præſumptio ſed exemplificat. Equidem credo illam glo.non loqui de inuentario, quia de eo mentionem non facit, item relata ad.l.quam interpretatur iure. ff.apparet inuentarium non repertum. Plane eam gloſſam habere ſecum præſumptionem hoc modo, quia diuitiæ non inſunt à natura, ex quo negans hoc probare nõ tenetur; ideoque ſi dicat habet.x.in bonis, præſumitur, ꝙ non habeat plus, hoc fallit vbi quis quandoque bona habuiſſet; quia adhuc præſumitur habere iuxt. not. in.l.ſiue poſsidetis.C.de rei vendic. & tunc neceſſe eſt, quòd dicant x.& non plus & cauſam idoneam reddant.

Quarto aduertendum eſt, quòd illa gloſſ.procedit eſt cõmuniter approbata circa hunc modum ſiue pro ea ſtet præſumptio, ſiue non ſiue factum ſit inuentarium ſiue non vt per Curt.

d.conſi.27. refert & ſequitur Fran. Rip.in.d. c. cum eccleſia numer.83.ext. de cauſ.poſſ.& propr.

256 Vigeſimus nonus modus probandi negatiuam eſt ſuperiori quidem proximus per productionem inuentarii legitime confecti,namque ſi hæres illud producat & nihil plus eſſe in bonis afferat ei creditur vt eſt cõm.opin.in l.fina.§.licentia.C.de iur. delib.& in aut.ſed cum teſtator.C.ad.l.falcid.in.l.ſi conſtante ſolut.matrim.ſcribitur per Alciat.3.præſumpt. 20. Alexã.conſ.70.in fin.lib.4.conſi.41.in fin. lib.3.conſil.77. col.fin.libr.4.conſi.16.in fin. lib.5.Curt.Sen.d.conſi.27.Gozadin. conſ.94 col.7. Crauetta conſi.226. col.fin.libr.2.cum enim inuentarium ſolemniter fiat præſumitur pro huiuſmodi actu arg.not.per.l.tranſactionis.C.de tranſact. & not.in.l.ſciendum. ff.de verb. oblig.

257 Hunc modum limit. non ſeruata forma Aut.ſed cum teſtator.C.ad leg. falcid.etenim non ſeruata forma actus corruit iuxt. vulg.l. cum hi.§.prætor.ff.de tranſ. & not. per Decium conſ.532.numer.quinto.lib.quarto. & probatur in.d.aut. ſed cum teſtator. verſi. quo verò non ſeruato, & ſentit Crauetta d. conſi.225.col.i.& fin.lib.2.

258 Secundo limit.vt non procedat vbicunque omiſſa fuiſſet dolo,& fraude,aliqua res in inuentario

uentario ſecundum opin.quam poſuimus ſupra. Quòd ſi non dolo aut fraude,vel ſumus in dubio ad ibi dicti me remitto.Hanc limit. ſublimit.vt nõ procedat vbicunque in inuẽta rio appoſita fuiſſet clauſula,quòd ſi aliqua res ad manus ſuas perueniet hæres eam apponet in inuentario ſec. not. per Bald.in.d.aut. ſed cum teſtator Paul.Caſtrenſ.in.l.fin.§.cum igi tur.C.de iur.delib.& per Dec. conſi.633.col. fin.lib.5.

259 Tertio limit.hunc, vt non procedat, vbi non allegatum præſumptio,quæ eſt pro inuẽ tario iuxt.vulg. not.per.l.ſi adulterium cum inceſtu §.idem pollioni.ff.de adulter. & in.l. cum quid.ff.ſi cert. pet.

260 Trigeſimus modus probandi negatiuam, & vulgaris,eſt per coarctationem loci, & tem poris ſec.gl.cõm. approb.in.l.optimam.C.de contrah. & committ.ſtipul. gloſ.in.§.ſi vero abſunt in Aut.de hæred.& falcid.& glo.in.l. pantonius.§.rei perduellionis.ff.de acq.hæredit.Bal.in.l.i.C.de ſec.tab.Doct.in.d.l.in illa. ff.de verb.oblig. in cap.quoniam contra ext. de probat.in.c.cum eccleſ.ext.de cauſ. poſſeſ. & propriet.& in.c.bonæ.i.ex.de elect.Butrig. & Bal.in.l.actor.C.de probat.Doct.in.c.tertio loco.ex.de probat.in.c.ſuper his. ex.de ac cuſat. Florian. in.l.2.ff.de probat. Dec.conſi. 424.lib.3.Socyn.iun.conſi.12.nu.22.libr.2.cũ

ſimilibus,& eſt ratio, quia vbicunque negatiua ſit coarctata æquè cadit in ſenſum teſtis; ac affirmatiua Bald.in.l.actor col.i.C.de probat. Bart.in.l.errores.C.de err. aduoc.& ſcribit Ioann.Ign.in.d.§.non alias numer.155.ad Sillan.

261 Circa hanc modum aduertendum eſt; quia neceſſe eſt quod teſtes coarctent non ſolum locum,& tempus; ſed & totum locum,& tempus vt in ſimili probat tex.in.§.item verborũ in verbo toto ipſo die.inſtit.de verb.obligat. & ita dicentem Ticium non interfuiſſe Rixæ non probata niſi dicat ſe toti Rixæ interfuiſſe Aymo ſcribit conſi.2.in prin.lib.i.ita teſtes dicentes aliquid non factũ in inſtrumẽto debẽt dicere non factum in toto inſtrumento Bald. conſi.21.col.2.lib.4.Alex.conſi.44.col.3.lib.3 ſic teſtes dicentes ticium fuiſſe ſecum tali hora vel circa, qua delictum cõmiſſum fuit nõ probare Aegid.Boſſ.in pract.crimin. in tit.de deſenſ.reo.nu.27.quod ego ampliarem vt procederet quoad identitatem etiam perſonarũ, item locorum,& temporum, nec enim ſufficit probare ticium, tali loco, tali tempore hoc non feciſſe, niſi de identitate perſonæ, loci,& temporis probetur vt in affirmatiua ſcribit Alex.conſi.72.col.pen.libr.3.à quo non recedunt not.per Dec.conſi.101.quòd non ſufficit teſtes dicere ſe non adhibitos in inſtrumẽ

to,ſiue nõ interfuiſſe ſed neceſſe eſt,quod ipſi dicant, & probetur eſſe illos eoſdem & dicemus infra item adeò totum & tempus, & locum coarctari neceſſe eſſe requirem vt ſi modicum momentum prætermittẽtur, quo fieri potuiſſet,quin videretur ibi negatiua ita coarctata nõ probaretur ex ſcriptis per Paris.cõſ. 162.col.pen.lib.4.conſi.13.in fin.lib.3.& conſ. 14.in fin.lib.eo. & per Alexan. conſi.23.col.i. libr.2.

262 Secundo aduertendum eſt, quod vno caſu ſing.teſtes ita deponentes ſuper negatiua etiã coarctata non probant hoc eſt quando ipſi aliàs non idonei ſed idonei reddendi propter difficultatem probationis, vt caſum difficilis probationis faciant dicunt alios teſtes ibi nõ fuiſſe ; tunc enim non probant vt per Alexan. poſt alios, quos alleg. conſi.64.colum.fina. libr.primo.

263 Tertio aduertendum eſt quòd ex diuerſitate factorum quandoque erit coarctatio facienda de loco, & tempore ſimul quandoque de loco tantum, quandoque de tempore citra quæ arbitrium iudicis reſeruo iuxt.not.per l.i.ff.de iur.delib.

264 Quarto aduertendum eſt, quòd hoc modo negatiua probata dicitur probari directo vt per Bartol.in.l.errores.C.de error. aduoc. Bald.in.l.actor.nu.3.C.de probat. Ang.in.l.i.

vbi add.ad Bar.C.de Canon.frum.vrb.rom. Franc.Rip.in.c.cum eccleſia ſutrina num.86. ex.de cauſ.poſſ.& propr. Equidem ſic diſtinguerem aut coarctatio facit,quòd per nullum medium negatiua probetur, & tunc directò fiat probatio, aut per medium & tunc non fiat directò;directo enī dicitur fieri id, quod fit nullo medio interueniente vt per Bart.& poſter.in.l.centurio col.pen.ff.de vulg.

265 Quinto aduertendum eſt, quòd ſi teſtis deponeret ſimpliciter, & non diceret toto, vel vniuerſo vel omni tempore vel loco perinde habetur,ac ſi de toto dixiſſet argumē.not. per Crauettam conſi.78.col.fin. Et ſi in contrarium faciat id,quod dicimus indefinita nō æquippollet vniuerſali in teſtibus vt per Alexan.conſi.111.col.3.lib.3.

266 Iuxta prædicta q.vtrum accuſator reo, teneatur edere diem, horam, locum,& tempus item nomina,cognomina,agnomina &patriá delinquentis ad probandum ſuam negatiuam, quòd non fecerit delictum?hæc q. requireret altiorem indaginem,ſed quia breuitati ſtudeo remiſſione ad quædam loca,quæ nunc ſuccurrunt contentus ero.hanc q. ponit Bart.in libellorum nu.12.ff,de accuſat. & remiſsiue in. l.is qui reus.col.fin.ff.de public.iud.de ea not. in.l.pantonius.ff.de acq.hæred.& remiſſiones multas ponit Felyn.in.c.ex tenore,ex.de te-

ſtib.& Orian.c.quoniam contra nu. 58.ext.de probat.

267 Trigeſimus primus modus probandi negatiuam eſt per miſsionem exploratorum, qui diligenter inquirant & referant ſe non inueniſſe tale quid,vt per Bar.& alios in d.in illa per Rip.in.d.cum eccleſia nu.87.Felyn.in. c.fi.col.fi.ex.de probat.Alex.cõ.35.col.i.lib.4 & ita intelligo not. per Bart.in.l.ſi quis ex argentariis.§.& an hæredi.ibi facta diligenti inquiſitione.ff.de edend.& ita in probãdo quẽ nõ eſſe ſoluendo ſcribitur per omnes in.l.decem.ff.de verb.obliga.& in probando aliquẽ ſine liberis deceſsiſſe ſcribit Angel.in.l.ex facto.§.ſi quis autem.ff.ad trebell.Alex.con.20. in fin.lib.1.conſi.39.col.2.lib.eo.& in proban do quem non eſſe ciuitate per diſcuſſionem Ang.ponit in.l.ſi vacantia.C.de bon.vac.vt re fert Alex.ad Bart.in.l.2.§.ſi dubitetur.ff.quẽ admod.teſtam.aper.à quo non recedit modus probandi per proclamata, de quo ſupradiximus,&an per verba notarii quis probetur nõ in loco Crauetta conſi.240.per tot.lib.2. His autem nuntiis ita referentibus eatenus creditur, quatenus pertinet ad officium ſuum vt per Barto.in.l.fin.C.de collat.fund.patrim.& ſcribitur in .c. quoniam contra ext. de probatio.

268 Hic aduertendum eſt, quòd volentibus

probare negatiuam per hunc modum, iudex tenetur impartiri officium ſuum, & mittere petitos exploratores, quibus referentibus ſe non inueniſſe credere tenetur vt poſt Baldũ, quem refert, & ſequitur ſcribit Ioann. Ign. in d. §. non aliàs nu. 68. ff. ad ſen. conſ. ſillan. Hic quoque ſubnecti poſſent ea, quæ diximus circa obſeruationem proclamatum ſed breuitatis cauſa prætermitto.

169 Trigeſimus ſecundus modus probandi negatiuam eſt ſi quãdo filius ea geſsit, quæ citra ius, & nomen hæredis fieri non poſſunt, & tamen dicit ſe paternam hæreditatem non adiuiſſe; tunc enim probando pro reſtitutione dotis maternæ ſibi fuiſſe hypothecata omnia bona teſtatoris, & dicẽdo ea ratione bona illa ſe retinuiſſe probat ſe hæreditatem nõ adiuiſſe Bal. in. l. i. vbi Iaſ. C. de repudia. hæred. ſicut enim mater ea bona poterat retinere, ita & filius ſec. Bart. in. l. ſi filio. ff. ſolut. matrim. & de hoc late ſcribit Dec. conſi. 232. in prin. lib. 2. & conſi. 235. col. 2. libr. eo. & conſi. 671. lib. 5. & facit quia licet filius patris ſit ſuus hæres, tamẽ nunquã præſumitur eius hæreditatem adiuiſſe niſi probetur Bart. in. l. gerit nume. 21. ff. de acq. hæredit. Dec. conſi. 652. nu. 8. libr. 5. & ita ſcribit idem Decius conſi. 491. in prin. lib. 4. & generaliter ex quacunque cauſa filius dicere poſſit ſe id geſsiſſe ſcribit Decius conſi. 445

nu.54.libr.4.faciunt not.per Bar.in.d.l.gerit nu.21.& ſeq.& an,& quando filius inhabitans domũ patris dicatur adire hæreditatẽ Corn. conſi.153.lib.4.quædam tanguntur per Alex. & Iaſ.in.l.nam hoc.C.vnd.legit. & per eoſdẽ in.l.i.C.de repud.hæredit.

270 Hic aduertendum eſt, quòd vt prædicta procedãt neceſſe eſt, quòd alius hæres patris non extiterit; namq; ſi alius hæres extitiſſet, tunc,vt vxor non poteſt pro reſtitutione dotis ita ex abrupto retinere bona mariti, ita nec filius vt declarat Decius conſi.400.col.2. libr.3.

271 Secundo aduertendum eſt, quòd vt filius aliúſue hoc modo probandi vti poſſit neceſſe eſt, quòd aliquo ſigno demonſtret ſe bona non iure familiaritatis,qua in vita patris iux. not.in.l.qui iure familiaritatis.ff.de acquir. poſſeſſ.item nõ iure, quo prius retinebat, ſed proptio vt in ſimili de vxore ſcribit Socyn. conſi.131.in præſenti conſultatione col.3.lib.i. quem refert,& ſequitur Decius.d.conſi.400 col.2.lib.3.

272 Trigeſimus tertius modus probandi negatiuam eſt ſi quãdoque res aliena apud me fuit, & nunc conueniar officio iudicis ad exhibendum;namque ſiue res probetur apud me fuiſſe,ſiue non,ſolo iuramento probabo me eam rem non habere Bart.in.l.ſi quis ex argenta-

riis vbi Bal.Alex.Iaſ.in.§.pen.ff.de edend. Felyn.in.c.ſicut nu.17.ex.de re iudic. & quomodo probetur ſe non culpa ſua amiſiſſe Paris. conſi.156.lib.4.Decius conſi.472.lib.4.Alex. conſi.158.lib.2.& dicens ſe amiſiſſe inſtrumentum hoc probare per iuramẽtum ſcribit Bal in.l.fin.col.fin.C.de edendo, & de probatione per iuramentum quando quis conuenitur officio iudicis Alex.conſi. 38.col.1.lib.5.Rip. in.c.cum eccleſia num.30.ex. de cauſ.poſſe.& propr.Bar.& Bal.in.l.ſi creditor.C.de pign. act.Felyn.in.c.accepimus col.fin.ex.de fid.inſtrum.Abb.in.c.cum ad ſedem num.16.ex.de reſtit.ſpoliat.& remiſſiue tangit Alciat.2.reg. præſumpt.25.& de amiſsione probanda per coniecturas,quia ſumus in his,quæ ſunt difficilis probationis Alex.con.53.per tot.lib.2.& in terminis legis ſi quãdo.C.vnde vi ſcribitur ibi per repetentes,& quædã de amiſsione ponit Bar.in tract.de teſte in verbo perẽptã.fac. not.per eundẽ Bar.in.l.is poteſt col.pen.ff.de acq.hered.& per Paris.cõſ.156.col.3.lib.4.

273 Id ꝙ diximus de probatione amiſsionis per iuramentũ limit. vt procedat in iis,quæ ſunt modici præiudicii,ſi quãdo res apud me fuiſſe probetur,ſecus in iis,quæ ſunt magni præiudicii vt per Bal.in.l.fin.col.fi.C. de edend. & in.l.diſſolutæ.C.de cõdic.ex leg.& per Felyn.in.d.c.ſicut nu.18.ex.de re iudicat.

274 Secũdo limit. vt procedat quãdo agitur officio iudicis ad exhibendũ, ſecus ſi res nõ petatur officio iudicis vt eſt de mente Bar. in d. l. ſi quis ex argentariis. §. pen. ff. de edend. & declarat Alex. conſi. 58. col. fin. lib. i. & eſt ratio diuerſitatis, quia officium iudicis nullũ præſuponit obligationis ſec. comm. tradit. in. l. i. ff. de iuriſd. omn. iud. per. l. qui per colluſionem. §. fin. ff. de act. empt. & . l. deducta in prin. ff. ad ſenat. conſ. trebell. quare non eſt mirum ſi facilius diſſoluitur arg. l. prout. ff. de ſolut.

275 Trigeſimus quartus modus eſt in probando negatiuam eorum, quæ in animo cõſiſtũt, & generaliter probari per iuramentũ ſcribit gl. in. c. ſignificaſti. i. ex. de homic. vbi Felyn. late cõgerit, & gl. in. §. ſed iſte vbi Iaſ. ſcribit. inſtit. de act. & eſt gl. magna in. c. propoſuiſti. 82 diſtinct. & gl. in. c. paſtoralis ex. de excep. gloſ. in. l. at qui natura. §. cũ me abſente. ff. de neg. geſt. gl. in. l. i. C. ad leg. Corn. de ſic. vbi quem nõ vulneraſſe dolo. probatur per ſolum iuramentum, & de ea gl. ſcribit Iaſ. in. l. admonẽdi ff. de iureiu. Fely. in. c. ſi diligenti. ex de præſcript. itaq; per eã probari, quẽ nõ egiſſe calũnioſe ſcribit Abb. in. c. præſentiũ in. 3. not. ex. de præſcrip. & ignorãtiã probari per iuramentũ ſcribit Abb. in. c. 2. col. fin. ext. de conſtit. Socyn. iun. conſi. 79. nu. 25. lib. 3. & ita ab effectu probatur ignorantia ex eo, quòd quis fuerit

læſus vltra dimidia iuſti pretii Alex.conſi.i. col.2.libr.6.Non obſt. iuramento, quòd non tollit ignorantiam facti Dec.con.351.vbi quæ ſit differentia inter errorem, & ignorantiam, & per iuramentum in perſona fide digna Alexan.conſi.3.in fin.lib.6.tres modos probandi ignorantiam poſsit glo.in reg.ignorantia etc. & per publicam formam probari Dec.conſi. 154.Bart.in.l.is poteſt. col.6.de acqui.hæred. Alex.conſi.36.col.2.lib.i.Bar.in.l.ſi cui.§.iiſdē de accuſation.& iuramento ignorantiam probari Iaſ.in.l.3.§.iurari.3.not.ex.de iureiu.Crauet.conſi.260.col.i.Item ex actibus exteriori bus declaratur animus, & non animus iuxta vulg. not.per.§.pauonum.inſtit. de re. diuis. & ea, quæ notauimus ſupra n. Et ita ex eo, ꝙ quis extra iudicium cõfeſſus fuerit etiam parte abſente ſe ſcire rem eſſe alienam vel ſe alterius nomine poſſidere, non bonæfidei homo probatur vt per Alexan.conſi.187.col.2. libr. ſecũdo,&ex qualitate armorum vt baculo haſta,funiculo, item ex qualitate percuſsionis, vt in manu in crure quem non habuiſſe animum occidendi,vt per ſcribentes in.c.ſignificaſti.ex.de homicid.& ſcribentes in.§.diuus. l.i.ff.ad leg.Corn.de ſic.Bal.in.l.i.C.de emen d.ſeruor.Alex.cõſ.140.col.i.lib.2. con.81.col. pen.lib.i.Dec.conſi. 452.col.fin.lib.3. Alexan. conſi.144.col.fin.lib.2.Veron.conſi.28.Paris.

conſi. 161.col.fin.libr.4.& tetigimus ſupra n. & per publicam vocem, & famam in vicinia, quem eſſe in non bonafide ſcribit Socyn.iun. conſi.69.num.52.lib.i.& Paris.conſi.50.col.2. lib.i.vbi & ex eo, quòd quis dubitet an res ſit aliena in malafide probatur,&ſi ex curſu Decennii,vel.30.annorum etiam ſine titulo purgetur malafides vt per Alex.conſ.206.col.fin. lib.2.conſi.144.in princ.lib.i.Dec.conſi.272. nu.8.lib.2.conſi.266.lib.eo.vel ſi tacitè bona fides allegetur,vt per Dec.cōſi.257.etiam poſt concluſionem in cauſa vt per eundē Dec.cōſ. 266.lib.2.,vt purgatur,ex authoritate ſuperioris impertita vt per ſcribentes in.l.iuſte poſsidet.ff.de acqui.poſſeſ.& per Bart.in.l.frater à fratre col.antepen.ff.de condict.indeb. Item probata abſentia probatur ignorātia eorum, quæ geſta fuerint in loco,item ſi probetur citatio facta in alio loco, quàm vbi habitetur vt per Decium conſi.460.col.fin.libr.4.Bart. in.l.ait prætor.col.2.ff.de damn. infect.item error probando rem ſe aliter habere, probatur.vt per Dec.conſi.408.col.pen.Alex.conſi. 102.col.pen.lib.i.etiam ſi error iuris eſſet, etiā in facto proprio cum agitur de damno euitādo,quod eſt etiam in lucro oneroſo Alex.con. 102.col.pen.Decius conſi.402.col.2.libr.3. Item ſi bannum,aut ſaluus conductus publicatus non fuerit ignorantiam probatur, ex

quo ad quæſtionem de occidente Bannitum Dec.cõſ.327.per tot.lib.2.& ex eo,quòd alius fecit ignorantiã probari præterquã ꝙ regulariter præſumitur poſt not.in.l.fi.ff.pro ſuo Decius cõſ.328.nu.6.lib.3.& ibi ꝙ per abſentiam quoq;,& in cõſ.304.lib.3.& ex actu facto clãdeſtine ignorantiã probari Paris.cõ.57.col.i.lib.4.Et ex qualitate perſonæ,vt ſi qua ſe monialem probet ignorantiam quoque factorũ demonſtrabit Abb.c.quoniam per illum tex. ex.de ſimon.Dec.conſi.530.col.fin.lib.4.& ſi fiat de nocte,item in multitudine perſonarũ iuſte ignoratur Alex.conſ.4.in fin.lib.6.item ex multitudine negotiorum Alex.cõſ.215.col. fin.libr.2.& ex ſucceſsionem locum alterius Aymo conſi.201.nu.32.lib.2.

Item ex coniecturis ea, quæ in animo conſiſtunt probari poſſunt vt metu contractũ eſſe matrimonium ſcribit Alex.conſi.156.col.i.lib. 5.vbi magis crediteſtibus de metu affirmantibus,quã de libera voluntare affirmauit vt per Innoc.in.c.ſuper hoc in glo.& hoc vult ex.de renunt.Bal.in.l.obſeruare.§.proficiſci.q.13.ff. de offic.proc.Bal.in conſi.ſchiſm.poſt Rub.ſi quis aliq.teſt.prohib.col.14.in.l.fin.in fin.C. de hæred.inſtit.Ang.in.l.i.& in.l.fin .ff. de eo, quod met.cauſ.Lancellot. Dec.in.l.turpia.in fin.de leg.i.Corſ.ſing.in verbo teſtes.Iaſ.in.l. ſed ſi quis.§.quæſitum.ff.ſi quis caut.Dec.in

cap.fin.in fin.ext.de appellat.Alciat.3.reg.præ ſump.7.vbi quædam alia allegat. mihi tamen nõ placet hoc dictum,quia metus nihil aliud eſt quàm negatiua non liberæ voluntatis, & magis creditur ſecund.commun.tradit. teſtibus affirmantibus, quam negantibus gloſſ. in.l.diem proferre.§.ſi quis.ff.de arbitr.cum his,quæ aliàs congeſsimus. inde qualitas metus non ineſt à natura.inde vbi teſtes non deponunt per ſenſum ibi æquè creditur affirmantibus ac negantibus vt dicemus infra nu. Niſi magis dicamus negantibus credi argu. not. ſupra num. & ita coniecturis metum probari,ex minis,ex reuerentia,ex vultu terribili alicui demonſtrato item ex eo,quòd ſi aliter factum eſſet periculum honoris, & famæ imminebat Crauetta. conſil.49. per tot. libr.primo. & per Bartol.in.l.prima. §.quæ onerandæ.ff.quar.re.act.non det.& per Abb. in cap.penul.ext.de eo quod met.cauſ.Paris. conſi.60.col. prima.& ſecunda.libr.quarto. conſi.65.& cõſ.66.lib.eo.Alex.con.98.& ſeq. lib.3.Alex.conſ.i.conſi.52.lib.eo.Veron.conſ. 201.col.2.Alcia.3.reg.præſump.7.cum ſimil.

Item ex coniecturis teſtatorem quid voluiſſe vel noluiſſe quotidie dicimus vt in.l. prima.C.de pact.de conditione ſi ſine liberis, & per Crauet. conſi.98.lib.de quibus melius erit tacere quã pauca loqui, itẽ ex coniecturis

argumentamur dolum & non dolum vt per glo.in.l.apud celſum in prin.ff.de except.Crauetta conſi.2.lib.1.& de quibuſdam modis, ex quibus dolum argumentemur Crauet. conſi. 143.col.pen.conſi.192.col.5.conſi.282.col.fin. & conſi.320.lib.2.

Item coniecturis probatur malafides de quibus per repet.in.l.celſus.ff.de vſucap. Paris. conſi.66.col.fin.lib.3.conſi.92.col.3.lib.3.

276 Circa hæc nè de his latius vager, aduertendum eſt ad id,quod diximus iuramento probari ea,quæ in animo conſiſtunt:hoc enim recipit quaſdam declarationes, & primo hoc non procedit in perſona infami, aut aliàs minus fide digna, hæc enim perſona negatiuam in animo ſuo conſiſtentem probare non poteſt ſec. Archid. in. c. quia præſulatus.1.q.4. Bal.in.l.falſus.3. oppoſ.C.de falſ. Felyn.in.c. ſignificaſti.nu.3.ex.de homic.Iaſ.in.§.ſed iſte nu.96.inſtit.de act. Secundo limit.in eo,qui contra id,quod in animo habet,& ſuper quo iuraturus,præſumptionem habet Bart.in.l.inter omnes.§.recte col.fin.ff.de furt.Rot.ſom. 425.Ioann.de Immol.in.c.2.col.9.ex.de conſtit.Felyn.in. d.c.ſignificaſti col.1.Iaſo.in.d.§. ſed iſte numer.92.vbi quædam ſimilia adducit. Tertio limit. non procedere vbi contra iuraturum aliquid præterea eſſet probatum, ex quo iuramentum eius falſum appareret qđ

etiam ex coniecturis admittetur vt per Bar.in l.2.§.ſi à pupillo circa fin.ff.de vſucap. pro em pt.Bar.in.l.is poteſt col.8.de acqu.hæred. Felyn.in.d.c.ſignificaſti.&per Iaſ.in.d.§.ſed iſtæ nu.93.facit quia vna præſumptio aliam tollit vel non admittit.l.Diuus.ff.de in integ.reſtit. Dec.conſi.470.nu.10.cum ſimilib.

277 Hæc omnia limit.non procedere in foro conſcientiæ, in quo ſoli aſſertioni etiam non iuratæ reiectis quibuſcumq; probationibus & coniecturis,ſtamus ſec.gloſ.in.c.ſignificaſti 2.ex. de homicid. Lapum alleg. 94.Felyn.in. d.c.ſignificaſti. colũ.1.& non eſt mirum, quia aliud eſt forum conſcientiæ, aliud contentioſum vt per Hieronym·Cagn.in.l.2.in prin.C. de pact.int.empt.& vendit.

278 Trigeſimus quintus modus probandi negatiuam eſt in probando res non eſſe in bonis alicuius, hoc fiet ſi probentur res de genere earum, quæ hominum comertio ſunt exemptæ & aliis modis non ſunt in alicuius bonis de quibus in.l.inter ſtipulantem.§.ſacram.ff. de verb.obligat.& in.§.1.vſque ad.§.ſingulorum.inſti.de re.diuis.& variis in legibus ſub titulo.ff. de acq. re.domin. Item per proclamata, exploratores,& diſcuſſionem an aliquis an hanc rem habeat in bonis, & an ſciatur, quod aliquis habeat . item ſi modi probentur ex quibus habita fuerit pro derelicto, itẽ ſi nun-

quá ab aliquo fuit poſſeſſa & ſimilibus modis de quibus per Orian.In.d.c.quoniam contra nu.188.& ſi probetur tantum temporis præteriiſſe, quo res veriſimiliter ſit conſumpta vt per Alex.conſ.4.nu.12.lib.2.& ex eo,quod in alterius bonis ſit probatur alterius nō quia eiuſdem rei duo domini inſolidum eſſe non poſſunt Alex.conſi.45.col.2.lib.1.

279 Trigeſimus ſextus modus probandi negatiuam eſt per iuramentum in defectum ſemiplenæ probationis iux.not.per Doct. in.l.admonendi.ff.de iureiur.& ita cum negatiua ſemiplenê eſſet probata per famam iuramentū deferri poſſe conſuluit Decius conſi.652.lib.5. de hac materia multa ſcribi poſſent,ſed breuitatis cauſa omitto. Illud prætermittendum non eſt,quod aliàs me tetigiſſe memini, in iis, quæ ſunt corporis afflictiua, neque actori,neque reo deferri iuramētum in defectum ſemiplenæ probationis ſec.magis cōm. reſolut.vt per Ioann.ign.in.d.§.non aliàs num.204.243 & 272.ad ſen. conſ. ſillan.Dec.conſi.37.in fin. libr.1.in iis verò quæ ſunt corporis non afflictiua arbitrio iudicis remitti vt in.d.locis, & ſi præterea ad eſſet aliquid vltra ſemiplenam probationem etiam in grauioribus deferendum eſſe iuramentum ſcribit Alexand.conſi. 66.col.1.lib.1. & an in cauſa matrimoniali admittatur probatio per iuramentum in defectum

ctum ſemiplenæ probationis Dec.conſ.302.in princ.lib.2. Crauetta conſ.73. col.i.lib.i.

280 Secundo non eſt prætermittendum, quòd vbi pro forma requiruntur duo teſtes ibi nõ admittitur iuramentum in defectum ſemiplenæ probationis Decius conſil.105.numer.4. libr.i.

281 Trigeſimus ſeptimus modus probandi negatiuam eſt in probando aliquem non poſſidere, hoc fiet ſi probetur quem redeuntem ad poſſeſsionem ſuam admiſſum non eſſe, aut de poſſeſsione illum eſſe deiectum, aut eſſe ſuſpicatum ſe poſſe repelli vt per Alex. Iaſ. & ſcrib. in.l.clam poſsidere.§. qui ad nundinas.ff.de acq.poſſeſſ. item ſi decennio quis ab fuerit, ſi colonus poſſeſsioné interuerterit, item ſi colono nominante authorem in iudicio victori poſſeſsio ſit adiudicata item ſi vicarius epiſcopi de poſſeſsione eiiciatur, item per traditioné alteri factam, per conſtitutum, precarium, retentionem vſus fructus, item ſi colonus fuerit deiectus vt per Alexan. quædam in.l.peregre.§.fin.ff.de acq.poſſeſ. & per ſcribentes in.l.fin.C.de acq.poſſeſſ. Crauettam conſi.5.col.3.lib.i.& tot.titu.ff.de acq.poſſe.& ſi quis rem propriam ab alio conduxerit de quo videndum eſt per repet.in.l.ſi rem aliquã.ff.de acq.poſſeſ.& ſcripta per Paris. conſ.59.col.penul. lib.2. item ex eo, quòd quis poſſeſsionem ſuã

ab alio occupatam ſciens neglexerit cum potuerit eam recuperare Alex.conſi.25.col.fina. libr.6.item ex eo, quòd probetur alium fructus habere, & recolligere item in domo habitare,& ex ea penſiones percipere Dec.conſ. 400.item ex eo,quòd probetur alium in præteritũ recollegiſſe, licet nũc dubitetur Corn. conſ.27.col.pen.lib.4.Dec. d.conſi.400.col. 3.item ex eo,quòd fuerit terminus aſſignatus ad docendum de ſua poſſeſsione,& hoc factũ non ſit arg.not. per Paris. conſil.109.col.fin. lib.3.item ex formidine,& mœſtitia cõtracta ex amiſsione naturalis poſſeſsionis vt per Crauettam conſi.5.col.3.lib.1.

282 Trigeſimus octauus modus probandi negatiuam eſt in probando aliquem iuriſdictionem non habere hoc fiet ſi probetur, quòd euenientibus caſibus exercendæ iuriſdictionis ille vſus non fuerit, vt euenientibus caſibus Homicidii latrocinii,& ſimiliũ, & quod iuriſdictione vti nequiſſet quin hoc per teſtes ſciretur vt per Inno.in.c.dile.ex.de capell.monach.refert, & ſequitur Ioan.ign.in.d.§.non aliàs nu.188.ff.ad ſenat. conſ. ſillan. & ſi quis non viſitauerit legatum probatur non ſubiectus Anch. conſi.310.col.2.& ſcribit Crauet. conſi.111.col.4.item ſi quandoque aliquis requiſitus a Domino de ſubiectione, is dominũ non recognouerit, & tantum tempus præte-

riit, quo præſcriptio fuit inducta, vt per Iaſ in.§.æquè.inſtit.de act. Alex.con.136.col.pen. lib.2. & in non ſubiectione pro collectis imponendis Crauetta.d.conſi.111.lib.i.& ibi col. 2.ꝙ ſi pro parte recognouit in reliquum ſit libera item ſi per Decennium quis tractatus fuerit eo modo, quo nõ ſubiectus Dec.conſi.360 col.2.lib.2.item per exemptionem, & priuilegium Decius conſi.152.lib.i. Item ſi per actus extrinſecos is demonſtrauit apud alium eſſe iuriſdictionem vt per Dec.conſi.206. num.7. lib.2.argum.not.per Bart. in.l.filiusfamiliàs. ff.ad ſenat.conſ.macedon.

283 Trigeſimus nonus modus probandi negatiuam eſt, quòd ille cui incumbit onus probãdi negatiuam agens cum eo, qui nõ fecit, procuret, & faciat, quòd is affirmatiuam non allegat; tunc enim affirmatiuam non allegando videtur aduerſario onus probandi negatiuã remiſiſſe; tacens enim iudicio conſentire videtur vt per Decium c.quoniam contra ex.de probat. & in terminis ita conſil.Crauetta.d. conſi.i circa fin.facit ratio, quia beneficium alicui delatum, non antea quæritur, quam ſignis demonſtrauerit ſe beneficio illo vti velle, iux.gl.in.l.vniuerſa.C.de prec.imp.offer.Dec. conſi.193.lib.i.& conſ.206.nu. 8.lib.2.& per Dec.conſ.276.nu.3.lib.eo.item id, quod aliàs dicimus, quòd oppoſitum aliàs impediens,

ſi opponi omittatur nihil impedit ex quo licet aliàs procurator non admittatur in criminalibus, tamen ſi hoc non opponatur proceſſus valet vt per Decium conſi.469.ad fin. lib. 3.item licet laycus de cauſa ſpirituali cognoſcere non poſsit, tamen ſi non opponatur valet proceſſus Anch.cóſ.98.col.2.item tertius pro ſuo intereſſe comparens ſi ei de non intereſſe, vel docto intereſſe non opponatur valet proceſſus Aymo conſil.220. col.i.libr.2.item licet à religioſa perſona ſanguinis ſententia ferri non poſsit tamen hoc non procedit vbi non opponatur Aret.conſ.58.col.3.item parte non opponente coram alio iudice fieri poteſt reconuentio Corn.conſ.30.col.4.libr.2. Socyn.conſi.270.col.3.libr.2.item licet ab interlocutoria de exequendo appellari nequeat tamen hoc fallit quando nó opponatur Crauetta conſi.273.col.fin.lib.2.& ſcriptura priuata dicitur approbari ex eo, quòd contra eã aliter non opponatur Alex.cóſ.185.in fin.lib. 6.& contra præſumptionem iuris, & de iure admittitur probatio in contrarium, item cumulatio petitorii,& poſſeſſorii parte non opponente Crauet.conſi.248.col.2.libr.2.item per omiſsionem exceptionis rei iudicatæ ſi contra probatum fuerit contra rem iudicatã iterum iudicari debet Alex.conſi.63. col.pen. lib.4.conſi.77.libr.2.& in.l.iudex poſteaquã.

ff. de re iudic. Panormit. & Felyn. in.c.cum Bertoldus.ex.de re iudicat. Item licet creditor agens hypothecaria contra debitorem poſſidentem,dominium probare non teneatur,tamen tenetur hoc allegare Bart.in.l.rem alienam.ff.de pign.act.Bald.in.l.etiam col. 2. C.de execu.re.iud. Salyce. in.l.certi.C.locat. Alexand.conſi.137.col.i.lib.2.ad hæc not.per Crauet. conſi.248. lib.2.Felyn.in.c.meminimas col.pen.de accuſat.Dec. conſi.469.in fin. libr.4. Hic modus ſi quidem verus eſt notabilis mihi videtur.

284 Quadrageſimus modus probandi negatiuam eſt in probando notarium non eſſe rogatum de inſtrumento,quòd fiet ſi teſtes appoſiti in inſtrumēto dicant ſe præſentibus notarium rogatum non eſſe,itaq; ſcribit Aymo cō.117.lib.i.& generaliter inſtrumentū reprobari ſi teſtes dicant ſe præſentibus hoc dictum nō eſſe Alex.cōſ.140.col.i.cōſ.72.col.i.conſi. 74.col.2.lib.1.Paris.cō.162. col.i.&.2.lib.4.& de clauſula omni meliori modo Paris.cōſ.19. col.3.lib.3.& in teſtibus dicentibus ſe non vidiſſe pecuniam numerari licet hoc aſſeratur in inſtrumento Alex.cōſ.179.col.2.lib.2 & an & quando ex hac reprobatione procedi poſsit de falſo contra notarium ſpec.in titu.de teſt. verſ.ſed pone Alex.con.65.lib.2.con.70.col.2. lib.i.Curt.ſen.conſ.55.col.8.Alciat.3.reg.præſump.13.

285 Incontrarium tamen facit, quia notarius in dubio præſumitur rogatus vt per Alexand. conſi.73.ad fin.lib.1.& conſi.48.lib.5.Bald.in Rub.col.3.C.de fid.inſtrum.in.c.cum in iure ad fin.ex.de offic.deleg.conſi.22.in fin.libr.i. conſi.158.lib.2.Aegid.Bellam.Dec.267.notarius Iaſ.in.l.ſciendum col.12.ff.de verb.oblig. Corn.conſ.191.lib.i.Rub.conſ.45.in fin.Imo. in.l.hæredes.§.in teſtamentis.ff.de teſtamen. Orian.in.c.quoniam in verbo teſtium nu.40 ex.de probat.Dec.conſi.11.col. 8. lib.i.Paris. conſi.104.col. 6.nu.73.lib.i. quicquid cōtra ſcripſerit Alexan.conſi.153.col.2. libr.i.vbi de comm.atteſtatur,idem in.l.i.col.3.C.de eden Corn.conſi.308.lib.3.conſi.70.col.2.libro.4. Iaſ.in.l.hac conſultiſsima col.i.C.de teſtamē.. & conſ.68.col.2.lib.i.Sed prima eſt cōm.præſertim vbi notarius de rogitu atteſtaretur argu.not.per Bald.in aut. quod ſine.C.de teſta. Cardin.conſi.133.ad ſingula col.2.& ſcriptorum per Alex.conſi.14.col.fin.lib.6.Felyn.in cap.i.col.pen.de fid.inſtrum.& per Dec.d.cōſ. 11.& ita ſcribit Paris.d.conſi.104. nu.71.lib.i. faciūt ea,quæ diximus aliàs de facto proprio notarii,& de præſumptione, & priuilegio inſtrumenti.

286 Quare iſte modus reſtringitur, vt procedat,ita demum ſi teſtes dicant notarium rogari,itē tale quid dici aut fieri a partibus non po

tuiſſe quin ipſi audiſſent,& ita declarat Paris. conſi.162.col.2. lib.4.Paris.conſ.19.col.3.lib. tertio.faciunt ea,quæ infra dicemus de ratione teſtis ſuper negatiua. & ex hoc non ſufficit quod teſtis dicat ſe non recordari an rogatus notarius hoc aut illud factum,dictúmue fuerit Alex.conſi.88.in fin.lib. 4.Alexã. conſ.33. nu.21.lib.3.conſ.33.nu.2.lib.i.con.94.in prin. lib.6.Iaſ.in.l. eleganter col.i.ff.de condict. in deb.Alciat.in.l.i.§.ſi ſtipulanti.num.42.ff.de verb.obligat.& ita loquitur Crauetta.117.itẽ requiritur quod teſtes dicant, probetur, aut aliter appareat,quòd ſunt illi iidem teſtes,qui adhibiti fuere in præfato inſtrumento ; non enim ſufficit illos eſſe eiuſdem nominis,& cognominis ſi de identitatealiter non appareat, vt per Alex. conſi.190.col. fin.lib.6.conſi.88. nu.27.lib.5.& conſi.190.infi. lib.6.Iaſ.conſ.13 col.2.lib.3.licet aliàs vnitas præſumatur Alex. conſi.119. col.3.lib.i.Guid.Pap. Dec. 75.col.2. Corn.conſi.334.lib.i.Dec.poſt Aret.c.in præſentia col.5.ex.de probat.Iaſ.in.l.fi. vbi Dec. C.de ſec. tabel.

287 Hæc mihi notanda videntur tum in reprobatione inſtrumentorum omnium, tum in reprobatione teſtamenti in quo non ſufficit teſtamentum eſſe lectum coram teſtatore, & teſtatorem teſtamento annuiſſe (quicquid de aliis inſtrumentis dicendum ſit) niſi teſtaris

rogitus præcedat vt nouiſsime conſuluit Socyn.iun.(quicquid alii dixerint) conſi.183.per tot.lib.2.Circa hæc illud mihi prætermittendum non videtur, quòd quicunque inſtrumẽtum reprobare intendit non prius auditur, quã cauſam expreſſerit ex qua ſe falſum dicere contendat Bar.conſ.65.Petrus Nicolæ Bal. in ab aneſtaſio in ſi.C.mãda.Paulus in.l.iuriſgẽtiũ.§.dolo.ff.de pact.Alex.cõ.29.col.5.lib.5 con.11.in prin.lib.3.cõ.28.nu.11.lib.i.& in.l.iuriſgẽtiũ.§.pactorũ.ff.de pact.Aret·de except. in prĩ.col.21.Dec.in.l.imaginaria ĩ ſi.ff.dereg. iur.faciũt not.per.l.prætor edixit.de iniuriis.

288 Quadrageſimus primus modus probãdi negatiuam eſt in probando aliquẽ ius nõ habere hoc fiet ſi quẽ illo iure vti volentem prohibitum fuiſſe dicamus vt per ſcribentes in.c. ſignificaſti.ex.de appellat.Alex.conſi.45.libr. 2.Iaſ.in.l.quo minus col.5.ff.de flumin.& in. §.æquê.inſtit.de action.Aymonem conſ.144. lib.i.quod procedit etiam in prohibitione extraiudiciali dũmodo tempus longiſsimum ad inducendam præſcriptionem idoneum interuenerit vt per Veron.in tract.de ſeruit.ſub tit. de furno.3.q.Panormi.in.c.abbate.S.Siluani. col.2.ex.de verb.ſignificat Iaſ.in.d.l.quominus nu.31.& per ſolutionẽ.x.annorũ cõtra priuilegiũ probari nõ ius priuilegii Alex.cõ.193 col.fi.lib.2.& conſi.34.lib.5.& ſi quis per ſpa

tium.40.ann.collectas non ſoluerit probat ſe nō ſubiectū ſolutioni collectarum Corn.cōſ. 142.col.pen.libr.3 conſ.268.col.i.lib.4. & late congerit Crauetta conſ.111. col.3.libr.i.Item ex eo quòd ius ad alium pertinet ad alium nō pertinere in iure piſcandi Decius cōſ. 271.nu. 10.& per priuilegium exemptionis conſtat de non ſubiectione vt per Paris.cōſ.96.col.i.lib. 4.Per remiſsionem iux.l.procula .ff. de probat.&.l.poſtquā liti cum ſimil.C.de pact.per alienationem,per verba illius cui credendum ſit & aliis modis , quos enumerare laborioſius eſſet,quam ſubtile.

289 Quadrageſimus ſecundus modus probandi negatiuam eſt in probando aliquē non habere ſeruitutem,hoc fiet modis præcedentibus item probando quòd quis eſt vſus iure familiaritatis,& non ex cauſa ſeruitutis, vt de rebus mulieris,quas in dubio iure familiaritatis cum marito poſſidere præſumitur Alex.in l.qui iure.ff.de acq.poſſ.& ita,ꝙ in dubio iure familiaritatis quis vtatur ſcribit Fran.Rip.in. d.c.cū eccleſia ſutrina.ex.de cau.poſſ.& prop. Alex.cōſ.213.col.pen.lib.2. itē ſi ſeruitute vti voleris fuit prohibitus & tempus ad præſcriptionem conſtitutum præteriit Ang.in.l.qui luminibus.ff.de ſeruit.vrban.præd.Alex.cōſ. 174.in prin.lib.2.itē ſi producatur quo ſeruitus nō ſit cōſtituta,vel ſi ꝓbetur res cōmunis

Alex.conſi.vlt.lib.i.vbi &ſi non vtendo quis ſeruitutem amiſerit,item ſi tempus diuturnũ non interueniſſe contra fundantem ſe in præſcriptione.l.ſi quis diuturno.ff.de ſeruit.itẽ ſi probetur abſentia partium,item non continua poſſeſsio item quod quis nó ſit dominus prædii,cui ſeruitus ſit quærenda vt de his modis per Orian. in.c.quoniam contra falſam in verbo teſtium nu.94.ex.de probat.Ioann. Ign.in.l.neceſſarios.§.non aliàs num.151.ff.ad ſillan.Barto.in.l.i.§.hoc interdicto.ff.de itin. act.quæ priuat.item ſi euenientibus caſibus vtendi ſeruitute,illa quis vſus non fuerit præſertim longo tempore interueniente, vel cuius initii in contrarium memoria,non exiſtat item ſi pro partetantum probetur ſeruitus in reliquo enĩ præſumitur libera vt per Aymo. conſ.111.col.1.&.2.lib.1.

290 Quadrageſimus tertius modus probandi negatiuam eſt in probando mortem, quæ in negatiua conſiſtit hoc eſt, quòd aliquis non viuit vt per Bart. in.l.2.§.ſi dubitetur.col.i.ff. quemadm.teſtam.aperiant.hoc fiet data loci longinquitate, & cauſa pecuniaria (in cauſis enim grauioribus,etiam ciuilibus mortis plena probatio requirit vt per Alex.conſi.25.col. 2.conſil.117.col.2.libr.4.& conſi.186.libr.6.) Bald.in.c.i.§.ſi verò ext.vt lit. non conteſtat. Alex.conſi.4.lib.2.conſi.27.lib.7.Dec. conſi.

1575.col.3.conſ.37.& conſ.652.per famam quo-
que in dictis cauſis pecuniariis probabitur mors accedentibus aliis coniecturis vt luctu parentum, & conſanguineorum, & quòd ab eis pro mortuo talis habitus fuit, & reputatus Alex.conſ.172.col.3.lib.6. Plane quis dicatur locus longinquus in materia quãdoque dubitaui Alex.d.conſi.25.col.i.lib.4.dixit eſſe locum longinquum quando ex eo, in loco iudicii facile probationes haberi non poſſunt equidem hoc arbitrio iudicis remitterem arg. not.per.l.i.ff.de iu.delib.& per Bar.in.l.Dies cautioni.§.ſi tam.ff.de dam.infect.Alex.conſ. 9.in fin.libr.3.item mors probatur ex curſu longi temporis,quo homines non recordentur aliquem vidiſſe,& publicam famam,quòd ille ſit mortuus,item ex miſsione exploratorũ an is ſit mortuus,item per.xxx.20.&per quinque annos, quis non fuerit repertus,& de eo notitia non habeatur Alex.in.d.conſ.col.i.&.2.lib.4.Aymo.conſ.127.col.fin.lib.i.Item probatur mors ſi quis in aciem ingredi viſus fuerit,& poſtea non ſit repertus ſec.Bar.Bal.Ang. &c.in.l.fin.§.ſi quis in bello.ff.de his,qui not. infam.Corn.con.251.lib.i.item ſi conſanguinei habuerint aliquem pro mortuo, & de eo luctum fecerint vt per Alex.con.25.col.2.lib. primo.Planè ſi poſt ingreſſum in aciem viſus fuiſſet ex hoc modo ſolius ingreſſus id non

probaretur vt per Dec.cōſ.585.'per tot.lib.4.ſ & conſ.57.col.3.libr.i.item probatur mors ſi aliquem eſſe interfectum,& delatum ad ſepolturam,ſe vidiſſe teſtes dicant vt per Dec.cōſi. 83.col.pen. libr.i.Mors quoque præſumitur ſpatio centum annorum vt per eundem Decium vbi teſtatur de cōm.opin.conſi.575.lib.5 Hic tamen eſt aduertendū q̄.l.fin.quæ adhoc ſemper alle.C.de ſacroſ.eccle.hoc nō probat; quippe cū de actionis vita loquatur.eodē modo non probat text. in.l.ſi vſusfructus .ff.de vſusfruct.leg.hoc eſt centum annos eſſe finem longiſsimæ vitæ;quaſi ſentiat contrariū quòd vita ordinaria vt longa non ſit ſpatium centū annorum;inde ibi hoc ſit per conſtitutionem magis,quàm per præſumptionem vt in.l.hæreditatum.ff.ad.l.ſalcid. Quare ego puto in iure non eſſe conſtitutū præſumptionem regularem , quòd quis magis ad vnum tempus, quā aliud viuere præſumatur, accedēte quod præſumptionis verbo leges vterentur ſi ita ſentirent & ſi qua præſumptio ſumenda eſt, fiet ex cōmuniter accidentibus de vita & non vita,vt ſi dicas cōmuniter accidit quod homines non egrediantur vita terminos. 70.annorum vera erit propoſitio,ſi dicas à cōmuniter accidentibus homo viuit vſque ad.60.in.70. an. vera erunt hæc à communiter accidentibus. Quod ſi dicas viuit,vel non viuit vſque

ad centũ annos,ad ea,quæ raro accidunt, per modum regulæ aut præſumptionis generalis ſe lex non adaptauit ad hæc faciunt not. per Corn. conſi.340. lib.i.& per Paris.conſi. 60.in fin.libr.4.quicquid contra ſenſerit Alciat.i.reg.præſumpt.44. item ſi quis non repe riatur in his, in quibus tractatur de modico præiudicio præſumitur mortuus Bartol.in.l. &ſi vnius.§.ſi vnus.ff.ad ſillan.Dec.conſi.652. numer.3.libr.quinto,& per productionem te ſtamenti alicuius illum mortuum præſumi. Decius.conſi.588.colum.prima libr. quarto. & ex delatione corii animalis probari de illius morte licet ſecus ſit de culpa Bal.in.l.cum ita.§.ſpecies.ff.de leg.2.Alex.conſ.158.colum. prima.lib.2.& generaliter de probanda morte ſcribitur per Bar.& Doct.in.l.2.§.ſi dubitetur.ff.quemadmod. teſtam. aperiant. in.l.ſi quidem.C.ſolut.matrimo.& per Docto.in.c. in præſentia ex.qui filii ſint legit.Bar.in tract. quomodo prob.mors.& in tract.de teſtibus in verb.mortuũ Felyn.in.c.quoniam frequen ter.§.porro col.9.ex.vt lit.non conteſtat.& la riotti circumfertur tractatus de morte.& per Alex.con.4.lib.2.con.25.lib.4.conſ.172. lib.5. con.187.in fin.lib.6.&.127.in fi.lib.7.marian. Socyn.in.d.§.porro col. pen.Bald. conſ. 398. lib.2.Corn.cõſ.204.col.2.lib.3.Veronen.cõſ. ciu.50.ec.

291 Hæc de morte naturali,ceterum & mors ci uilis habet ſuos modos quibus probetur vt per capitis diminutionem maximam & mediam.§.i.inſtit.de capit. diminut. item per ingreſſum monaſterii in caſibus à iure expreſſis, non enim omnibus in caſibus ingreſſus monaſterii ciuilem mortem parit glo. not.16. q.i.c.placuit, & in.c.ſuſceptum.de reſcript. lib.6.Bal.in aut.ſi qua mulier.C.de ſacroſanc. eccleſ.Old.conſi.284.in fin.Ancher. con.438 Iaſ.in.l.i.col.i.C.de hæred.inſtitu.Crot.in.l. gallus.§.& quid ſi tantum col.3.ff.de lib.& poſthum.

292 Quadrageſimus quartus modus probandi negatiuam eſt in probando negatiuam iuris mixtam facto, quod fiet ſi probetur cauſa, ex qua reſultet negatiua iuris,vt ſi probare velim contractum nó valere,probabo cauſam,quia factum à minore non ſeruata forma ſtatutorum,item rem immobilem ſine decreto iudicis eſſe alienatam,vt per Ioan.ign.d.§.nó alias num.136.ff.ad ſenat.conſul.ſillan.ita legitima tio facta à Comite Palatino probabitur nulla ſi de infante facta probetur niſi & ad legitimationem infantium Comitis priuilegium etiam ſe extendat Fran.Cur.con.64.ex ſerioſa facti narratione Dec. conſi.367.in prin.lib. 3.item donationem cauſa mortis non valere, quia ad utilitatem ſolius patris conſentientis

facta fuerit ſec.cōm.opin.de qua per Dec.cō. 280.col.3.ita ex forma non ſeruata āctum nō valere quotidie dicimus.l.cum hi.§.prætor.ff. de tranſact.& per Felyn.in.c.cum dilectus.ex. de fid.inſtrum.& ſic de ſingulis. Hæc eadem procedunt in negatiua facti, quæ ex probatio ne cauſæ ex qua negatiua reſultet recte proba tur,vt in negatiua facti, quòd mulier cum hæ redibus ſtare non poſsit Alex.ſcribit con.100. col.2.&.3.lib.i.& alibi diximus Planè aduertendum eſt,quòd ad hoc, vt ex tali probatione cauſæ, reſultet cauſa debet eſſe neceſſario inferens,vt per Alexan.d.conſi.100.col.2.quia cum multæ ſint cauſæ vt not.in.l.i.ff.de poſtuland. & in proem.ffrū. ex quibus neceſſario infertur; ex quibuſdam probabiliter, ex quibuſdam verò nec neceſſario,nec probabiliter.

293 Quadrageſimus quintus modus eſt in pro bando negatiuam non diuitiarum, hoc eſt paupertatem, hoc fiet ſi probemus quem in bonis quinquaginta aureos non habere,item ſi oneri ſibi iniuncto; vt tutela, ſupereſſe non poſsit.item pauper probatur ſi quis propriis laboribus viuat,item ſi propriam filiam dota re non poſſit,item ſi non eſt ſufficiens ad ſoluendum debitum de quo quæratur, item ſi quis vadat diſcaltiatus, item ſi ceſsit bonis, item ſi maneat in hoſpitalibus, item ſi arbi-

trio iudicis tam ex his, quàm ex aliis cauſis id videatur vt per Iaſ.in.l.ſi conſtante nu.144.ff. ſol.matrim.& Imol.ſi vero.§.qui pro rei qualitate.ff.qui ſatiſd.cogant.& in Aut. præterea. C.vnd.uir.& vx.vbi Dec.& ratione ætatis pupillum pauperem dici Decius ponit in.l.prætor in fin.verbis.ff.de iuriſdict. omn.iudic.& ex publica voce, & fama, quẽ dici pauperem Decius in.l.i.nu.67.ff.ſi cert.pet.Crauet. cõſ. ſecundo, & ex qualitate oneris, & perſonarũ Alex.conſ.214.col.7.lib.6.& vbicunque à iure quis dicitur pauper Abb.in.c.i.col.3.ex.de accuſat.& per Doct. ſcribitur in.c.odoardus ex.de ſolution.& remiſſiones plures ponit Felyn.in.d.c.i.nu.6.&ſi mittantur exploratores item ſi fiant proclamata ad videndum an aliquis ſit ſoluendo ſcribitur per omnes in.l.decem.ff.de verb.obligat.& in.l.fin.ff.ſi cer.pet. & per Aymo.conſi.201.in fin.item ſi detur alicui terminus ad exhibendas res ſuas, & illas non exhibeat Paris.conſ.109.colum.fin.lib.3 Martin.de Fano in libello, qui inſcribitur de probanda negatiua, vbi hunc ſolum modum poſuit.item ſi teſtis non habeat tantum, quãtum valet cauſa ſuper qua deponit, hoc reſpectu dicitur pauper ſecundum Dec.conſi.105. nu.7.libr.i.&ſi idem Decius conſi.163.in fin. contra ſentiat & cum eo plerique alii item ſi quis propter debitum patiatur ſe poni in carceribus

ceribus Paris.con.50.col.pen.lib.i.item ſi maritus tot bona nõ habeat,quæ dedictis bonis feudalibus ſufficiant ad reſtituendam dotem Dec.conſi.52..in fin.lib.4.& ſi quis non habet bona ſufficientie aductum, & veſtitum pauper probatur Socyn.conſil.30.col.i.lib.i.quẽ refert,& ſequitur Crauetta conſi.199.col.i.in fin.lib.i.& multas modos,quibus, quis probetur ſuſpectus de fuga poſt Io.Bapt.in tract. de ſuſpect.fug.ponit Paris.conſi.99.col.3.lib. tertio. item ex coniecturis,ex animo,& arbitrio iudicis probari paupertatem Decius ponit conſi.120.libr.i. Præterquam quod Nudi naſcimur,& ille,qui ſemel pauper extitit ſemper præſumitur pauper Alciat.27.præſump.3. reg.vbi apoſt. late not.

294 Quadrageſimus ſextus modus probandi negatiuam eſt in probando aliquem non eſſe idoneum,in quo certum quid vniuerſale conſtitui non poteſt,quidam enim non ſunt idonei propter ætatem,vt impuberes præſertim dolo carẽtes ad omne genus negotiorum iux. rat.l.i.C.de falſ.monet. & ad teſtificandum Alex.conſi.74.in fin.lib.5.præſertim in criminalibus,in quibus non recipiuntur vt per Paris.conſi.163.col.2.lib.4.& ex ſenectute & infirmitate quem minus idoneum Alciat.3.reg. præſump.19.quidam verò propter ſexum vt fœminæ ad aſſumenda officia publica.l.fœmi

næ.ff.de reg.iu.item ad accuſandum.l.qui ac cuſare.ff.de accuſat.quidam propter defectus alios,tàm animi quàm corporis.quidam propter ſuſpiciones & alias qualitates extrinſecas deficientes, requiſitas tamen in affirmatiua idonei, aut ſuperabundantes non requiſitas & vitiantes, vt in ſimili per Ruyn.conſ.49 nu.3.lib.5.& per Alexan.conſ.180.col.2.lib.2. conſi.177.col. 2.lib.eod.Paris conſ. 67.col.x. lib.3.conſi.74.col.fin.lib.3.conſi.84.col.i.lib. tertio. eadem trahenda ſunt ad probandum aliquem non dignum,vel moribus non ſufficientem,vt per Paris.conſi.29. col.i.llb.i.

295 Generaliter tamen non idoneum, non dignum quemcunque dici puto, qui qualitates requiſitas,vt quis ſit dignus non habet,& ita ita ſcribit Alexand. in probando quem non idoneum facultatibus conſil.209.colum.fina. libr.6.& in probando,quòd non eſt congrua Res, quia non ſit æqualis legittimæ Dec. cõſ. 278.libr.2.cum ſimilibus,à quibus non recedunt ea,quæ diximus aliàs.

296 Planè hoc ab omnibus receptum eſt reſpectu qualitatum extrinſecarum, quæ nõ inſint a natura neminem idoneum præſumi; vt per Abb. & Felyn.in.c.fin.ex.de præſump. & per Alciat.3.reg.præſump.3.&.19.

297 Quadrageſimus ſeptimus modus probandi negatiuam eſt in probando aliquẽ non eſſe

ſeruum, hoc fiet ex manumiſsione, ex libris, in quibus natalia deſcribuntur ex quaſi poſſeſſione libertatis, ex eo, quòd quis ſit natus ex ingenuis vt in.l.cum præciũ in.l.nec admiſſa, & per tot.tit.C.de lib.cauſ.& per Ioa. Ign.in d.§.non aliàs.item per publicam vocem, & famam in antiquis Alex.conſi.90. col.2.libr.6. eodem modo probabimus quẽ alterius filiũ non eſſe ſi in abſentia patris poſt decimũ menſem natus fuerit vt per Abb.& Felyn.in.c.per tuas ex.de probat.& quid dicẽdum ſit ſi filius naſcatur ex muliere quæ ſtatim poſt mortem viri nupſerit ponit Bartol.& ſeq.in.l.gallus in prin.ff.de lib.& poſthum.Alciat.3.reg.præſump.37.itẽ ſi pro filio habitus, & reputatus non fuerit, item ſi ſe filium alterius, qui cum matre conuerſabatur appellauerit, item ſi in libris ſuis ſe eiuſdem filium dixerit Paul.Caſt. conſ.175.quem refert, & ſequitur Alcia.3.reg. præſump.37.item ſi concubinarius natum ex coniugata in filium agnouerit Bened.cap. conſ.2.col.i.&.2.& ſi in dubio ex marito natus præſumatur.l.miles.§.defũcto.ff.de adult. & ſicut filiatio in antiquis probatur ex leuioribus probationibus vt per teſtes de auditu, & per publicam vocem, & famam vt per Dec. conſ.272.ita contra non filiationem, vbicunque enim teſtes per aliud medium, quã per ſenſum, ibi æquiparantur probatio affirmati

uæ,& negatiuæ,vt infra dicemus, idem dicemus in cæteris coniecturis, quibus probetur filiatio,de quibus per Doct. in.l.filium.ff.de his qui ſunt ſui vel alien. iu.Abb.& Felyn.in. d.c.per tuas Alex.cōnſi.25.col.fin.lib.4.Doct. in.c.Michael.ex. de filiis præsb. & Orian.in. c.quoniam contra nu.mihi.104.ex.de proba. eadem quoque trahi poſſunt ad probandum aliquē non eſſe affinem, conſanguineúmue, de cuius affirmatiua per Abb.in.c.licet ex quā dam.ex.de teſtib. Orian.in.d.c.quoniā cōtra Dec.conſ.13.conſ.322.conſ.595. conſ.524.cōſi. 531. Alex.conſi.90.nu.2.lib.2.conſi. 90.libr.6. conſi.2.lib.1.conſi.51.in prin.lib. eō. conſi.88. nu.10.conſ.195.lib.7.& late remittit Tiraqu. de vtroque retr.§.16.gl.conſanguinitatem ad fin. Q uā non eſſe vxorem ex tractatu probari Alex.conſ.151.col.pen.libr.5.& quā non eſſe honeſtam mulierem, ex eo, ꝙ libidinis cauſa patiatur ſe oſculari, & in cubiculum ſecretò viros admittat & ex huiuſmodi Paris.cōſ.160 col.1.lib.4& ita ex prædictis, & diſcurrendo per.x.prædicamenta, item ex infrà dicendis probari quē non vaſalium,non militem, nō mercatorem, non ſcholarem,non Doctorem, & ſic de ſingulis.

298 Quadrageſimus octauus modus eſt in probando conſuetudinem nō eſſe,hoc fiet ſi contra affirmatiuum conſuetudinem vel ius per

longum tempus ideſt Decennium ſaltem bis iudicatum fuerit, idem ſi contra affirmatiuã per idem tempus coram multitudine perſonarum adeo quidem vt ad notitiam maioris partis populi peruenerit, factum & obſeruatum ſit, eodem modo ſi caſus eueniſſet ita faciendi, & tamen, vt ſupra factum nõ eſſet, cũ eſſet petitum Bal. in. l. de quibus verſ. ſed nunquid ex nõ actibus. ff. de leg. Bar. in. l. cum ſcimus poſt text. ibi. C. de agric. & cenſ. Bald. & Angel. in. l. male agitur. C. de præſcript. x. vel 20. ann. Ant. Butr. in. c. cum Ioãnes. ex. de cler. coniug. facit. l. ſi in emptione. §. omnium. ff. de contrah. emp. Alex. conſ. 45. col. 2. cõſ. 190. col. pen. libr. 2. Ioann. Ign. d. §. non alias. ff. ad ſillan. Aymo conſ. 241. nu. 2. & cõſ. 314. col. fin. lib. 2. & Dec. conſ. 402. col. pen. in quo etiam teſtes ſingulares recipiuntur. Spec. in titul. de teſt. §. antepen. verſ. quid ſi plures Bal. in. l. de quibus cart. vlt. ff. de legib. Alex. conſi. 72. lib. 1. conſi. 172. col. fin. lib. 2. conſi. 141. col. 2. lib. 1. conſi. 85. col. fin. lib. 2. conſi. 86. col. 4. lib. eod. conſi. 18. in fin. lib. 3. Panormit. conſ. 380. lib. 1. Bal. con. 105. quia dicta lib. 4. Veron. conſ. ciu. 3. col. 3. Corn. conſ. 34. & 247. lib. 2. Guid. Pap. Dec. 544. Bald. in. l. rogaſti. §. ſi tibi. col. 2. ff. ſi cert. pet. & in. l. 2. col. 46. ff. de iureiurando Felyn. in. c. licet ex quadam ex. de teſtibus.

299 Item per depoſitionem teſtium ad quos

conſuetudo affirmatiua,vel alia iuris obſeruātia,veriſimiliter in notitiā perueniſſet,& nunc non peruenit cum bis idem caſus per Decennium eueniſſet, itaque obſeruari petitū fuiſſet,& tamen hoc ab eis cognitum non eſſet vt per Aymonem conſi. 56.col.fin. faciunt quæ alias ſupradixi item per productionem libri, in quo conſuetudines iſtæ deſcribantur iuxt. not.per Bar.in.l.de quibus.4.q.prin.ff.de legib.& not.in.l.2.ff.de vulg.quicquid in contrarium dixerit Ioan.Ign.in.d.§.non aliàs nu. 145.cuius dicta magis probant cōſuetudines ita redactas ab homine legis condendæ poteſtatem non habente legem non facere, quam conſuetudinem non probare.

300 Ex notorio quoque probatur non conſuetudo vt per Dec.in conſi.449.nu. 26. &.483. ad fin.lib.4.& per famam probari hoc notoriū Cyn.ponit in.l.2.verſ.2.q.C.quæ ſit long. conſ.Alex.conſ.14.in prin.lib.5.Dec. cōſ.402 col.4.lib.3.item iudex de hac notoria conſuetudine poteſt ex officio ſe informare, vt per Bart.in.l.lege iulia.ff.de teſtibus Alex.in.l.i. col.i.C.vt quæ deſ.aduoc.& conſ.36.col.fin. & conſ.145.lib.2.Dec. d.conſi. 402. num.8.& conſ.483.col.fin.& cumul.Aym.Crau.quædā conſ.104.col.antepen.lib.i.

301 Conſuetudo quoque, & non conſuetudo probatur per Docto.excell.ita atteſtantis ſec.

magis cõm.opin.de qua per Decium in.l.2.§. creditum in fin.ff.ſi cer.pet. & per eundem Decium conſ.420.in fin.lib.3.& per eundem conſi.540.& conſi.559.col.1.conſ.538. col.2.& conſ.684.Socyn.iun.conſ.60.nu.9.cõſi.121. nu.17.& conſ.130.in princ.lib.2.

302 Hanc opin.propter innumeras authoritates, quas habet in contrarium de quibus per Decium in.d.§.creditum.Iaſo.in.l.de quibus Roch.de Curt.in tract.de conſuetud. cap.fin. q.5.& per Paris.conſi.158.col.2.libr.4.Hieronym.Cagn.in.l.vnic.ff.ſi quis ius dic.non ob temp.Dec.conſi.402. vbi atteſtatur hanc eſſe cõmunem opin. & alibi ſæpè reſtringerem in fraſcriptis modis primo vt procedat ità demũ ſi Doct.ita atteſtans de conſuetudine ſit excellens & ita declarat Dec. addendo,quòd neceſſe eſt quòd ita atteſtetur in ſcriptis & in lecturis conſi.402.in fin.lib.3.Doctor autẽ excellens quis ſit ponitur per Iaſ.in.l.ſtipulationum quædam in prin.ff.de verb.obli.& in dubio Doctorem excellentem dicere non debemus; hæc enim eſt qualitas,quæ non niſi maximus laboribus paratur Alciat.3.reg.præſump.3.in fin.hoc tamen limit.non procedere vbi iſte Doctor excellens variis in locis variè teſtatus fuiſſet de hac conſuetudine.l.qui varia.ff.de falſis & per Alex.in.l.inter ſtipulantem.§.ſi ſtichum.ff.de verb.obli.& Doct.in.c.

per tuas.ext. de probat. & Paris.conſi.152.colum.tertia.libr.quarto.Idem ſi diuerſi diuerſe teſtarentur de cõmuni data paritate; aliàs enim attenderetur maioris authoritatis Doctor, vel is, qui meliorem rationem redderet enumerando caſus, ex quibus fuerit inducta conſuetudo, argu.eorum, quæ alias dicemus de ratione teſtis, & not.per Alexan.conſi.189. col.fin.libr.i.

Secundo reſtringerem, vt procederet quo ad transferendũ onus probandi in aduerſarium non autem quo ad plenam probationem ita ſentit Paris. conſil. 105. colum.ſecunda libro quarto.Crauetta conſ.305.colum.prima libr. ſecundo, & conſi.166.col.prima & ſecunda: & ita intelligo not. per Decium conſi.681.in fin. & Socyn.iun.cõl.60.num. 10. lib. primo. Tertio reſtringerem, vt prædicta opinio procederet, quoad ea, quæ ſunt de conſuetudine in iure iuxt.l.cum de interpretatione.ff.de legibus quia Doctorũ authoritas iura interpretandi tributa, non de facto atteſtandi.§.reſpõſa prudentum inſtitu.de iur.nat.gent.& ciuil. & ita procedat opinio Alexan.& ſcribentium de quibus per Iaſo.in.l.de quibus nume.89. ad fin.& ſcripta per Alexã.conſi.2.col.9.lib.i. Dec.conſi.306.col.fin.Dec.540.col.fin.conſi. 559.in fin.Quarto reſtringerẽ in iis, quæ ſunt de cõſuetudine tempore doctoris, ita atteſtan

tis, ſecus de iis, quæ ſunt ante, vel poſt,& ita procedant alleg.per Alex.conſ.5.col.pen.lib.3 & per Decium conſi.472.nu.18.& conſ.286. in fin.lib.2. Quinto ego reſtringerem vt procedat ſi Doctor atteſtetur de illa conſuetudine,quæ ſit in loco,vbi habitat,ſecus ſi de conſuetudine alterius loci atteſtaretur & ita procedant allegata per Dec.conſi.472.nu.16.libr. 4.& ita intelligo not.per Paris.conſi.77.col. 2.lib.3.& per Dec.conſi.559.in fin.& cõ.640. col.fin. Hæc eadem trahi poſſunt ad atteſtantem de cõmuni vſu loquendi,& de communi opin. hoc eſt vt quoad transferendum onus probãdi in aduerſarium,& atteſtantibus hinc inde doctoribus credatur rationem reddentibus per enumerationem quoad cõmu. opin. quòd ſi nõ adſit enumeratio, credetur recentioribus,vt de tempore,de quo quæritur atteſtantibus,temporum enim mutatione mutantur cõm.opiniones ad hæc faciunt not.per Alex.in.l.5.in fin.col.2.ff.de verb.obli. & Socyn.in.l.Gallus.§.ſi eius in fi.ff.de lib.& poſthum.Dec.conſ.365.in fin.

Non.conſuetudo quoque probatur probãdo actuum diuerſitatem ex diuerſitate enim actuum, conſuetudo non inducitur, & per conſequens non conſuetudo probatur vt per Dec. conſil.215.col.ſecunda,& conſil.176.numer.15.

303 Circa hanc probationem non conſuetudinis illud non prætermitta, quòd non ſufficit probare nõ actus cum hoc eſſet petitum, vel per tempus diuturnum; ſed neceſſe eſt probare, quòd ex cauſa cõſuetudinis hoc fuerit nõ actum; vt in ſtatuto, quòd ſtantibus maſculis filiæ fœminæ non ſuccedant non ſufficit probare hoc non obſeruatum, ſed neceſſe eſt probare, quod ex cauſa conſuetudinis hoc nõ fuerit obſeruatum Anch. conſ. 339. col. fin. refert, & ſequitur Crauetta conſi. 197. col. pen. idem late cõſ. 226. col. i. & 2. lib. 2.

304 Quadrageſimus nonus modus probandi negatiuam iuris hoc eſt hoc lex non dicit, per reproductionem libri dicendo quòd hoc in libro ſuo non dicitur, vt per Fulgos. in. l. ab ea parte. ff. de probation., quẽ refert, & ſequitur Io. Ign. in. d. §. non alias nu. 136. ad ſillan. & ita feciſſe videtur Alexan. ſiue alius inter illius cõſilia conſ. 55. nu. 24. lib. 4. & ſi lex ipſa diceret, quòd lex non dicit.

305 Sed hic q. quis teneatur librum percurrere, videre videtur, quòd dicens in libro non dici & ita feciſſe videtur Bal. conſi. 184. col. i. lib. 5. quem refert, & ſequitur Aymo conſ. 194. col. prima libr. primo. & ſentit Alexand. d. conſil. 55. numer. 24. contra tamen puto, quia dicens hoc in libro non dictum negat factum, negans autem factum probare non tene-

tur, ſed tranſfert onus probandi factum in aduerſarium, vt late ſupra demonſtrauimus ſed hic q. ſi diuerſi libri diuerſi proferantur cui ſtandum erit? ſi quidem adſit comm.lect.illi ſtabimus vt per Alex.d.conſi.55.nu.24.& alibi ſæpè, quòd ſi non appareat ego recurrendum puto ad diſtinct.gloſ.& Bar.de qua in.l. ſcripturæ.C.de fid.inſtrum.& not. per Alex. conſi.190.col.4.lib.6.& conſi.19.lib.i.

306 Quinquageſimus modus probandi negatiuam quem non deliquiſſe eſt per probationem bonæ, conditionis, & famæ; Adeo quidẽ vt inditia aliàs ſufficientia ad torturam minuãtur & ex eis, quis torqueri non poſsit, vt per Bar.in.l.deſertorem.§.fin.ff.de re milit.Bald. in.l.ea quidem col.pen.C.de accuſ.& in.l.fin. C.de probat.cum aliis alleg.per Alex.ad Bar. in.l.fin.ff.de quæſtion.Raphael cum.conſi.135 col.2.Corn.conſ.58.col.fin.lib.2.Alexã. conſi. 89.in fin.lib.3.Dec.conſi.189.col.pen.verſ.accedat.conſi.135. nu.14.Alexã.conſi.18.col.pen. lib.2.Bal.in.l.fin.ff.de hæred.inſtit. Bal.in.l.i. C.comm.de leg.Paris.conſi.161.col.fin.lib.4. & probata bona fama omnis inquiſitio ceſſat Marſ.cõſ.135.col.pen.& conſi.74.nu.25.Paris. conſ.163.col.2.lib.4.& bona fama purgat omnem ſuſpicionem contrareum Bald.conſ.410 col.2.lib.2.Caſtrenſ.conſ. 284. in fi.lib.2.Iaſ. in.l.i.§.fin.C.cõm.de leg.Dec.conſi.454.col.

pen.lib.4.in.l.qui accuſare.col.i.C.de edend. in.c.decernimus col.2.ex. de iudic. in.c.prudẽtiam in prin.col.7.ex.de officio deleg.Iaſ. in.l.qui iuriſdict.col.4.ff.de iuriſd. omn.iud. Crauetta conſi.145.in fin.conſi.99.in fin.cõſ. 168.col.i.Paris.conſ.151.col.2.lib.4. Bal.in.l.i. col.4.C.de cõſe.in.l.i.circa fin.C.locat.Alex. con.90.col.pe.lib.3.Corn.con.18.lib.2.Vero. con.40. col.8.conſi.21.col.pen.cõ.22.col.pe. Marſ.in.l.i.§.ad quæſtionem col.2.& ſequ.ff. de queſtion.Felyn.in.c.ſuper his circa fin.ex. de accuſat. Paris.conſ.171. in fin.lib.4.Socyn. iun.conſi.88.in prin.lib.2.conſi.61.nu.40.lib. eo.& conſi.45.num.12.& ſeq.lib.3.quod adeo verum eſt, vt licet aliàs omnes probationes ſint arbitrariæ, tamen hoc non procedat vbi probata ſit bona fama,vt declarat Paris.conſ. 151.col.3.lib.4.facit.l.non omnis.§.a barbaris. ff.de re milit.item per bonam famam tollitur omnis præſumptio delicti vt per Aymonem conſ.65.in fin.lib.i.ſicut contra mala fama operatur, quòd ſufficiant leuiores probationes, & vnum iudicium ſatis ſit ad torturam vt per eundem Aymonem conſi.73. nu.23.lib.i.

307 Hic aduertendum eſt, quòd hæc bona fama ita ĩ genere probata tollitur per probationem malæ famæ in ſpecie vt ſi cõtra aliquẽ inquiratur de falſo,adulterióue, & probetur bona fama; contra autem in ſpecie probetur,ꝙ

iſte inquiſitus plures falſitate, commiſſit,& plura adulteria, de quibus ſit publica vox, & fama alleg.gloſ.in verbo exceptionem in. c. auditis ex. de præſcrip.Alexand.conſil.77. colum.ſecunda.libr.primo.conſi.148.colum. prima libr. ſecundo. conſi.151.colum.quarta. libr.quinto.conſi.28.col.3.lib.eod.Dec.conſi. 448.in fin. conſi.454.Marſ.in pract.crimi.in verbo diligenter nume.197.Iaſ.conſ.2.colum. quarta.lib.primo.Socyn. iun.conſ.88.nume. 21.lib.2. Planè illud eſſe priuilegium deponentium pro bona fama,quòd aliàs data paritate eis magis creditur, quá deponentibus ſuper mala vt per Dec.con.448.nu.12.quicquid cõtra ſenſerit Socyn.iun.d.conſi.88.Item quòd ad tollendam omnem ſuſpicionem delicti ſufficit probare bonam famam in genere,ſed nõ contra ad induendum præſumptionem delicti ſufficit probare malam famam in genere, ſed neceſſaria eſt in ſpecie, & ita declarat Alex. conſ.5.lib.1. [illegible]

308 Quinquageſimus primus modus probandi negatiuam eſt vbicunque negatiua cadat in ſenſum teſtis, quoquo enim modo id fiat teſtis deponentes ſuper ea æquè probat, ac ſuper affirmatiua,vt per Barto.in.l.errores. C.de error.aduoc.Bart.& Ang.in.§.hinc nobis, in Aut. de hæred. & falcid. Ioann. Ign. in d.§.non aliàs numer.156.ff.ad ſillan.

Idem dicendum eſt in negatiua, quæ probatur per rationem ex his quæ ſenſu percipiuntur licet negatiua ſenſu non percipiatur directo, tunc enim teſtes ita deponẽtes æquè probant ac ſuper affirmatiua, quæ per rationem prædictam, non ſenſu principaliter percipitur, vt per Alex. conſi. 110. col. fin. lib. i. & in negatiua quẽ non occidiſſe dolo, ſed ad ſui defenſionem; ex ſola ratione; quia vidi Bar. ponit conſi. 291. quidam maſsiolus Bal. in .l. ſolam, col. fin. C. de teſtibus. Corn. conſ. 172. col. 2. lib. i. & ſci de ſingulis, de quibus infrà, dicẽdũ eſſet, & hoc eſt, quod dicit tex. in. d. c. quoniam contra quòd directo negatiuæ non eſt probatio, quaſi indirectò ſecus ſit.

309 Quinquageſimus ſecundus modus eſt in probando negatiuam nullo modo coarctatã, & difficilis probationis; per publicam vocẽ; & famam; quia in iis, quæ ſunt difficilis probationis admittitur probatio per famam vt per Alexã. conſi. 66. col. fin. lib. 3. conſ. 3. col. 2. lib. 6. Dec. conſi. 37. conſi. 545. & . 652. in quibus Dec. negatiuam quẽ non eſſe viuum ratione difficilis probationis, per publicam vocem, & famam probari affirmauit. faciunt ea quæ not. ſupra in. i. ampl. hoc eſt, quòd per cõiecturas, leuiores probationes, non inſpecta teſtium qualitate, & ex præſumptionibus quibuſcunq; in iis, quæ ſunt difficilioris proba-

tionis proceditur vt in probandis iis, quæ ſunt de antiquo Aret.con.36.Guid.Pap.Dec. 88.col.i.& deciſ.24.Corn.conſ.35.& conſ.323. lib.i.Dec.conſ.345.& conſ. 475. Iaſ.conſ.89. col.fin.& conſi.128.lib.i.Marſ.not. 505. Adeo quidem vt teſti etiam de credulitate in antiquis ratione difficilis probationis credatur, ſi tamen congruam rationem reddiderint, qua iudici ita videatur, vt quia dicant ſe â maioribus ſuis ita audiuiſſe, vel quia ſe dicant vicinos Alex.conſ.187.col.3.lib.2.conſi.147.nu. 16.lib.eo.Bal.in.l.conuenticulam col.6.C.de epiſ.& cleric.Alex.conſ.109.nu.7.libr.i.conſ. 124.nu.4.lib.eo.& in ſimili, quòd quis fecerit ad defenſam, quia eſt difficilis probationis Alex.con.76.in fin.lib.i.Marſ.ſing.19.in rub. de probat.fol.4. & in.l.de minore.§.plurium nu.72.ff.de quæſtion.& in antiquis vltra ſpatium centum annorum per famam plenè probari Alex.conſi.116.col.2.lib.5.& ſi aliter conſ. 13.lib.i.& con.16.nu.22.lib.5.& ita ratione huius difficilis probationis per famam probari quem non prius inſultaſſe, ſed alium Alex.cō. 14.col.fin.lib.3.idem in probando damnum non eſſe tollerabile ratione huius difficultatis putarem, & ex cōmuni opinione vulgi ſcribit Paris.cōſ.38.col.2.lib.i.& ita per publicam famam iunctis præſertim aliis inditiis, probari quē non eſſe ſubiectum collectis Crauet.cōſ.

ııı.col.4.libr.i.Ad hæc faciunt not.per Dec. conſi.42.conſi.638.nu.7.Crauett.conſ.127.in fin.Alex.conſi.36.in prin.lib.i.& conſ.24.col. i.lib.2.Hæc maxime procedent vbi agitur de modico præiudicio; quia tũc ſufficiunt leuiores probationes per vnicum teſtem,vel cõſanguineum, & per iuramentum vt per Aymon. conſ.182.col.4.libr.i.Ad hæc faciunt quæ infra dicam.

310 Difficilis autem probationis dicuntur ea, quorum probatio à cõm.accid.haberi aliter non poteſt Alex.conſi.64.col.2.lib.i.item ea, quæ fiunt de nocte,clãdeſtine,& in multitudine perſonarum Alex.conſi.4.in fi.lib.5.& cõſ. 50.col.4.lib.i.& ſecũdum diuerſitatem caſuũ quod dici difficilis probationis ſentit Craue. conſi.73.col.i.lib.i.& cõſi.178.lib.eod.

311 Hæc procedere puto,quoad tranferendum onus probandi in aduerſarium,nõ quoad plenam probationem; vt in ſimili de probanda filiatione ſcribit Alex.conſ.51.col.2.lib.i.Salyc. in.l.non epiſtolis in fin.C.de probat.Iaſ.in.l. neque.C.de teſtam.Socyn.con.89.col.i.lib.i. Afflict.Deciſ.25.Felyn.in.c.per tuas.col.2.ex. de probat.Decius.conſi.54.libr.i.

312 Quoad probationem autem faciẽdam per famam, primo requiruntur quòd teſtes, vel nõ interrogati(quicquid in cæteris cauſis ſit). rationem dicti ſui allegent Alexã.conſi.98.in fin.

ſin.lib.2.conſ.70.nu.6.lib.3.cōſ.153.n.14.lib.5 cōſ.25.col.2.lib.4.Dec.conſ.173.conſ.634.nu. 16 conſ.649.col.pen.lib.5.conſi.575.lib.eo.Ratio autem debet eſſe talis,ꝙ à maiori parte hominum quis audiuerit Alex.conſi.150.n.13.cō. 151.col.fin.lib.5.conſi.20.nu.9.conſi.117.lib.4 con.70.nu.7.lib.3.conſ.94.in fin.& cō.12.nu. 5.lib.2.Curt.iun.conſi.52.col.2.Alex.cōſ.94. col.fin.lib.2.cōſ.112.col.2.lib.eo. Deciſ. Tholoſ.380.Curt.ſen.con.82.col.6.Dec.cap.quia citra.2.not.ex.de appell.item neceſſe eſt quòd teſtes dicant à quibus hominibus audierint, vel ſi non interrogentur Alex.conſ.155.col.fin. lib.5.Ang.in.l.ea,quidem col.3.C.de accuſat. Rom.in.l.i.in prin.ff.de oper.nou.nunt. item neceſſe eſt quod ab hominibus fide dignis auditum ſit,ſiue fama originem traxerit vt per Bar.& Marſ.in.l.de quæſtione.§.de tormentis ff.de quæſt.& per Dec. conſi.575.& per Paris. conſi.152.col.2.& ſeq.lib.4.Nec ſufficit dicere ꝙ à pluribus de populo,item à multis Alexā. cōſ.70.col.2.lib.3.conſi.94.lib.2.conſ.101.col. 4.libr.5.Plane ſi quis diceret audiui à tali, qui ſit fide dignus,de cæteris non recordor plene probet Alex.conſ.83.col.2.lib.3.con.176.col. 3.lib.6.aliàs ſi ſimpliciter diceret ſe non recordari nihil probaret Paris.cōſ.104.col.fin.lib. i.item ſi dicatur hoc cōmuniter dicitur, licet non dicatur ego audiui cōmuniter dici bene

probatur contra Bar.in.l.labeo.ff.de ſuppell. leg.quem cõm.reprobatum Paris.ſcribit cõſ. 138.col.pen.lib.4.

313 Secũdo exigerem,quòd hæc fama orta fuiſſet ante litem incohatam,& conteſtatã Alexã. cõſ.200.col.pe.lib.2.Aret.cõ.122. col.i.Corn. conſi.198.col.5.lib.2.Crauet. cõ.260.col.pen. Paris.conſ.61.col.pen.lib.4.Quòd ſi de contraria fama probetur cui ſtandum ſit videnda ſunt not. per Alex.conſi.24.col.6.lib.2.& per Bar.in.d.§.de tormentis & per Dec.in cõ. 203.in fin.& not.in.c.i.ex.de appell.& de materia requiſitorum in probanda fama videndum eſt poſt ſupra alleg.& doct.in.d.§.de tormentis,& in tract.de fama per Paris. conſ.152. col.2.& ſeq.lib.4.Dec.conſ.37.nu.8.Crauett. d.conſ.260.Corn.conſi.176.col.3.libr.4.Crauett.conſ.262.Dec.conſ.428.Socyn.iun.conſ. 69.nume.18.& ſequen.lib.i.& conſ. i.nume. 34.lib.2.

314 Quinquageſimus tertius modus probandi negatiuam eſt quomodocunq; id fiat dum modo ex eo animus iudicis ad ita credẽdum inducatur; quia effectus probationis alius nullus eſſe videtur,quam iudicem inducere ad ita credendum vt per Bar.& alios in.l.admonẽdi ff.de iureiurando;ex quo teſti ſingulari iudex, ſi quando ſibi videatur credere poteſt Socyn. conſi.262.col.5.lib.2.Veron.cõſ.3.in fin.Curt.

iun.conſ.106.col.i.Paris.conſi. 75.col.i.lib.2. Marſ.conſ.39.col.3.Aymo conſ.267.in fin.lib. 2.& iudex poteſt ex adminiculis hic inde collectis ſe informare, & iudicare Bal.in Rub.de controu.inueſt.Alex.conſi.135 col.5.libr.4.& ita in probando quem non eſſe viuum conſi. Decius.652.libr. 5. Hoc maxime procedet in iis omnibus caſibus, in quibus teſtes inhabiles recipiũtur vt per Dec.con.459.col.fin.lib. 3.& per Aymon.conſ.2.col.4.lib.i.Idem ſi corã arbitris cauſa agitetur corã quibus de æquitate proceditur,& rigor iſte probationum remittitur iux. not.per Paris.conſi.88.in princ. lib.i.& arbitri poſſunt credere etiã rationibus perſuaſiuis Bal. in.l.ſolam.C.de teſtib.Aret. conſi.127.col.2.& per Dec. conſ.650.in princ. idem in cauſis modici præiudicii iux.not.per Aymon.conſ.182.col.4.& in cauſis poſſeſſoriis in quibus leuiores,& ſemiplenæ probationes ſufficiunt Bar, in.l.i.col.3.quor. bon.Decius conſ.56.& cõſ.653.in fin.& conſ.510.col. i.&.2.idem in iis,quæ ſunt difficilioris probationis iuxta ea, quæ ſupra notauimus,& quia in iis poteſt iudex ſe informare, & procedere ex vehemẽti opi.Bar. in.l.de pupillo.§.ſi quis ipſi q.8.ff.de oper.nou.nunt.Bal.in.l.quicunque col. pen.C.de ſeru.fugit.in.l.ſi quis hoc genus.C.de epiſ.& cleric.Alex.conſi.113.col.2. lib.i.Marſ.not.i.& cõſ.568.nu.3.Fely.in rub.

ex.de probat. Iaſ.conſ.58.col.2.lib.2.grãmaticus conſi.i.col.pen.Hæc multo magis procedent proReo ad defenſam,pro quo recipiuntur teſtes etiã de credulitate vt per Alex. cõſi. 76.col.fin.libr.i.conſ.169.col.i.lib. eo.Veron. conſ.crimin.76.Alex.conſ.109.col.fin.libr.i. Marſ.ſing.19.in Rub.de probat.fol.4.Iaſ.in.l. vt vim col.2.ff.de iuſtit.& iu.& in.l.nõ ſolum §.ſed vt probari.col.fin.ff.de oper. nou.nunt. & pro reo ad defenſam fratrer;pro fratre admittitur,vt per Bal.in.l.parentes.C.de teſtib. Alex.conſ.212.col.fin.lib.2.conſ.5.lib.i.& cõ. 4.in fi.lib.6.& per Felyn.c.cum oporteat col. 3.ex.de accuſat.Dec.conſ.459.col.2.Marſ.not. 508.Alex.cõſ.76.in fi.lib.i.faciũt ea,quæ not. Bart.in.l.quod ait §.ꝙ ait.ff.de adulter.Alex. conſ.76.col.fin.lib.3. Et hoc eſt quod ſentit tex.in.d.c.quoniam contra in verbo directo, quaſi per indirectũ ſentiat iis omnibus modis negatiuã probari poſſe,quibus & affirmatiua

315 Moueri autẽ iudicẽ poſſe puto ex omni genere argumentorũ;quippe cum nihil aliud ſint argumenta,quã probabiles inuẽtiones rei dubiæ fidem facientes;hæc ſi diffuſius proſequi omnia vellem alter liber cõſcribendus eſſet, quarè quædã ex his, quæ nunc ſuccurunt ad probationẽ negatiuæ adaptata ſubiiciam. ex eo,ꝙ actus valeat,magis quã pereat, faciendã ſit interpretatio nõ eſſe donationẽ inter vi-

uos,ſed cauſa mortis Rot.Neapolit.328.& de hoc argum.multa per Aymon.cōſ.2.& per Felyn.in.c.auditis col.i.&.2.ex.de præſcription. Item ex actu ſubſequenti volūtatem præcedētem talem fuiſſe vel nō fuiſſe argumentamur Alex.conſ.15.in fin.lib.3.& ex eo, quod de iniuria quis non conqueratur iniuriā ad animū non reuocaſſe Alex.conſ. 63.lib.5.Bal.in Aut. ex teſtamento col.2.C.de ſecund.nupt. faciūt not.per Guid.Pap.Dec.446.& per Aymo.cōſ. 319.col.3.&.4 & per Paris.conſ.47.in fi. lib.i. A conſuetis,licet maritus,& vxor confiteātur ſe pecuniā recepiſſe ex vēditione, ex quo iure pro rata facienda eſſet interpretatio ad vxorē perueniſſe;tamē non perueniſſe arguit Aymo. conſ.80.nu.7.lib.i.Alex.conſ.46.in fin.libr.5. conſ.37.nu.9.lib.2.ex nugis, iocis, iactantia, complacentia adulatione,non cogitatione nō eſſe factam donationē Paris. conſ.89.in prin. lib.3.ex pretii quātitate non eſſe emptionem Aymo conſ.105.col.fin.ex numero duorū teſtium noluiſſe donare cauſa mortis, ſed inter viuos,licet dicatur dono tibi cauſa mortis Paris.conſ.90.col.i.lib.3.ex interuētu iudicis & conſanguineorum non eſſe factum metu tranſactionem Aymo conſ.114.col.2.ex alia cauſa, vt ſi ex libidine rapiatur furtum non committi.Bar.in.l.veram.ff.de furt. ex eo ꝙ publicè fiat dolū non ſubeſſe.l.non exiſtimō.ff.de ex-

cuſat.tut. Aymo conſi.321.in prin, ex ſubiecta materia verba propriè non accipi. Alex. conſ. 35.col.pen.lib.4.ex teſte etiam de auditu adiectis aliis adminiculis cum præſumptionem is faciat,& plenè probet ſec. Alex.con.236.in fin. lib.6.conſ.77.lib.i.moueri iudex poterit. fac. idem Alci.conſi.11.col.fi.lib.4.ex delicto vitādi aliquē non mandaſſe id, quòd ſi eſſet mandatū eſſet delictum non committeretur Paris. conſi.21.col.pen.lib.4.Alex.conſ.106.col.pen. lib.3.ex eo,quòd maſculinū proferatur qualificatum ad fœminā nō trahi. Alex.con.135.col. 2.libr.i.Ex tēporis modicitate nō interueniſſe cauſæ cognitionē Alex.cō.218.col.fi.lib.2.Cor. conſ.89.lib.i.Iaſ.in.l.iudices.C.de iudiciis cō. 21.col.2.lib.i.con.44.in fin.lib.4.Alcia.3.reg. præs.9.nu.24.Ex temporis qualitate,vt peſtis non eſſe requiſitam ſolemnitatē numeri teſtiū Dec.conſ.284.lib.2.conſ.504.lib.4.Corn.cō. 68.col.i.lib.i.conſ.53.col.2.lib.4.Marſ.in.l.i.§ præterea nu.125.ff.de queſtion.Ripa in tract. de peſte fol.mihi 30.&.38.&ſi non deſint qui præterea ruſticitatem requirant vt Alex.conſ. 177. col. 2. lib.2. afflict.Deciſ.25.ex eo, quod prīcipaliter non agatur quid non factū Alex. conſ.i.col.pen.& fin.lib.2.A perſona,vt iudicis,quid non factū Alex.conſ.77.col.fin.lib.3. Marſil.ſing.354.Alciat.3.reg. præſumpt.9.Ex eo quod ſolutio ſit facienda per tempora di-

uiſa emptionem;vel non emptionẽ Bar. in.q. Publicanus Ang.conſ.15. Alex.conſ.107.col.2 lib.3. Corn.conſ.38.lib.2.conſ.22.lib.4.Iaſ.in l.ſeruũ.§.eum qui.ff.de leg.i.Tiraq.de retract. §.i.gl.14.n.86. Ex verbo, eius in conceſsione emphitheuſis in tertiam eius generationem non intelligi de pro nepotibus Bald.in aut.ſi quas ruinas.C.de ſacroſan.eccle. Alex.con.110 col.fin.lib.3.conſ.125.lib.5. Ex eo, quòd Donatio non præſumatur quid non factũ Alex.cõſ. 174.in fin.lib.3.conſ.20.col.fin.lib.5.Corneus conſ.125.lib.2.Iaſ.in.l.ſi non ſortẽ.§.i.de cõd. indebi.& in.l.ſi procurator col.3.eo. tit.in.l.i. §.denique col.fin.ff.ad trebell.& conſi.113.lib. 2.Tiraq.in.l.ſi vnquã in verbo donatione largitus n.169. C.de reuoc.donat.ex modo concludendi eſſe intentatam hanc, vel illam actionem Bar.in.l.certi condictio.§.ſi nũmos.ff.ſi cert.pet.Alex.conſ.92.col.3.lib.i.cũ ſimil. ex patiẽtia de regiſtrãdo bona ſua in alieno æſtimo non ſua Dec.conſi.638.col.fin.lib.5.& bona non ſubiecta collectis ex hoc regiſtro Aymo conſi.111.lib.1. A veriſimili, quod teſtes nõ deponunt non deponere veritatem, itẽ nec veram confeſsionem Paris.conſ.153.col.pen.lib. 4.Ex pœna, quẽ prohibitũ; vel non prohibitũ aliquid facere Paris.conſ.154.col.2.lib.4.a cõmuniter contingentibus non eſſe niſi vnicam dotis conſtitutionem Craue.conſ.282.& non

eſſe confeſsionem ſub ſpe futuræ numerationis Aymo conſi.40.col.2.ex ſpecificatione in vno, aliis non fuiſſe renuntiatū Alex.conſ.col. 2.lib.i.ex tortura crimen & omne aliud inditium eſſe falſum Aymo con.287.Ex eo,quòd quid vendicari poſſit non venire in tranſactione Alex.conſi.46.col.3.libr.i.Ex pietate erga matrem pluralitatem reſoluimus in ſingularitates Old.conſ.182.factū tale. A minimis,falſificantem minimā monetā ſtatuto non cōprehendi Alex.conſ.104.lib.i.A rubricis, quid eſſe vel,non eſſe Alex.conſ.190.col.2.lib.2.conſ.13. col.3.lib.3.Dec. conſ.386.col. fin.c.bonæ.ex. de confirmat.vel inutil.& per omnes in.l.i.ff. cer.pet.cum ſimilib.Ab ordine ſuccedēdi ſiue à caritate naturali teſtatorē,neptem, quā filiū melioris conditionis eſſe noluiſſe.l.ſi viua matre.C.de lon.mat.Dec.conſi.480. col.i.Dec. conſ.514.& conſ.515.col.i. Aymon. conſ.306. col.fin.Ab effectu negatiuā probari Paris.con. 102.col.2.lib.i.ex circunſtantiis, vt ex appoſitione ſigillorū teſtatorem noluiſſe teſtari nuncupatiuè Paris. conſ.46.in prin.libr.3.eadem dici poſſent diſcurrendo per ſingula prædicamenta.Ab odioſis,quid venire,vel non venire vt in generali conceſſione conferendi non venire cōmendā Aymo conſ.284.col.2.Ab æqui paratis fructus annuos non eſſe cōputandos in legitimā Paris.conſi.56. col.fin.lib.3.& qui

non poteſt teſtari nõ poteſt codicillari Paris. conſ.15.col.2.libr.4. A difficultate falſum non eſſe cõmiſſum Paris.con.33.col.fi.lib.2 à valo re rei,vel ab eius æſtimatione quid non venire in diuiſione AYMO conſ.310.col.fin.lib.2. A di uerſitate nominis non idẽ Paris.conſ.57.col. 2.lib.3. Ex verbis ex certa ſcientia;& non per errorem probatur error non interueniſſe Paris.conſi.96.col.6.lib.i.ex iuramento omnia, & ſingula contenta in inſtrumento eſſe vera contractum non eſſe vſurariũ Socyn.iun.cõ. 102.lib.2.faciũt not.per paris.cõſ.54.in prin. lib.i.ex incertitudine loci & quotæ non eſſe translatã poſſeſsionem Doct.in.l.iii.§.incertã ff.de acqu.poſſeſ.Paris. conſ.59.col.2.lib.i.Ex eo,quod eodem loco,die,& hora fiat alienatio bonorũ pupilli per tutorem probatur nõ cauſæ cognitio Paris.cõſ.99.in prin.lib.i.Ex verbis teſtatoris,quibus in ſtirpem,& non in capita liberos vocauit non attendi ex eius vo luntate ordinẽ ſuccedendi Paris.conſ.38.col.i & conſ.40.col.i.libr.2.conſ.91. col.4.col.92. col.pen.lib.eo.ex appoſitione clauſularum inſuetarum iudex adduci poteſt ad credendũ in ſtrumentum ſimulatum.Iaſ. in.l. teſtamentũ. C.de teſtam.Gerard. ſing.77.Dec.conſ.448. nu.23.Corn.conſ.41.col.2.lib.3. Hæc argum. cauſa retuliſſe ſufficiat quaſi vnum ex multis vt inquit.l.c.in.l.ſi quis obrepſerit.ff.ad leg.

Corn.de falſ.& in.l.ita vulneratus ad fin.ff.ad leg.aq.Alex.conſi.25.col.i.lib.4.In quo illud ſubnotandum puto, quòd regulariter ex his argum. regulariter proceditur, non vt plenè probatum ſit, ſed quaſi in alium tranſlatum ſit onus probandi, itaque late ſcribit Alexan. conſ.8.lib.i.& aliàs late tetigimus.

317 Quinquageſimus quartus modus probã di negatiuam eſt quomodocunq; negatiuam probari ſit poſsibile, vt in plurimis conſiliis dixit Corneus vt in con.136.lib.1.& conſ.268 lib.4.cum aliis alleg.per Aymon. conſ.i.nu.9. lib.i.à quo non recedit,quòd in iis,quæ ſunt difficilis probationis probatio admittitur quoquo modo ea haberi poſsit Corn. conſi. 103.lib.i. Alex.conſi.156.&.179.col.6.lib.i.So cyn.conſ.16.lib.3.Alex. conſ.24.col.fin.lib.2. Dec.in.c.cum cauſam nu.12.ex. de probatio. Paris.conſ.55.colum.3.libr. primo. faciunt ea, quæ notauimus aliàs ad.l.conſenſu.C.de repudiis.

318 Venio nunc ad q.quibus verbis vti debeãt teſtes ſuper negatiua depoſituri, & probaturi. Ille eſt modus receptiſsimus. Tale quid factum non eſt, vel tale quid nõ eſt,& hoc ſcio, quia præſens fui, vidi,& audiui & fieri nõ potuiſſet quin ego vidiſſem: aliàs enim ſi ſimpliciter diceretur præſens fui factum non eſt, quòd ego ſciam, vel quòd ego viderim, ni-

hil probaretur: vt per Angel.in.§.hinc nobis in aut. de hæred. & falcid. Dec.conſ.101.col. fin. conſ.177.col. fin.conſ.534.col.fina.Paris. conſ.13.in fin.lib.3.conſ.19. col.3.lib.eo. Rip. in.c.cum eccleſia nu.88.ex.de cauſ.poſſ.& pro pr.Ioan.Ign.in.d.§.non aliàs nu.186.& eſt ratio, quia fieri, vel eſſe potuit, & ab hoc teſte non audiri.c.ex tenore.ex.de teſtibus Barto. in.l.1.§.1.ff. de itin.act.quæ priuat.Aret.conſi. 71.col.3.&.5.Alexan.conſi.156.lib.5.Paris.conſi.162.in princip.lib.4.& ita ſcribit vltra prædicti Alex.conſi.23.col.1.lib.2.conſi.108.col.4. libr.eod.

319 In hoc tamen eſt aduertendum: quòd teſtes ita deponẽtes, de iudicio deponere videntur: quia, quòd aliter fieri non poſſet non percipiunt niſi iudicio, aut intellectu: teſtes autẽ de iudicio non recipiuntur Bartol. in.l.quid tamen.§.ſi arbiter.ff.de arbit. Iaſ.in Rubr.ff. de iureiur.& in.l.1.colum.5.ff.de iuſtit.& iur. Alexan.conſi.15.num.15.conſi.84.num.6.libr. primo conſi.109.col.2.libr.eod.Decius.conſi. 256.nume.5.& conſi.363.& alibi tetigimus. Quare ſufficere putarem ſi dicerent hoc factum non eſt,& hoc ſcio,quia præſens fui,& ſenſi,& fieri non potuiſſet quin ego ſenſiſſem habito reſpectu ad communem curſum, & contingentiã rerum,& factorum:teſtis.n.à cõmuniter cõtingẽtibus ꝓbat vt aliàs diximus.

Sed dubito ne non concludat; licet enim ego non audiuerim, alius tamen audire potuiſſet. Sed ex eo, quòd dicitur, quòd fieri nō potuiſſet quin à cōmuniter contingentibus, ipſe audiſſet, vidiſſet, ſenſiſſet, tollitur.

320 Plane aduertendum eſt quòd ſi teſtis dicat hoc factum non eſt; quia præſens fui, etiā probat negatiuā abſq; eo, quod dicat, & fieri non potuiſſet etc. quotieſcunq; ex eius narratis; vt quia ſe aſtrinxiſſet ad locum, & tempus veriſimile eſſet, fieri non potuiſſe quin ipſe audiſſet vel vidiſſet, & ita ſcribit Bal. in A ret. in. c. tertio loco vbi Felyn. ex. de probat. faciunt not. per Bar. in. l. i. in fin. ff. quēadmo. teſtam. aper. Paris. conſ. 162. col. 2. lib. 4. à quo non recedit; quòd teſtium dicta ſunt adiuuanda nō calumnianda Alex. conſ. 44. nu. 35. lib. 5. Imol. conſi. 101. Corn. conſ. 160. lib. 2. Pau. Caſtr. conſ. 37i nu. i. lib. i. Dec. in. d. c. tertio loco col. 4. Iaſ. in. l. ſi fideiusſor in fin. ff. qui ſatiſd. cogant. Balb. in repet. l. celſus. nu. 20. ff. de vſucap. Alex. cōſ. 177. in fin. conſ. 184. nu. 10. lib. 7. conſ. 149. col. tertia. libr. 5.

321 Inde ex varietate factorum variāda quoq; erunt verba deponentium ſuper negatiua, cuius illud erit exemplum in probando negatiuam tanti temporis, cuius initii memoria non exiſtat, hoc fiet per teſtes dicentes ſe eſſe maiores 50. ann., & quòd ſemper ita viderūt, & au-

diuerunt,& non audiuerunt vnquã dici con trarium, & quòd eſt,& ſemper fuit cõmunis opinio,quòd ſic ſuit, & eſt,ꝙ non extat contrarii memoria ; Aliàs niſi ita articuletur , & probetur hæc negatiua non probatur, vt per Paris.conſ.104.nu.121.lib.i.& conſi.112. col.3. lib.i. Aliæ rationes , niſi fallor,ex eis modis, quos ſupra congeſsimus notari poterunt.

522 Aduertendum etiã eſt circa prædicta ; quia licet aliàs teſtis non interrogatus de ratione in ciuilibus fidẽ faciat ; vt per Abb. & Felyn. in.c.cauſam,quæ.ex.de teſtibus : tamen teſtis deponens ſuper negatiua ſi rationem dicti ſui non alleget,etiam non interrogatus etiam in ciuilibus,nihil probat Bald.in.l.cum hi.§.ſi in tegra.ff.de tranſact.Alex.conſi.21.col.fin.conſ. 136.col.4.lib.i.Dec.conſi. 101.col.2. conſ.534. col.fi.conſ.575.conſ.634.nu.16.conſ. 649.nu. 9.libr.5.Rip.in.d.c.cũ eccleſia nu.88.Aymo conſ.2.col.2.lib i.His facile aſſentior: quia ne gatiua regulariter eſt improbabilis per rerum naturam vt prædiximus , quare quaſi ibi maius ſit periculum, cautius eſt agendum,& ratio eſt ea, quæ dat eſſe, & ſubſtantiã teſti.Bal. in.l.data opera col. 9.C.qui accuſ. poſſ.conſi. 229.lib.4.Orian.in.c.quoniam contra in verbo teſtes. ex.de probat. Alex.in.l.i.in prin.ff. de oper.nou.nunt.conſ.100.col.3.lib.i.conſi. 59.n.3.lib.3.conſ.120.col.3.lib.5.Hæc maxime

procedunt in criminalibus, in quibus teſtes ſine ratione non recipiuntur vt per Alexand. conſi.15.col.6.libr.i.Dec.conſ.37. num.7.Aymo conſi.2.nu.3.conſi.115.col.2. Et ita vltra prædict.ſcribit Salyc.in.l.fin.col.2.C.de probat.Alex.d.conſi.15.col.6.Dec.conſi.429.col. pen.Alex. conſi.141.col. fin.lib.i.

323 Hæc limit. non procedere vbi ex dictis teſtium veriſimiliter eum redditurum congruã rationem colligere poſſumus: tunc enim licet rationem expreſſe non reddat, tamen pro expreſſa ratione hoc habetur vt per Orian.in c.quoniam contra in verbo teſtium.nume.21. ex.de probat.faciunt ea, quæ ſupra dixi.

324 Secundo limit.non procedere vbi teſtes deponerent veriſimilia: tunc enim teſti rationẽ non reddenti, & non interrogato ſuper negatiua credimus; vt per Felyn. in.c.tertio loco nume.10.vbi Dec.numer.9.ex.de probation. fac.not.per Alex.conſi.141.col.fin.lib.i.

325 Tertio limit.non procedere in teſtibus deponentibus pro reo, in quiſito quod ſe aliter defendere non poſſet, & ita ſcribit Alex.conſi. 76.col.fin.lib.i.quod ego ampliarem in quaIibet negatiua probanda in fauorem rei: quia pro Rei defenſa admittuntur teſtes inhabiles amici fratres. procedimus per coniecturas credimus teſtibus etiam de credulitate, & de iudicio, vt per Alex.conſi.76.col.fin.conſi.109

col.fin.conſi.169.col.i.lib.i.conſ.13.lib.3.Dec. cōſ.576.cō.678.Iaſ.con.133.col.2.lib.i.Veron. conſi.crimi.76. Marſ.ſing. 19. & in Rubr. de probat.fol.4.Crauetta conſ.118.in fin.libr.i. cum his, quæ aliàs latius cumulaui. & ita in affirmatiua pro reo teſtes recipi ſine ratione conſ.Corn.conſi.162.col. ſecunda libr.primo conſi.134.col.2.lib.3.Decius.conſi. 459.col.i. Alexan.conſi.109.colum.pen.libr.primo Bald.in.l.ſolam.col.fin.verſ.ſecundo quæritur.C.de teſtibus.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA